

1 1944. október 9.

Vörös János vezérezredes, a Honvéd Vezérkar Főnöke intézkedése Budapest védelmének előkészítésére.

Intézkedés Budapest védelmére

Budapest védelmének megszervezésével az I. hdt. pk-ot bízom meg. Ehhez rendelkezésre bocsátom az összes Budapest-en és Budapest környékén elhelyezett katonai, rendőr, csendőr, stb. ala-okat. A Budapest leg. tűzrendszerbe tartozó lgv. erőket a lgv. erő pság. az I. hdt. pság-gal egyetértésben minden eszköz felhasználásával haladéktalanul csoportosítsa át a hídfő védelmének alátámasztására és földi harcra. Ehhez a Hff. a Budapest-en előtalálható gk-kból a szükséglet szerint bocsásson a Lgv.e.pság rendelkezésére.

Budapest-en visszamarad egyelőre a testőrség, lovastestőrség és a rendőrségről a forgalom ellenőrzéséhez és a közbiztonság fenntartásához elengedhetetlenül szükséges rész. Az élelmezési, eü. intézetekben, gk.szertárakban, ruhatárakban csak annyi embert szabad visszahagyni, ahány az üzem szükségyszerű fenntartásához elengedhetetlenül szükséges. A fennmaradókat egységekbe szervezve a védelembe be kell állítani.

A rendelkezésre álló erőkkel az I. hdt. pság haladéktalanul szállassa meg a már szemrevételezett Budapest-i hídfőállást, süllyal a Budapest-re bevezető műutak mentén azon céllal, hogy

a a., az utakat előretörő elg. pc., vagy lov. ékekkel szemben lezárja,

b., a K-ről esetleg visszavonuló magyar és német csapatokat felfogja. Ezeket azonnal a védelembe be kell állítani. Az ehhez szükséges erélyes rendszabályokat az I. hdt. pság. a német meghatalmazott tbk-kal¹ haladéktalanul beszélje meg.

Az I. hdt.pság ezenkívül lépjen érintkezésbe a német meghatalmazott tbk-kal és beszélje meg Budapest és környékén lévő csap-oknak a védelembe való bevonását. A német csap-ok bevetésére a német meghatalmazott tbk-ot egyidejűleg felkérem.

A hídfőállás mű. kiépítését a polg. munkaerő legmesszebbmenő kihasználásával folytatni kell. A részleteket külön szabályozom.

Kapják: [...]

Megküldöm:[...]

Budapest, 1944. október hó 9-én.
vitéz nemes Vörös vezds². sk.

HL Vkf 1395/Föv.hdm.44.X.9.

2 1944. november 23.

Friessner vezérezredes³, a Dél Hadseregcsoport főparancsnokának harceljárasi elgondolása a budapesti hídfő védelmének esetére. Ehhez kéri a német szárazföldi hadsereg főparancsnokságának (OKH) beleegyezését.

Távirat

az OKH vezérkara hadműveleti osztályának

Túlerőben lévő ellenséges erőknek a budapesti hídfőbe történő erőteljes betörése esetén a védelem számára — a nemzetvezető⁴ egyetértésével — az alábbi harceljárást vesszük számításba:

1./ A hídfőállás elvesztése esetén (1. állás) a pillanatnyi hídfőállás mögött 5–7 km-rel egy második, később a

1 A Wehrmacht meghatalmazott tábornoka Magyarországon 1944. április 1-től Hans von Greiffenberg gyalogsági tábornok volt.

2 Vitéz nemes Vörös János (Csabrendek, 1891. március 23. [másutt 25.] – Balatonfüred, 1968. július 23.) vezérezredes 1944. április 19-től töltötte be a Honvéd Vezérkar főnöke posztot, beosztásából az 1944. október 15-i kiugrási kísérlet kudarca után mentették fel. Rövid bujkálás után jelentkezett a szovjet csapatoknál. 1944. december 22-én az Ideiglenes Nemzeti Kormány honvédelmi miniszterévé választották, egy nappal később az Ideiglenes Nemzetgyűlés Elnöksége a vezérkar főnökévé nevezte ki, s ezt a posztot 1946. február 21-ig töltötte be.

3 Johannes (Hans) Friessner (Chemnitz, 1892. március 22. – Bad Reichenhall, 1971. június 26.) vezérezredes 1944. július 25-től a Dél-Ukrajna Hadseregcsoport (1944. szeptember 24-től Dél Hadseregcsoport) parancsnoka. Beosztásából 1944. december 23-án váltották le, s ezt követően már nem kapott vezetési feladatot.

város szélén húzódó harmadik állás (belső védelmi gyűrű) védelme.

2./ Abban az esetben, ha a városszéli belső védelmi gyűrűt is áttörik, a csapatok visszavonása a Duna nyugati partjára, a hidak felrobbantása, a nyugati part védelme.

3./ A belváros utcáról-utcára, házról-házra történő védelmének elvetésében kevésbé a város szétrombolása felett érzett aggodalom a mérvadó, hanem sokkal inkább az a meggyőződés, hogy egy ilyen esetben a nagyvárosi csőcselék csatlakozik a saját csapatok elleni harchoz, a bekövetkező lázadást a rendelkezésére álló erőkkel nem lehet letörni, úgy hogy Budapesten a teljes káosszal kell számolni.

Ezenkívül számolni kell azzal, hogy saját erőink a várható pusztító utcai harcokban felörlődnek, elvágják őket, ezáltal az ellenségnek sikerül átkelni a Dunán, mielőtt még elegendő új erőket tehetnének szabaddá a nyugati part védelmére.

A hadseregcsoport kéri a szárazföldi hadsereg főparancsnoksága egyetértését a tervezett harceljáráshoz.

Friessner vezérezredes,
a Dél Hadseregcsoport főparancsnoka
Ia Nr. 4531/44 g. Kdos.
1944. 11. 23.
00 óra 40 perc.

Bundesarchiv-Militärarchiv RH 19 V/55.

3 1944. december 1.

Friessner vezérezredes, a Dél Hadseregcsoport főparancsnokának tájékoztatása a Fretter Pico-seregcsoport részére Budapest védelmével kapcsolatos intézkedésekről, előkészületekről

Távirat

Titkos parancsnoki ügy

A Fretter-Pico-seregcsoportnak

értésítve: A né. Wehrmacht magyarországi megh. tbk-a
a 4. légiflotta
a magyarországi Waffen-SS erők parancsnoka
a magyarországi hadseregkörlet parancsnoka.

1.) A Führer parancsára Budapest városát az utolsó házig védeni kell.

2.) Budapest harcparancsnokává a 11. sz. Führer-parancsnak megfelelően Winkelmann SS-Obergruppenführer-t⁵ neveztük ki. Ehhez rendelkezésére áll a IX. SS-hgy. hdt. főparancsnoksága. Harcászatiilag a Fretter-Pico-seregcsoport alárendeltségében marad. Sürgősen meg kell hozni a parancsnokság gyors átvételét előkészítő valamennyi intézkedést.

3.) Budapest harcpc-k-a parancsnoka valamennyi Budapesten bevetett német csapatrésznek és parancsnokságnak, valamint a m. csapatoknak, csendőrségnek és rendőrségnek, (minden biztonsági-, rendfenntartó és forgalomszabályozó szervnek)⁶ Utasítást kap, hogy a város védelméhez szükséges minden rendszabályt a m. katonai- (I. hdt. psága) és polgári szervekkel szoros együttműködésben [hozzon meg]. Ehhez szükséges az azonnali kapcsolatfelvétel és a szoros együttműködés a né. Wehrmacht magyarországi megh. tbk-ával, valamint az illetékes m. hatóságokkal! A magyar nemzetvezető megígérte egy meghatalmazott m. kormánybiztos beosztását és alárendelését minden polgári érdekeltég kidolgozása céljából.

4.) A budapesti harcpc-k. feladatai:

a) Általános kötelek. Feladatok és jogosítványok: lásd a 11. sz. Führerparancs 2. mellékletet.

b) Részletes feladatok:

aa) A belső városterület (bezárólag a városszéli állásokig) előkészítése a körkörös védelemre a Dunától keletre. Súlypont a városszélen a fő bevezető utak és a fő közlekedési csomópontok vonalán. Ehhez valamennyi rendelkezésre álló erővel – magyar irányítás alatt – azonnal meg kell kezdeni a szükséges kiépítési előkészületeket.

4 Szálasi Ferenc (Kassa, 1897. január 6. – Budapest, 1946. március 12.) szélsőjobboldali politikus, egykori vezérkari őrnagy. Az 1944. október 16-i nyilas hatalomátvétel után mint "nemzetvezető" Magyarország állam- és kormányfője egy személyben.

5 Otto Winkelmann (Worlesholm, 1894. szeptember 4. – Horn Bad Meinburg, 1977. szeptember 24.) SS-Obergruppenführer und General der Polizei rendfokozattal 1944. március 31-től 1945. áprilisisig magyarországi magasabb SS- és rendőrparancsnok (Höherer SS- und Polizeiführer in Ungarn) volt.

6 A kerek zárójelben lévő szöveg a dokumentum 12. sora mellett gépelve olvasható.

bb) Az útvonalak és a háztömbök átalakítása a városközpontban. A Dunától nyugatra levő városterület védelméért továbbra is a m. 3. hds. pság felelős. E célból egy önálló harcparancsnokot kell kinevezni.

cc) Elg. támadás esetén a város védelme az összes rendelkezésre álló német erő, "biztosító védőrség" gyanánt való összefogása védelmi tömbökben és e részek zárt elhelyezése a város peremén. Pc. vadász-különítmények készenléthez helyezése megfelelő felszereléssel.

A jelenleg a hídfőben bevetett kötelékek alárendeltségét a harcpk-nak egy város elleni támadás esetén a Fretter-Picoseregcsoporthoz szabályozza. Különleges kötelékek odairányítása tervbevéve. Parancs megy.

dd) Mozgékony német és m. rendőr- és csendőrerők készenléthez tartása a forgalom szabályozására és a polgári lakosság belső zavargásainak szétverésére és a pánik elhárítására. Előkészületi rendszabályok, felhívások, rendelkezések stb. [meghozatala] riadóztatáshoz, az ellátáshoz stb. a lakosság számára (általános légiriadó).

ee) A hidak biztosítása együttműködésben a dunai hídp[arancsnok]ságokkal.

ff) Egy kifogástalan, a nyilvános távbeszélő hálózattól lehetőleg független hírhálózat előkészítése. Páncélosok elleni riasztórendszer berendezése.

5.) A városnak lőszerrel való készletezésére a főhadiszáll[ás]-tól külön parancs megy. Továbbá irányelvek mennek még a lakosság ellátására és evakuálására, úgyszintén a harcképesek begyűjtésére, ipartelemek megsemmisítésére, ill. megbénításának előkészületeire.

6.) A lehető leghamarabb előterjesztendő a hadseregcsoporthoz:

a) a tervezett kiépítési intézkedések;

b) elképzelés a budapesti harctevékenységről.

7.) A Dunán és Budapest térségében a parancsnoklási viszonyok tekintetében a Dél Hds.csoport 1944. 11. 23-i Ia. Nr. 4529/44 g. Kdos. számú parancsa változatlan.

1944.12.1., 21,55

Aláírta: Friessner vezérezredes
a Dél Hadseregcsoporthoz főparancsnoka
Ia Nr. 4646/44 g.Kdos

HL mikrofilmtár 897/7210891-7210892.

4 1944. december 24.

A Dél Hadseregcsoporthoz hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt-nél nagyszámú pc. által támogatott ellenség Etyekről előretörve behatolt Biára és Budakeszire, és éleivel 5 km-re Budakeszitől ÉK-re elérte az útelágazást. A Feldherrnhalle pcgr. ho. ptt. csoportja⁷ és a 8. SS-lov. ho. felderítő o-nak részei⁸ ellentámadást hajtottak végre. Sósoktől É-ra a nyugat felé előretörő ellenséget Törökbálint nyugati szegélyén visszavertük. A budapesti hídfő arcvonalan szd-tól zlj-ig terjedő erejű eredménytelen ellenséges támadásokon kívül Isaszegtől ÉNY-ra, Kerepestől K-re és Mogyoródtól D-re jelentősebb harci cselekmények nélkül telt el a nap.

[...]

7 A "Feldherrnhalle" motorizált gyaloghadosztályt a német szárazföldi hadsereg egyik elithadosztályaként állították fel 1943. március közepétől a Sztálingrádnál megsemmisült 60. motorizált gyaloghadosztály utódaként. 1943. június végétől elnevezése páncélgránátos-hadosztály. Az alakulat 1943 novemberétől kizárólag a keleti fronton harcolt. Magyarországra dandárnyi erővel érkezett 1944. szeptember elején. Résztvett az alföldi (debreceni) páncéloscsatában, majd novemberben páncélos-hadosztállyá szervezték és nevezték át. Parancsnoka 1944. szeptember 1-től a hadosztály megsemmisüléséig Günther Pape (1944. dec. 1-től) vezérőrnagy volt, de a bekerített Budapesten a hadosztály részeit megbízott parancsnokként Joachim Helmuth Wolff alezredes vezette. Pape a hadosztály törzsének zömével, a megerősített "FHH" páncélgránátos-ezreddel (egy zászlóalja nélkül), egy tüzérszállal és egy-egy páncélvadász- és páncélosutász-századdal 1944. december 23-án elhagyta a magyar fővárost és a Velencei-tó északi részére menetelt mint "záróosztag".

8 A 8. "Florian Geyer" SS-lovashadosztály 8. SS-páncélos-felderítőosztályának részéről van szó. A hadosztályt 1942 májusában állították fel az addig létező SS-lovasdandárból. Elnevezését (F.G.) 1944 februárjától viselte. 1944. március 19-én mint az országot megszálló német csoportosítás része érkezett Magyarországra. 1944. szeptember elejétől résztvett az erdélyi harcokban is. Parancsnoka 1944. április 1-től a hadosztály megsemmisüléséig Joachim Rumohr (1945. jan. 15-től) SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen-SS volt.

5 1944. december 24.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg folytatta a támadást, erős ellenséges tüzzel és nagyszámú gyalogsági ellentámadással találkozott, melyek 1-2 gyalogzászlóalj erejével és 6-16 harckocsi és önjáró löveg támogatásával indultak IVÁNKA, VÝSKOVCE, VÁMOSMIKOLA, LETKÉS térségéből, HELEMBÁ-tól nyugatra. A nap végére a jobbszárnyon elfoglalta NOVYT, SAZDICÉT, SETIKET, IPOLYTÖLGYEST.

6. A 18. gd. lövészhadtest december 24-én 10.00 órától elkezdett támadó harcokat vívott, de előnyomulni nem tudott.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/422.

6 1944. december 24.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

243

A 46. HDS. TÖRZS 095/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK
1944. XII. 24.-én 20.00. órakor
Térkép 100.000

1. XII. 24. folyamán az ellenség a 20. gy. ho. (m.), az 53. gy. e. és 19. gy. ho. (m.), a 271. gy. ho. (né.) , valamint a 6. és 8. pc. ho. (né.) és a 23. gy. ho. (m.) alakulataival, továbbá az újra harcba vetett Feldherrnhalle gépkocsizó hadosztály, a 130. pc. e. és az 1. pc. ho. (né.) alakulataival, szervezett tüzzel és a harckocsikkal támogatott gyalogsági ellenlökésekkel védelmi harcokat folytatott, megpróbálta feltartóztatni csapataink további előnyomulását. A harcok során védelmi vonalának több megerősített támpontjából kivetettük.

13.00 órakor az ellenség 6 harckocsi által támogatott gyalogsággal MÁNY térségében sikertelen ellenlökést intézett csapataink ellen BICSKE irányában.

A hadsereg arcvonala előtt XII. 24. folyamán megfigyelhető volt az ellenség 8 tü.-av. ü.-nek tevékenysége, melyek összesen 1.200 aknát és lövedéket lőttek ki.

Az ellenséges légierő páros és egyes repülőgépekkel felderítő tevékenységet folytatott szórványos bombázás mellett. A nap folyamán 30 berepülést figyeltünk meg.

2. A hadsereg a támadás sikerét kihasználva XII. 24. folyamán kivetette az ellenséget TÖRÖKBÁLINT, BICSKE vasútvonala határától, 10-12 km-t előrenyomult, elfoglalt 22 települést, ezek között olyan nagyobb településeket, mint SÓSKÚT, BIA, TORBÁGY, PÁTY, BICSKE és mozgékony egységeivel felvette a harcot BUDAPEST nyugati elővárosaiban.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 316. löv. ho. - a 105 és 107 magp. GYÖKÉR, 1 km-re a 99 magp. északra, ÉRD (északi) középpontja, az érdi vá.-tól délre, 1 km-re BERKITŐL északkeletre.

99. löv. ho. - két löv. e. BERKITŐL 1 km-re északkeletre, TÖRÖKBÁLINT környékétől délnyugatra. A harmadik löv. e. ÉRDHÁTON tartalékban van.

83. tengerészgyalogos dd. SZIGETSZENTMIKLÓS, HERMINA MAJOR környékétől északra.

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. két löv. e. TÖRÖKBÁLINT vá.-tól 0,5 km-re délnyugatra, országúti kereszteződésnél (2 km-re a 316 magp.-tól délnyugatra). A harmadik e. a 286 magp. környékén helyezkedik el.

59. gd. löv. ho. két löv. e. az országúti kereszteződésnél (316 magp.-tól délnyugatra 2 km-re). 1 km-re a 345 magp.-tól északra, a harmadik löv. e. pedig a 345 magp.-tól délre.

108. gd. löv. ho. 1 km-re a 345 magp.-tól északra, PÁTY környékétől keletre és északra helyezkedik el.

10. gd. löv. hdt.: 109. gd. löv. ho. a 195 magp.-tól északnyugatra 0.5 km-l, a kert szélétől északra (ZSÁMBÉKTÓL délkeletre), HERCEGHALOM vá.-tól 1,5 km-re északnyugatra.
49. gd. löv. ho. 1,5 km-re északnyugatra a HERCEGHALOM vá.-tól, 1 km-re északra a 179 magp.-tól, SAJGÓTÓL délre, BICSKÉ környékétől északnyugatra.
A 180. löv. ho. BICSKÉ térségébe menetel.

2. gd. g. hdt.: 6. g. dd. az 529 magp.-tól keletre.
4. g. dd. ZUGLIGETBEN.
37. hk. dd. a 289 magp. körzetében.
30. hk. e. LIPÓTMEZŐ körzetében tevékenykedik.

86. gd. löv. ho. a hadseregparancsnok tartalékában, ÚJFALU, GYÚRÓ, TORDAS környékén.

Az előzetes adatok szerint XII. 24-én kilőttük és felgyújtottuk az ellenség 15 páncélozott harcjárművét, zsákmányoltunk két harcképes harckocsit, 14 ágyút (közülük 7 nehézágyút), 5 vonatot, 3 vasúti szerelvényt, 5 különböző raktárt. A foglyok száma pontosítás alatt.

3. A főparancsnok és a haditanács tagja a csapatoknál van.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV Gd.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/243-244.

7 1944. december 24.

A budapesti I. hadtest napi jelentése a Fővezérségnek⁹.

Napi jelentés 1: 50. 000

1.a. 1. pc. ho: arcvonalán szórványos időnként erősebb av. és tü. tűz feküdt. Jobb szárnyon az elg. a hajnali órákban kisebb vállalkozást hajtott végre és 3 főt kiemelt.

Billnitter(sic!) csop: a 16. és 24. rotü. oszt. részeit Pécel K-i védőállásból kivonták, Esztergom táborban rohamlővegekkel felszerelve Párkánytól É-ra kerültek bevetésre.

12. gy. ho: szórványos av. és tü. tüztől eltekintve lényeges harcselekmény nem volt. Elg. tűztevékenység időnként erősebb méreteket öltött.

10. gy. ho: reggeli órákban a 6/III. és 8/III. zlj. ellen igen erős av. és tü. tüzelőkészítés után az elg. kb. 2 zlj. erőben támadott. Támadás saját tü. tűzben összeomlott.

b. Éjjel és nappal szórványos elg. légitevékenység. Zavarógépek fedélzeti fegyverekkel több helyen tüzeltek. Egy ilyen alacsony támadás a hdt. pság. épületét is érte.

2. Pesti hídfőben az arcvonalhelyzet változatlan. Budai hídfőben az arcvonal körülbelüli állása 24-én 22 h.-kor Zsámok D – Budakesztől K-re Szép Ilona írásnál lévő útvilla /Bolyai Műszaki Akadémia/.

9. a. Derült hideg idő. Fagyos utak.

Kapják: [...]

44. XII. 24. 22 h. hdt. pk. rendeletéből: Kovács vk. szds. sk. I. a. ov. h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 865./I.hdt.I.a.

8 1944. december 24.

⁹ A Fővezérség a Honvéd Vezérkar azon része volt, amely a hadrakelt seregtestek hadműveleteit, személyi pótlásait és anyagi ellátását irányította.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

7h-30'-tól az elg. igen heves av. és tüzérségi előkészítő tüzet zúdított a 6/III. és 8/III. zlj. állásaira, majd a 8/III. zlj. ellen a 253 és 249 magp. között 2 zlj. erővel tád-t indított. Az elg. tád. saját tüzérségi és gysági. tűzünkben összeomlott.

A nap folyamán az elg. szórványos av. és tüzérségi tüzet folytatta.

A délutáni órákban a ho. légiterében elg. légitevékenység volt. Saját lgv. erőink működésbe léptek.

Az esti órákban az elg. fokozta tü. és av.tüzét, ami egész éj folyamán tartott.

A nap folyamán a Budapest-től Ny-ra kialakult helyzet következtében hop.¹⁰ intézkedést adott ki Piliscsaba-n lévő részeink biztosítására.

A késő délutáni órákban hop. megjelent a 13. pc. ho. által annak háp-ján rendezett karácsonyi ünnepségen.

Az éj folyamán jutott hop. tudomására, hogy az elg. a Budapest-i hídfőben lévő csapatokat teljesen körülzárta és minden hátsó összeköttetéstől elvágtá.

II.

Derült, hideg idő.

Utak megfagytak. Jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

9 1944. december 25.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.

Budapest ellen az ellenség további pc. erőket vetett be, behatolt Budafokra, Budaörsről NY-ra kemény harcokban visszavertük; elfoglalta Pesthidegkútot és Pilisvörösvárról egy erős pc. kötelékkel előretört a város felé. A harcok még folynak. A 8. SS-lov. ho. kivonása a hídfőből és a Duna nyugati oldalára való áthelyezése folyamatban van.

A hídfő ellen az ellenség több lekötő támadást vezetett, amelyeket helyi betörések felszámolásával elhárítottunk.

[...]

HL mikrofilmtár 897/7211877.

10 1944. december 25.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg folytatta a támadást és nehéz harcokat vívott az egész fronton. A jobbszárnyon visszaverte az ellenség néhány ellentámadását, melyet 1-2 gyalogzászlóalj erejével és 5-10 harckocsi és önjáró löveg támogatásával indított VÝSKOVCE, PEKOCSENY és VÁMOSMIKOLA körzetéből és a nap végére elfoglalta IVÁNKÁT, MITOVOT, LETKEST. A 6. gd. lövészhadosztály erőinek egy részével IPOLYTÖLGYES környékén átkelt az IPOLYON.

6. A 18. gd. lövészhadtest támadó harcokat folytatott, de az ellenség erős ellenállása következtében csak jelentéktelen előrehaladást ért el. A nap során néhány ellentámadást vert vissza: ECSER körzetéből gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel 5 harckocsi, VECSÉS körzetéből gyalogzászlóalj erejével 6 harckocsi és önjáró löveg, SOROKSÁR környékéről két zászlóalj erejével 10 harckocsi és önjáró löveg támogatásával.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/425-426

11 1944. december 25.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

252

A 46. HDS. TÖRZS 096/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE

¹⁰ A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka 1944. december 15-től András Sándor vezérkari ezredes volt.

A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK
1944.XII. 25-én 20.00 órakor
Térkép 100.000

1. XII. 25-én az ellenség a 20. gy. ho. (m.), a 19. gy. ho. (m.), a 271. gy. ho. (né.), a 13. pc. ho. (né.) és a "Feldherrnhalle" SS-gk. ho. egységeivel aktív védelmet folytatott, támaszkodva a BUDAPEST körüli ellenállási fészkekre és makacs halogató harcot folytatott csapataink ellen.

Elkeseredett harcok eredményeként kivertük több megerősített állásból.

A nap második felében BUDAÖRS körzetében DNy irányban három ellenlökéssel próbálkozott, ezek ereje gyalogszázadtól zászlóaljig terjedt 3-9 páncélozott harcjármű támogatásával. Az összes ellenlökést visszavertük.

Az ellenséges légierő 3-6 gépből álló kötelékekkel és egyes repülőgépekkel bombázta és lötte támadó csapataink harcrendjét. 100 berepülést figyeltek meg.

2. A hadsereg XII. 25. folyamán kihasználva a támadás sikerét, leküzdötte az ellenség erős tűzellenállását és egyes irányokban – visszaverve a harckocsikkal támogatott gyalogsági ellenlökéseket, áttörte BUDAPEST második védelmi gyűrűjét, amely a nyugati elővárosokon keresztül húzódott, elfoglalta BUDATÉTÉNYT, BUDAFOKOT, BUDAKESZIT, NAGYKOVÁCSIT, PILISVÖRÖSVÁRT, 8-12 km-t nyomult előre és elkeseredett utcai harcokba bocsátkozott BUDAPEST Ny városrészében.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 316. löv. ho. (egy löv. dd.-ral, a 83. tgy. dandárral harcot vívott az arcvonalon: a 105, 107 magp.-kon BUDAFOK környékétől délkeletre, TÜNDÉRNÉL.
99. löv. ho. TÜNDÉRNÉL, a 149 magp.-nál (BUDAÖRSTŐL délnyugatra).
83. tgy. dandár (második zlj.) SZIGETSZENTMIKLÓS környékétől északra.

37. löv. hdt: 320. löv. ho. a 37. hk. dd. egységeivel együttműködve elkeseredett harcot vív BUDAÖRS elfoglalásáért.
108. gd. löv. ho. folytatja a harcot az arcvonalon, ZUGLIGET, LIPÓTMEZŐ központjában.
59. gd. löv. ho. az a 364 magp.-nál (kizárva), BUDAKESZITŐL 1,5 km-re délkeletre lévő arcvonalon harcol.

10. gd. löv hdt.: 109. gd. löv. ho. folytatta a harcot az arcvonalon: 386 magp.-nál, a 420 magp.-tól 0,5 km-re délre.
49. gd. löv. ho. elfoglalta NAGYKOVÁCSIT, SOLYMÁRT, PILISVÖRÖSVÁRT és folytatja a harcot az arcvonalon: SOLYMÁR környékétől keletre, PILISVÖRÖVÁR környékétől keletre és északra.
180. löv. ho. fedezte a hadtest balszárnyát, a ZSÁMBÉK, BICSKE arcvonalon 17.30 órától menetel PILISVÖRÖSVÁR körzetébe.

2. gd. g. hdt.: 4. és 6. g. dandár a nap folyamán utcai harcokat folytat BUDAPEST Ny-i városrészében.
37. hk. dd. a 320. löv. ho-nak alárendelve harcot folytat BUDAÖRS elfoglalásáért.

86. gd. löv. ho. a hds. pk. tartalékában ETYEK, GÖBÖLJÁRÁS, ALCSÚT körzetéből 16.30 órától menetel ZSÁMBÉK, BICSKE körzetébe.

A XII. 24.-i és XII. 25.-i harcokban megsemmisült az ellenség 2400 katonája és tisztje, 27 géppuskája, 18 aknavetője, 21 táborig lövege. Kilőttük és felgyújtottuk 18 páncélozott harcjárművét.

Elfogtuk az ellenség mintegy 4000 katonáját és tisztjét, zsákmányoltunk 7 harckocsit, 9 páncélozott szállító harcjárművet, 37 táborig ágyút, 45 géppuskát, 12 vonatot, 47 fogatolt járművet, 8 különböző raktárt. A zsákmány számbavétele folyamatban van.

A főparancsnok és a haditanács tagja a csapatoknál van.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/252-253

12 1944. december 25.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés 1: 50. 000

1. a. 1. pc. ho: az elg. ma hajnalban 3 h-kor Aranyhegy Dny-on kb. zlj. erőben támadott. A tád. kezdetben elakadt, később azonban mégis sikerült a védőállásokba betörnie. A nyomban megindított ellentámadás a jelentés leadásakor még folyamatban volt. A tád. sikeresen halad előre. A ho. eddig 10 foglyot ejtett.

12. ho: harcselekmény nem volt. XII. 24-én 22 h-tól erős av. és tü. tűz feküdt az állásokon. A ho. ismét a 13. né. pc. ho. alárendeltségébe lépett. A kivont 8. SS ho. sávjának egy részét a ho. vette át.

10. gy. ho: kölcsönös tü. és av. tűztevékenység. A 270-es és 272-es magp.-ok /Szilasliget D./ között az új folyamán a 8/III. zlj. váltásakor keletkezett hézagba az elg. beszivárgott. Ellentád. folyamatban.

22. SS lov. ho: az elg. Soroksár DK. – Várhegy 115 magp. irányába szintén támadást kísérelt meg. Tád.-t a védők visszaverték.

Budai hídfő: a Budakeszi felől a Hűvösvölgybe betört elg. XII. 24-én este és XII. 25-én dél. az új Szent János kórházat megközelítette. A Sváb-hegyen a Mária kápolna magasságáig, a Hármashatár-hegyen a hátsó hegyig nyomult előre. XII. 24-én dut. és este az elg. Buda d-i részeit több ízben sztálinorgonával lőtte. XII. 25-én a Sváb-hegy DK részét és a fogaskerekű vasút Olasz fasori végállomásának környékét erős av. tüzellel árasztotta el. A XII. 25-én 12 h-kor Veresváry alez. psága alatt az I. hdt. pság. által összegyűjtött erőkkkel /Bp. őrzlj., cső. zlj., Váp-tól 1 szak./ és a Billnitzer csop-ból¹¹ 7 rohamlöveggel végrehajtott ellentád. estig az elg.-et feltartóztatta és Hunyadorom 350 hárp. – Budagyöngye – Kecse-hegy 382 vonaláig vetette vissza. A Duna ny-i partján Budapest ellen D. felől támadó elg. XII. 25-én estig Budaörs Ny. és D. – Vadász-hegy 225 hárp. – Kereszt-hegy 189 hárp. - 106 híd – 1639. fo.km. tábla vonaláig nyomult előre. A Kesseő csop. és 271. népi gr. ho. részeiből Dörner né. ezds. psága alatt itt védekező csop. az orosz támadás elől fokozatosan É. felé kitér.

9. a. Időjárás száraz, ködös, hideg. Földutak járhatók.

Kapják:

44. XII. 25. 22 h. Kovács vk. szds. sk. I. a. ov. h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 870/I.hadt.I.a.

13 1944. december 25.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. A Budapest-től Ny-ra történt eseményekkel kapcsolatban a német előljáró pság. vkf-e 8h 40'-kor tájékoztatta a ho.vkf-t a helyzetről. Budapestet az elg.-nek sikerült teljesen körülvárnia. A 10.gy.ho. feladata továbbra is a végsőkig való kitartás a Pest-i hídfőben.

9h 35'-kor a 8/III. zlj.pk. jelentette, hogy a 270 és a 272 \oplus -ok közt a váltás beérkezése előtt elvonult német csapatok helyét a 10. f.oszt. és az 54. u.zlj. részei foglalták el, melyekből egyes részek az elg.-hez átmentek és így kb. 800 m-es hézag nyitva maradt.

Németh szds. zlj.pk. újabb erők bevetését kéri, nehogy az egész arcvonal veszélyes helyzetbe kerüljön.

10h 20'-kor a 10. f.oszt. jelentette, hogy az új folyamán szomszédságunkban a németeket leváltó 18/2. szd.-ot olyan hirtelen érte az elg.tád.-a, hogy valószínű fogságba kerültek és itt az oroszok ellenállás nélkül jönnek előre.

10h 35'-kor a 8/III. zlj.pk. jelentette, hogy a hézagban előremozgó elg. visszavetésére 3 né. feld. kocsival és a 8/III. zlj.tart.-kal ellentád. van folyamatban.

A 6/III. zlj.-nál 9h-kor erős av. és tü. tűz volt, majd 11h-kor a jobb szárnyon szakasz erejű tád. indult, melyet visszavetettek. Megfigyelésük szerint az elg. védőállásait polgári lakossággal ásatja és az állásokban bolgár (román!) katonaságot észlelték.

11h-kor Dám szds. 8. gy. e. sgt. jelentette, hogy a 6. és a 8. gy.e.-hez beosztott hungarista újoncokat Kovarcz miniszter

¹¹ A magyar 1., 6., 7., 10., 13., 16., és 24. rohamtüzérsztyály részeiből Billnitzer Ernő (Fiume, 1889. június 17.-Budapest, 1976. december 16.) vezérőrnagy parancsnoksága alatt összeállított harcscsoport, amely azonban kevés rohamlöveggel, illetve páncélossal rendelkezett, s többnyire gyalogsági feladattal vetették be.

parancsára Komárom és Esztergom táborba szállították.

A Solymár-on levő 8. gy. e. 24-én fejőr-öket küldött Tinnye-n keresztül a Bécs-i műútra, akik jelentették, hogy 16h-kor Perbál-on 2-3 elg. páncélost láttak, melyek 21h-kor már valószínűleg elérték a Bécs-i műutat. A jör-ök hk. tüzet kaptak, veszteségeik voltak és csak 3 fő tért vissza. Budakalászi irányából 24-én este av. és tü. tűz volt hallható.

A ho.vkf. pcs-ot adott a 8.gy.e-nek, hogy a Dunántúlon lévő részeit a Bécsi műúttól É-ra tartsa együtt, D. és Ny. felé biztosítson. Derítse fel a hungarista újoncok hollétét és hozza vissza őket.

12h 15'-kor Vannay hdgy.¹² zlj.pk. jelentette, hogy zlj-a a Bolyai gimnáziumban van elhelyezve. Hop. tájékoztatta a helyzetről és intézkedett a zlj. anyagi hiányainak kiküszöbölésére. Hop. hozzájárul ahhoz, hogy a zlj. míg felszerelése megoldva nincs, az I. hdt. pcs-a szerint a Széna térnél lévő főútvonalakat zárja le. Az ök-t a ho-lyal tartsa fenn és a felderítést vezesse be Városmajor, Húvösvölgy irányába. Az eseményekről a hop-ot azonnal tájékoztassa.

13h-kor a 6/III. zlj. jobb szárnya ellen szak. erejű elg. vállalkozás volt, melyet visszavertek.

13h 05'-kor a 8/III. zlj. pk-a jelentette, hogy Csömör É-on lévő keskeny erdőnél az elg. ismeretlen erővel tád.

13h 10'-kor az előljáró német ho. vkf-e tájékoztatta a ho. vkf-öt, hogy a 8/III. zlj. a Feldherrnhalle ho-nak van alárendelve és a 8/III. zlj.-nál lévő hézag megtisztítására német felderítők már útban vannak. Addig a 8/III. zlj. fogja fel az elg. előreszivárgását.

14h 15'-kor a 8/III. zlj.pk. jelentette, hogy a zlj. arcvonalán a hézagban az elg. kb. 500 méteres szélességben és 100 méteres mélységben betört. A betörést oka a zlj. arcvonalán lévő hézag, mely azáltal keletkezett, hogy a kivonandó német csapatok a váltás beérkezése előtt otthagyták állásaikat.

15h 50'-kor a Budapest-től Ny-ra levő helyzet felderítésére küldött mkp-os visszatért és jelentette, hogy Piliscsaba tábor-ig tudott eljutni. A községbe már nem mehetett be. A Bécs-i műút erős elg. av. és tü. tűz alatt áll.

Dobogókő-n keresztül Esztergom-ig küldött mkp-os 17h 40'-kor jelentette, hogy a műúton Budapest-ről Esztergom irányába igen erős forgalom van. 1500-2000 fő felfegyverzett hungarista újoncot látott menetben Esztergom felé.

17h 50'-kor a hop. Hindy altbgy-nak, az I. hdt. pk-nak jelentette a hungarista újoncoknak a ho-tól való kivonását.

A délután folyamán a hop. Benyovszky vk. szds. I. a. oszt. vezetőt küldte ki a von. ala-ok helyzetének felderítésére. Az esti órákban Benyovszky szds. jelentette a von. ala-ok helyzetét.

A 6. gy. e. vonat Buda É., Szentendrei út mellett van,

18. gy. e. vonat Római fürdő,

10. ho. műhely fog. része és 10/4 ko. oszl. Pomáz, gk. rész Árpádfürdő és Pomáz,

Műszaki oszlop Csobánka É. tanyák,

Süto; Üröm, Elmó: Óbuda, Lóellő Békásmegyér,

10/2. ko. oszl. Aréna út-i laktanya, 10/1 ko. oszl. Ferenc József lovassági laktanya.

Benyovszky szds. I. a. oszt. vez. a ho. vonat parancsnokának Árpádfürdő-n azt a parancsot adta, hogy Üröm É. és D-en biztosítson, majd Csobánka D-en a műutat zárja le.

20h-kor Dr. Németh szds. a 8/III. zlj. pk-a kijelentette, hogy a zlj. ellentámadással a főellenállási vonalat teljes egészében visszavette.

Az esti órákban elg. rep. tevékenység volt.

II.

Derült, hideg idő.

Utak megfagytak, jól járhatóak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

14 1944. december 25.

Vlagyimir Ivanovics Galpern gárda-főhadnagy¹³, a szovjetek szerint Budapestre elsőként behatoló harckocsi parancsnokának haditett-leírása.

[...]

Galpern elvtárs harckocsiján – a Nyikolajevi 2. gárda-gépesítetthadtest állományában – harcok közepette 980 km-t tett meg. Harckocsija 265 üzemórát dolgozott le – minden javítás nélkül.

Galpern elvtárs a Kecskeméttől Budapestig folytatott harcban vett részt és harckocsijával megsemmisített: 6 harckocsit – egyikük Tigris típusú –, 1 “Ferdinánd” önjáró löveget, 10 különböző kaliberű löveget, 2 repülőgépet, 1 vasúti szerelvényt, az ellenség több mint 100 katonáját és tisztjét.

12 Vannay László (1919-ben egy fehérikülönítmény parancsnoka) 1944. október 20-án kapott engedélyt Kovarcz Emil tárca nélküli minisztertől egy önálló önkéntes zászlóalj megszervezésére.

13 V. I. Galpern gárda-főhadnagy a 2. gárda-gépesítetthadtest 30. önálló gárda-nehézharcokosi-ezredének szakaszparancsnoka volt. Az alakulat JSZ-2 típusú nehézharcokosikkal volt felszerelve.

1944. XII. 25-én – harckocsiján üldözve az ellenséget – elsőként hatolt be Budapestre. Miután erős tűz ellenállás fogadta Budapest utcáin, Galpern elvtárs megsemmisített egy tüzér üteget, az ellenség mintegy 30 katonáját és tisztjét; az égő harckocsiban folytatta az ellenség tizedelését. Harckocsija az ellenség lövedékeinek telitalálatától gyulladt ki. Amikor az egész harckocsi lángba borult, Galpern elvtárs – félig megégetten – kijött a gépből és kezében revolverrel lőtte a támadó katonákat – a többi harckocsi megérkeztéig.

A haza hű fia hősi halált halt – egy lépést sem hátrált az ellenség elől.
Méltó a SZOVJETUNIÓ HŐSE magas cím kitüntetésre – halála után.

Parfenov gárda-alezredes,
a Breszti, Vörös Zászló érdemrenddel kitüntetett
30. önálló gárda-nehézharcocsi-ezred
parancsnoka

1944. december 26.

HL "Szovjetunió Hőse" c. iratmátsolat-gyűjtemény 523. sz. Eredeti jelzet: A Szovjetunió Honvédelmi Minisztériumának Levéltára, F.33., levéltári szám: 793756. Lásd még: Hősök. A Szu. Hősei a magyarországi felszabadító harcokban 1944-1945. Budapest, 1981. 186. o.

15 1944. december 26.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség Pomázon keresztül Szentendrre és Budakalászra nyomult előre. Budakalászt megtartottuk. Zlj. erejű ellenség Budakeszitől K-re súlyos veszteségek árán csak csekély területnyereséget ért el. A Budaörsöt NY-ra fekvő magaslatok az ellenség zlj. erejű támadása következtében elvesztek. Budafoktól NY-ra a kiszögellő arcvonal-ívet egy zlj. erejű ellenséges támadással szemben megtartottuk. A Duna mentén zlj. erejű ellenség civilben gpi-lyal egészen a Csepel-sziget magasságáig szivárgott át. A harcok még folynak. Vecséstől K-re zlj. erejű ellenség helyi betörést ért el. Páncélosok által támogatott ellenséges erők Mogyoródtól D-re szintén behatoltak a főellv-ba¹⁴ és 7 páncélossal előretörték a Fóttól DNY-ra 3,5 km távolságra lévő tanyáig. Az ellentámadás során 3 páncélost megsemmisítettünk. A harcok a megerősödő ellenséggel itt még folyamatban vannak.

HL mikrofilmtár 897/7211882.

16 1944. december 26.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg folytatta a támadást és elkeseredett harcokat folytatott az egész fronton. Visszaverte az ellenség 12 ellentámadását, melyet 1-2 gyalogzászlóalj és 6-12 támogató harckocsi és önjáró löveg erejével indított VÝSKOVCE, PEKOCSENY, VÁMOSMIKOLA, BAJTA, SIKÁTOR, KEREPES körzetéből és a nap végeztével elfoglalta VÝSKOVCE, KELEDET.

A 409. lövészadosztály összes erejével átkelt az IPOLY folyón és harcot folytatott PAJTÁÉRT.

6. A 18. gd. lövészhadtest támadó harcot folytatott és súlyos harcok eredményeként áttörte az ellenség védelmének első vonalát a MAGLÓD, VECSÉS szakaszon. Leküzdött öt lövészáró-rendszert, két szögesdrót akadályt, két elaknásított szakaszt, 4 km mélységben előnyomult és a nap végeztével MAGLÓD, ECSEK, a 148 és 140 magassági pont bevételéért harcolt VECSÉS északkeleti, keleti és délkeleti környékén és GYÁL délkeleti szélén. A nap folyamán visszavert néhány ellentámadást ECSEK környékéről, melyet gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel indítottak 10 harckocsi és önjáró löveg támogatásával és VECSÉS körzetéből gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel. A harcokban a hadtest alakulatai 350 foglyot ejtettek, 15 löveget, 15 géppuskát és más hadianyagot zsákmányoltak.

[...]

HL Szovjet iratmátsolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/430-431

14 Főellenállási vonal (németül Hauptkampflinie, HKL): a saját főellenállási öv (németül Hauptkampffeld) ellenség felé eső védőműveit összekötő képzeletbeli vonal. Ideális esetben szélességben és mélységben tagolt fészkek és támpontok, valamint a csapatok jól szervezett tüzrendszere alkották. Legelől lévő része a peremvonal.

A 46. HDS. TÖRZS 097/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK
1944.XII. 26-án 20.10 órakor
Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. XII. 26-án az ellenség támaszkodva az előkészített ellenállási csomópontokra és a BUDAPEST körüli támpontjaira, makacs védelmi harcokat folytatott és csapataink nyomása alatt egyes szakaszokon keleti irányban visszavonult. Az elkeseredett harcok eredményeként egy sor megerősített állásból kiszorítottuk.

BUDAÖRS környékén felhasználja az erődítményeket és a régi erőd tartós létesítményeit.

BUDAPESTEN erősen elaknásítja az utcákat, épületeket és a középületeket, a 2. gd. g. hdt. sávjában páncéloscsapatok és gyalogság átdobásával 13.00-15.00 óra közötti időben 3 ellenlökést kezdeményezett, minden ellenlökés 6 harckocsi (közülük 3 "Ferdinánd") és gyalogság erejével történt.

Harckocsik és önjáró lövegek tevékenységét figyelték meg a 2202, 2203. háztömbökben.

PILISBOROSJENŐ körzetében 14.00-15.00 óra között déli irányban 3 ellenlökést indított, mindegyik ereje gyalogzászlóalj 3-6 harckocsival. Az ellenlökéseket visszavertük.

Az ellenséges légiérő 3-5 gépből álló kötelékekben bombázta és lőtte a támadó egységeink harcrendjét. 17 berepülést figyeltek meg.

2. A hadsereg folytatta a támadást a korábbi feladatokkal.

A nap folyamán a támadó alakulatok:

a jobbszárnyon – az ellenség szervezett tüzellenállásába ütközve az előre előkészített állásokból – lényeges előnyomulást nem értek el;

BUDAPEST városban – visszaverve az ellenséges harckocsik és gyalogság ellenlökéseit és leküzdve az elaknásított akadályokat – utcai harcokat vívott és néhány háztömböt elfoglalt a város ÉNy részén,

a balszárnyon – visszaverve az ellenséges gyalogság és harckocsik ellenlökéseit – keleti irányban 10-15 km-t előrenyomult és elfoglalta CSOBÁNKA, POMÁZ, SZENTENDRE déli részét, kijutott a DUNÁHOZ, ezzel befejezte az ellenség BUDAPESTI csoportosításának teljes bekerítését.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 316. löv. ho. (az egyik tengerészgyalogos zászlóaljjal) a 105,107 magp. BUDAFOK, RÁZ (kizárva) körzetétől északra.

99. löv. ho. a 203 magp.-tól 1 km-re délnyugatra, vá.-tól délre (BUDAÖRS),

83. tgy. dd. - 1 zlj.-al együttműködik a 316. löv. ho.-lyal, a másikkal a SZIGETSZENTMIKLÓS környékétől északra lévő arcvonalon van.

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. betört BUDAÖRSRE és BUDAÖRS központjában harcol.

59. gd. löv. ho. utcai harcokat folytat BUDAPEST Ny városszélén és elfoglalta a 2207, 2206, 2201 háztömböket,

108. gd. löv. ho. elkeseredett utcai harcokban elfoglalta az 1129, 1123, 1124, 796, 786, 779, 778, 777 háztömböket. Jobbszárnyával harcot folytat az ISTENHEGYI úti arcvonalon, az 1505, 1503, 1493 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.: 109. gd. löv. ho. elfoglalta ÜRÖMÖT és harcol PILISBOROSJENŐ teljes birtoklásáért.

49. gd. löv. ho. elfoglalta CSOBÁNKÁT, POMÁZT és harcot folytat a SZENTENDRE vá.-tól, POMÁZTÓL északra, CSOBÁNKA északi részéig húzó arcvonalon.

180. löv. ho. 2 löv. e. PILISVÖRÖSVÁR és NAGYKOVÁCSI körzetében van, egy pedig PILISCSABÁT tartja.

2. gd. g. hdt.: 6. g. dd. harcol az 1532 háztömbért,

4. g. dd. és a 37. hk. dd. harcol az állomásért (az 1536 háztömbtől délre)

86. gd. löv. ho. a hds. pk. tartalékát képezi, fedezi a hds. balszárnyát a ZSÁMBÉK, BICSKE arcvonalon.

XII. 26-án megsemmisítettük az ellenség 2500 katonáját és tisztjét, kilőttük és felgyújtottuk 12 harckocsiját.

Foglyul ejtettük az ellenség 2000 katonáját és tisztjét, zsákmányoltunk 22 harckocsit, 7 légvédelmi ágyút, 7 élelmiszer- és lőszerraktárt, néhány vasúti szerelvényt és egyéb vagyontárgyat.

A főparancsnok és a haditanács tagja a csapatoknál van.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/261-262

18 1944. december 26.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

Az éj folyamán és a reggeli órákban nyugalom volt.

10h 15'-kor Németh szds. 8/III. zlj.pk. jelentette, hogy 10 hk-val támogatott igen erős elg. tád. indult meg a zlj. arcvonalán.

1030-kor a 4. hu. e. arcvonalát az elg. páncélosok áttörték, majd 1050-kor a 8/III. zlj. arcvonalába is 5-6 helyen 300-400 mélységben betörték. Igen súlyos és veszteségteljes harcok vannak folyamatban.

10h 35'-kor hop. Szücs fhdgy. n. gp. szd.pk-nak parancsot ad a szd. riadóztatására. Gk. szállítással egy szakaszt a 8/III. zlj. segítségére rendel.

11h 40'-kor hop. a Vannay zlj-nak azt a parancsot adja, hogy azonnal készüljön föl gk.szállításra. Vkf. a Vannay zlj. szállítására az összes gk-kat kirendeli, majd a né. hop-tól és az I. hdt-től is gk-kat kér.

1235-kor a 4. hu. e. jelenti, hogy az elg. hk-k DNy-ra, Cinkota irányába nyomulnak előre. Saját részeinket az elg. átkaroló tád-a több helyen bekerítette. Egyes részek hátsóbb állásokban vonultak vissza.

14h 50'-kor Németh szds. 8/III. zlj. pk. jelenti: a balszárnyon 4 elg. hk. betört. Hátról tűz alatt tartja az állásokat. A jobbszárnyon 6 elg. hk. a saját állásokban van. Igen nagy a veszteség. 3 elg. hk-t kilöttek. A németek csak felderítő pc.gk-kat adtak segítségül. Ezek a hk-k leküzdésére nem alkalmasak. A helyzet kritikus.

15h 40'-kor a 13. né. pc. ho. vkf. pcs-ot ad a Budán lévő vonatrészeknek Pestre való áthozatalára.

Vkf. ezt a pcs-ot a ho. von. pk-nak továbbítja azzal, hogy még az éj folyamán vonja át a vonatrészeket az ezredekkel együtt.

16h 50'-kor Ferjencsik hu.szds. szd.pk. jelenti: Délelőtt 11h-től a 272 \oplus -tól a 249 \oplus felé 8-10 fős elg. csop-ok húzódnak. Saját részek Csömörbe vonulnak vissza. Vkf. pcs-a: Ferjencsik szds. vegye át Csömörben a pság-ot és szervezze meg Csömör védelmét.

17h 40'-kor Vannay hdgy. zlj. pk. jelentette, hogy a zlj. első része Rákosszentmihályon kirakott. A kiszállítandó zlj. ereje 540 fő, 460 pu., 8 gsz., 8 gp., 3 gpi. Vkf. pcs-ot ad a Vannay zlj. Árpádföldre való gyülekeztetésére. Ott biztosítsa É. és ÉK. felé, és állítsa fel forgalomszabályozó közegeket.

18h 10'-kor Németh szds. 8/III. zlj. pk. jelentése szerint 12 betört elg. pc. igen nagy veszteséget okozott. A szd-okat az állásokból kivetette és a zlj. most Csömör É-on gyülekezik. A zlj. pk. zlj-át éjjel rendezzi, majd hajnalban a 270 \oplus -nál felveszi a csatlakozást a Molnár csop-tal.

Buda-n kialakult helyzet következtében a Vannay zlj-ből 200 főt a Kelenföld-i vá-nál betört elg. visszavetésére akarják irányítani. Hop. pcs-ot ad ezen csop-nak is a 10. ho-hoz való bevonulására.

Hop. 23h-kor kiadja írásbeli pcs-át a Vannay csop. tád-ára.

II.

Ködös, hideg idő. Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz.

19 1944. december 27.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg súlyos támadó harcokat folytatott. A jobbszárnyon együttműködve a 6. gd. harckocsi hadsereggel megsemmisítette a GARAM és az IPOLY folyók között körülfűrt ellenséges csoportosulást, amely négy ezrednél több gyalogságból, 40-50 harckocsiból és önjáró lövegből állt. Elfoglalta HARASZT, TESZA, KEMENCE, CSARNA, PEKOCSENY, SZÁLKA, BAJKA településeket, a 227, 204 magassági pontot és a nap végeztével VÁMOSMIKOLA, GANÁD, IPOLYKISKESZI, GARAMKÖVESD elfoglalásáért harcolt. A balszárnyon makacs harcok eredményeként áttörte az ellenség védelmét a FÓT, KEREPES szakaszon, előnyomult 7 km mélységben, elfoglalta SIKÁTORT, MEGYERT és ÁRPÁDFÖLDET és harcot folytatott RÁKOSPALOTA és RÁKOSSZENTMIHÁLY bevételéért. A 25. gd. lövészadosztály egységei teljesen megtisztították a BUDAPESTTŐL északra fekvő szigetet, elfoglalva TÓTFALUT, PÓCSMEGYERT, SZIGETMONOSTORT.

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalta ECSERT, a 148, 163 magassági pontot, FERIHEGYET, a 140 magassági pontot, VECSEST, ANDRÁSIT, 6 km-t előnyomult és a nap végeztével harcot folytatott MAGLÓD, RÁKOSKERESZTÚR, GYÁL, SZEMERE TELEP vasútállomás, PESTSZENTLŐRINC teljes elfoglalásáért.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/435-436

20 1944. december 27.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

270

A 46. HDS. TÖRZS 098/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK
1944.XII. 27-én 20.05 órakor
Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. XII. 27-én az ellenség a 8. és 22. lov. ho. (né.) a 20. gy. ho. (m.), a 9. gy. ho. (m.), a 19. gy. ho. (m.), a 271. gy. ho. (né.), a 239. rológ. dd., a 13. pc. ho. (né.) a "Feldherrnhalle" SS-g. ho., a 109. g. löv. dd. egységeivel, tüzellel és ellenlökésekkel makacs utcai harcokat vívott BUDAPEST Ny-i peremterületén.

A balszárnyon megsemmisültek az ellenség szétszórt csoportjai, melyek É. és Ny. felé át akartak törni.

12.00-15.00 óra között a BRÓDY ZSIGMOND utcából, ŐRMEZŐN a 151 magp.-tól É-ra 4 ellenlökést indított, egyenként 8-15 páncélozott harcjármű által támogatott gyalogzászlóalj erővel. Az ellenségnek sikerült beékelődni a 23. löv. hdt. harcrendjébe és visszaszoritania előrevetett egységeit.

14.00-15.00 óra között két ellenlökést kísérelt meg az 59. és 108. gd. löv. ho. csatlakozásánál, egy-egy 2-8 páncélozott harcjármű által támogatott gyalogzászlóalj erejével. Mindkét ellenlökést visszavertük.

A hadsereg teljes arcvonala előtt 60 harckocsi és önjáró löveg tevékenysége volt tapasztalható.

Az ellenséges légierő a hadsereg sávjában 2-3 gépből álló kötelékekben bombázta csapataink harcrendjét és közelebbi utánpótlási területeit.

2. A hadsereg XII. 27.-én folytatta a támadást a korábbi feladatokkal.

Leküzdvé az ellenség erős tűzellenállását és visszaverve harckocsikkal támogatott elkeseredett gyalogsági ellenlökéseit, a támadó alakulatok harc közben előrenyomultak 4-8 km-t.

A jobbszárnyon a nap második felében a 23. löv. hdt. alakulatai az ellenséges ellenlökések hatására D. irányban kissé visszaszorultak.

A középső arcvonalon elfoglaltak néhány háztömböt BUDAPEST Ny-i részén.

A balszárnyon elfoglalták BÉKÁSMEGYERT, BUDAKALÁSZT, SZENTENDRÉT, PILISSZÁNTÓT, PILISSZENTKERESZTET.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.:

83. tgy. dd. (egyik zászlóaljjal) harcot folytat a 103 magp.-tól D-re lévő kertben. A másik zászlóaljjal a DUNA Ny-i partján tevékenykedik a 316. löv. ho.-lyal együtt.

316. löv. ho. (két löv. e.-del) együttműködve a 99. löv. ho. egyik löv. e.-ével és a tengerészgyalogos zászlóaljjal harcot folytatott a vasútvonal melletti arcvonalon a 483 háztömbtől a 3243 háztömbig és tovább a 3454 háztömbig. A harmadik löv. e. a 105, 107 magp. határvonalán (folyóköz).

99. löv. ho. a 151.0 magp. a 3448, 3444 háztömbökben, a MIKSZÁTH utcában, a

145.0 magp. É-i lejtőn, a szőlőkertben (a 151.0 magp.-tól DNy-ra) a 159.0 magp.-on.

37. löv. hdt.;

320. löv. ho. - országúti kereszteződésben (BUDAÖRSTŐL 2 km-re K-re, 1,5 km-re a 437 magp.-tól K-re.

59. gd. löv. ho. a 317 magp.-on, a 2512, 2510, 2213, 2214, 2228, 2216, 1910 háztömbökben.

108. gd. löv. ho. az 1900, 1898, 1505, 1494, 1135, 1127, 1125, 797, 798, 793, 792, 790, 773 háztömbökben, a 382 magp.-tól 0,5 km-re Ny-ra.

10.gd. löv. hdt.:

109. gd. löv. ho. harcot vívott az ÓBUDA vá., 254 magp., BÉKÁSMEGYR környékétől DK-re húzódó arcvonalon.

49. gd. löv. ho.. BUDAKALÁSZTÓL D-re és D-K-re, a DUNA Ny-i partján, a 117 magp.-on, IZBÉGEN, CSOBÁNKÁN.

180. löv. ho. egyik löv. e. PILISSZENTKERESZT környékétől É-ra. Második löv. e. PILISCSABÁN, a harmadik löv. e. NAGYKOVÁCSIN, ennek egyik löv. zlj.-a PILISVÖRÖVÁRON.

86. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e ESZTERGOMBAN, egyik DOROGON, egyik BICSKÉN,

2. gd. g. hdt.:

6. g.dd. az 1529, 1530 háztömbökben.

4. g.dd. és a 37. hk. dd. folytatja a harcot az állomásért (a 1536 háztömbtől D-re).

XII. 27-én megsemmisült az ellenség 1500 katonája és tisztje, fogságba esett több mint 800 fő, köztük Magyarország közlekedésügyi minisztere törzsével együtt. Zsákmányoltunk 33 ágyút, 20 géppuskát, 9 páncélozott szállító harcjárművet, 5 különböző raktárat, gőzmozdonyokat és gépjárműveket. Mennyiségük pontosítás alatt.

3. Döntés: végrehajtani a kítűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/270-271

21 1944. december 27.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

A tervezett saját tád. 6h-kor megindult. Variházy alez. csop.pk. jelentette, hogy a Vannay csop. utolsó szállítmányának be nem érkezése miatt a terv megváltozott és Szedervölgy felől is nem indult tád., csak Csömör K-ről.

10h 15'-kor Variházy alez. jelentette, hogy a tád. lassan tért nyer. Vannay hdgy. már a régi állásokig jutott el. A jobb és balszárny azonban igen erős elg. av. és tü. tüzet kapott, mire Csömör-ig jött vissza. Vannay hdgy. állítólag megsebesült. Vkf. pcs-ot adott Németh szds.-nak a Vannay zlj. átvételére.

A kritikus helyzet miatt a Vannay zlj. visszavonult készenléti helyére, ahol rendeződik majd új feladatként a készenléti hely és a főellv. közti területet tisztítja meg.

Hop. terve az ala-ok rendezése után a kora délutáni órákban a tád. újbóli megindítása. Feladat a 270, 245, 251, 253 \oplus -ok vonalának visszavétele.

11h 50'-kor a Tpk. jelentette, hogy a 12. ho. velünk csatlakozó szárnyán a 301 Δ -nál az elg. betört.

12h-kor a hop. parancsot ad Variházy alez.-nek a 14h-kor megindítandó tád.-ra. Variházy alez. 14h-kor a Vannay csop., 8/III. zlj.-jal, Ferjencsik szd.-dal, 54. u.zlj. és 10. F. oszt. megmaradt részével indítsa meg a tád-t két csoportban. A Vannay csop. feladata a 270 \oplus -ot a 245 \oplus -tal összekötő vonal elérése. Németh csop. feladata a 245, 251, 253 általános vonal elérése.

12h 10'-kor Variházy alez. jelenti a né. feld. oszt. pk-ának közlését. Az arcvonal hátában a 165 \oplus -tól K-re Ny. irányból nyomul elő az elg. Csömör felé. Felderítésre német felderítő pc.gépkocsikat küldenek ki.

12h15'-kor a 10/4. n.av.ü.pk. is jelenti, hogy az üteg Árpádföld-ön lévő mozdonyállását az elg. rajtaütésszerűen elfoglalta. A 12/2. üteg Kisszentmihályi mjr. "K" betűjénél elg. gysági tüzet kapott. Elg. az üteg mozdonyállását is támadja.

A nagy köd miatt a helyzet nem tekinthető át tisztán. Csömör-től DNy-ra is harcizaj hallatszik. Bizonyára az arcvonalon átszivárgott elg. részekről van szó.

Az előállott új helyzetre való tekintettel hop. a Variházy csop. feladatát megváltoztatja. Vannay csop. a 165-től DNy-ra védjen a horhos mentén Csömör É-ig. Csömör É. közepe táján csatlakozzon a kiépített védőálláshoz. Németh zlj. a 187 és 165 magp. előtt húzódó védőállást vegye kézbe.

A délután folyamán a törzsszd. és Sárdy fhdgy. azt a feladatot kapták, hogy derítsék fel az Árpádföld-i és Annatelepi elg. helyzetét és erejét.

17h-kor jelentette Sárdi fhdgy., hogy Anna-telep É-ről elg. pct.á. és gp. tüzet kapott.

13h25'-kor a 12. ho. jelentette, hogy arcvonalán Maglód és Vecsés közt az elg. mély betörést ért el.

15h 40'-kor Variházy alez. csop-ját alárendelték Krämer né. őrgy-nak.

23h-kor hop. áttelepült Rákosszentmihály-ról Budapest, Hungária körút, Hadiakadémiára.

A né.p.ság. este parancsot adott ki az arcvonalnak Cinkota K., Csömör K. általános vonalra való visszavételére.

II. Hideg idő. Erős fagy, nagy köd. Utak jól járhatóak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz.

22 1944. december 28.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg folytatta a támadást, befejezte a GARAM és IPOLY folyók között bekerített ellenséges csoportosulás megsemmisítését, a 27. és 25. gd. lövészhadtest alakulataival kijutott a GARAM partjára a folyó torkolati szakaszán és NAD HRONOMNÁL. A 409. és 53. lövészadosztály átkelt a GARAMON KICSIND, GARAMKÖVESD körzetében, elfoglalta NÁNÁT, PÁRKÁNYT és harcolt KÖVESGYARMAT elfoglalásáért.

A balszárnyon elfoglalta DUNAKESZIT, ALAGOT, ALAGIVILLÁT, KEREPEST, KISTARCSÁT, NAGYTARCSÁT, PERCELT, RÁKOSCSABÁT, RÁKOSLIGETET és harcot folytatott ÚJPEST, RÁKOSPALOTA, RÁKOSSZENTMIHÁLY, CINKOTA, MÁTYÁSFÖLD elfoglalásáért.

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalta MAGLÓDOT, RÁKOSKERESZTÚRT, PESTSZENTLORINCET, PESTIMRÉT, GYÁLT és a nap végére harcot folytatott KOBÁNYA, KISPEST és SOROKSÁR elfoglalásáért.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/439

23 1944. december 28.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

280

A 46. HDS. TÖRZS 099/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE

A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK

1944.XII. 28-án 20.00 órakor

Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. XII. 28-a folyamán az ellenség gyalogsági és tüzérségi tüzzel, valamint ellentámadásokkal továbbra is elszánt utcai harcokat folytatott Budapesten, néhány szakaszon visszaszorítottuk.

A nap első felében a 10. gy. ho. (m.) erőivel a CSÉVtől É-ra lvé erdő körzetéből nyugat felé ellentámadást indított, s a harcok eredményeként CSÉV hekységet és LEÁNYVÁR K-i felét elfoglalta.

Az ellenség légierije a hadsereg arcvonalán nem tevékenykedett.

2. A hadsereg XII. 28. folyamán támadó hadműveleteket folytatott BUDAPEST Ny-i részének elfoglalásáért és ESZTERGOMTÓL K-re az erdő megtisztításáért.

BUDAPESTEN leküzdvé az ellenség erős tűzellenállását, fokozatosan blokkolva és megsemmisítve

megerősített állásait és ellenállási csomópontjait rohamosztageink és csoportjaink elfoglaltak több háztömböt és ipari objektumot a KISSING[?], RÓMAI FÜRDŐ, FILATORI, ZÖLDMÁL városrészekben.

Az erdőben (ESZTERGOMTÓL K-re) egységeink harcot folytattak az ellenség egyes csoportjaival, melyek a bekerítésből ki akartak törni.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 316. löv. ho. - egyik löv. e.-e a korábbi sávban (folyóköz) a 105, 107 magp.-nál.
Két löv. e. a 99. löv. ho. egyik löv. e.-ével a 32843285, 3276, 3274. háztömbökben és tovább a vasútvonal melletti határon a 3236 háztömbig.
99. löv. ho. két löv. e.-e a 3215, 3214, 3440, 3439 háztömbökben, a 145.0 magp. É-i lejtőin, a 151,0 magp. DNY-i lejtőin.
A harmadik löv. e. együttműködik a 316. löv.ho-al.
83. tengerészgyalogos-dandárt Albértfalván, a Kondorosi úton összpontosították és készülségben van a DUNA-part menti rohamok végrehajtására.
37. löv. hdt.: 320.löv. ho. harcot folytat azon az arcvonalon, amely az országúti kereszteződéstől, a 151,0 magp.-tól ÉNy-ra, a NAGYSZEBEN utcai háztömbök Ny-i részéig, a 2522 háztömbig húzódik.
59. gd. löv. ho. a Farkasréti temető Ny-i részén a 2513, 2226, 2216, 1910 háztömbökben.
108. gd. löv. ho. az 1900, 1908, 1898, 1505, 1494, 1135, 1127, 1125, 800 háztömbökben, a 802, 806. háztömbök Ny-i részén, a 804, 789 háztömbök Ny-i részén.
10. gd. löv. hdt. : 109. gd. löv. ho. a 287, 316, 310, 304, 295, 291, 163, 159, 154, 149, 67, 63, 64, 91, 86, 87, 88, 89, 90, 100 háztömbökben, a Hajóállomásnál.
49. gd. löv. ho. erőinek egy része BUDAKALÁSZ határában, a DUNA Ny-i partján a 117 magp.-on, IZBÉGEN, CSOBÁNKÁN. Három osztagával harcot folytat az erdő megtisztításáért a DUNAKANYARBAN. Az első osztag LEÁNYFALU irányában (a part mentén) tevékenykedik, a második osztag elfoglalta a 161 magp.-ot, a harmadik osztag elhagyta PILISSZENTLÁSZLÓT.
180. löv. ho. egyik löv. e.-e PILISSZENTKERESZT körzetében tartózkodik, két löv. e.-ét összevonták RÓMAIFÜRDŐ vá. körzetében.
86. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e elhagyta TINNYÉT, két löv. e.-e tevékenykedik az ESZTERGOM – DOROG arcvonaltól K-re, feladata az erdő megtisztítása az ellenséges csoportoktól ESZTERGOMTÓL K-re.
2. gd. g. hdt.: a korábbi arcvonalon,
6. g. dd. 1529, 1530 háztömbökben.
4. g. dd. és 37. hk. dd. az állomástól Ny-ra (az 1536 háztömbtől D-re).

XII. 28.-án foglyul ejtettük az ellenség 300 katonáját és tisztjét.

3. Döntés: végrehajtani a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/280-281

24 1944. december 28.

A IX. SS-hegyihadtest napi jelentése a 6. hadsereg főparancsnokságának.

RÁDIÓTÁVIRAT

Napi jelentés 1944. XII. 28-ról

A K-i hídfő belső gyűrűje megszállva. Az ellenség elszakadó mozgásukat zászlóaljnyi erővel határozottan követi. Az így kialakult ellenséges betöréseket mozgó harcban szétvertük, kivéve egyet Csömörtől Ny-ra.

Az ellenség vesztesége jelentős. A Ny-i hídfő elleni egésznapos, zászlóaljnyi erővel és harcokcsitámogatással vezetett ellenséges támadásokat lényegében visszavertük.

XII. 29-én elsősorban a Ny-i hídfő ellen várhatóak erős ellenséges támadások, súlyponttal a Ny-i és Ény-i arcvonalon. 13 páncélost kilőttünk, egyet pedig zsákmányoltunk.

Tartjuk a jelenlegi főharcvonalat. A Csömörtől Ny-ra lévő betörést felszámoljuk.

Ia

BA-MA RH 24-72/50.

25 1944. december 28.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

1:50.000

Pesti hídfő:

1.pc.ho: 27-én este a 13 né. pc.ho-tól kapott pcs-ra a Pest körüli hídfőt hátsóbb állásaiba veszik vissza. A ho. a 13.pc.ho. elg-től való levállását fedezi, majd kivonásra került és Csepel-sziget védelmét és folyambiztosítását látja el.

Esti órákban érkezett jelentések szerint a Vecsés-Ecser közti áttörési helyen erősebb orosz kötelékek Rákoshegy D., Ferihegyi rep.tér, Pestszentlőrinc irányába menetelnek. Ezek felfogására német részről az ellenintézkedések megtörténtek. Az 1.pc.ho. XII.28-án 12 h-kor Csepel szigetre való átcsoportosítását megkezdte.

12.ho: A ho. XII. 27-én este kisebb elg. nyomással megkezdtek állásaik visszavételét a belső övbe. Elg. előnyomulását Rákoskeresztúron át folytatva elért a község Ny-i szélét és a vasútállomást. XII. 28-án hajnalban az elg. Újmajorba befészkelte magát. A ho. az Erzsébet telep K, Cinkota K. vonalában kiépített védőállást megszállta és védi. D-i sávhatár: Kőbánya ÉK. téglagyár, Erzsébet telep É. 1 km.140 határjel, 132. magp. (Ecser Ny.1,5 km.). É-i sávhatár Cinkota D. 142 híd, Major-hegy 187 magp.

10.ho: A ho. az elrendelt új védőkörlet elfoglalását XII. 27-én este megkezdte és az új folyamán elfoglalta. Az Anna telep É-ra beszívott elg-et kivetették. Csömör Ny. 187. hárp. területén az elkészített állásokba elg-et felszámolták.

Billnitzer csop: Az 1.pc.ho. arcvonalán bevetett 1. és 13. rotü. oszt-ok a XII.27. és 28-i harcokban felmorzsolódtak. A 24. és 16. rotü. oszt-ok mint gyalogos egységek Rákoskeresztúr D. és Újmajor területén vannak bevetve, ahol erős elg. beszívárgott egységet vertek vissza.

Első vonal: Csepel-szigeten változatlan, Millénnium tp. írás Ény. Kórház, malom, 109 mgp., 125 hárp., innen Ény-ra 119 hárp., Pestszentlőrinc "P" betűje, 136 hárp., Erzsébet tp. K. 141, Rákoskeresztúr "K" betűje (első) innen É-ra 142. hárp., 152. hárp., 163 mgp., Cinkota írás "C" betűje, Cinkota K., Árpádföld K., Rákosszentmihálynak külső szegélye, 131 mgp., innen bizonytalan, Újpest Ény-i szegélye.

Budai hídfő: Békásmegyér-Úröm területéről tád-ó elg. Máriakő kápolna környékén lévő gyárat elfoglalták. Hármashatár hegy, Sváb hegy és a Farkasréti temető területéről indított elg. támadások eredménytelenek maradtak. Kelenföld D-ről indított elg. támadás a védőket kemény harc után Lágymányos D., vasútvonalára szorította vissza.

Első vonal: Filatori gát, Óbudai régi temető, Remetehegyi út és Perényi út sarok, Remete hegy 348 mgp., Ny. 600 m., Látó hegy 377 hárp., innen D-re kb. 1 km-re 275 hárp., Rókus hegy "R" betűjétől Ny-ra 500 m-re, Fogaskerekű v.á., innen Ny., majd D-re fordulva a fogaskerekű vasút mentén, Orbán hegy "B" betűje, Márton hegy "o" betűje, Farkasréti temető D. útkeresztezédek, Dobogó 151 hárp., Hunyadi keserűvíztelep "p" betűje, Ény. irányban a vasút, Kelenföld írás első "K" betűje, Lágymányos írás "L" betűje, innen K-re a vasút vonala.

Kapják: [...]

44.XII.29.12h,
Hdt.pk.rendeletéből:
Kovács vk.szds.sk.
I.a.ov.h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 890./I.hdt.I.a.

26 1944. december 28.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

Az éj folyamán a né. előljáró pság. pcs-a szerint az arcvonal visszavétele megtörtént. Elg. a nap folyamán támadó tevékenységét nem folytatta. Bizonyára új támadáshoz való csoportosításokat végzett.

13h-kor az I. hdt. pság. tájékoztatta a ho-t arról, hogy este vagy éjjel német rep.gépek a Budapest-i gyűrűben lévő alakoknak utánpótlást dobnak le ejtőernyővel a Rákos-i gyak.térre. Saját lgv. erők a rep.gépekre ne tüzeljenek.

II.

A 8/III. zlj. veszteségei a tegnapi harcokból igen súlyosak. Vannay zlj. 1 + 60 főre apadt.

Ködös, hideg idő.

Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

27 1944. december 28.

Az 1. SS-rendőrezred fegyverzeti jelentése a 22. SS-önkéntes lovashadosztálynak.

1. SS-rendőrezred¹⁵

– I b –

Ezred-harcálláspont, 1944. 12. 29.

Tárgy: jelentés

Hivatkozás: 1944. 11. 7-i ho-parancs

A 22. SS-önk. lov. hadosztálynak¹⁶

I. Fegyver, eszköz és lőszer

Napi jelentések

a. Lőszerfelhasználási jelentés 1944. 12. 28-ról

karabélylőszer	7 200 lövés
gpu-lőszer	12 400 lövés
gpi-lőszer	815 lövés
puskagránát (repsz)	55 darab
puskagránát (páncéltörő)	15 darab
páncéloköl ¹⁷	7 darab
nyeles kézigránát	–
tojás kézigránát	–
világítólövedék	–
jelzőlőszer (zöld)	–
jelzőlőszer (piros)	–
aknavető-lőszer	181 darab

¹⁵ Az ezred nem tartozott az SS-önkéntes lovashadosztály szervezetébe, csupán annak alárendeltségében harcolt.

¹⁶ A hadosztályt elméletileg 1944 májusától, gyakorlatilag 1944 augusztusától állították fel zömében önkéntes vagy kényszersorozott magyarországi németekből. Egy megerősített ezredcsoportját az alföldi páncéloscsatában is bevetették. A zöm 1944. október 15-16-án a Vár környékén került bevetésre a nyilas hatalomátvétel támogatására. 1944 novemberében kapta a "Maria Theresia" elnevezést. A hadosztály parancsnoka 1944. májusától az alakulat 1945. február 11-i megsemmisüléséig August Zehender SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen-SS volt.

¹⁷ Németül Panzerfaust. Hátrasiklás nélküli, egyszer használható német kézi páncéltörő fegyver, amelynek 140 mm átmérőjű, 2,9 kg tömegű kumulatív lövedéke maximálisan 200 mm vastag páncélzat átütésére volt alkalmas. Három változata terjedt el: a 30, 60 és 100 méterig hatásos páncéloköl. Főleg helység harcokban használták, a páncélosokon kívül sok esetben "kézi tüzéség" gyanánt gyalogsági célok és ellenállási fészkek ellen is alkalmazták.

- b. Lőszerigénylés: = lőszerfelhasználás
- a. Fegyverzeti veszteség:
- aa. Az ellenség kezébe került:
1 k. MG-34¹⁸, 1 MG-34 állvány, 1 távcső
- bb. Az ellenség tevékenysége közben megsemmisült:
a jelentés hiányzik
- cc. Karbantartásra szorult:
2 k. MG-34
- d. Lövegekkel kapcsolatos különleges esemény:
nincs

olvashatatlan aláírás

a rendőrség tart. főhdgy-a
és 1. pcsórti.

Lőszerkészlet:

aknavető-lőszer	181
puskagránát	350
gpu-lőszer	90 000
puskalőszer	42 000
gpi-lőszer	21 000
pisztolylőszer, 7,65 mm-es	1 000
világítólőszer	286
jelzőlőszer (piros)	75
jelzőlőszer (zöld)	120
nyeles kézigránát	444
tojás kézigránát	397
páncélököl	21

HL SS-Polizei-Regiment 1 iratai. 1. doboz, 92. fólió

28 1944. december 29.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg folytatta a támadást. A jobbszárnyon a 25. gd. lövészhadtest erőinek egy részével elkezdett harcokat folytatott a GARAM folyó nyugati partján lévő hidfőállás kiszélesítéséért, visszaverte az ellenség két gyalogzászlóaljnyi erejével és 10 harckocsi és rohamlöveg támogatásával indított dühödt ellentámadását KAMENYICA és KÖVESGYARMAT irányából.

A balszárnyon nehéz harcot folytatott a BUDAPEST védelmét biztosító, erősen megerősített védelmi gyűrű áttöréséért és visszaverte az ellenség 1-2 gyalogzászlóalj erejével és harckocsik támogatásával ÚJPEST és RÁKOSPALOTA körzetéből indított ellentámadásait. A nap végére egyes szakaszokon jelentéktelen előrehaladást értek el. PERKÁTA körzetében az ellenség 30 harckocsiját és önjáró lövegét zsákmányolták.

6. A 18. gd. lövészhadtest elkezdett harcokat folytatott a város belső megerősített védelmi vonalának az áttöréséért, miközben az ellenség erős tűzellenállásával találkozott. A nap folyamán visszavert több ellentámadást, melyet zászlóaljnál nagyobb gyalogsági erővel és 6-10 harckocsi támogatásával KŐBÁNYA, KOSSUTHFALVA és SOROKSÁR körzetéből indítottak. A nap végeztével a harcot a korábbi arcvonalon folytatta.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/443

29 1944. december 29.

18 A német haderő első általános célú 7,92 mm-es géppuskája. Kétlábú állványról golyószóróként, háromlábú állványról nehézgéppuskaként alkalmazták. Az egyes- és sorozatlövésre egyaránt alkalmas 12,1 kg tömegű fegyver lövedékének kezdősebessége 755 m/s volt, elméleti tűzgyorsasága 900 lövés percenként.

A 46. HDS. TÖRZS 100/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK
1944.XII. 29-én 20.15 órakor
Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. Az ellenség BUDAPEST városában XII. 29-én a gyalogság, harckocsik, önjáró lövegek erős tüzével és a harckocsik által támogatott gyalogság gyakori ellenlökéseivel továbbra is elkeseredett ellenállást tanúsít csapataink előnyomulásával szemben, a védelemhez felhasználja a lakóházakat, az ipari és közmű létesítményeket és építményeket.

A nap folyamán 12 ellenlökést kezdeményezett:

- a 23. löv. hdt. alakulatai ellen a BUDAFOKI út, a 3036, 3026 háztömbök és ÖRMEZŐ felől,

- a 37. löv. hdt. alakulatai ellen az 1909, 1911, 1912 háztömbök felől,

- a 10. gd. löv. hdt. alakulatai ellen a téglagyár irányából (a 339 magp.-tól K-re) és a HAJÓGYÁRI DUNAÁG folyószakasz mentén;

- minden ellenlökés 4-8 harckocsival és önjáró lövegekkel támogatott század-zászlóalj erejű gyalogsággal történt erős tü. és av. tűztámogatással. Az ellenség összes ellenlökését visszavertük.

A balszárnyon ESZTERGOMTÓL DK-re az erdőben alakulataink megsemmisítették az ellenség elvágott csoportjait, akik a bekerítésből ki akartak törni.

A hadsereg arcvonala előtt összesen 60 ellenséges harckocsi és önjáró löveg, 16 tü.-av. üteg tevékenykedett, összesen 1.100 akna és lövedék felhasználásával.

Az ellenséges légierő egyes repülőgépekkel felderítő tevékenységet végzett. Összesen 8 berepülést figyeltek meg (ebből 2 Ju-52 szállítórepülőgép volt).

2. A hadsereg XII. 29-én folytatta a támadást BUDAPEST Ny-i részének az elfoglalására és az erdő megtisztításáért (ESZTERGOMTÓL DK-RE).

Leküzdve az ellenség erős tűzellenállását és sikeresen visszaverve harckocsikkal támogatott gyakori gyalogsági ellenlökéseit, a 23. és 10. löv. hdt. rohamcsoportjai blokkolták és felszámolták az ellenség védelmének több megerősített pontját és elfoglalták az É-i és D-i vasúti hidat a DUNÁN.

A 37. löv. hdt. alakulatai a makacs ellenlökésbe ütközve és visszaverve az ellenséges ellenlökéseket, nem tudtak előnyomulni, a harcot a korábbi arcvonalon folytatták.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23.löv. hdt.: 83. tengerészgyalogos-dandár: az ellenség ellenlökései következtében arcvonala kissé visszaszorult a 3281, 157, a 3051 D-i részén, a 3050 és 3049 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3056, 3054, 3058, 3222, 3224, 3223, 3227 háztömbökben. A harmadik löv. e. (a folyóközben) a 105, 107 magp.-on.
99. löv. ho. a 3218 háztömb D-i részén, a névtelen háztömbben (a 3211 háztömbtől É-ra), a 3211, 3210 háztömbökben, a 151.0 magp. DNY-i lejtőin.

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. az országúti kereszteződésnél (a 151.0 magp.-tól ÉNy-ra), a NAGYSZEBEN utcai háztömbök Ny-i részén, a 2734, 2524, háztömbökben.
59. gd. löv. ho. a FARKARÉTI temető Ny-i részén a 2513, 2231, 2226, 2216, 1910 háztömbökben.
108. gd. löv. ho. a 1908, 1898, 1510, 1902, 1512, 1509 háztömbökben, a BUDAKESZI úton, a 1136, 1138, 1127, 1125, 800, 802, 806, 807, 804, 789 háztömbökben, a 377.0 magp. D-i lejtőin.

10. gd. löv. hdt.: 180.löv. ho. két löv. e.-e a 377.0 magp.-tól 0,5 km-re ÉK-re, a 348,0 magp. északi lejtője, liget déli erdőszéle a 339 magp.-tól 0,3 km-re DK-re) a szakadékban (a PERÉNYI utcától É-ra, a téglagyári 444 háztömbben. A harmadik löv. e. PILISSZENTKERESZT határától (1 löv. zlj. PILISCSABÁN) előnyomul HÁRSZAKALJA körzetébe.
109. gd. löv. ho. a 445, 446, 456, 457, 458, 459, 460 háztömbökben.
49. gd. löv. ho. erőinek egy része BUDAKALÁSZ határában, a DUNA Ny-i partján, a 117 magp.-on, IZBÉGEN, CSOBÁNKÁN. Az erdő átfésülését végző osztagok a DUNAKANYARBAN kijutottak a HAJÓÁLLOMÁSHOZ (DÖMÖSTŐL K-re és

az 557 magp. határvonalához PILISSZENTLÁSZLÓTÓL 3 km-re Ny-ra).
86. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e CSÉVEN, KESZTÖLCÖN, LEÁNYVÁRON. Két löv. e. DOROGON, ESZTERGOMON, egyes osztagaival az erdő megtisztítását végzi K-i és D-i irányokban, a 478, 386 magp. határvonalán.

2. gd. g. hdt. eljutott:

6. g. dd. PILISSZENTKERESZTRE, a 757 magp.-ra, PILISSZÁNTÓRA.
5. g. dd. KLOTILDTELEPRE, PILISCSABÁRA, a 4. g. dd. és 37. hk. dd. PILISVÖRÖSVÁRRA, PILISSZENTIVÁNRA.

XII. 29-én megsemmisült az ellenség 1500 katonája és tisztje, fogságba esett 300 fő. Zsákmányunk: több mint 100 géppuska, 26 gépkocsi, 6 tábori ágyú, 170 vasúti kocsi, 6 gőzmozdony, 8 különböző raktár, 10 üzem és ipari vállalat (köztük szállítható autogén üzem), 100 (különböző) motor, 300 tonna gabona.

3. Döntés: végrehajtani a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/290-292

30 1944. december 29.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

1.pc.ho: A ho. a dél folyamán Csepel sziget védőállásában a K-i védőkörletet, valamint a sziget Ny-i Duna-part folyammegfigyelését átvette. Az itt lévő Hungaristák és rendőr erők a ho. alárendeltségébe léptek. Harccselekmény nem volt.

12.ho: XII. 28-án Rákosliget írás 152 magp. és Cinkota D-en betört elg-et ellentád-al sikerült visszavetni. XII. 29-én az elg. erős tád-t indított Rákosliget írás és Cinkota d. közötti területen. Tart-ok bevetése ellenére is sikerült betörnie az elg-nak az állásokba. Kisebb részek Mátyásföld K-i szegélyét érte el. A 163 hárp. saját kézben van. Ellentád. folyamatban. Rákosliget és Rákoskeresztúr között az út és vasút mentén tád-ó elg.csoportot a jól feküdt tü. tűz meghiúsított. Benyomás: elg. nyomása tovább fog tartani.

10. ho: A nap folyamán Csömör-ért váltakozó harcok folytak. Ök. megszakadása miatt további részletek nem ismeretesek. Rádiójelentés szerint az elg. hk-kal megerősítve Rákosszentmihályon keresztül tád. DK-irányban. A folyó tád-ok miatt a fő ellenállási vonal nem állapítható meg.

Budai hídfő: Az É-i és középső szárnyon a főellenállási vonal megjavítására irányuló vállalkozásoktól eltekintve, jelentősebb harccselekmény nem volt.

D-i szárnyon a Veresváry alez. psága alatt álló Bp-i őrzlj. a vasúti összekötő híd magasságából megindított támadásával az elg-et D-i irányban kb. 1,5 km-re visszavetette és a Duna partján a Kelenföldi villanyteleptől D-re lévő gyártelepeket az elg-től megtisztította. A csop. tád-a folyamán számos fegyvert, jelentős löszert, gépjárműveket zsákmányolt és az elg-nek nagy veszteséget okozott. A zsákmány számbavétele és az elg. veszteségének megállapítása folyamatban. A Bp-i őrzlj. Ny-i szárnyához csatlakozó német egység már a tád-kor lemaradt az őrzlj-től. Az esti órákban pedig kb. 1-1,5 km-rel az őrzlj. főellenállási vonala mögé húzódott vissza, minek következtében az oroszok az őrzlj. szabadon maradt Ny-i szárnya mögé kerültek, miáltal a reggeli kiindulási helyzetébe kényszerült.

Kapják: [...]

44.XII.29. 22h.
Hdt.pk. rendeletéből:
Kovács vk. szds. sk.
a.ov.h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 895./I.hdt.I.a.

31 1944. december 29.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

9h-kor a hop-nál parancsnoki értekezlet volt, melyen hop. ismertette a helyzetet és feladatunkat, mely a harc minden erővel való végsőkig folytatása és a helytállás Budapest védelmében.

A nap folyamán az ök. harccsoportjainkkal több ízben megszakadt az elg. támadásai miatt.

A délelőtt folyamán a hop-hoz jelentés érkezett arról, hogy az elg. Gömör-ben lévő részeinket Ny., É. és K. felől tád-ja. Saját erőink ott kitartanak.

Rádiójelentés szerint az elg. hk-kal megerősítve Rákosszentmihály-on keresztül DK. irányban, Cinkotától D-re Mátyásföld irányába tád. saját egységeink bekerítésére. Ezért a 6/III. zlj. arcvonalát német parancsra visszavette.

A 8/III. zlj-at az elg. bekerítő tád. szétforgácsolta és igen nagy veszteségeket okozott.

Csömör-ből igen elkeseredett utcai harcok után saját erőink Ny. felé utat törtek és Rákosszentmihály K-en új védőállást foglaltak el.

Hop. az esti órákban a hdt.pk-nál jelentkezett.

Este és egész éjjel folyamán német szállító rep.gépek ejtőernyővel utánpótlást dobtak le.

II.

Ködös, hideg idő.

Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

32 1944. december 29.

A budapesti I. hadtest javaslata "Budapest védője" feliratú jelvény rendszeresítésére.

2010./10. gy. ho. I. o. 44. XII. 26. szám.

A főváros védőinek jelvény rendszeresítése

573/I. hdt. II. 44. XII. 23. számú rendeletét teljertartalmúlag az alábbiakban közlöm:

A Budapest-i hídfőben bevetett magyar és német leg. harcikedvének és áldozatkészségének fokozása érdekében kívánatos egy jelvény rendszeresítése, amellyel a főváros védelmében résztvett csapatok lennének ellátva.

1./ A jelvény külalakja:

a./ Plakett, fehér alumínium ötvözetből, oly domborművel, amely jellegzetesen fővárosi motívumot tartalmaz.

:/ Budapest címere, városrészlet, pl. Lánchíd a vár részével, stb.:/

b./ Plakett helyett esetleg Budapest színeiből kombinált éremszalag, amely a német II. oszt. vaskereszt hordmódjának megfelelően lenne viselve.

Eme szalag esetleg kisebb alakú /: alumínium /: érem Bp. címerével és "Budapest védője" felírással.

c./ Tábori barna posztóra alumínium, vagy selyem fonálból hímzett jelvény is tekintetbe jöhetne.

Felírás:

"Budapest védője"

A jelvény viselési módja:

A csapattiszti jelvény helyén vagy alatt.

2./ A jelvény viselésére jogosult:

Mindazon tiszt és legénység, akik 1944. november 1-e után legalább négy hétig a Bp-i hídfőben a védelmi harcokban vagy annak irányításában részt vett.

Hősi halottak hozzátartozói és sebesültek a védelemben való részvétel időtartamától függetlenül kapják meg eme jelvényt.

3./ A jelvény odaítélése:

A csapat pk. javaslata alapján a hop., a ho. kötelékben nem lévők részére az I. hdt. pk.

Német alo-ok részére a német seregtest magyar ök. tisztje és a D. V. K. 21. együttes javaslata alapján az I. hdt. pság.

Magasabb pk-oknak az I. hdt. pk. javaslata alapján a Vkf. helyettese.

4./ Eme jelvény rendszeresítése előtt a hídfőben bevetett csapatoknak módot akar adni, hogy ezzel kapcsolatos kívánalmaikat előadva azt figyelembe vehesse.

"Budapest védője" plakett-terveket, valamint a rendszeresítéssel kapcsolatos javaslatokat 1945. január 12-ig "Gy.2." jelzéssel várom.

A tervek és javaslatok ide 1945. január 5-ig terjesztendők fel.

44.XII.29.

András vk. ezds. s.k.

hop.

Kapják: 10. gypk., 10. tpk., 6. gy. epság., 6/III. zlj. pság., 8. gy. epság., 8/III. zlj. pság., 18. gy. epság., 18/I. zlj. pság., 10. kik. zlj., 10. pc. v. oszt., 10. tü. oszt., 11. tü. oszt.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete.

33 1944. december 29.

Az 1. SS-rendőrezred I. zászlóaljának harcjelentése ezredének a Pestszenterzsébet körüli harcokról.

1. SS-rend.e./I.

Zászlóalj-harcálláspont, 1944. 12. 30.

Az 1. SS-rendőrezrednek

Tárgy: harcjelentés

1944. 12. 29-én 11.00 órakor heves harci zaj a balszomszéd arcvonalszakaszon. A zászlóalj saját szakaszán ezzel ellentétben minden nyugodt volt.

11.25-kor jelentés a 2. szd-tól, hogy a II. zlj. hátrament. Egy vizsgálat megállapította, hogy az 5. szd. tagjai valóban visszaözlöttek. Emiatt a balszárnyunkon bevetett 3. szd. további kitartása is kérdésessé vált, különösen mert ezzel egy időben az ellenség erős aknavetőtüzet zúdított a zlj. arcvonalszakaszára. Az ellenség mozgolódását a saját tüzérség jól vezetett tüze verte. Az ellenség támadása zászlóaljnyi erővel (több mint 200 fő) 2 harckocsi egyidejű bevetése mellett zajlott le, amelyek a Pestszentlőrinc – Soroksár útvonalon nyomultak előre. A zlj. hátraözlő erőit Pestszenterzsébet bejáratánál összegyűjtötték és itt elsősorban a 112-es magaslat felől fenyegető támadás visszaverésére vetették be, illetve bal felé helyezték el. Harckocsijai védelmében az ellenség tovább nyomult előre és erőinek egy részével sikerült megszállnia a Pestszenterzsébet előtt futó árokrendszert. Egy Hanke szds. vezetésével azonnal megindított ellenlökés visszavetette az ellenséget és jelentékeny veszteséget okozott neki.

Hanke szds. vezetésével 15.00 órakor egy újabb ellentámadásra vállalkoztunk és sikerült átkelni a Pestszentlőrinc – Soroksár útvonalon, valamint ismét betörni a reteszállásba. Ebben a támadásban minden rendelkezésre álló erőt bevettünk és ezen kívül kb. 150 SS-katonát¹⁹ is. A reteszállás megszállása után az ellenség heves aknavetőtüzet nyitott.

A két támadó orosz harckocsi közül az egyik a [?]13-as pontok közötti útkereszteződésben elakadt. Az ellenség ezen kívül is meglehetősen veszteségeket szenvedett halottakban és sebesültekben. A saját veszteség az eddigi felmérések szerint: 2 tiszt és 9 főnyi légénység meghalt, 2 tiszt és 26 főnyi légénység megsebesült

Elesett: a zlj-pk. Hanke szds. és Manthey szds.

Megsebesült: Baumann szds. és Weitz fhdgy.

1944. 12. 30.

9.00 órától a balszomszéd arcvonalszakaszán heves ellenséges aknavető- és tüzérségi tűz (sztálinorgonák is). A saját szakaszon általában nyugalom van.

Kraus s. k.
a rendőrség főhadnagya
és megbiz. zlj-parancsnok

HL SS-Polizei-Regiment 1 iratai. 1. doboz, 96. fólió

34 1944. december 29.

Az 1. SS-rendőrezred fegyverzeti jelentése a 22. SS-önkéntes lovashadosztálynak.

1. SS-rendőrezred

– I b –

Ezred-harcálláspont, 1944. 12.30.

¹⁹ Nagy valószínűséggel a 22. "Maria Theresia" SS-önkéntes lovashadosztály katonáiról van szó.

Tárgy: jelentés

Hivatkozás: 1944. 11. 7-i ho-parancs

A 22. SS-önk. lov. hadosztálynak

I. Fegyver, eszköz és lőszer

Napi jelentések

a. Lőszerfelhasználási jelentés 1944. 12. 29-ről

karabélylőszer	6 400 lövés
gpu-lőszer	14 000 lövés
gpi-lőszer	1 200 lövés
puskagránát	35 darab
páncélököl	–
nyeles kézigránát	24 darab
tojás kézigránát	40 darab
világítólőszer	20 darab
jelzőlőszer (piros)	–
jelzőlőszer (zöld)	–
aknavető-lőszer	40 darab

b. Lőszerigénylés: = lőszerfelhasználás

c. Fegyverzeti veszteség:

aa. Az ellenség kezébe került:

a jelentés hiányzik

bb. Az ellenség tevékenysége közben megsemmisült:

a jelentés hiányzik

cc. Karbantartásra szorul:

–

d. Lövegekkel kapcsolatos különleges esemény:

nincs

Wolf s. k.
a rendőrsz. tart. főhdgy-a
és 1. pcsórti.

Lőszerkészlet:

aknavető-lőszer	141
puskagránát	315
gpu-lőszer	76 000
puskalőszer	35 600
gpi-lőszer	19 800
pisztolylőszer, 7,65 mm-es	1 000
jelzőlőszer (piros)	75
jelzőlőszer (zöld)	120
nyeles kézigránát	420
tojás kézigránát	357
páncélököl	21

HL SS-Polizei-Regiment 1 iratai, 1. doboz 93. fólió

35 1944. december 30.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon súlyos harcokat folytatott a GARAM folyó nyugati partján lévő hídfőállás kiszélesítéséért. Visszavert néhány ellentámadást két gyalogezred összes létszámát és 50 támogató páncélos harceszközt kitevő erőkkel, melyeket a KÖVESGYARMATTÓL nyugatra lévő erdőből, KAPTALAKRÓL és EBEDROL indítottak. A nap végére csak jelentéktelen előnyomulást ért el. A balszárnyon, leküzdve a kiterjedt műszaki

akadályokat, folytatta a harcot az erősen megerősített védelmi vonal áttöréséért BUDAPEST belső gyűrűjénél. CINKOTÁT teljesen elfoglalta és a nap végeztével harcot folytatott ÚJPESTÉRT, RÁKOSPALOTÁÉRT, RÁKOSSZENTMIHÁLY és MÁTYÁSFÖLD északkeleti részében.

6. A 18. gd. lövészhadtest nehéz harcokat vívott BUDAPEST belső védelmi gyűrűjének az áttöréséért, erős tűzellenállással és az ellenség ellentámadásaival találkozott, melyek ereje gyalogzászlóaljnál nagyobb, harckocsik és önjáró lövegek támogatása mellett, melyek KÖBÁNYÁRÓL, KOSSUTHFALVÁRÓL és SOROKSÁRRÓL indultak. A nap végeztével előrehaladást nem ért el.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/446-447

36 1944. december 30.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

302

A 46. HDS. TÖRZS 101/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE

A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK

1944.XII. 30-án 20.15 órakor

Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. Az ellenség XII. 30-án a bekerített BUDAPESTI Csoport egységeivel, a 271. gy. ho. (né.) az 8. SS-lov. ho. (né.), a 13. pc. ho. (né.), az "Feldherrnhalle" SS-g. ho., a rendőrezred (né.), a 68. n.gpk. ü. (né.) a 109. g. dd. (né.), a 239. rohamlöveg-dandár, a 19. gy. ho. (m.) a 20. gy. ho. 24. gy.e.-e (m.), az 1. őrezred (m.), továbbá a magyar 12., 10., 9. gy. ho. maradványaival és különleges alegységeivel (összesen 10 zlj.-nyi létszámmal) makacs ellenállást fejtett ki a hadsereg csapatainak tevékenységeivel szemben, a gyalogság, a tüzérség, a harckocsik, az önjáró lövegek intenzív tűzzel, a páncélozott harcjárművek által támogatott gyalogság dühödt ellenlökéseivel igyekezett feltartóztatni rohamosztagaink előrenyomulását.

A nap folyamán az ellenség 11 ellenlökést indított a 23. löv. hadtest, hat ellenlökést a 37. löv. hadtest egységei ellen, az ellenlökések ereje századtól két gyalogzászlóaljig terjedt, 3-20 harckocsi és önjáró rohamlöveg támogatásával.

A TÖRÖKVVÉSZ, a CSATÁRKA és a SZÉPVÖLGYI út irányából nyugati irányban folyamatos ellenlökést vezetett gyalogezred és 12 hk. erejével. Elkeseredett harcok eredményeként az ellenségnek sikerült kissé visszazorítani a 180. löv. ho. jobbszárnyát.

A hadsereg arcvonala előtt az egész nap folyamán megfigyelték 60 páncélozott harcjármű, 17 ellenséges tü.-av. ü. tevékenységét összesen 1.500 különböző ürméretű akna és gránát felhasználásával.

XII. 30-ának éjjelén 25 berepülést figyeltek meg (Ju-52 típusú szállítórepülőgépek) Ny-i irányból BUDAPESTRE és vissza. A nap folyamán 3 felderítő berepülést tapasztaltunk.

2. A hadsereg XII. 30-án folytatta a támadást a korábbi feladatokkal.

A 37. és 10. löv. hadtest rohamosztagainak, leküzdve az ellenség makacs ellenállását, visszaverve az ellenség harckocsikkal támogatott gyakori ellenlökését, védelmének több megerősített pontjából kiverték az ellenséget és megtisztítottak 60-nál több háztömböt. A 180. löv. ho. jobbszárnyának egységei (10. gd. löv. hdt.) az állandó ellenséges ellenlökés következtében 150-200 m-el visszazorultak.

A 23. löv. hdt. egységei éjjeli tevékenységgel visszaállították helyzetüket, jobbszárnyukkal a déli vasúti összekötő hídnál kijutottak a DUNÁHOZ.

A nap folyamán visszaverték az ellenséges gyalogság és harckocsik elkeseredett ellenlökését, tartották az elfoglalt vonalakat, de nem sikerült előrenyomulniuk.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 83. tengerészgyalogos-dandár a 3066, 3064, 3060 háztömbökben, a 3044, 3051, 3049 háztömbök DK-i részén.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3056, 3054, 3053, 3222, 3224, 3223, 3227 háztömbökben. A harmadik löv. e. (folyamköz) a 105, 107 magp.-on.
99.löv. ho. s vasúti elágazásnál (a 3227 háztömbtől Ny-ra) a 3211, 3210 háztömbökben, a 151 magp. D-Ny-i lejtőjén.
37. löv. hdt.: 320. löv. ho. az országúti elágazásnál (a 151 magp.-tól É-Ny-ra, a NAGYSZEBEN utcai háztömbök Ny-i részén, a 2737, 2736, 2735, 2733, 2732, 2525 háztömbökben és FARKASRÉTI temető D-K-i részén.
59. gd. löv. ho. a 2517, 2513, 2214, 2226, 2216, 1910 háztömbökben.

108. gd.. löv. ho. az 1909 háztömb Ny-i részén, az 1908, 1906, 1903, 1902, 1938, 1537, 1532 háztömbökben, a PASARÉTI úton, a 1517, 1513, 1162, 1163, 1153, 1152, 1126, 1125, 800 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 794, 793 háztömbökben, a 804. háztömb Ny-i részén, a CSEPPKŐ utcában, a 300.0 magp. É-i lejtőjén, a park É-i részén (a 300.0 magp.-tól K-re) a 611 háztömbben.

109. gd. löv. ho. a BÉCSI úton, a 606, 607, 608, 610 háztömbökben, az ÓBUDAI rakparton (a 620 háztömbtől É-ra).

86. gd. löv. ho. egyes alakulataival ESZTERGOM, TOKOD vasútállomás, DOROG, LEÁNYVÁR, CSÉV, KESZTÖLC településeket szállja meg. A hadosztály alakulatai befejezik az erdő megtisztítását PILISSZENTLELEKTŐL É-ra, ESZTERGOMTÓL K-re,

49. gd. löv. ho. NAGYKOVÁCSI, HÁRSAKALJA, RÓMAIFÜRDŐ körzetében összpontosul.

2. gd. g. hdt.:

6. g. dandár PILISSZENTKERESZTEN, a 757 magp.-on, PILISSZÁNTÓN,
5. g. dandár KLOTILDTELEPEN, PILISCSABÁN.

4. g. dandár és 37. hk.. dandár PILISVÖRÖSVÁRON, PILISSZENTIVÁNON.

XII. 30-án megsemmisült az ellenség 800 katonája és tisztje, kilőttünk és felgyújtottunk 2 páncélozott harcjárművet. Fogságba esett az ellenség több mint 1000 katonája és tisztje. A zsákmány pontosítás alatt.

3. Döntés: végrehajtani a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/302-304

37 1944. december 30.

A budapesti I. hadtest parancsnoka, Hindy Iván altábornagy helyzetjelentése a honvédelmi miniszter és a vezérkar főnöke részére a bekerített fővárosban uralkodó állapotokról.

Helyzetjelentés 1944. XII.30-án 20 h-i lezárással

A két hdp.sz.d-ból alakult hdt.karh.zlj. a Csepelsziget-i, valamint az Újpest-i és Rákosszentmihály-i harcokban teljesen felmorzsolódott. A veszteségek pótlására időközben rögt. kötelékekből bevetett kb. 3-400 fő bevetése után zömében átment az oroszokhoz. A zlj.pk. beteg lett. A zlj. jelenlegi maradványa: 7 tiszt, 40 fő. Újabb feltöltés folyamatban.

A városban a tegnapi nap folyamán olyan hírek terjedtek el, hogy a pápai nuncius felkereste a magyar hdt.pk-ot és közvetítette volna az oroszok ultimátumát a város feladására. Az oroszok állítólag szabad elvonulást ígértek a német csapatoknak.

Ugyanennek a hírek egyik másik változata is terjedt a városban, hogy állítólag egy orosz fhdgy. jött volna át és ugyanazon feltételeket hozta volna, mint a pápai nuncius. Mindkét javaslatra elutasító volt a válasz.

A lakosság hangulata: A nagy tűzértségi tűz és az állandó becsapódások miatt igen nyugtalan. Az üzletek nagy része állandóan zárva van, úgyhogy a lakosság az elsőrendű élelmi cikkeket sem tudja beszerezni, mely körülmény a lakosság hangulatát még kedvezőtlenebbül befolyásolja.

A lakosság ellátása: az élelmezési nehézségek nagyok. A kenyérellátás I.4-ig látszik csak biztosítva. Burgonya, hüvelyes, zöldségféle nincs.

Lótáp nincs. A Budapest-en lévő kb. 22 000 lóból 3-4000 drb-ot fogok levágtatni, hogy a kenyér kiesésével legalább lóhúst tudjak a lakoságnak kiadni. A rendelkezés folytán a megmaradt lovak abrakadagjait biztosíthatom egy pár napig, mikor is ismét tervbe vettem a legyengült lovak vágatását.

Elg. és saját propaganda: A hdt. nv. alosztályának nyomozói több olyan egyénnel beszéltek, akiknek hozzátartozója Budapest-en olyan helyen van, ami már meg van szállva. Az ilyen területeken lévők távbeszélőn felhívják hozzátartozóikat azzal, hogy egy vagy két orosz tiszt van náluk beszállással. Ezek azt mondják, hogy az oroszok nagyon jól bántanak velük és ne féljenek tőlük, mert ők nem bántják a magyarokat. Még azt is bemondják, hogy az oroszok nagyon rendesen viselkednek.

Általában a honvédségnek és a polgári lakosságnak január hó első hetében bekövetkező ellátását katasztrofálisnak nevezhetem. Ma azt a jelentést is kaptam, hogy a gettóban, amelyben a hozzám jutott hírek szerint 40-60 000 zsidó van, az ellátás tökéletesen kifogyott, és ennek következtében a zsidók nyugtalanok. Ha ezek a zsidók az éhség következtében a gettóból kitörnek, annak igen kellemetlen következményei lehetnek. Egyelőre elrendeltem, hogy a gettóba kukoricalisztet szállítsanak, amellyel remélem néhány napra az inséget enyhíteni.

Ma tárgyaltam a székesfőváros közellátási vezetőjével is és a kenyérfejadagot meghagytam napi 15 dkg-ban, azonban a testi munkás fejadagját 25 dkg-ban, a nehéz testi munkás fejadagját pedig 50 dkg-ban határoztam meg. Ez alá a mennyiség alá nem mehetek, mert ez a munkásokban nemcsak nyugtalanságot, hanem esetleg mélyebb zavargást is idézhetne elő.

A székesfőváros lakossága, híreim szerint, kétségbeesetten ítéli meg a helyzetet. Az elg. tü. tűz sok helyen tüzet okozott, a házak általában megrongálódtak, az ellenség előnyomulása folytán számolni kell azzal is, hogy Pest és Buda egymástól el lesz vágva, mert ha az ellenség a Duna partján két irányból előnyomul, amely ma valószínűnek látszik, akkor Pest és Budát el fogja egymástól teljesen vágni. Az ellenség ma az Óbudai szigetet megszállta. Onnan a Margitszigetre való áthajózás igen könnyű és bár a német parancsnokság a Margitsziget megszállását elrendelte, ez csak csekély erővel történhetett meg, s hogyha az orosz komoly vállalkozásba fog, okvetlenül át is jut a szigetre.

A városban a legvadabb hírek vannak elterjedve. Eltekintve attól, hogy már napokkal ezelőtt azt hirdették, hogy én vezérkari tisztjeimmel, valamint a német parancsnoksági törzs Budapest-et már előbb elhagytuk repülőgépen, a tegnapi német repülőgépek érkezésével kapcsolatban az orosz propaganda hangszóróival és a Budapest-en okvetlenül működő ügynökeivel azt a hírt terjesztette el, hogy ezek a repülőgépek tulajdonképpen azért érkeztek, hogy a magasabb pk-okat és közhatalokat Budapest-ről elszállítsák. Ennek a propagandának az volt az eredménye, hogy két magyar hadosztálytól is ismét történtek átszökések az oroszokhoz. Az orosz propaganda ellensúlyozására alig áll eszköz rendelkezésemre. Villanyáram csak itt-ott van, mert eltekintve attól, hogy az oroszok kelenföldi elektromos művelet már birtokba vették, a Révész utcai telep kábeljeit pedig a rendkívül erős aknatűz elvágta. Falragaszokat hiába függesztenék ki, mert a lakosság a heves ellenséges tüzéségi tűz következtében nem megy az utcára, hanem az óvóhelyeken tartózkodik. Röpcédulákat szórni nem tudok, mert repülőim nincsenek.

A lakosság oroszvárása kétféleképpen nyilvánul meg. A nagyobb tömegek, ha az oroszokat nem is felszabadítóként várja, de az immár 28-án este óta tartó elg. tü. tűz következtében, amely időnként pergőtűzzé fejlődik és amelyből különösen az aknavető tűz igen nagy erkölcsi hatást fejt ki, oly idegállapotban van, hogy az orosz megszállást legalább is megnyugvással várja. A Budapest-i polgárok lokálpatriotizmusa annyira megy, hogy az emberek sírnak és nem önmaguk sorsával törődnek, hanem azon vannak kétségbeesve, hogy a város elpusztul. Mindenki borzadályal gondol arra, hogy esetleg az összes hidakat kénytelenek leszünk felrobbantani. Hozzájárul ehhez az is, hogy pl. a Buda-n kiemelésre került barrikádoknál egyik német hadosztály műszaki parancsnoka, aki századosi rangban van, nyugodtan robbantja az Ostrom utcában lévő barrikádját, tekintet nélkül arra, hogy a 800 mm átmérőjű vízvezetékcsövet is felrobbantotta. Ennek következménye az lett, hogy a Várban 3 napja nincs víz. Ennek már csak azért is óriási jelentősége van, mert a német hdt.pság úgy határozott, hogy a Várhegyet fogja tartani, ide tehát csapatokat vonunk össze és ha a légénység étkezésének az elkészítése a vízhiány miatt már most is nehézségekbe ütközik, bár egyelőre a vizet még a budai lapos oldalról és forrásokból is fel tudjuk hozni, az árnyékszékek vízellátása veszéllyel fenyeget. Ennek következtében kénytelen voltam arra az elhatározásra jutni, hogy a légénységi körletekben lévő árnyékszékeket bezárattam és a Várban tábori árnyékszékeket készítettem el. Ezt közöltem a német IX.SS. hdt.pság-gal és egyben azt a kérésemet is előterjesztettem, hogy alárendelt közegeiknek robbantási dühét lehetőleg mérsékeljék. Hogy ez a robbantási szenvedély mennyire fajult, annak jellemző példája, hogy pl. a Meffer igazgatósága már november hónapban megállapodott a német műszaki parancsnoksággal abban, hogy hajóit általában biztonságba helyezi, azonban 7 propellert itt tart. Amennyiben a fagy beáll, vagy az oroszok Budapest-re való beérkezése valószínűvé válnék, ez esetben bevontatja a hajókat Óbuda-ra, ott azokat zátonyra futtatja, a gépeket bénítja és így valószínűvé teszi azt, hogy az oroszok ezekkel a hajókkal nem fognak törődni. A jégzajlás megkezdésekor 3 propellert Óbudára bevontattak. Mielőtt azonban Meffer igazgatósága a német műszaki parancsnoksággal egyetértésben az előbb vázolt tervet végrehajthatta volna, megjelent egy fiatal német mű.tiszt, a propellerek légénységét kizavarta a hajókból és mind a hármat felrobbantotta. Ezzel a panasszal járt nálam a Meffer vezérigazgatója, aki természetesen a jelenleg a Margitsziget mellett horgonyzó 4 propellerét is félti. Ezt én a német parancsnoksággal közöltem, eddigi tapasztalataim alapján azonban egyáltalán nem számolok azzal, hogy óvásomnak fogantatja lesz.

A helyzet további jellemzésére jelentem még azt is, hogy általában sem a tisztikar, sem a légénység nem számol már egy felmentéssel, mert a hivatalos jelentésekből csak arról értesültünk, hogy Komárom-tól DK-re az oroszok feltartóztatása sikerült. Természetesen nem áll módomban a helyzetet megítélni és ezt a jelenséget csak kötelességszerűen jelentem. A tisztikar nagy része kötelességszerűen látja el szolgálatát, vannak egyes kivételek, akik

feltűnés nélkül szeretnék saját bőrüket menteni, a komoly és fegyelmezett tisztok pedig egy kitörés lehetőségéről beszélnek és terjesztenek elém komoly, megfontolt javaslatokat.

Természetesen ezekhez a javaslatokhoz annál is kevésbé foglalhatok állást, mert Budapest védelme nincs reám bízva és az esetleges lehetőségeket csakis a német IX. SS. hdt.pk. elé terjeszhetem, aki ma kérdésekre azt közölte, hogy egyelőre nem foglalkozik a kitörés gondolatával. A befutó jelentések alapján erről nem vagyok teljesen meggyőződve, mert a német parancsnokságok önhatalmúlag és minden tekintet nélkül gk-kat rekvirálnak és életfontosságú üzemektől benzint és olajat visznek el erőszakkal. Amennyiben ily eseteknél az illető üzemeknek sikerült megállapítani azt, hogy mely német alakulat vitte el, akkor azt bocsánatkérések mellett vissza is kapjuk. A németek általában azonban nemcsak hogy erőszakosan lépnek fel, de egész egyszerűen megtagadják alakulatok megnevezését, fegyverrel tartják rettegésben az üzemek alkalmazottait és az így rekvirált gk. és üza. természetesen örökre elveszett.

Mindezekből nem lehet arra következtetni, hogy a németekkel való jó viszony bármennyire is zavarva lenne, mert én magam a német hdt. pk-ával és vkf-ével is jó viszonyban vagyok, soha közöttünk még oly nézeteltérés nem volt, amely az együttműködést zavarhatná, egész természetesnek találom, minthogy ő lett megbízva Budapest védelmével, hogy minden lehető kívánságát teljesítem és mindenben kezére járok. Teszem ezt azért, mert a reám bízott feladatot úgy akarom megoldani, ahogy előljáróim azt rám bízták és meg vagyok győződve, hogy előljáróim e feladat megszabásánál a haza és a m. kir. honvédség érdekeit tartották szem előtt. Kénytelen vagyok azonban azt is jelenteni, hogy eddig már valamennyi magyar alakulat parancsnoka megjelent nálam és kérte tőlem, hogy a harcászati vezetést is átvegyem. A magyar csapatok elhagyatva érzik magukat. Én természetesen ezeket a kéréseket nemcsak visszautasítottam, mint lehetetlent, de meg is magyaráztam az egyes parancsnokoknak, hogy a nagy cél érdekében csak ez lehet helye[s] és ha bármely áldozatot is hozunk és bármit is kell nyelnünk, ezt a haza érdekében tesszük.

Igyekeztem helyzetképet adni az ostromlott Budapest-ről. Meggyőződésem az, hogy velem együtt az itt lévő magyar csapatok zöme az utolsóig ki fog tartani és abban a tudatban várja a fejleményeket, hogy hazájának szolgálatot tesz.

Nagyobb jelentőségű szabálytalanságok: nem fordultak elő.

Közbiztonsági helyzet: mint az előző jelentésben.

Kapják: [...]

Törzsszállás, 44.XII.30.
vitész Hindy altbgy.
hdt. pk.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 917./I.hdt.I.a.

38 1944. december 30.

Az 1. SS-rendőrezred fegyverzeti jelentése a 22. SS-önkéntes lovashadosztálynak.

1. SS-rendőrezred
– I b –

Ezred-harcálláspont, 1944. 12. 30.

A 22. SS-önk. lov. hadosztálynak

Tárgy: fegyverzetjelentés

Fegyverfajta	Van	Bevetve	Nincs bevetve	Karbantartás alatt
gpi.	67	63	–	4
k. gpu.	68	62	4	2
n. gpu.	5	5	–	–
8 cm-es Gr.W. 34 ²⁰	5	5	–	–

A helyességért:

Wolf s. k.
olvashatatlan aláírás
a rendőrség tart. főhdgy-a és pcsóti.

HL SS-Polizei-Regiment 1 iratai. 1. doboz, 71. fólió

20 Német 81,4 mm-es közepes aknavető. Az 57 kg tömegű fegyver hatásos lőtávolsága a 3,5 kg tömegű aknagránáttal 2 400 méter volt.

39 1944. december 30.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az elg. a 6/III.zlj. arcvonalának visszavételét nem zavarta, ellenben a 18/I. zlj-nál Rákosszentmihály É-on igen erős tád-t indított.

A 18/I. zlj-nál az elg. igen heves tád-a a zlj-at visszaszorította. A házak közt harcoló részekkel az ök. többször megszakadt és tisztázatlan helyzetek keletkeztek. Saját ellentád. az elg-et Irinyi psz. vonaláig visszaszorította, azonban a né. csap-oknál a Rákosszentmihály-i templom környékén kritikus helyzet keletkezett és félő volt, hogy az elg. saját részekén átszivárog és hátra kerül. Ezért a 18/I. zlj. arcvonalát a Nádastó-i vvá. vonalára vette vissza. Közben igen súlyos veszteségei voltak.

Erős elg. tád. volt a jobb szomszéd 12. ho-nál is a nap folyamán.

Hop. a né. előjáró pság. pcs-ára rendeletet adott ki riadó és karhatalmi egységek alakítására. Az ala-ok a nélkülözhető leg-ből az első vonalba való bevetésre riadó egységeket alakítottak.

Hop. délután folyamán a hdt. pság-on jelentkezett.

Este és éjjel né. repülők utánpótlást szállítottak.

II.

Ködös, hideg idő.

Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

40 1944. december 30.

A budapesti I. hadtest rendelete az ejtőernyővel ledobott anyagok biztosítására.

2150./10. gy. ho. I. c. 44. XII. 30. szám.

I.a. oszt.

Ejtőernyőn ledobott anyag biztosítása.

Az 5667./I. hdt. hdm. agi. oszt. 44. XII. 30. sz. rendeletet teljertalmúlag az alábbiakban közlöm:

"A Budapest-i hídfőben bevetett ala-ok agi.ellátása repülőgéppel szállított és az ejtőernyőledobással történik. A f. hó 30-án hajnalban ledobott lőszer és üza. nagyrésze nem volt összegyűjthető, mert a ledobóhely közelében elhelyezett ala-ok az ejtőernyővel ledobott lőszert és üza-ot önhatalmúlag birtokba vették és elvitték. Ez az eljárás a tervszerű agi. ellátást megbénítja és lehetetlenné teszi. Ezért elrendelem, hogy az ejtőernyőn ledobott bármilyen ag-ot a ledobóhelyen lévő gyűjtőhelyre kell beszállítani és az a személy, aki abból saját személyére vagy ala-a részére ag-ot elvisz, ténykedése hadianyag lopásnak minősül és azonnali statáriális eljárás alá kerül.

Fenti rendeletemet azonnal hirdesse ki összes alárendelt egységeivel."

Kapják: [...]

44. XII. 30. 18h 00 I.

A hop. rendeletéből:

Királyfalvy hbs. szds. s. k.

I.c. vk. ti. h.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete.

41 1944. december 31.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon egyes osztagokkal folytatta a harcot és visszaverte az ellenség három ellentámadását, melyek mindegyikét zászlóaljnál nagyobb gyalogsági erővel indították 10-15 harckocsi és önjáró löveg támogatásával KÉMEND és a KÖVESGYARMATTÓL nyugatra lévő erdő körzetéből.

A balszárnyon folytatta a támadást, és teljesen elfoglalta (BUDAPEST várostérképe) ÚJMÁTYÁSFÖLDET, MÁTYÁSFÖLDET, FORRÁST és a nap végeztével SASHALOM keleti részén folytatta a harcot az 1829, 1843, 1851, 2162, 2163, 2174 háztömbökben.

6. A 18. gd. lövészhadtest a korábbi arcvonalat foglalta el, harcfelderítést végzett és felkészült a támadás folytatására.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1944/450-451

42 1944. december 31.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat

312

A 46. HDS. TÖRZS 102/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE

A 3. UKRÁN FRONT FŐPARANCSNOKÁNAK

1944.XII. 31-én 20.10 órakor

Térkép 100.000, BUDAPEST térképe 15.000

1. XII. 31-én az ellenség a korábbi összetételben és csoportosításban BUDAPEST Ny-i részében folytatta makacs ellenállását támadó csapatainkkal szemben.

Több szakaszon, makacs utcai harcokban néhány városnegyedből kiszorítottuk.

XII. 31. éjjelen 2 ellenlökést intézett a 23. lövészhadtest harcrendje ellen, a ellenlökés ereje két századtól gyalogzászlóaljig terjedt 4 harkocsi támogatásával. Az ellenlökéseket visszavertük.

15.00 órakor az OLASZ FASOR és a RETEK utca irányában sikertelen ellenlökést indított a 108. gd. lövészadosztály harcrendje ellen gyalogzászlóalj és 5 támogató harkocsi erejével.

Összeségében a hadsereg arcvonala előtt 30 páncélozott harcjármű, 11 tüzérségi és 7 aknavető üteg tevékenykedett, és összesen 1.400 különböző űrméretű aknát és gránátot lőttek ki.

A Junkers-52 szállítórepülőgépek XII. 31-én éjjel Ny-i irányból BUDAPEST felé oda-vissza keringtek. Feljegyeztek 29 Ju-52-es berepülést.

Magányos ellenséges repülőgépek felderítő tevékenységet végeztek, egész nap 10 felderítő berepülést észleltek. Bombavetési eseteket nem figyeltek meg.

2. A hadsereg XII. 31-én folytatta a támadást a korábbi célkitűzéssel.

Leküzdvé az ellenség tüzelőállását és műszaki akadályait a 23. löv. hdt. rohamosztagai elfoglalták ÖRMEZŐT, a 151-es magp.-t, több háztömbbel együtt.

A 320. löv. ho. és a 109. gd. löv. ho. rohamosztagai megtisztítottak néhány háztömböt.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. gd. löv. hdt.: 83. tengerészgyalogos-dandár: a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036, 3042 számú háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3048, 3047, 3046, 3045 3012, 3022, 3011, 3010, 3009, 3008, 3016, 3017, 3014, számú háztömbökben, a harmadik löv. e. (folyamköz) a 105 és 107 magp.-on.
99. löv. ho. a 3013 háztömbtől D-re, egyes házakban (a 2986 háztömbtől D-re) a BOLDIZSÁR utcában.

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. a 2979 háztömbtől D-re 3 különálló házban, a 2973, 2971, 2739 háztömbök D-Ny-i részében, a 2737, 2736, 2735, 2733, 2732, 2525, háztömbökben, a FARKASRÉTI temető D-Ny-i részén.
59. gd. löv. ho. a 2517, 2514, 2234, 2226, 1910 háztömbökben.
108. gd. löv. ho. a 1909 háztömb Ny-i részén, az 1905, 1904, 1903, 1914, 1938, 1537, 1532. háztömbökben, a PASARÉTI úton, az 1517, 1513, 1162, 1163 1154, 1146, 801 háztömbökben és 249 magp.-on.

10. gd. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 794, 793 háztömbben, a 804 háztömb Ny-i részén, a CSEPPKŐ utcában, a 300,0-as magaslat É-i lejtőin, a park É-i részében (a 300,0 magp.-tól K-re).
109. gd. löv. ho. a 611, 612, 613, 610 háztömbökben, az ÓBUDAI rakparton (a 620 háztömbtől É-ra).
86. gd. löv. ho. alakulataival LEÁNYVÁR, CSÉV, KESZTÖLC, DOROG, ESZTERGOM-tábor, ESZTERGOM, TOKOD vasútállomás, TÁT településeket

szállja meg.

A hadosztály egységei befejezik az erdő átfésülését PILISSZENTLÉLEKTŐL É-ra és ESZTERGOMTÓL K-re.

49. gd. löv. ho. NAGYKOVÁCSI, HÁRSAKALJA, RÓMAIFÜRDŐ körzetében tartózkodik.

2. g. gd. hdt.:

6. g. dandár PILISSZENTKERESZT, a 757 magp, PILISSZÁNTÓ körzetében tartózkodik.

5. g. dandár KLOTILDTELEP, PILISCSABA területén.

4. g. és a 37. hk. dandár PILISVÖRÖSVÁR, PILISSZENTIVÁN területén.

XII. 31-én megsemmisítettük az ellenség 200 katonáját és tisztjét, több mint 300 katonát és tisztet foglyul ejtettünk.

XII. 30-án kilőttük az ellenség 7 páncélozott harcjárművét, megsemmisítettük 3 aknavetőtüteget, 17 géppuskáját, zsákmányunk 2 táborigyű, 5 géppuska, 30 puska, 2 katonai ruhazati raktár.

3. Döntés: végrehajtani a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/312-313

43 1944. december 31.

A 46. hadsereg jelentése az ellenség veszteségeiről és a zsákmányról.

A 3. UKRÁN FRONT TÖRZSFŐNÖKÉNEK

JELENTÉK a 46. hadsereg csapatai által az ellenségnek okozott veszteségekről és hadizsákmányról
1944.XII. 20- 31. között

Megsemmisítve:

Katonák és tisztek	13.240
Harckocsik és önjáró lövegek	150
Különböző űrméretű ágyúk	275
Különböző űrméretű aknavetők	114
Páncélozott szállító harcjárművek	65
Gépkocsik	556
Vontatók	25
Mozdonyok	2
Vasúti kocsik	72
Különböző géppuskák	384
Puskák és géppisztolyok	1.500
Lőszerraktárok	3
Motorcsónakok	1
Repülőgépek	1
Lőszeres fogatok	38
Páncélgépkocsik	2

Motorkerékpárok	34
Rádióállomás	3

Zsákmány

Harcokocsik és önjáró lövegek	54
Különböző űrméretű ágyúk	175
Légvédelmi ágyúk	26
Aknaveetők	55
Gépkocsik	2.061
Páncélozott szállító harcjárművek	48
Különböző géppuskák	420
Puskák és géppisztolyok	4253
Mozdonyok	66
Vasúti kocsik	1.546
Vasúti kocsik különböző rakománnyal	1.589
Vontatók	54
Traktorok	26
Villanymozdonyok	1
Motorkerékpárok	45
Sérült repülőgépek	72
Repülőmotorok	100
Vitorlázó repülőgépek	23
Rádiókészülékek	4
Telefonkészülékek	10
Különböző űrméretű lövedékek	50.000
Különböző űrméretű aknák	3000
Puskalőszeretek	10.000
Kerékpárok	234
Kézi gránátok	5.800
Tábori konyhák	11
Különböző raktárak	114
Fogatolt szállítóeszközök	670
Vegyvédelmi védőöltözetek	400 készlet
Motorcsónakok	42

Foglyul ejtett katonák és tisztek

10.449.

A 46. HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE
BIRMANN VEZÉRŐRNAGY

A 46. HADSEREG TÖRZSE HADMŰVELETI OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE
GAVRIS EZREDES

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1944/314-315

44 1944. december 31.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

50.000

1. a. Pesti hidfő:

1. pc. ho.: A ho. arcvonalán harccselekmény nem volt.

12. ho.: XII. 30-án előretört elg-et ellentámadással Mátyásföld Vmü-ig visszavetették. A 66. né. gr. e. arcvonalán az elg. szintén betört, melyet ellentád-sal szintén sikerült visszanyomni. A balszomszédnál lévő elg. nyomás, mely Rákosfalva, Sashalom közötti vasutvonalra terjedt ki, a balszárny visszavételét tette szükségessé. XII. 31-én a Mátyásföld-i rep. tér-re betört kisebb erőket ellentád-sal visszavetették. Benyomás: elg. Budapest elfoglalására irányuló tád-ait fokozni fogja.

10. ho.: Nádastó v.v.á. irányából indított elg. tád. a védőket a Nádastó v.v.á. vonalába visszaszorította. A zlj.(sic!) jobbszárnyán folyó elg- tád-ról részletek még nem ismeretesek. Az arcvonal egyéb részén erős av. és tü. tü.

Sodró ezds. mü. csop-ja: A 13. pc. ho. balszárnyának visszaszorítása következtében a Feldherrnhalle ho. jobbszárnyát Rákospalota, Palotaujfalu és Pestujhely városzegély vonalára vette vissza. Ezen arcvonalon folyó harcokról bővebb részletek nem ismeretesek.

Billnitzer csop.: XII. 30-án Rákoskeresztúr-tól É-ra a 24. rotü. oszt. arcvonalán az elg. betört. Bakó Barnabás őrgy. oszt. pk. személyesen vezetett ellentád-a következtében a főellenállási vonalat az eredeti helyére igazította vissza. Az elg. vesztesége halottakban és sebesültekben igen nagy. Egy orosz őrgy. elfogatása előtt öngyilkos lett.

[...]

Budai hidfő.:ben az elg. folytatta előretörő kísérleteit azonban a szivós védelem mindenütt megakadályozta előretűtását. A Budapest-i őrzlj. ellentád-sal Lágymányos irás "L" betűje és a vasuti összekötő híd vonalára javította meg állásait. A nap folyamán igen erős av., tü. és sv. tűz fekűdt a városon. Lakosság vesztesége és az anyagi kár nagy. Ehhez hozzájárul az elg. erős rep. tevékenysége. Ennek során a támadó repűlőgépek bombáztak és fedélzeti fegyvereikből tüzeltek a lakosságra.

Kapják:

Törzsszállás, 45.I.1-én
a hdt. pk. rendeletéből:
Kovács vk. szds. sk.
I.a.ov.h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 920./I.hdt.I.a.

45 1944. december 31.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

Elg. a délelőtti órákban Rákosszentmihály K-ről DDNy irányba 5 hk-val tád-t indított, mellyel a 6/III. zlj. hátába került. Az elg. tád-t sikerűlt megállítani.

A nap folyamán igen heves av. és tü. tűz volt az arcvonalon és az ök-t több ízben megszakította.

A 6/III. zlj. jobb szárnyán az elg. a védőket két utcával visszanyomta.

Egyéb harccselekmény a nap folyamán nem történt.

Hop. az esti órákban a Hadiakadémiáról Nagyatádi Szabó utca 34. szám alá költözött.

Este és éjjel né. repűlők utánpótlást szállítottak.

II.

Derűlt, hideg idő.

Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

46 1944. december 31.

Jelentés Budapest légi úton való ellátásáról.

Budapest légi ellátása

december 30. 18.00 órától december 31. 18.00 óráig

I. Leszállások

a) (nappal) 19 JU²¹ (2 teljesítette) = 4 t lőszer

21 Junkers Ju 52/3m német szállító- és vontatórepűlőgép. Személyzete 2-3 fő, maximális felszállótömege 11 000 kg, legnagyobb sebessége 264 km/h, hatótávolsága 1280 km volt.

Visszaúton elhozott sebesültek: 17 ülő,
1 fekvő (ebből 9 magyar)

b) (éjjel) 12 JU (4 teljesítette) = 3 t lőszer
2 t ellátmány
1 t híradóeszköz

Visszaúton elhozott sebesültek: 23 ülő
12 fekvő

II. Ledobás

a) (nappal) -

b) (éjjel) 50 He-111²² (47 teljesítette) = 65 t lőszer (ebből 1,5 t felrobbant)

HL mikrofilmtár 897/7211647.

47 1. Januar 1945

A Dél Hadseregcsoporthadinaszolgálatának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

XII. 31-ről I. 1-ére virradó éjszaka az egész budapesti arcvonalon heves elg. tü.- és lgv. tűz feküdt. A Margit-hídtól 1,5 km-re nyugatra lévő ellenséges betörést leszűkítettük. Nappal az ellenség pergőtűszerű tü.-támogatással és erős csatarepülőgép-támadásokkal folytatta támadásait súlyponttal Rákoskeresztúrtól és Rákosszentmihálytól nyugatra. A Csömörtől délnyugatra lévő ellenséges betörést az új főellenállási vonalban elrekesztettük. A Budapest déli részén lévő vasúti hidat saját utászaink rombolták. Az ellátási helyzet tovább romlott. A légi ellátás folyamatos, de a lőszer- és üzemanyagfogyasztást a továbbiakban mégsem fedezi. Az ellátóhajó Tahitótfalunál megfeneklett; a legénység megpróbálja rendbehozni, de úgy tűnik, gyenge ellenséges erők megtámadták. A IX. SS-hgy. hdt.-nek parancs van rá, hogy küldjön oda csónakokat.

Pótjelentés: Súlyos védelmi harcok az egész arcvonalon. Az utolsó tartalékok bevetve. A tü. részben közelharcban áll. A keleti hídfőt ezred erőig ellenséges támadások érik tü., pc. és csatarepülő-támogatással. Az ismételt betöréseket ellenlökéssel felszámoltuk. Rákoskeresztúr – Kispest térségében súlyos harcok folynak. A nyugati hídfőt ért ellenséges támadásokat általában elhárítottuk. A 12. lgv. e. három repülőgépet lelőtt. Egy harckocsit kiköttünk, két gpu.-t zsákmányoltunk.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212872.

48 1. Januar 1945

A Dél Hadseregcsoporthadinaszolgálatának részlete a légi helyzetről.

[...]

Ellenséges bombázó- és csatarepülőtevékenység súlyponttal Budapest térségében.

Saját légierőnk a felhőzetről jelentősen akadályozva 180 bevetésben támadta az ellenséges készenléti állásokat Székesfehérvár térségében és Tata-tóvárostól északkeletre. Megsemmisített egy harckocsit, 20 gépjárművet és egy mozdonyt. Három ellenséges repülőgépet lelőttünk. M. gyorsbombázók a Nánánál lévő hidat támadták (Esztergomtól északnyugatra).

Az elmúlt éjszaka Székesfehérvár és Esztergom körzetében ellenséges mozgásokat bombáztunk összesen 100 bevetésben. Budapest légi ellátását 61 He 111 és 18 Ju 52 hajtotta végre.

Sötétedéskor ismét megindult a mai légi ellátás.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7 212873.

49 1945. január 1.

22 Heinkel He 111 közepes bombázó repülőgép szállítóváltozata. Személyzete 5 fő, maximális felszállótömege 11 350 kg, legnagyobb sebessége 414 km/h, hatótávolsága 2 780 km volt.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon a 303. lövészadosztály alakulataival átkelt a GARAM folyón, elfoglalta SZUDOVOT és harcot folytatott a hídfőállás kiszélesítéséért. A balszárnyon folytatta a BUDAPESTEN bekerített ellenséges csoportosulás megsemmisítését, elfoglalt 399 háztömböt és teljesen megtisztította RÁKOSSZENTMIHÁLYT, JÓZSEFET, SASHALMOT, NAGYITCÉT, DÜHÖNGOT és a nap végeztével a 119,7, 121, 118 magassági pontok, a NÁDASTÓ vasútállomástól északnyugatra lévő vasúti kereszteződés és a 1013, 1014, 1364, 1377, 1376, 1378, 1770, 1780, 2114, 2364, 2365, 2383 háztömbök határvonalán folytatta a harcot (az összes pont a mi kezünkben, lásd BUDAPEST térképe).

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalta RÁKOS vasútállomást, a RÁKOSKERESZTÚRI temetőt, a 119,1, 118,0, 116,0, 115,0 magassági pontokat, huszonöt háztömböt. A nap végeztével a 2723, 2956, 2968, 3199, 3207, 3208 háztömböket, a 149,0 magassági pontot, MIKLÓS keleti környéke, a 3977, 3956, 3960 háztömbök, a 119,1 magassági pont, az országúti és vasúti kereszteződés — a 115,0 magassági ponttól nyugatra — határvonalán folytatta a harcot.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/2-3

50 1945. január 1.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 9

A 46. HDS. TÖ. 01/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 01-ÉN 20.00 ÓRAKOR

Térkép 100.000, Budapest térképe 15.000

1. I. 1-én az ellenség a 271. gy. ho.(né.), a 13. pc. ho. (né.) a 239. rolög. dd., a 109. g. dd. (né.), a 20. gy. ho. (m.), a 8. SS-lov. ho. (né.), a "Feldherrnhalle" g. ho. (né.), a 10., 9., 12. gy. ho. (m.), a 42. g. löv. e. (né.), 1. SS-e. (né.), az 1. cső. e.(m.), rendőrezred (m.) és különleges alakulatok erőivel, tüzellel és harckocsikkal támogatott gyalogsági ellenlökésekkel makacs ellenállást fejtett ki támadó csapatainkkal szemben BUDAPEST Ny-i részén. Elkeseredett utcai harcok eredményeként több szakaszon kivetettük az általa elfoglalt állásokból.

11.00 - 15.00 óra között a 2977, 2976 háztömbök irányából 10 ellenlökést kezdeményezett gyalogszázad-zászlóalj erővel 4-8 páncélozott harcjármű támogatásával.

Az ellenség összes ellenlökését visszavertük.

A hadsereg arcvonala előtt I. 1. folyamán az ellenség összesen 11 tü. ü.-e és 6 av.ü.-e tevékenykedett és összesen 1.100 különböző ürméretű aknát és lövedéket lőtt ki.

Az ellenséges légierő páros és egyes repülőgépekkel az egész nap folyamán intenzív felderítést végzett. Összesen 50 berepülést figyeltek meg, ebből 14 Ju-52-öt.

2. A hadsereg I. 1. folyamán folytatta a támadást BUDAPEST Ny-i részén.

A 23. és 37. löv. hdt. rohamosztagei elkeseredett utcai harcokban kivetették az ellenséget több megerősített védelmi állásából és megtisztítottak néhány háztömböt.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 83. tengerészgyalogos-dandár a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben.
316. löv. ho. a 3034, 3033, 3030, 3039, 3012, 3004, 2996, 2995, 2994 háztömbökben, egyik (ezrede) a 105, 107 magp.-on (folyóköz).
99. löv. ho. a 2988, 2987, 2981 háztömbökben.
A harmadik löv. e. a második vonalban ÖRMEZŐN.
37. löv.hdt: 320. löv. ho. a 2980, 2975, 2746, 2736 háztömbök DNy-i részén, a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temető DK-i sarkában.
59. gd. löv. ho. a FARKASRÉTI temetőben (NÉMETVÖGYI út), a 2515, 2234, 2226, 2216, 1910 háztömbökben és az 1909, 1913, háztömbök É-i részén,

1905 háztömbben.

108. gd. löv. ho. az 1902, 1512, 1531, 1530, 1529, 1517, 1513, 1514, 1164 háztömbökben, az 1159 tömb nyugati részén, az 1154, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 794, 793 háztömbökben, a 804 háztömb É-i részén, a CSEPPKŐ utcában, a 300,0 magp.-tól É-ra, a park É-i részén (a 300,0 magp.-tól K-re).

109. gd. löv. ho. a 611, 612, 613, 610 háztömbökben, az ÓBUDAI rakparton, (a 620 háztömbtől É-ra)

49. gd. löv. ho. összpontosítva az ÓBUDAI ÚJ TEMETŐ, a HÁRSAKALJA ÉS FILATORI körzetben.

86. gd. löv. ho. két löv. e.-e helyőrségeként tartja ESZTERGOM, ESZTERGOM-tábor, TÁT, TOKOD vá. DOROG, LEÁNYVÁR, CSÉV, KESZTÖLC helységeket. A harmadik löv. e. a löv. hdt. pk. tartalékában NAGYKOVÁCSIBAN.

2. gd. g. hdt:

6. g. dd. PILISSZENTKERESZTEN, 757 magp.-on PILISSZÁNTÓN.

5. g. dd. KLOTILDTELEPEN, PILISCSABÁN.

4. g. dd. és 37. hk. dd. PILISVÖRÖSVÁRON, PILISSZENTIVÁNON.

Egyes osztagokkal folytatja az erdő átfésülését ESZTERGOMTÓL K-re és az őrzőjáratot a BUDAPEST – DOROG úton.

I. 1.-én megsemmisült az ellenség több mint 300, fogságba esett 550 katonája és tisztje. Megsemmisítettünk 23 géppuskát, kilőttünk 1 önjáró löveget. Zsákmányunk: 9 gőzmozdony, 130 vasúti kocsi, 2 motorkerékpár, 2 géppuska.

3. Döntés: végrehajtani a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/9-10

51 1945. január 1.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

50 000

Pesti hídfő:

1. pc.ho.: A ho. arcvonalán harccselekmény nem volt.

12. ho.: XII.30-án előretört elg-et ellentámadással Mátyásföld Vmü-ig visszavetették. A 66. né. gr.e. arcvonalán az elg. szintén betört, melyet ellentád-al szintén sikerült visszanyomni. A balszomszédnál lévő elg. nyomás, mely Rákosfalva, Sashalom közötti vasútvonalra terjedt ki, a balszármay visszavételét tette szükségessé. XII.31-én a Mátyásföld-i rep. tér-re betört kisebb erőket ellentád-sal visszavetették. Benyomás: elg. Budapest elfoglalására irányuló tád-ait fokozni fogja.

10. ho.: Nádastó v.v.á. irányában indított elg. tád. a védőket a Nádastó v.v.á. vonalába visszazorította. A zlj. jobbszárnyán folyó elg. tád-ról részletek még nem ismeretesek. Az arcvonal egyéb részén erős av. és tü. tűz.

Sodró szds. mű. csop-ja: A 13. pc.ho. balszárnyának visszazorítása következtében a Feldherrnhalle ho. jobbszárnyát Rákospalota, Palotaújfalu és Pestújhely városszegély vonalára vette vissza. Ezen arcvonalon folyó harcokról bővebb részletek nem ismeretesek.

Billnitzer csop.: XII. 30-án Rákoskeresztúr-tól é-ra a 24. rotü. oszt. arcvonalán az elg. betört. Bakó Barnabás őrgy. oszt.pk. személyesen vezetett ellentád-a következtében a főellenállási vonalat az eredeti helyére igazította vissza. Az elg. vesztesége halottakban és sebesültekben igen nagy. Egy orosz őrgy. elfogatása előtt öngyilkos lett.

Főellenállási vonal: Csepelsziget-től, Rákosliget írástól DNy 1 km-re lévő hárp-ig változatlan, innen ÉNy. 3 km-re

Sashalom "m" betűjétől D-re lévő v.v.m., tovább DNY-ra a vasút mentén a Pestújhely-re vezető villamos vasútig, majd a villamos vasút mentén Pestújhely "P" betűjéig, majd tovább Pestújhely, Palotaújfalu, Rákospalota szegélyén a 115 magp-ig, innen tovább változatlan.

Budai hídfő: -ben az elg. folytatta előrelátó kísérleteit, azonban a szívós védelem mindenütt akadályozta előrejutását. Budapest-i őrzlj. ellentád-sal Lágymányos írás "L" betűje és a vasúti összekötő hid vonalára javította meg állásait. A nap folyamán igen erős av., tü. és sv.tüz feküdt a városon. Lakosság vesztesége és az anyagi kár nagy. Ehhez hozzájárul az elg. erős rep. tevékenysége. Ennek során a támadó repülőgépek bombázták és fedélzeti fegyvereikből tüzeltek a lakosságra.

Kapják: [...]

Törzsszállás, 45.I.1-én
a hdt.pk. rendeletéből:
Kovács vk.szds.sk.
I.a.ov.h.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 920./I.hdt.I.a.

52 1945. január 1.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

A tegnapi nap folyamán előállott helyzetre való tekintettel a né. pság a 6/III. zlj. arcvonalaának visszavételét rendelte el. Az új állások megszállása az éj folyamán elg. behatás nélkül megtörtént.

A 18/I. zlj. szakaszán elg. a vasút vonalán túl jutott. A zlj. tisztogató vállalkozása azt elg. igen heves tü. és av. tüze miatt nem járt kellő eredménnyel. A beszivárgott elg. részek továbbra is a vasúton innen maradtak.

A nap folyamán az elg. igen erős av. és tü. tűz után a 6/III. és a 18/I. zlj. arcvonalaán kisebb erőkkel tád-t kísérelt meg, melyet a védők az elg-nek súlyos veszteséget okozva mindannyiszor visszavertek.

A 8/III. zlj. megmaradt része a 18/I. zlj. alárendeltségébe került.

Az erős elg. av. tüz miatt az ök. a nap folyamán többször megszakadt.

Hop. a harcos ala-ok pótlására az egyéb ala-oknál nélkülözhető tiszteket és legénységet riadó egységekbe szervezve a zlj-akhoz beosztotta (6/III. zlj-hoz 190 fő, 8/III. zlj-hoz 114 fő).

II.Derült, hideg idő.Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

53 1945. január 1.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

Az 1944. december 31-éről 1945. január 1-ére virradó éjjel kapott parancs a támadás folytatását írta elő.

A csapatainkat fogadó ellenséges állások azonban olyan erősek voltak, hogy minden előrenyomulást lehetetlenné tettek.

Az éjszaka folyamán az ellenséges légierő szállító és bombázó tevékenysége is folytatódott.

1945. január 1-ére a hadtest 81. parancsa a támadás folytatását írja elő a budapesti városnegyedekbe történő behatolás céljából.

E parancs alapján a hadosztály kiadja a 112. harcparancsot, másolatban mellékelve.

A parancs szerint a támadás – 15 perces tüzéségi előkészítés után – 11 órakor indul.

Az éjszaka folyamán és hajnalban előreküldött felderítőjáróinknak sikerült beszivárogniuk az ellenség közé és átkarolni állásait. E hadmozdulat következtében az ellenség egy része fogságba esett, másik része rendezetlenül visszavonult.

E hadisiker eredményeként a zöm a járőrök után nyomult és így az 1944. XII. 31-e estéjére tervezett támadás egy, az ellenséges állások bekerítését célzó folyamatos támadássá alakult át. Ott, ahol az ellenség ellenállása erősebb volt, azonnal beavatkozott a tüzéség és az ellenség kénytelen volt feladni azt.

Első pillantásra e hadművelet üldözésnek tűnik, de mint ahogy az a későbbiekben kiderül, a csapatok az ellenség folyamatos ellenállásába ütköztek.

Az ellenség minden lehetséges harceljárást bevetett, hogy késleltessen minket és minél nagyobb veszteséget okozzon.

Főleg aknamezőket telepít.

Igy előrenyomulva hadosztályunk csapatainak sikerült elfoglalniuk a LUCSKA-MIR²³ erdőt –127-es magassági pont – és az ettől délkeletre eső magaslatot.

Ez alkalommal nagyon sok hadifoglyot ejtettünk és nagy mennyiségű hadianyagot zsákmányoltunk.

Azonban a mi veszteségeink is meglehetősen nagyok voltak.

Az alábbi veszteségeket szenvedtük:

- Halottak 5 közlegény
- Sebesültek 40 közlegény

Egy 75 mm-es tüzérségi ágyú megsemmisült

16 ló szolgálatból kivonva.

Hadifoglyok:

274 magyar a 36., 38., 10. és 6. gy.e-ből

E harci cselekmény során különösen kitűntek:

Michailescu Ștefan ezredes, a 95. gy.e. parancsnoka

Băiatu Grigore őrnagy, a 95. gy.e. II. zászlóaljának parancsnoka,

Manta Savu hadnagy, századparancsnok.

Arhivele Militare Române (a továbbiakban: AMR) Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 1-2.

23 A román csapatok jelentéseikben a tereptárgyakat fedőnévvel említették.

54 1945. január 1.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

1944. december 31/1945. január 1 éjszakáján – csapataink a következő vonalon vannak: Forrosi domb(kizárva) – 400 méterre Határitól(sic!) NY-ra – a Rákoskeresztúr nyugati sarkán lévő erdő nyugati szélén a következő felállásban: 3 ezred az első vonalban, a 9. lov.e. a 31. gy.e. I. zászlóaljával megerősítve a jobb oldalon, a 13. lov.e. középen (az úttól északra), a 3. gd. lov.e. baloldalt (az úttól délre). (Vázlat – 1. sz. melléklet)

A 7. hadtest parancsnoka által kiadott harccparancsnak megfelelően a hadosztály az 1944. XII. 31/1945. I. 1-i éjszaka folytatja a harcot.

Az ellenség erőteljesen védekezik, mindenféle fegyvert bevetve.

Az egységeinknek meg kellett állniuk az ellenség nagy tűzereje miatt.

Az idő hátralévő részében csak járőrtevékenység folyt.

11 órakora vonal minden egysége ismét támadásba lendül.

Az előrenyomulás csak 12.30-kor indult meg, amikor az ellenség kezdett megtörni csapataink nyomása alatt.

A csapatok mozgása az ellenség egyre gyengülő ellenállásába ütközve az út mentén folytatódik.

16.30-kor az egységek elérik a Kőbányától északra lévő első fedezékeket, ahol ismét erős tűz fogadta őket.

Az ezredek átcsoportosítását követően a csapatmozgások folytatódnak és 18 órakor az első alakulatok elérik az úton lévő 120-as magassági pontot.

Az előrenyomulás nyugati irányba folytatódik, azonban egységeinket olyan erős tűz fogadja az arcvonalteljes hosszában, ami arra kényszeríti őket, hogy kis különítményekre tagolva harcoljanak, és a harc így folytatódik egész éjjel.

Veszteségek:

- Halottak	1 altiszt
	5 közlegény
- Sebesültek	24 közlegény
Hadifoglyok:	31 magyar

Időjárás: szép idő, fagy

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 245.

55 1945. január 2.

A Dél Hadseregcsoporthad inaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Pótjelentés az 1945.I.2-i reggeli jelentéshez.

IX. SS-hgy. hdt.:

Az elg. támadások súlypontja továbbra is északkeleten. Ellenrendszabályok a Rákoskeresztúr-Kőbánya-Kispest betörési helyek megtisztítására eddig eredménytelenek. Súlyos harcok. Két T-34-est²⁴ közelharcban megsemmisítettünk.

Élénk csata- és bombázórepülőgép-tevékenység.

1945. I. 2.

9h20'

Dél Hadseregcsoporthad

I. a. 33/45 g. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7212877.

56 1945. január 2.

A Dél Hadseregcsoporthad inaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: A elhárító csata Budapestért óráról órára hevesebbé válik. Erős tü-gel, páncélosokkal és bombázó repülőgépekkel támogatott ezrednyi erejű elg. támadásokat ellenlökésekkel elkeseredett közelharcban hárítottunk el. A

24 A legnagyobb számban gyártott és alkalmazott szovjet közepes harckocsi-típus 76,2 mm-es L/42 csőhosszúságú harckocsiágyúval és 2 db 7,62 mm-es géppuskával volt felszerelve. 1943-ban megjelent fejlesztett változatának tömege 30,9 t, páncélvastagsága 21-70 mm volt. A harckocsi úton maximum 55 km/h sebességgel mozoghatott, hatótávolsága egy feltöltéssel 300 km volt, kezelőszemélyzete 4 főből állt. Megjegyzendő, hogy a szovjet harckocsik tekintélyes része még a második világháború végén sem rendelkezett rádió adó-vevő készülékkel.

nyugati hídfő előtt az elg. összpontosított támadásokat vezetett abból a célból, hogy északon és délen betörjön. A késő délutáni órákban a régi főelv. ismét saját kézbe került. A súlypont továbbra is Kispest, Sashalom és Rákospalota térségében. Ott súlyos harcok folynak. Megsemmisítettünk 5 páncélost, 2 löveget, 5 pct. á-t, 2 n. gpu-t és 3 lősz. tgc-t; zsákmányoltunk 12 gpu-t és 1 pct. á-t.

Az utánpótlást szállító hajó, amely XII. 31-én este Budapest irányába indult el, közvetlenül Tahitófalutól D-re zátonyra futott, végérvényesen megfeneklett, és mivel a vízállás a Duna nyugati ágában továbbra is alacsony, a zátonyról nem lehet elmozdítani. A hajó kirakodására és a rakomány elrejtésére parancs ment.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212880.

57 1945. január 2.

A Dél Hadseregcsoport napi harchelyzet-összefoglalójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

A Balck-seregcsoportnál élénk elg. légi felderítési tevékenység. Csekély vadász-, csata- és bombázó kötelékeket vetettek be. Budapest felett vadász-, csata- és bombázó repülők bombákkal és fedélzeti fegyverekkel folyamatosan támadják a főelv-t és a város központját. Saját vadászvédelmünk és a 12. lgv. e. részei 3 repülőgépet lelőttek.

Heves elg. vadász- és csatarepülőgép-támadások a IV. pc. hdt. felett bombákkal és fedélzeti fegyverekkel. 5 repülőgép bombázta Zólyom térségét.

A 4. légiflotta kötelékei mintegy 360 bevetésben támogatták a Balck-seregcsoport támadását. Budapest felett vadászok kerültek bevetésre.

3 páncélost, 1 pc. felderítő gépkocsit, 50 gjm-t, 4 pct. á-t semmisítettünk meg; 19 ellenséges repülőgépet lelőttünk. További 40 gjm-t megrongáltunk.

I.1-éről 2-ára [virradó] éjszaka összesen 120 éjjeli csatarepülő-bevetés Székesfehérvár térségében, Budapesttől Ny-ra és Ipolyságon.

I. 1/2-án éjszaka 19 JU-52-es leszállással és 56 He-111-es ledobással 73,5 t. lőszert, 3,5 kbm. üzemanyagot jutatott be és 268 sebesültet elszállítottunk. Ma késő délután újból megindult a légi ellátás.

HL mikrofilmtár 628/7212881-7212882.

58 1945. január 2.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon a korábbi arcvonalat foglalta el és harcot folytatott a GARAM folyó nyugati partján lévő hídfőállás kiszélesítéséért. A balszárnyon folytatta a harcot a BUDAPESTEN bekerített ellenséges csoportosulás felszámolásáért és a nap végeztével elfoglalt 31 háztömböt, visszaverte az ellenség több ellentámadását, melyet gyalogszázad, illetve zászlóalj és harckocsik erejével indított ZUGLÓ és RÁKOSFALVA körzetéből. Harcot folytatott a 121,4 magassági pont, RÁKOSPALOTA keleti környéke, PALOTAÚJFALU és PESTÚJHELY határvonalán és elfoglalta az 1004, 1005, 1011, 1338, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1356, 1357, 1358, 1372, 1375, 1377, 1761, 1763, 1764, 1766, 1768, 1769, 2096, 2103, 2113, 2364, 2365 és 2363 háztömböket (az összes háztömbök a mi kezünkben).

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, makacs harcokat vívott, visszaverte az ellenség három ellentámadását, amit zászlóaljnál kisebb gyalogsági erővel 3-5 harckocsi támogatásával indított ÚJHELY körzetében és a nap végeztével 48 háztömböt elfoglalt és harcot vívott a 2721, 2714, 2719, 2718, 2717, 2935, 2938, 2948, 2949, 2954, 2963, 2966, 3174, 2968, 3177, 3182, 3200, 3204, 3207, 3401, 3402, 3403, 3404, 3425, 3426, 3427 háztömbök és a 149,0 magassági pont határvonalán (az összes háztömbök a mi kezünkben).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/6-7

59 1945. január 2.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 19

A 46. HDS. TÖRZS 02/0P SZÁMÚ HARCJELENTÉSE

A 3. UKRÁN FRONT PARANCSONAK 1945. I. 02-ÁN 20.00 ÓRAKOR.

Térkép 100.000, Budapest térképe 15.000.

1. I. 02-án az ellenség csapatainak gerincét, a 13. pc. ho. (né.), a 8. lov. ho. (né.) a "Feldherrhalle" g. ho. (né.), a 109. g. löv. dd. (né.) alakulatokat ÓBUDA, ZÖLDMÁL körzetekben összpontosította és támadást kezdeményezett Ény-i irányban.

Az arcvonal többi szakaszán makacs védelmi harcokat folytatott csapataink ellen a korábbi arcvonalon.

14.30 - 15.00 óra között a 2774, 2773 háztömb körzetéből háromszor intézett ellenlökést két gy. zászlóalj erejével 6 páncélozott harcjármű támogatásával.

15.30-kor a 2758, 2755 háztömbök irányából ellenlökést indított gyalogzászlóalj erejével és 8 harckocsi támogatásával.

16.00 órakor a 3063, 3062 háztömbökből gyalogzászlóalj erejével ellenlökést indított.

16.00 órakor a 300.0 magp. irányából gyalogezred erejével 12 harckocsi támogatásával ellenlökést kezdeményezett.

A 300.0 magp. környékén az ellenségnek sikerült a 180. löv. ho. alakulatait visszaszorítani az erdő szélétől É-ra.

A többi szakaszon az ellenség összes ellenlökését visszavertük.

A hadsereg arcvonala előtt a nap folyamán összesen legfeljebb 30 ellenséges páncélozott harcjármű és 18 tü. av. ü. tevékenykedett, melyek összesen 850 aknát és lövedéket lőttek ki.

A nap során az ellenséges légiő 64 berepülését figyelték meg, ebből 33 szállítórepülőgép volt (Ju-52 és Ju-90).

2. A hadsereg I. 02-én folytatta az ellenség megerősített állásainak megrohamozását BUDAPEST Ny-i részén.

Az ellenség makacs tűzellenállásába és műszaki akadályokba ütközve, továbbá a harckocsikkal támogatott elkeseredett gyalogsági ellenlökéseket visszaverve a hadsereg rohamosztagai jelentős előnyomulást nem értek el, csak egyes szakaszokon foglaltak el néhány háztömböt.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23. löv.hdt: 83. tengerészgyalogos-dandár két zászlóalja a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3035 háztömbök arcvonalán harcol. A harmadik zászlóalj a DUNA Ny-i partján az alábbi arcvonalon:
Hajóállomás (BUDAFOKTÓL D-re), vasúti híd a KONDOROSI úton, egyik százada a 3044 háztömb déli része és az üzem közötti arcvonalon (a 3042 háztömbtől D-re).
316. löv. ho. két löv. e-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 2997, 2990 háztömbökben, a harmadik löv. e. a 105, 107 magp.-on (folyóközben).
99. löv. ho. a 2785, 2989, 2987, 2774, 2773 háztömbökben. A harmadik löv. e. a második vonalban a 2999, 2984 háztömbök határán.
37. löv. hdt.: 320. löv. ho. a 2976 háztömbben, a névtelen háztömbben, a 2976, 2753, 2746, 2736 háztömbök ÉNy-i részén, a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temető DK-i sarkában.
59. gd. löv. ho. a FARKASRÉTI temetőben, a 2515, 2234 háztömbök DNy-i részén, a MÁRTONHEGYI és TAMÁS utcában, a 2226, 2216, 1911 háztömbökben és a 1912, 1905 háztömbök É-i részén.
108. gd. löv. ho. a 1914, 1938, 1537, 1531 háztömbök Ny-i részén, a tér nyugati részén a HERMANN OTTÓ utcában, a 1513, 1514, 1164, a 1159 Ny-i részén, a 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.
10. gd. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 794, 793 háztömbökben, a 804. tömb Ny-i részén, a CSEPPKŐ utcában, az erdő szélétől É-ra (MÁTYÁSHEGY), a park É-i részén.
109. gd. löv. ho. a 611, 612, 613, 610 háztömbökben, az ÓBUDAI rakparton (a 620 háztömbtől É-ra).
86. gd. löv. ho. egyik löv. e-e átmegy védelembe az ESZTERGOM – TÁT arcvonalon, két löv. e.-e felfejlődik a téglagyár (NYERGESÚJFALUTÓL K-re) 201

magp., BAJÓT határvonalra.

49. gd. löv. ho. összpontosítva az alábbi körzetekben: egy löv. e. HÁRSAKALJA, egy löv. e. a 176.0 magp.tól 1,5 km DK-re, egy löv. e. a FILATORITÓL D-re a 388, 316, 314, 313 háztömbökben.

A 2. gd. g.hdt. főerővel a korábbi körzetekben maradvá folytatja a járőrözést a BUDAPESTTŐL É-ra és ÉNy-ra lévő utakon, két páncélgépkocsiból, két páncélgépkocsiból és motorkerékpáros szakaszból álló felderítőcsoporttal felderítést végez TÁT és SÜTTŐ irányában.

I. 02-án megsemmisült 300, fogságba esett csaknem 200 ellenséges katona és tiszt, lerombolva 3 NP, 8 ellenséges géppisztolyosokkal teli ház, elhallgattatva 10 tü.-av. ü. és 6 géppuskafészek. Zsákmányunk 3 raktár, 35 motorkerékpár.

A rohamosztatok kötelékében működő lángszórós alegységek XII. 28-tól I. 01-ig kiégették az ellenség 24 tüzelőállását, 3 lövegét, 2 páncélozott szállító harcjárművét, 13 megerősített épületét, az ellenség 200 gyalogosát.

A 2. gd. g. hdt. osztagai I. 01-én a BUDAPESTTŐL É-ra lévő erdőkben elfogtak 100 ellenséges katonát.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/19-20

60 1945. január 2.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az éj folyamán az elg. igen erős tád-al a 18. gy. e. arcvonalán betört. 4 elg. hk. a Rákos patak Ny. oldalára is átjutott, melyeket visszatérésre kényszerítettek. Dél előtt az elg. folytatta hk-kal támogatott erős támadásait. Kisebb betöréseket ért el a 18/I. és a 6/III. zlj. arcvonalában, melyeket a védők elreteszelték és a Rákos patakon túljutott 6 hk. közül 5-öt kilőttek.

Az elg. betörés következtében a 18/I. zlj. arcvonalát visszavette.

A 6/III. zlj. mögé betört részek Rákosfalva-ra beszivárogtak és a 6/III. zlj. súlyos utcai harcokban kénytelen volt vonalát Rákosfalvára visszavenni. Ellentád-a a vasútvonal visszaszerzésére nem sikerült.

A beszivárgott elg. az esti órákban a 6/III. zlj.-nál tisztázatlan helyzetet okozott és a zlj. egyes részei közt az ök-t megszakította. A zlj. helyzete áttekinthetetlen. Rákosfalva-n utcai harcok folynak.

14h-kor hop. és vkf. Schmidhuber né. tbk-nál²⁵ jelentkezett.

A nap folyamán igen erős elg. légitvékenység volt. Súlyos károk és veszteségek keletkeztek.

II. Derült, hideg idő. Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

61 1945 január 2.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A hadtest 83. parancsa alapján, mely a támadás újratezdését írja elő, a hadosztály a 114-es harcparancsot adja ki (másolatban mellékelve).

Igy reggel újratezdjük a támadást.

Az ellenség állásai nagyon erősek, ezért a folyamatos tüzéségi tűz fenntartása mellett át kellett karolni azokat.

Estére csapatainknak sikerül az összes útjukba eső ellenséges állást bevenni és a LUCSKA MYR erdőtől nyugatra fekvő vasúti síneken túl kb. 500 méter mélységben előrenyomulni.

25 Gerhard Schmidhuber (Drezda, 1894. április 9. - Budapest, 1945. február 11.) vezérőrnagy 1944 októberétől a német 13. páncélos hadosztály parancsnoka volt.

- Ez alkalommal az alábbiakat zsákmányoltuk:
- egy 4000 csomagolt aknát tartalmazó raktárat
 - egy mindenféle lőszer tartalmazó raktárat
 - 30 vasúti kocsit
 - 6 gépkocsit
 - 2 magyar géppuskát
 - 3 magyar golyószórót
 - több mint 50 fegyvert és sok más hadianyagot.

A mai napon ejtett hadifoglyok:

- egy ezredes
- egy alezredes, mindkettő vezérkari tisztt
- két alhadnagy
- két altiszt
- 4 német közlegény
- 109 magyar közlegény.

Saját veszteségek:

Halottak	11 közlegény
Sebesültek	1 tisztt - Ciorogaru alhadnagy a 96. e-ből
	1 altiszt
	58 közlegény.

A mai harcselekmények során kiténtek:

Diaconu, Cepraga, Constantinescu Petre, Sârbu Ion, Iordache, századosok, Balamac őrmester és Candea Constantin katona, mindannyian a 95. gy.e-ből.

Ugyancsak ezen a napon a Radio Romania a hivatalos haditudósításban külön kiemeli a 19. gyaloghadosztályt bátorságáért és mert elsőként hatolt be Budapestre.

A vezérkar 1945. január 2-i haditudósítása: *“A szövetséges szovjet haderők, és a Sova tábornok²⁶ parancsnoksága alatt álló román csapatok, valamint Lacatușu Mihail, Antonescu és Voicu Petre tábornokok dicső hadosztályai súlyos, de sikeres harcok után szétmorzsolták a Budapest körüli ádáz ellenállást és behatoltak a városba.*

A román hadsereg utcai harcot folytatva nyomul előre a magyar főváros központja felé.”

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 2-3.

62 1945. január 2.

Mihail Lacatușu tábornok 114. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.397

Parancsnokság, Cinkota
1945 január 2.

114. HARCPARANCS

1. A legyőzött ellenség még védekezik az arcvonalan: a sportpálya keleti oldalán, az út és vasút kereszteződésénél Kőbányától északra, (a 2113., 2364., 2365., 2383., 2723. négyzetek nyugati szélén²⁷).

2. A 19. gyaloghadosztály 1-ről 2-ra virradó éjszaka és 2-án nappal folytatja a támadást, azzal a céllal, hogy minél előbb elfoglalja a tmellékelt vázlatban megjelölt célokat.

3. Michailescu ezredes csoportosítása:

- 95. gy.e.,
- 94. gy.e. II. zászlóalja,
- 42. tüzérezred III. 120 mm-es aknavető oszttálya,

²⁶ Nicolae Sova hadtest-tábornok 1944. szeptember 21. és 1945. február 7. között a román 7. hadtest parancsnoka volt.

²⁷ A szovjet és román csapatok térképeik négyzetrácsának számozása alapján adták meg a kérdéses terepszakaszokat (a románok fedőnevekkel is).

- 19. és 119. páncéltörő ütegek,
- a szövetséges 114. páncéltörő ezred
azzal a céllal támadnak, hogy a január 1-éről 2-ára virradó éjszaka és 2-a folyamán elérjék a vasutat, amely a lóversenypályától nyugatra halad, majd a mellékelt vázlatban előírt célokat.

4. A hadosztály tartaléka:

- a 96. gy.e. lesz, mely akkor vonul tartalékba, amikor a eléri vasutat és a 9. lovashadosztály elhaladt mellette; a 94. gy.e. I. zászlóalja Michailescu ezredes csoportja mögött halad, beavatkozásra készen úgy az arcvonalban mint a szárnyakon.

5. Tüzérség:

Michailescu csoportjának közvetlen támogatása

- 42. tüzérezred I. és II. osztálya

- 1. nehéztüzér-ezred II. osztálya

Kérésre a hadosztályon keresztül meg lehet erősíteni a közvetlen támogatást (lásd a tüzérség részletes tervét)

A tüzérség az 1945. január 1-i 113. harcparanccsal küldött terv szerint cselekszik.

A tüzérség csoportosan működik és csak egyenként tolja előre ágyúit a gyalogság vonalába; s csak akkor, amikor erre szükség van.

6. Utászok: erőteljesen folytatják az aknamezők felszedését, az utak rendbehozatalát és a hidak kijávitását, főleg a Mátyásföld-Budapest közötti úton. A végrehajtás határideje f. év I. 2. 7 óra.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 27.

63 1945. január 2.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F.év I. 1/2-ra virradó éjjel megérkezett a 7. hadtesttől a 82. harcparancs, amely megváltoztatja a hadosztályok közötti sávhatárt és elsőrendű célpontként a budapesti²⁸ pályaudvart jelöli meg, azután a Dunát (Vázlat – 1.sz. melléklet) és elrendeli a támadás folytatását az éjszaka folyamán.

Az ellenség egész éjjel nagyon erős tüzzel válaszolt, arra kényszerítve egységeinket, hogy helyben maradjanak, mert a sötétség miatt tüzérségünk nem tudta őket hatékonyan támogatni.

7.30-kor kezdődik újra a támadás.

A tüzérség nagy részét messze előretolták, hogy közvetlen irányzású tüzet nyisson az ellenség állásaira, amelyek száma egyre inkább növekszik, ahogy a támadás a város belseje felé közeledik.

Elszánt ellenséggel szembeni elkeseredett küzdelemben sikerült elfoglalni a 120. magassági pont és a budapesti körvasút között lévő üzemcsoportot.

12 órakor egységeinket a vasút irányából érkező erős tűz ismét megállította.

16.30-kor a vasutat elfoglaltuk és megkezdődött az ezen való átkelés.

A vasút nyugati részén az ellenség erős védelemmel rendelkezik.

A tüzérségi előkészítés után az egységek támadást indítottak a vasúti sínek felől és 17.20-kor sikerült behatolniuk az ellenségnek a vasút nyugati oldalán elhelyezkedő védőállásaiba.

18 óráig kb. 400 métert haladtak a vasúttól nyugati irányban, ekkor meg kellett állniuk ezen a helyen, mivel erős frontális és bal felől oldalazó tűzbe kerültek, ugyanis a balszárnyon elhelyezkedő szövetséges egységeknek nem sikerült még addigra megsemmisíteni a sörgyárban lévő ellenséges állásokat és kb. 800 méterrel lemaradtak a mi balszárnyunk mögött.

Ebben a helyzetben egységeink egész éjjel harcérintkezésben maradtak az ellenséggel.

Az ellenség az épületeket és a fedezékeket erős ellenállási góccokká alakította, amelyekben sok sorozatlövő fegyvert és 20 mm-es légvédelmi gépágyút vont össze.

Ettől kezdve a harcok helységgharcokká alakulnak.

Ezért a 7. hadtest a hadosztály rendelkezésére bocsájtott két helységgharcokra felkészített utász-rohamszakaszt.

16 órától a hadosztály parancsnoksága Rákoskeresztúron van.

Veszteségek:

- Halottak: 9 közlegény

²⁸ A Keleti pályaudvarról van szó.

- Sebesültek: 1 tiszt
21 közlegény
Hadifoglyok:
- 53 magyar
Az időjárás: szép.
Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 246-247.

64 1945. január 2.

Kozma József vezérőrnagy, a budapesti légvédelmi tüzércsoport parancsnokának helyzetjelentése²⁹ Matolcsy Elek altábornagy, a légvédelmi erők parancsnoka számára.

Bp. lgv. tü.pk. Úr helyzetjelentése 1945. január hó 2. 19 h-kor

A védelmi gyűrű határa Budán: Újpesti összekötő vasúti hídtól nyugatra, Remetehegyig, onnan délnek Újszentjános-kórházon át egészen az Összekötő vasúti híd magasságáig, innen Keletnek az Összekötő vasúti hídig.

Pesten: Újpest, Rákospalota, Rákosfalva, Kőbánya, Pestszentlőrinc, Soroksár külső házsorai.

Tűzkész állapotban van még 54 ágyú és 72 gá., lrb-műszer nincs.

Légvédelemre az egységek 1/3 része van alkalmazva, a többi páncélelhárításra és földi célok ellen. Véglegesen kiesett 73 ágyú, 23 gá.

Igen erős, állandóan fenntartott ellenséges vadászbombázó és bombázó tevékenység, főleg alacsony repülésben, részben közepes magasságban, állandó bombázásokkal. Változó nagyságú bombákkal. Alacsony támadások fedélzeti fegyverekkel az ütegállások ellen, továbbá minden megállapítható jármű- és személyforgalom ellen. Saját légi elhárítás nincsen.

A lgv. tüzérség löveg nélküli egységeit ad hoc nehéz fegyverek nélkül gyalogságként vetették be. Ezek nagyrészt felmorzsolódtak.

Az összeköttetések kizárólag a városi távbeszélő-hálózatra alapozva az állandó bombázások, valamint elgs. tüzérségi és aknatűz következtében folytatólagosan kiesnek, nagyrésztben már egyáltalán nem működnek. Karbahelyezésük lehetetlen. Tábori távbeszélőanyag nincs.

A vontatóeszközök nagy hiánya miatt sok löveganyag, lőszer esett ki, és emberveszteség keletkezett.

A beépített lövegek emelőszerkezetét a németek elvitték. A váltó állásokban talapzatok kiépítve nem voltak, így ezen ütegek állásváltoztatása teljesen lehetetlen. Inkább a stabil beépítésű ütegeket kellett volna elszállítani és helyettük mozgóképes ütegeket itt hagyni, de elsősorban vontatóanyagot, tehergépkocsikat és mkp-okat kellő mennyiségben.

A jelzőrendszer teljesen kiesett.

Igen nagy épületkárok, télen lakható ház alig van. Víz, villany, gáz a főváros nagy részében kiesnek.

A polgári lakosságnál is tetemes veszteségek, a halottak eltemetése nehézségeket okoz. A központi kenyérellátás a mai naptól megszűnt, a kenyér pótlására részben az elcsigázott lóanyagot vágják le.

A fegyelem teljes. A város felszabadítására vonatkozólag ellenőrizhetetlen hírek vannak forgalomban, ez a lakosság hangulatának romlása folytán is mielőbb sürgős lenne.

HL M. kir. 102. légvédelmi tüzérpótosztály naplójának melléklete.

65 1945. január 3.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.:

I. 2/3-án éjszaka Sashalomtól Ny-ra folytatódtak a nehéz, váltakozó harcok. A birtokunkban lévő arcvonal előtt szd. erejű ellenséges előretöréseket hártottunk el.

Budapest ellátása: I. 3/4-én éjjel egy második dunai hajó indul Budapestre.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212889.

²⁹ A jelentést Böckh György hadnagy 1945. január 2-án este repülőgéppel kirepülve hozta ki a bekerített Budapestről.

66 1945. január 3.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

Élénk elg. légi tevékenység bomba- és fedélzetifegyver-támadásokkal, különösen a IV. SS-pc. hdt. és a IX. SS-hgy. hdt. arcvonalszakasza előtt. A saját támadásaink támogatása során a 4. légiflotta erős kötelékeivel 29 pc-t, 135 tgc-t. (ebből 16 hozzácsatolt pct. á-val) 50 fog. járművet megsemmisítettünk, 35 repülőgépet lelőttünk (részben Budapest felett) és 3 légvédelmi állást harcképtelenné tettünk. 2 pc-t, 50 tgc-t, 4 pct. á-t és 13 repülőgépet megrongáltunk, ill. hatásosan lőttünk.

Budapest légi ellátása sötétedéskor kezdődött meg. Az elmúlt éjszaka éjjeli csatarepülő-kötelékek összesen 190 bevetésben bombázták Székesfehérvár, Csákvár és Bicske térségét.

Budapest légi ellátását 59 He-111 és 34 Ju-52 hajtotta végre.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212890.

67 1945. január 3.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon a korábbi határvonalat foglalta el és felkészült VELK, JUR NAD HRONOM szakaszon az arcvonal átvételére a Plijev-csoport alakulataitól. A balszárnyon harcokat folytatott az ellenség BUDAPESTEN bekerített csoportosulásának a megsemmisítésére, elfoglalt 155 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon harcolt, amely NÁDASTÓ vasútállomástól északnyugatra lévő vasúti kereszteződéstől a 984, 989, 993, 1308, 1312, 1318, 1322, 1325, 1326, 1330, 1331, 1332, 1334, 1724, 1725, 1726, 1731, 1732, 1736, 1737, 1742, 1751, 1758, 2069, 2070, 2081, 2355 háztömbökig húzódik (az összes háztömb a kezünkben van).

Az ellenség mintegy két gyalogzászlóalj erejével a 117 magassági pont körzetéből végrehajtott ellentámadása következtében a 25. gd. lövészadosztály alakulatai feladták a PALOTAÚJFALUTÓL keletre lévő négyszögletes kiserdőt.

6. A 18. gd. lövészadtest folytatta a támadást, elfoglalt 49 háztömböt, és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 2354, 2358, 2688, 2694, 2712, 2715, 2705, 2707, 2701, 2700, 2909, 2911, 2937, 2942, 2947, 2952, 3141, 3149, 3150, 3155, 3178, 2963, 2966, 3180, 3185, 3186 háztömböknél és tovább a korábbi arcvonal mentén húzódik. Visszaverte az ellenség néhány PESTSZENTLŐRINC körzetéből kiinduló ellentámadását, melyet zászlóaljnál nagyobb gyalogsági erővel indítottak harcokocsik és önjáró lövegek támogatásával.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/II

68 1945. január 3.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 30

A 46. HDS. TÖRZS 03/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK
1945. I.03-ÁN 20.10 ÓRAKOR

Térkép 100.000 Budapest térképe 15.000

1. I. 03-án az ellenség bekerített csapatai BUDAPEST Ny-i részén tűzvezetéssel és ellenlökésekkel makacs ellenállást tanúsítottak csapatainkkal szemben a korábbi védelmi vonalon.

Az arcvonal egyes szakaszain az ellenséget kiszorítottuk több háztömbből. A I. 03.-ára virradó éjjelen az ellenség a 2812, 2811 háztömbök, az erdő (SASHEGY) felől 5 ellenlökést indított, ezek mindegyikének az ereje két gyalogszázadtól zászlóaljig terjedt. Az ellenség összes ellenlökését visszavertük.

A balszárnyon a téglagyárnál (NYERGESÚJFALUTÓL K-re) BAJÓT és a 305 magp. közötti arcvonalon a nap folyamán támadást indított a 86. gd. löv. ho. csapatai ellen.

A hadsereg arcvonala előtt a nap folyamán összesen 9 ellenséges tüzérveteg és 7 aknavető-csoport tevékenykedett összesen 800 darab különböző űrméretű akna és lövedék felhasználásával.

Az ellenséges légi erő folytatta szállítórepülőgépeivel az berepüléseket BUDAPESTRE és vissza, párosával és egyenként felderítést folytatott szórványos bombavetés mellett.

36 berepülést figyeltek meg (ebből 14 Ju-52).

2. A hadsereg a I.03-ára virradó éjjel és a nap első felében folytatta az ellenség megerősített állásainak megrohamozását BUDAPEST Ny-i részén és több szakaszon megtisztított néhány háztömböt; a nap második felében megerősítette az elért vonalakat.

A balszárnyon tűzharcot vívott az ellenséggel azon az arcvonalon, amely NYERGESÚJFALU vá.-tól 2 km-re K-re, az erdő szélétől Ny-ra (BAJÓTTÓL K-re), KÜLSŐ SZENTKERESZTIG húzódik és az erők egy része DÁG, KIRVA, SZOMOR határvonalig nyomult.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 83. tgy. dd. két zászlóalj a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037 3036 háztömbök határán. A harmadik zászlóalj a második vonalban a 3044, 3048 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3032 háztömbökben, a 2803 tömb D-i részén. A harmadik löv. e. (folyóköz) a 105, 107 magp.-on.
99. löv. ho. két löv. e.-e a 2781, 2778, 2755 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. a második vonalban a 2989, 2987 háztömbökben.

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2748, a névtelen háztömbökben (a 2736 tömbtől ÉK-re), a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temető délkeleti sarkán.
59. gd. löv. ho. a FARKASRÉTI temetőben, a 2515 háztömb DNY-i részén, a 2234 tömbben, a 2515 háztömb DNY-i részén, a 2234 tömbben, a MÁRTONHEGYI és TAMÁS utcában, a 2226, 2216, 1911 tömbökben, a 1912 É-i részén, az 1905 tömbben.
108. gd. löv. ho. az 1914, 1938, 1537 tömbök Ny-i részén, az 1531 tömbben, a HERMANN OTTÓ utcai tér Ny-i részén az 1513, 1514, 1164, tömbökben, az 1159 Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 tömbökben.

10. gd. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 794, 793 tömbökben, a 804 tömb Ny-i részén a 300.0 mgp. É-i lejtőin, a 447 tömb DNY-i sarkán.
109. gd. löv. ho. a 611, 612, 613, 617, 618, 620 tömbökben.
49. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e a LÁTÓHEGY-től 0,5 km ÉK-re a REMETEHEGY DK-i lejtőjéig húzódó határvonalon. Két löv. e. 14.00. órától menetel ZSÁMBÉK körzetébe.
86. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e a DUNA jobb partján ESZTERGOM, TÁT határában. Két löv. e. tűzharcot vív az ellenséggel azon az arcvonalon, amelyik a téglagyártól 0,5 km-re K-re (NYERGESÚJFALUTÓL K-re) s Ny-i erdőszélig (BAJÓTTÓL K-re) KÜLSŐ SZENTKERESZTIG húzódik.

2. gd. g. hdt. az alábbi körzetekbe lett összevonva: 6. g. dd. DOROGON
37. hk. dd. ÚNYON
4. g. dd. KIRVÁN.

I. 03-án megsemmisült az ellenség 200 katonája és tisztje, kilőve 6 páncélozott harcjármű, megsemmisítettünk 17 géppuskát, 50 gépkocsit, 4 aknavetőt. Fogságba esett 50 fő (németek a 271. gy. ho. és a 8. lov. ho.-ból és magyarok a rendőrezredből).

Zsákmányunk: 8 géppuska, 1 páncélgépkocsi, 5 gépkocsi. A lángszórós alegységek I. 03-án kiégették az ellenség 5 megerősített épületét és négy tüzelőállását.

A 134. határőr ezred I. 1.-én feltartóztatta az ellenség 979 katonáját és tisztjét és sorköteles férfiakat.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

69 1945. január 3.

Jelentés a 46. hadsereg tüzérségének állásairól.

Bodó kóddal 21

A 3. UKRÁN FRONT HADMŰVELETI TÖRZSFŐNÖKÉNEK, TARASZOV ELVTÁRSNAK

Térkép 100.000

Jelentek a hadsereg tüzérszervezésének helyzetéről 1945. I. 03-án.

23. löv. hdt.:

316. löv. ho. 857. tü. e.-ének egyik osztálya a folyóközi 105 magp.-nál, két osztály BUDAFOKON.
99. löv. ho. 473. tü. e. KELENFÖLD környékétől K-re.

37. löv. hdt.:

320. löv. ho. 985. tü. e. KELENFÖLDTŐL 2 km-re Ny-ra.
87. sv. e. osztálya ZUGLIGETEN.
11. k. tü. dd. BUDAŐRS TŐL ÉK-re, felvonul SZOMOR környékére.
59. gd. löv. ho. 127. tü. e. ZUGLIGET környékétől DNy-ra.
320. tar. tü. e. egy osztálya ZUGLIGET környékétől D-re, egy osztálya ZUGLIGETTŐL 2 km-re DNy-ra.
87. gd. av.[sorozatvető] e. két osztálya BUDAÖRSÖN.
108. gd. löv. ho. 245. tü. e. ZUGLIGETTŐL 1 km-re ÉK-re.
124. tar. tü. e. egy osztálya LIPÓTMEZŐN, egy osztálya KELENFÖLDTŐL 2 km-re ÉK-re.
877. tar. tü. e. LIPÓTMEZŐN.
47. gd. av. [sorozatvető] e. két osztálya BUDAŐRS környékétől Ny-ra.
437. ö. pct. tü. e. TÖRÖKBÁLINTTÓL K-re és ÉK-re, Szomor térsége felé halad.

10. löv. hdt.

109. gd. löv. ho. 246. tü. e. ÓBUDA vá.
3. av. dd. ÓBUDA vá.
47. gd. av. [sorozatvető] e. egyik osztálya ÓBUDA vá.-tól 3 km-re Ény-ra.
49. gd. löv. ho. 100. tü.e. két osztálya ÜRÖMTŐL D-re, egy osztálya NAGYKOVÁCSI környékétől D-re.
462. av. e. ÜRÖMÖN.
92. hdt. közvetlen tü.e. egy osztálya NAGYKOVÁCSIN, egy osztálya ÜRÖMÖN.
180. löv. ho. 627. tü. e. egy osztálya ÜRÖMTŐL 3 km-re DNy-ra, egy osztálya ÜRÖMTŐL 2 km-re D-re, egy osztálya PILISSZENTKERESZTEN.
86. gd. löv. ho. 191. tü. e. helyzete megállapítás alatt.

Hadseregközvetlen csoportosítás

216. á. tü. e. egy osztálya LIPÓTMEZŐN, két osztálya BUDAKESZIN.
215. á. tü. e. egy osztálya BUDAŐRS TŐL 1,5 km-re D-re, egy osztálya BUDATÉTÉNYTŐL K-re, egy osztálya BUDATÉTÉNYTŐL 3 km-re DNy-ra.
213. á. tü. e. két osztálya MÁRIAKŐTŐL 1 km-re DNy-ra, egy osztálya ÓBUDA vá.-tól 1 km-re Ny-ra.
1092. á. tü. e. egy osztálya PESTHIDEGKÚT környékétől K-re, két osztálya PESTHIDEGKÚTTÓL 3 km-re K-re.
105. tar. tü. dd. DIÓSDON, egyik ütege BUDAFOKON.
45. á. tü. dd. RÓMAIFÜRDŐTŐL 3 km-re Ny-ra.
417. ö. pct. tü. e. NYERGESÚJTALUTÓL 5 km-re K-re.
1658. ö. pct. tü. e. kőfejtés, TOKODTÓL Ny-ra.
1255. ö. pct. tü.e. kőfejtéstől É-ra.
9. lgv. tü. ho. ezredenként ZUGLIGETBEN, BUDAÖRSÖN, BUDAKESZIN, MARTONVÁSÁRON, egy üteg BUDAPEST környékétől É-ra.

GAVRIS EZREDES,
A 46. HADSEREG TÖRZSE HDM.OSZT.-ÁNAK VEZETŐJE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/21-22

70 1945. január 3.

Az SS IX. fegyveres hadtestének³⁰ napi jelentése a Balck-seregcsoportnak.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 03., 19 óra 40

Napi jelentés 01. 03.

A Budapestért folyó csata nem csökkenő hevességgel zajlik. A Ny-i hídfő É-i és D-i szakaszára irányuló súlyos támadások délen a főellv. visszavételét kényszerítették ki. A 300-as magaslat az É-i arcvonalszakaszon a nap folyamán hétszer cserélt gazdát. Az újonnan ide vezényelt erőkkel és harcokcsi-támogatással [indított] tömeges, összefogott ellenséges támadások a Kispest – Pestújhely vonalon mély betöréseket értek el, amelyek körül ez idő tájt harcok folynak. A repülőtér 18.00 óra óta elg. tűz alatt áll. Ellenintézkedések foganatosítva. A 22. SS-lov. ho. visszavétele emiatt szükséges. Saját és elg. veszteségek az egész arcvonalon súlyosak.

A repülőtér leszállásra egyelőre nem alkalmas. Ellátás csupán ledobás által lehetséges. Csakúgy mint I. 2-án, erős elg. csatarepülőgép-tevékenység. Saját vadászvédelem nincs. A 12. lgv. e. 3 repülőgépet lelőtt. Megsemmisítettünk: 3 T-34-et páncélököllel, 1 gy. löv-t, 13 gpu-t, 8 pct á-t, 11 gpi-t, 1 tgc-t, 1 lősz-járművet.

(Tgb.Nr.Ia 17/45 geh.)

Schaper Ia.

HL 13. páncélosadosztály iratai 3. fólió

BA-MA RH 27/13

71 1945. január 3.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az elg. az éj folyamán folytatta heves támadásait. A jobbszomszéd 12. gy. ho. balszárny részének felmorzsolása és az elg. Rákosfalva K-en történt betörése miatt a né. előljáró pság. a főellv-at visszavette.

A 8/III. zlj. megmaradt része felett a 18/I. zlj.pk. átvette a parancsnokságot.

Hajnalban saját tád. indult Pestújhely-től D-re a vasút vonalának visszavételére. A tád. közben súllyal a Sashalom-i vá. irányából elg. ellentád. bontakozott ki, mely saját erőinket védelemre szorította.

17h 30'-kor a 6/III. zlj.pk. kijelentette, hogy a né. részek a vasútvonal két oldalán Ny. felé visszavonultak. Ezáltal a 6/III.zlj. mögé az elg. beszivárgott. A zlj. az éjjeli órákban Ny. és É. felé biztosít. Ők. nincs.

A 18/I. zlj-nál az arcvonal a nap folyamán lényegesen nem változott.

Az egész nap folyamán igen erős elg. légitévékenység volt. Nagy László ezds. 8. gy. epk. légitámadás áldozata lett.

II. Derült, hideg idő. Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

72 1945 január 3.

30 A Waffen-SS alakulatai megnevezésében elkülönítette a birodalmi és népi németekből, valamint a germán fajúnak nyilvánított európai népek (pl. hollandok, svédek, finnek) tagjaiból felállított egységeket és parancsnokságokat az emberhiány pótlására kényszerűségből átvett egyéb nációk (pl. bosnyákok, lettek vagy éppen magyarok) képviselőiből szervezett csapatoktól. Az utóbbi kategória a besorolt státusz jeleként az SS valamilyen egysége volt (... der SS), s nem SS-egység. Erre a látszólag értelmetlen különbségre ideológiai okokból az SS-nél kinosan ügyeltek, de a Wehrmacht ezzel alig törődött, így annak irataiban igencsak kusza megjelölések láttak napvilágot. Jelen esetben természetesen ugyanarról a hadtestről van szó.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 2/3-ára virradó éjjel a hadtest parancsa úgy szölt, hogy folytassák a csapatmozdulatokat Budapest belseje felé.

A hadosztály támadást indított és jelentős felderítőerőket küldött ki az egész sávban.

Csapatainkat mindenütt erős tüzzel fogadták, úgy hogy a nap folyamán a jan. 2-án elfoglalt vonalon maradtak, harcérintkezésben az ellenséggel, azzal az elhatározással, hogy másnap újrakezdi a támadást.

A jan. 2/3-ra virradó éjszaka folyamán az ellenséges szállítógépek Budapest belsejében bekerített csapatokat vettek fel és szállítottak el.

Reggel 10 órakor a 7. hadtest által kiadott 84. harcparancsnak megfelelően, a tüzérségi előkészítés után folytatódott az előrenyomulás Budapest utcáin (a 115. harcparancs mellékelve).

Az előrenyomulás nehéz és minden házért és falért harc folyik.

Különösen egy a Michailescu ezredes csoportosításának jobb oldalán lévő laktanya áll ellen.

A szövetséges légiő nem ismervén pontosan csapataink helyzetét, 11 óra körül 500 méterre a 95. gy.e. első vonalának a háta mögött erősen bombázott és veszteségeket okozott.

Érezhető a gyalogság és légiő közötti jelzésrendszer hiánya.

18 óráig a hadosztálynak sikerült elfoglalni a 2081-es négyzetet, a sportpálya északkeleti sarkától 500 méterre északra eső pontot (Budapest térképe, lépték:1:25000) és az ebben a vonalban lévő facsoport nyugati részén lévő utat.

Az ellenség sorozatlövő fegyverekkel, aknavetőkkel és tüzérségi tüzzel hevesen és folyamatosan viszonozta támadásunkat.

18.30 körül az ellenség gyalogsággal és 5 harckocsival ellentámadást indít Michailescu ezredes csoportosítása közepén, melyet csapataink visszavernek.

Egy harckocsi megsemmisült és kettő megrongálódott.

Csapataink e napon fogjul ejtettek, illetve zsákmányoltak:

- 40 magyar hadifoglyot a 36., 6. és 10. gy.e-ből
- 40 vasúti kocsit
- 20 villamost
- 2 légvédelmi ágyút
- 5 megsemmisült harckocsit
- egy csapágygyárat és különböző alkatrészeket
- több tönkrement gépkocsit
- sok lőszert

Hősies cselekedeteikkel kitűntek a mai napon:

- Frize Barbu százados, aki megrohmozott egy erősen megerősített házcsoportot
- Diaconu Ion százados, aki a 95. gy.e. tartalékával határozottan beavatkozott az ellenség ellentámadásakor.

Részlet a I. 1-i harcokra vonatkozó vezérkari haditudósításból, amely I. 2-án este hangzott el a rádióban:

“A csatatéren tanúsított hősiességükkel különösen Mihailescu Ștefan ezredes, Băiatu Grigore őrnagy és Manta Savu hadnagy, valamennyien a 95. gy.e. tagjai, tűntek ki.”

F. év I. 3-ról 4-re virradó éjszakára a parancs az, hogy a csapatok pihenjenek, hogy jan. 4-én hajnali 6 órakor újrakezdjék a támadást Budapest szíve felé.

Saját veszteségek:

- Halottak 6 közlegény
- Sebesültek 35 közlegény.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 3-4.

73 1945. január 3.

Mihail Lacatușu tábornok 115. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.402

Parancsnokság, Cinkota
1945 január 3., 20 óra

115. HARCPARANCS

1. F. év I. 2-án a vasúton és az ott lévő árokban létesített ellenséges állásokat áttörtük.
 2. A Rákoshegy-től délnyugatra fekvő repülőtéren az ellenség új állásokat épít ki.
2. A 19. gyaloghadosztály f. év I. 2-ről 3-ra virradó éjjel és 3-án erőteljesen folytatja a támadást azzal a céllal,

hogy elérje a 114. harcparancs céljait.

3. Michailescu ezredes csoportosítása a 94. gy.e. I. zászlóaljával kiegészítve (a csoport tartalékában) folytatja a támadást azzal a céllal, hogy csoportosítás sávjában található ellenséges állásokat felszámolja és minél előbb kijusson a Dunáig.

A szomszédokkal a kapcsolatot fenntartja.

4. A hadosztály tartaléka: a 96. gy.e. az estére elért vonalon marad, ahol megelőzi őt Michailescu ezredes csoportosítása, majd ezt követően a 96. gy.e. a hadosztály tartaléka lesz.

Követi Michailescu ezredes csoportosítását, hogy bármikor készen álljon beavatkozni az arcvonalban és a szárnyakon.

Kezdetben álcázva csoportosul a repülőtéren.

5. Tüzérség: az 1945/114. harcparancs szerint.

Kérésre Angelescu alezredes csoportosítása a hadosztály teljes sávjában tevékenykedik.

6. A hadosztály parancsnoksága: január 3-án 12 órától Józsefvárosban.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 28.

74 1945. január 3.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

10 órakor a hadosztály egységei változatlan harcrendben folytatják a támadást a budapesti körvasút vonalától nyugati irányba.

Az ellenséget elkeseredett harcok árán visszaszorítottuk a budapesti lóversenypálya felé.

15 órakor a lóversenypályától keletre fekvő épületeket elfoglaló ellenség tüze az egységeket megállította; ugyanitt több erős ellenállási fészket képező beásott nehézharckocsit is felfedeztünk.

Az ellenség erős ellenállásával szemben – jelentős tüzérségi támogatással – 16 órakor indult meg a támadás.

17 órakor az ellenség ellenállása megtört és folytatódott az előrenyomulás a lóversenypálya felé.

A lóversenypálya előtt gránátokkal folyt a harc.

18 órakor az egymással szorosan együttműködő egységek behatoltak a lóversenypályára és az első fázisban a pálya közepéig jutottak, amikor a lóversenypálya nyugati széléről és a tribün felől érkező tűz megállította őket.

Annak ellenére, hogy az állások egyre erősebbek, egységeink folytatják az előrenyomulást a lóversenypályától nyugatra lévő vasút irányába.

F. év I. 3-án a lóversenypálya elfoglalásáért folytatott harcok során különösen kitűntek: a 3. gd. lov.e. Podhorschi Vasile alezredes parancsnoksága alatt, 3. gd. lov.e. I. osztálya Crețulescu Ion őrnagy parancsnoksága alatt, a 3. gd. lov.e. 1. lovasszázada Ivancenco Iuri tartalékos alhadnagy parancsnoksága alatt, a 6. lovas-tüzérezred Neferu Dumitru ezredes parancsnoksága alatt és a 9. lovashadosztály vezérkari főnöke, Davidescu Ion alezredes a frontvonalban véghezvitt személyes cselekedetei miatt.

Veszteségek:

- Halottak: 2 közlegény

- Sebesültek: 2 altiszt

19 közlegény

Zsákmány: egy német nehéz légvédelmi ágyú

Az időjárás: szép, fagy.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 247.

75 1945. január 4.

A Dél Hadseregcsoporthad inaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

8. Balck-seregcsoporthad:

A Budapestért folyó csata során az 1944. 12. 24-i körülzárástól 1945.1.3-ig a IX. SS-hgy. hdt.pság. ho-ai megsemmisítettek vagy zsákmányoltak:

49 pc-t, 9 repülőgépet, 71 löveget, 97 pct. á-t, 9 pct. puskát, 125 k. és n. gpu-t, nagy mennyiségű kézi lőfegyvert és egyéb hadi felszerelést.

Az ellenség vesztesége: 990 megszámlolt ellenséges halott; az ellenség többszörös vérvesztésével lehet számolni, 390 fogoly (ebből 7 átállt).

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212901.

76 1945. január 4.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: A IV. pc. hadtest előtt és Budapest térségében élénk elg. csata-, bombázó és vadászrepülő-tevékenység.

A Balck-seregcsoport támadását jó eredménnyel támogatták a 4. légiflotta kötelékei együtt a 102. m. kir. repülőadandár vadász- és gyorsbombázó gépeivel.

15 ellenséges páncélost és 1 mozdonyt megsemmisítettünk, 25 ellenséges repülőgépet lelőttünk, további 4-et pedig a földön semmisítettünk meg.

Budapestet 63 He-111-es és 7 Ju-52-es légi úton látta el. Budapest ismételt légi ellátása estefelé kezdődött meg.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212898.

77 1945. január 4.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon hozzáfogott az arcvonaltól a VELK, JUR NAD HRONOM közti szakaszon a Plijev csoporttól. A balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 52 háztömböt és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely az 1002, 1000, 983, 987, 991, 1308, 1312, 1318, 1325, 1326, 1333, 1331, 1332, 1701, 1709, 1712, 1744, 1755, 2066, 2077, 2087 háztömböknél és a LÓVERSENYTÉR keleti felénél húzódik (az összes pont a kezünkben van).

6. A 18. gd. lövészhadosztály folytatta a támadást, elfoglalt 149 háztömböt, a nap végeztével visszaverve az ellenség gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel és 4 harckocsival a LÓVERSENYTÉR körzetéből indított ellentámadását, harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 2693, 2691, 2690, 2701, 2909, 2911, 2706, 2916a, 2920, 2926, 3124, 3131, 3135, 3154, 3157, 3152, 3153, 3170, 3171, 8192, 3378, 3412, 3415, 3717, 3716, 3732, 3733, 3977, 3980, 3956, 3957, 3958, 3959, 3945, 3946 háztömböknél húzódik (az összes háztömb a kezünkben van).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/14-15

78 1945. január 4.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 44

A 46. HDS. TÖRZS 04/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945.I.04-ÉN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000 Budapest térképe 15.000

1. I. 04-én az ellenség a 96. gy. ho. (né.), a 271. gy. ho. (né.) erőinek egy részével, az "Wiking" SS-pc. ho., a "Totenkopf" SS-pc. ho. (né.) erőivel folytatta a TÁT Ny-i része, BAJNA határától kiinduló támadását K-i irányban a BUDAPEST körzetébe történő kijutás céljából.

A folyamatos támadások eredményeként, melyek mindegyikének ereje 30-50 harckocsi által támogatott gyalogezred volt a légi erő bombatámogatásával, nagy veszteségek árán az ellenségnek sikerült visszahívni a 86. gd. löv. ho. alakulatait és elfoglalni TÁTOT, TOKOD vá-t, TOKODOT, ANNAVÖLGY vá-t.

GYERMELYTŐL Ny-i és DNy-i irányban tevékenykedik az ellenség 40 harckocsija.

A hadsereg balszárnyának csapatai előtt az ellenség 160 páncélozott harcjárműve tevékenykedik, ebből legalább 120 harckocsi.

Az ellenség BUDAPEST körzetében bekerített csoportosulásának alakulatai tűzvezetéssel és a korábbi arcvonalról indított támadásokkal harcoltak állásaik javításáért.

Az ellenséges légierő 4-8 gépből álló kötelékekkel bombázta harcrendünket (a 86. gd. löv. ho.-t, 49. gd. löv. ho.-t és a 2. gd. g. hdt.-et). Szállítórepülőgépekről BUDAPESTRE terheket dobott le. A nap során több mint 200 berepülést figyeltek meg.

2. A hds. I. 04. folyamán BUDAPEST Ny-i részén elfoglalt arcvonalán megerősítette helyzetét, folytatta az ellenség felderítését, átcsoportosítást hajtott végre, a város ostromára készült fel, egyes szakaszokon visszaverte az ellenség támadását.

A balszárny-csapatok csoportjával elkeseredett harcot vívott az ellenség támadó gyalog- és harckocsi egységeivel, melyek során a túlerő nyomása alatt visszaszorult az ESZTERGOM, ZSIDÓDI, a 335, 467 és 286 mgp., SÁRISÁP határvonalra.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

23. löv. hdt.: 83. tgy. dd. a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036, háztömbökben. Erőinek egy részével őrzi a DUNA Ny-i partját a Hajókikötő (BUDAFOK felirattól D-re) és a 3066 háztömb közötti határvonalon.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 tömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2775 tömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 tömbtől É-ra) A harmadik löv. e. (folyóköz) a 105, 107 magp.-on.
99. löv. ho. két löv. e.-e 18.00 órától ŐRMEZŐ körzetéből menetel CSÉV, a 223 magp. és TINNYE vá. körzetébe. A harmadik löv. e. azon a határvonalon, amelyik ŐRMEZŐTŐL a 151 magp.-ig húzódik, a hadtestparancsnok tartalékában van.
37. löv. hdt.: 320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2648, a névtelen háztömbökben (a 2736 tömbtől ÉK-re), a névtelen háztömbökben (a 2736 tömbtől ÉK-re), a BRASSÓ utcában, a FARKARÉTI temető DK-i sarkában.
59. gd. löv. ho. két löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2515 tömb DK-i részén, a 2234 tömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2616, 1911, 1905 tömbben, az 1912 tömb É-i részén. A harmadik löv. e. a hdt. pk. tartalékában BUDAÖRS környékén.
108. gd. löv. ho. az 1914, 1938, 1537 háztömbök Ny-i részén, az 1531 tömbben, a HERMANN OTTÓ úti tér Ny-i részén, az 1513, 1514, 1164, tömbökben, az 1159 Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.
10. gd. löv. hdt.: 180 löv. ho.: a 794, 793 tömbökben, a 804. Ny-i részén, a 300.0 magp. É lejtőin, a 447 tömb DNy-i sarkán.
109. gd. löv. ho. két löv. e.-e a 611, 612, 613, 617, 618, 620 háztömbökben. A harmadik löv. e. a második vonalban, egyik löv. zlj. a 448, 449 tömbökben, másik löv. zlj. a 604, 605 tömbökben.
86. gd. löv. ho. két löv. e.-e nehéz harcokat vív az ellenséges gyalogsággal és harckocsikkal az alábbi arcvonalon: ESZTERGOM, ZSIDÓDITÓL 0,5 km K-re, a 335, 457 286 magp., CSOLNOK. A harmadik löv. e. a harc után a TOKOD vá., TOKOD arcvonalon, DOROG körzetébe vezényelve, ahol rendezi sorait.
49. gd. löv. ho. egy löv. zlj. nélkül KIRVÁTÓL 1 km-re É-ra, a 255, 264 magp.-on, GYERMELYEN (K), a 341 magp.-on, egyik löv. zlj. menetel ÚNY körzetéből MÁNY körzetébe.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. 1 km-re DOROGTÓL É-ra, 1,5 km-re DNy-ra.
6. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON, az országúti kereszteződésnél a 218 magp.-tól Ny-ra.
4. g. dd. DÁGON, ÚNYTÓL Ny-ra 1 km-re.

Az előzetes adatok szerint I. 04-én megsemmisült az ellenség 1200 katonája és tisztje, kilöve és felgyújtva 18 harckocsija, 3 önjáró lövege, 10 páncélozott szállító harcjárműve, összesen 31 páncélozott harcjárműve, megsemmisült 28 géppuska, 2 ágyú, 10 gépkocsi.

I. 03-án és 04-én fogságba esett az ellenség legalább 450 katonája és tisztje.

3. Folytatni kell a kitűzött feladatot.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/44-46

79 1945. január 4.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a Balck-seregcsoportnak.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945.01.04, 18 óra 20

Napi jelentés 01. 04.

A Budapestért folyó csata nem csökkenő heveséssel folyik. A Ny-i hídfőt ért összes zlj-erejű támadást elhárítottuk. A Kispest–Rákospálva–Pestújhely vonal betörési pontjain még a legnehezebb harcok folynak. Veszteségeink a legsúlyosabbak. Az ellenség a K-i hídfőben tüzérség terén is erősödik. A tüzérség leküzdésére sürgősen csatarepülők bevetése szükséges. A repülőter még mindig elg. tűz alatt. Leszállásra továbbra is alkalmatlan. Új terület kiépítés alatt. Egész nap alacsonyítamadások bombákkal és fedélzetifegyver-tűzzel. Egy ellenséges repülőgépet lelőttünk. Megsemmisítettünk: 2 T-34-est, 7 pct. á-t, 1 tgc-t, 1 k. gpu-t. Zsákmányoltunk: 1 pct. puskát, 1 av-t, 2 k. gpu-t. Ellenséges halottak: 90 megszámlált; foglyok: 59.

(Tgb. Nr. Ia 26/45 geheim)
Schaper vk. őrnagy Ia.

*HL 13. páncélosadosztály iratai 4. főló
BA-MA RH 27/13*

80 1945. január 4.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az éj folyamán saját ellentámadás indult a Rákospatak-on túljutott elg. részek visszavetésére. Ez az egyes helyeken igen makacsul védekező elg., valamint az igen erős elg. av. tűz miatt nem járt megfelelő eredménnyel. A 6/III. zlj.-nál a helyzet tisztázására is német ellentád. indult, mely a 6/III. zlj. helyzetét megszilárdította, de a zlj. mögé beszivárgott elg. továbbra is a zlj-at Ny. felé való biztosításra kényszerítette. 8h-kor az elg. a 119 Δ -tól DNy. irányba tád-t indított a 18/I. zlj. ellen, mely a Rákosszentmihály-i vá-tól kiindult elg. tád-sal együtt mindinkább tért nyert és a 18/I. zlj. a tisztázatlan helyzetek miatt arcvonalát visszavette. A nap folyamán az elg. a D. szárnyon is erősen tád-ott. Az ök. megszakadása miatt az éjjeli órákban a ho. jobb szárnyán a helyzet tisztázatlan volt. A nappali rep. tevékenység az esti órákban is folytatódott. Épületekben és járművekben igen nagy károk keletkeztek és emberéletben is nagy veszteség volt.

II. Felhős, hideg idő. Utak jól járhatók. A légitád. és elg. tü., av. tűz miatt sok helyen megrongálódtak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

81 1945. január 4.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

Négy órakor az ellenség újra ellentámadást indított a 2066-os négyzet felől a 2082-es négyzet felé. A ellentámadást zárótűzzel megállítottuk.

Öt óra tájban az ellenség sorozatlövő fegyverekből heves zárótüzet nyitott.

Az ellenséges légierő gyújtóbombákkal bombázta vonalainkat.

A 7. hdt. által kiadott 85. harcparancs szerint 6 órakor 3 perces tüzéségi előkészítés után folytatjuk a támadást (a 116. harcparancs másolatban mellékelve).

14 óráig csapataink elérték a 2059. és a 2085. négyzetek vonalait – a RÁKOSFALVÁTÓL nyugatra elterülő mezőt, a lóversenypálya északi részén lévő házcsoportot.

Az utcai harcok véresek voltak, az ellenség házról házra harcolt.

14.30-kor erős tüzéségi, aknavető és páncéltörőágyú-tüzelőkészítés után az ellenség tankokkal ellentámadást intézett a 9. lovashadosztály sávjában (a 19. gyaloghadosztály balján)

A 9. lovashadosztály visszavonulása miatt az ellenség tankjai behatoltak a mi balszárnyunkba, kikényszerítve, hogy ezt a szárnyat kissé hátrébb vonjuk, egészen a 2077., 2087. négyzetek vonaláig különlegesen kritikus helyzetet teremtve ezzel.

A páncéltörő ágyúink helyben maradtak és hősiesen harcoltak az ellenséges harckocsik ellen.

Sitaru Aurel százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke, csodálatra méltó bátorságú spontán beavatkozásával magával ragadta a hadosztály balszárnyát és a mindenféle ellenséges fegyver erős tüze alatt álló terepen visszaállította az arcvonalat és nagy veszteségeket okozva visszaverte az ellenséget, teljesen helyreállítva a korábbi helyzetet.

Michailescu ezredes csoportosítása 18 órakor minden erejét beleadva folytatta a támadást, hogy az aznapra kitűzött célt elérje.

Veszteségek:

- Halottak 10 közlegény
- Sebesültek 2 tiszt - Savoiu őrnagy a 95. gy.e-ből,
Popescu hadnagy a 96. gy.e-ből
3 altiszt
40 közlegény

Hadifoglyok:

- 82 magyar a 38., 36., 18., 6. és 10. gy.e-ből
- 1 súlyosan sebesült német

Zsákmány:

- 2 páncéltörő ágyú, melyekből egy megsemmisült
- egy gumicsónak
- sok fegyver és lőszer

F. év I. 4-ről 5-re virradó éjszakára a parancs aktív felderítést rendelt el, melynek célja a harcérintkezés fenntartása és hadifoglyok ejtése.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 4-5.

82 1945. január 4.

Mihail Lacatușu tábornok 116. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.406

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 4., 11 óra

116. HARCPARANCS

1. Az ellenséget kiűztük Rákoshegyről és Budapest keleti negyedéből.
2. A 19. gyaloghadosztály folytatja a támadást, hogy minél előbb a Dunához érjen.
3. Michailescu ezredes csoportosítása a sávjában támad, hogy minél előbb elérje a mellékelt operatív tervben kitűzött célt.

Tartja a kapcsolatot a szomszédokkal.

4. A hadosztály tartaléka (96. gy.e.) álljon készen beavatkozni Michailescu ezredes csoportosításának sávjában és szárnyain.

5. A tüzéségi átcsoportosításra kerül, hogy a támadást segítő a lehető leghatékonyabban tudjon beavatkozni.

6. A támadás 3 perces tüzéségi előkészítés után f. év I. 4-én 6 órakor indul.

7. Abban az esetben, ha az ellenség visszavonul, szoros harcérintkezésben kell vele maradni és a Dunáig követni.

8. A csoportok a mellékelt operatív terv alapján pontosan jelentsék az elért vonalakat.

19. gyaloghadosztály parancsnoka
M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 29.

83 1945. január 4.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A 9. lovashadosztály kiadja a 97/1945. jan. 3-i napiparancsot (1. sz. melléklet).

F. év I. 3/4-re virradó éjjel az ellenség mindenféle fegyver heves tüzével válaszolt.

Az éjszakai rajtaütések nem hoztak eredményt, mivel az ellenség erős sorozatlövőfegyver-tűzzel visszaverte azokat.

6 órakor a hadosztály újakezdte a támadást. 8 óráig semmiféle előrenyomulás nem történt, mivel az ellenség nagyon erős tüzzel válaszolt, ami minden mozgást lehetetlenné tett.

7.30-kor az ellenség ellentámadást indít kb. egy német századdal a 3. gd. lov.e. és a 13. lov.e. sávjában.

Az ellentámadást könnyen megállította az arcvonal és a közvetlen irányzású tüzérség tüze. Az ellentámadás visszaverését követően az előrenyomulás nagy nehézségek közepette folytatódott.

15.20-kor új ellentámadás indult egy német zászlóaljjal és 4 nehézharckocsival.

Az ellentámadás meglepetésszerűen indult a lóversenypálya nyugati és északnyugati részén lévő park irányából, súlyos csapást mérve a 9. lov.e. jobbszámjára.

Ezt megelőzően az ellenség tíz perces tüzérségi és aknavető-előkészítést hajtott végre.

Emiatt a jobbszárny és az arcvonal középső része (9. lov.e., a 3. gy.e. I. zászlóalja és a 13. lov.e.) kb. 500 métert visszavonulni kényszerült.

A páncéltörő tüzérség erős tüzet nyitott, visszavonulásra kényszerítve a harckocsikat, míg az ellenség ottrekedt gyalogságában a 6. lovas-tüzérezred feltartóztató tüze okozott súlyos veszteségeket.

17 órakor az ellentámadást teljesen megállítottuk.

17.40-kor az egységek átcsoportosítása után folytatódott a támadás, amely az ellenséget a lóversenypálya nyugati szélére szorította vissza.

Az ellenség több mint 30 halottat hagyott hátra.

18 órakor a hadosztály egységei elfoglalták a korábbi helyüket és harcérintkezésben maradtak az ellenséggel, amely továbbra is heves tüzérségi tüzzel és aknavetők alkalmazásával válaszolt.

Az előretolt parancsnokság a rákoskeresztúri vasút és a körvasút kereszteződésénél működik.

A nap folyamán megérkezett a 7. hadtest 27364/1945. jan. 4. parancsa, amelyben az másolatban átküldi az 1. hadsereg 45221/1945. jan. 1. rendkívüli operatív jelentését.

Másolat: 1945 újév napján az 1. román hadsereg csapatai szoros együttműködésben a szovjet egységekkel (a Nagy Szovjetunióval), miután az utolsó védelmi vonalakat megsemmisítették, Sova Nicolae tábornok hadtestével, amelyeknek bátor hadosztályai, Lacatușu Mihail, Antonescu Ilie és Voicu Mihail tábornokok parancsnoksága alatt pillanatnyilag is utcai harcokat folytatnak a magyar főváros központja felé, behatoltak Budapestre.

Ugyanezen a napon Boiteanu Ion tábornok hadteste, miután súlyos harcok árán átjutott az észak-magyarországi hegyvidéken, a Mociulschi és Iordachescu Constantin tábornokok vezetése alatt álló hegyivadászokkal elérte az Ipoly folyót, folytatva a támadást a volt Csehszlovákia területén.

Aláírás

*Az 1. hadsereg parancsnoka
Macici Nicolae hadtest tábornok*

Veszteségek:

- Halottak: 7 közlegény
- Sebesültek: 20 tiszt
42 közlegény

Hadifoglyok:

- 2 magyar és 2 német

Az időjárás: szép.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 248-249.

84 1945. január 4.

Almay Béla ezredes jelentése a budapesti ostromgyűrűben folyó harcokról 1945. január 1-ig bezárólag.

M. kir. Honvédelmi Minisztérium 17/a. oszt.

Almay Béla ezds.

Budapest ostromáról jelent.

M. kir. Honvédelmi Miniszter és a Honvédség főparancsnoka

Sopronnémeti, 1945. évi január hó 4-én

Kőszeg

Budapest ostromáról 1945. évi január hó 1-ig bezárólag a következőket jelentem:

1./ Általában:

Budapest védőrsége a legbátrabban és a legkitartóbban védelmezi minden nehézség dacára Budapestet. A lakosság fegyelmezett és nyugodt. Mindenki vakon hisz a vezetők ígéretében, hogy Budapestet napokon belül felmentik. Amennyiben ez nem következik be, Budapest lakosságát, védőrségét, beleértve a Hungarista pártot is lelkiileg egyszer s mindenkorra elveszítjük.

2./ Részleteiben:

a a, Nyilaskeresztes párt működését az 1. sz. feljegyzésem,

b, A német hadsereg működését a 2. sz. feljegyzésem tartalmazza.

3./ A magyar harcalakulatok magatartásáról csak a legszembetűnőbbet lehet mondani. A Budán álló légvédelmi tüzércsoport 6 nap alatt 18 tényleges tisztjét veszítette el. Porosz Géza szds. egyik elvesztett lövegét visszaszerzendő géppisztollyal támadott meg két T-43-as harckocsit³¹. Az egyiket harcképtelenné tette, a másikkal áldozatul esett. Lövegét visszaszerezte! A lövegek a Hegyvidéken minden védelmi állásban nyíltan, páncél nélkül állanak és a gyalogsági harcot is a lövegek előtt úgyszólván tüzerek látják el. Vasváry csoport a budapesti őrzászlóaljnál 8 napon át 5—6-szoros túlerő megismételt rohamát vetette vissza.

A Rózsadombot védő egyetemi zászlóalj hősközlőanyagba illő bátor helytállást tanúsít. A gyárak környékét a munkásokból alakult kiegészítő karhatalmak addig biztosították és vetették vissza a beszivárgó oroszokat. A gyárak megszállása után a legnagyobb részük a harcoló csapatokhoz jelentkezett.

3./ a munkásság mellett csak a katonai parancsnokok tartottak ki. A pártvezetőség a gyárigazgatóság 85-90 %-a elhagyta helyét, a sokat szidott katonai parancsnokok közül senki sem. Öreg ezredesek puskával a kezükben vettek részt a gyárak védelmében. Jelentenem kell, hogy a Weiss Manfred gyár "félelmetes munkássága" ágyú és gyalogsági tűzben sok halottja és sebesültje dacára még I.1-én is termelt. Minden dicséretet megérdemel a közművek munkássága. Bizonyos, hogy bármi történjék a magyar munkásságot az eseményekért felelőssé tenni nem lehet. A hadiipar vonalán feljegyzéseket készítettem és a hős magatartást kitüntetésre fogom javaslatba hozni. Javasolom azonban az összes katonai parancsnokok és a termelő gyárak munkásai részére az első fokozatú tűzkereszt odaítélését.

4./ Javaslatok:

a., A honvédelmi miniszter úrnak már átadott névjegyzék szerinti tisztak rep.gépen való kihozását sürgősen Budapestről. Javasolom továbbá az összes csapatokhoz be nem osztott tényleges és nyugdíjas tiszteknek hasonló úton való kiszállítását.

b., valamint a magyar sebesültek szállításához magyar Ju-52 szállító rep.gépek naponta való rendszeres berepültetését kérem.

c., Javasolom harci rep.erők bevetését a teljesen szabadon garázdálkodó orosz vadászpilóták megfékezésére. Ezek a gépek 2-3 emelet magasságban a házak között repülnek és az ablakokba géppuskáznak be és minden embert, járművet tűz alá vesznek. Ezek ellen a légvédelmi tüzérség működni nem tud, mert a lakóházakat rombolná szét.

Meggyőződésem, hogy az élelmezési, a lőszerhelyzet és a lelkimonumentumok figyelembevételével a felmentési kísérletnek egy héten belül be kell következnie, mert különben Budapestet a bent lévő megközelítőleg 100 000 fő német és magyar katonával elveszítjük.

5./ Budapest XII.26-26-ig (sic!) szörványosan, 26-30-ig állandó zavaró tűzben, 30-I-1-ig bezárólag 7-10 óras állandó pergőtűzben közbeszó időben állandó légitámadás alatt volt. Az utcák kihaltak, az üzletek lezárva, a lakosság a fűtetlen pincékben van. Gáz nincs, villany csak Pesten van néhány helyen. A szakértelem nélküli rombolások a vízvezetékét gyakran napokig működésképtelenné teszik. A lakosság I-1-től 3 napig napi 5 dkg kenyeret kap. XII.31-től az összes lovakat levágják. Élelmiszer még összegyűjtés esetén is legfeljebb 10-14 napig tarthat. A kórházak fűtetlenek, még a műtőtermekbe sem jut elegendő fűtőanyag. A lakosság nélkülözése minden képzeletet felülmúl.

2 db. melléklet

³¹ A németek így jelölték a T-34/76 közepes harckocsi 1943-ban megjelent, parancsnoki kupolával szerelt változatát, amelynek a korábbiaktól eltérően (de a német közepes és nehézharcokocsikhoz hasonlóan) 4 helyett 5 főnyi kezelőszemélyzete volt.

1. sz. feljegyzés

a Nyilaskeresztes Párt magatartásáról Budapest ostroma alatt

A Nyilaskeresztes Párt vezetősége minden központi irányítás nélkül maradt Budapesten. Sem az üzemszervezés, sem más szakosztályai nem tudták folytatni működésüket, mert a vezetők elhagyták Budapestet. XII. 26-án emlékezetem szerint a XII. kerületi pártvezető (egy igen jóindulatú és intelligens egyén) Nyilesdi vagy Nyiresdi nevezetű jelentkezett nálam és felajánlotta a párt támogatását minden vonatkozásban. Tájékoztattam őt, hogy osztályom csak a haditermeléssel foglalkozik és felvittem őt Hindy altábornagy úrhoz. Az altábornagy úr örömmel vette, a jelentkezést és kijelentette, hogy már régóta várta és hármasban abban állapodtunk meg, hogy a Nyilaskeresztes Pártvezető folytatja a propagandát a harcra való önkéntes jelentkezésre és a jelentkezőket pedig mind a Mária Terézia laktanyában székelő városparancsnoksághoz küldi. Akiket ott a magyarok fel tudtak szerelni, azokat a magyarok veszik igénybe, a többiek a németek veszik át és osztják be saját csoportjaikhoz. Továbbiakban Hindy altábornagy úr úgy fogja fel a pártot, mint egy nagy póttestet, ahonnan a napi veszteséget igényli és a párt azokat rendelkezésre bocsátja. Így a sebesültek és elesettek fegyverei a Nyilaskeresztes Párt önként jelentkezőinek kezébe kerülnek.

Kb. 1500—2000 főre becsülöm a harcoló Hungaristákat. Bátran harcolnak és a csapatokban is jó benyomást keltenek.

Pesten alig lehet látni Nyilaskeresztes karszalagot, Nyilaskeresztes jelvény is csak elvétve akad. A komoly ostrom óta nem fordultak elő önkényeskedések a párt részéről, illetve ha ilyenek előfordulnak, a pártvezetőség nyomban erélyesen közbelép és a legdrasztikusabb eszközökkel véget vet a kihágásoknak.

Minden pártember részéről hallanom kellett azt a megállapítást, hogy vezetőik cserben hagyták őket.

A rendőrséget a párt nem tartja megbízhatónak. Bejelentést tettek XII/27-én, hogy a Mosonyi utcai rendőrlaktanyában 2 000 fő alig felfegyverzett rendőr van, aki puccsot készít elő. Kiderült, hogy csak 180 fő készség volt a laktanyában.

A honvédség elleni propagandájuk erősen veszített élességéből. Ezt a közös veszély felismerésének tulajdonítom.

Sopronnémeti, 1945. január hó 4-én.

2. sz. feljegyzés

a német hadsereg tevékenységéről a Budapest ostroma alatt

A német hadsereg tagjai Budapesten nem örvendenek népszerűségnek. Ennek okai:

1./ Igen sok német harcoló csapatot látni kényelmes elhelyezésben anélkül, hogy az ostrom kezdete óta a harcokban részt vettek volna. Ugyanakkor egyetemi hallgatók, akadémikusok, hadapródi iskolai növendékek, diákok, munkások 100-ai véreztek el a védelemben.

2./ Mindenki beszéli, azt a katonai balfogást, amit Budapest körülrésénél a németek elkövettek.

3./ A kisebb parancsnokok fölényes, kihívó, pöffeszkedő magatartásu[a]k. A lakossággal szemben követelődve léptek fel, ha emberükre találnak meghunyászkodnak, sok önkényeskedést követnek el. Példának felemlítem azt, hogy egy beteg és egy magas szolgálatételre Kőszegre berendelt vk. ezdst. a repülőtéren, amely súlyos gyalogsági tűzben állott, másfél napon át hitegették azzal, hogy majd a következő repülőgépen küldik el. Mindkét ezredes okmányai úgy magyar, mint német részről tökéletesen rendben voltak. A fiatal német tisztek részéről a legkisebb udvariasságot sem lehet tapasztalni.

4./ A németek a magyar katonai vezetéssel szemben bizalmatlanok. Az I. hds. pság.(sic!) úgyszólván egyáltalán nincs tájékoztatva a helyzetről. Az arcvonalat Budán naponta végigjártam, védőrség beosztást sem sikerült megállapítanom. Nem láttam tankokat. A gyalogság és tüzérség összműködése benyomásom szerint egyáltalán nem volt megszervezve. A szomszéd harccsoport parancsnokok nem ismerték egymást. Az összes budapesti légvédelmi tüzérség felett egy Janza nevű német alezredes vette át a parancsnokságot, aki lehet, hogy kiváló tüzértiszt, de még a német löveg szám szerinti arány sem tette szükségessé az ő parancsnoklását. Kozma József ezds-nek ugyanis 160 ágyúja volt, a németek 20 lövegével szemben. Hindy altbgy. úr megállapítása szerint is Buda eddigi magatartása kizárólag a magyar csapatoknak köszönhető.

Hindy altábornagy úrnak proponáltuk XII/26-án, hogy a Pest-i hídfőt fokozatosan szűkítve törjünk előre a Budát környékező hegyek majd a megfelelő teret biztosítva 30-31-én hajtsunk végre áttörést Bicske irányában Mór felé. Az altábornagy úr javaslatát a német SS altábornagy nem fogadta el.

5./ A magyar csapatokban bizonyos kétkedést eredményez az a látszat, hogy a németek erőik zömét és magyar páncéltörő egységeket Újpest körzetébe vonnak össze. Ugyanis a látszat arra mutat, hogy ők Fót Szécsény irányában esetleg önállóan terveznek kitörést.

6./ Másfél napig figyeltem a sebesültek berakását a rep. gépekbe. Sajnos 10-15 magyar sebesültnél többet

elszállítani nem láttam. Ugyanakkor legalább százszor annyi németet szállítottak el.

7./ Az üzemek bénításánál a németek időhiány miatt rombolni nem tudtak. Újpest bénítását óvatossági rendszabályból már előbb elrendeltük, így ott a németeknek rombolniuk nem lehet. A Ganz vill. rt. gépeit a munkahelyeken rombolták szét annak dacára, hogy lett volna idő a gépalkatrészek kivételére. A MOM-ban Kelemen ezds. rendkívül erélyes közbelépésére csak a kijelölt 150 gépet bénították, a többit érintetlenül hagyták. Óvatosságból a gyógyszerüzemek, a Weiss Manfred, Danuvia, Fémáru-Fegyver és Gépgyár, Ganz, MAVAG, és a közművek kivételével az összes gyárak megbénítását XII. 31-én elrendeltem. Hindy altbgy. úr előterjesztésemhez hozzájárult. Sopronnémeti, 1945. évi január hó 4-én.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője.

85 1945. január 5.

A IX. SS-hegyihadtest napi jelentése a Balck-seregcsoportnak.

IX. SS-hgy. hdt. pság.

1945. I. 5.

I. 5-i napi jelentés

A Budapest körüli harcok súlypontja a keleti hídfőre helyeződött át. A harcok nem csökkenő heveséggel folynak tovább, különösen heves elg. tü.- és av. tűz mellett. Mindkét oldalon magasak a veszteségek. A rendkívül kritikus lősz. helyzetünk ellenére csekély területvesztéssel sikerült a teljes keleti és nyugati arcvonal ellen irányuló erős ellenséges támadásokat szétverni és az állásokat megtartani. Az elmúlt napokban azonban a nyugati hídfőn kisebb ellenséges nyomás. Elg. csatarepülőgépek Budapest térségében fedélzeti fegyverekkel és bombázással támadtak. Az ellátási helyzet igen kritikus, egynapi tü. lőszerjavadalmazás áll rendelkezésre. Néhány lőszerfésülés elfogyott. 2 ellenséges repülőgépet lelőttünk. Megsemmisítettünk: egy T-34-est, 4 n. pct. á-t, 2 n. gpu.-t, 2 k. gpu.-t, 1 lángszórót, 1 csimm-bummot.³²

*HL 13. páncélosadosztály iratai 5. fólió
BA-MA RH 27/13*

86 1945. január 5.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

A 2. pc. hadsereg felett csekély ellenséges légi tevékenység.

A Balck-seregcsoport felett csekély ellenséges felderítő légi tevékenység, vadász- és csatarepülőgépek elszigetelt bevetése.

A 8. hadsereg felett 7 gép (gyaníthatóan rom. Ju-87-es) bombatámadása Losoncra.

A saját légierő bevetését a rossz időjárás akadályozza. Összesen 140 bevetés a járműforgalom és az ellenség által megszállt helységek ellen a Garamtól K-re. 3 ellenséges repülőgépet lelőttünk. I. 4/5-én ellenséges mozgások leküzdése Székesfehérvár és Budapest között éjszakai csatarepülőgépek által.

Budapest légi ellátása a rossz idő következtében lehetetlen.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212907.

87 1945. január 5.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon befejezte a 4. gd. lov. hadtest alakulatainak a leváltását a VELK, JUR NAD HRONOM szakaszon és védelmi helyzetet foglalt el ezen az arcvonalon. A balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 39 háztömböt és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely az 1002, 1000, 999, 982, 986, 969, 971, 1307, 1287, 1292, 1297, 1304, 1306, 1696, 1707, 1715, 1712, 1718, 2049, 2060, 2067 háztömböknél és a

³² Nagy kezdőbességgű szovjet ágyútípus gúnyneve.

LÓVERSENYTÉR közép-ső részénél húzódik (az összes pontok a kezünkben vannak).

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást és elfoglalta SOROKSÁR települést és 254 háztömböt, visszaverte az ellenség hat ellentámadását, melyeket KISPEST északi környékén lévő kertekből és PESTSZENTLŐRINC déli környékén lévő tégláégető körzetéből indítottak egyenként gyalogzászlóalj eléré erővel és 4-6 páncélozott szállító harcjárművel. A nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 2350, 2680, 2894, 2899, 2904, 2924, 3122, 3132, 3139, 3159, 3163, 3374, 3385, 3387, 3657, 3663, 3666, 3678, 3907, 3922, 3925, 3940 háztömbök, a 119,1 GUBACSI magassági pont, a 121,0 magassági pont (észak) a 128,2 magassági pontnál húzódik (az összes pont a 121,0 és 128,2 magassági pont kivételével a kezünkben van).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/18-19

88 1945. január 5.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 56

A 46. HDS. TÖRZS 05/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945.I.05-ÉN 20.10 ÓRAKOR

Térkép 100.000 Budapest térképe 15.000

1. I. 05-én az ellenség a komáromi irányban a 96.gy. ho., a 271. gy. ho. 979. gy.e.-ével, a "Totenkopf" SS-pc. ho., a "Wiking" SS-pc. ho. alakulataival DK-i irányban folytatta a támadást.

A nap folyamán TOKOD, KÖRTELES, ANNAVÖLGY vá., a 251, 289 magp., CSIMA, PÁLINKAHÁZ irányából szüntelenül támadta harcrendünket, minden támadás század-zászlóalj erejű gyalogsággal és 7-15 páncélozott harcjármű támogatásával történt a bombázó légierő együttműködése mellett. A nap első felében géppisztolyosok kisebb csoportjainak sikerült beszivárogni DOROG Ny-i körzetébe, a 86. gd. löv. ho. ellenlökésével a helyzetet visszaállítottuk.

Az ellenség a legnagyobb erőfeszítést a 49. gd. löv. ho. balszárny-alakulatai ellen fejtette ki, elkeseredett támadások, súlyos harcokcs- és önjárólöveg-veszteségek árán elfoglalta GYERMELYT (K) és SZOMORT.

A hadsereg balszárny-csapatái előtt egész nap alatt megfigyelhető volt az ellenség 150 páncélozott harcjárművének tevékenysége, ezek között legalább 100 harcokcs-é.

BUDAPEST körzetében I. 05. folyamán az ellenség tü. és av. tüzellel lőtte csapataink harcrendjét, egyes szakaszokon megerősítette arcvonalát, aláaknázza az utcákat és városi létesítményeket. 04.30 órakor a 1147 háztömb felől nyugat felé sikertelenül támadott egy gyalogzászlóalj erejével.

Az ellenséges légierő szállítórepülőgépekkel teherszállmányokat dobott le BUDAPESTRE. Egyes repülőgépekkel és 6-15 gépből álló kötelékekkel bombázta és lőtte a hadsereg balszárny-csapatait. Az egész nap során összesen 150 berepülést figyeltek meg.

2. A hadsereg I.05. folyamán BUDAPEST Ny-i részén megerősítette az elfoglalt arcvonalat, folytatta az ellenség felderítését, részleges átcsoportosítást hajtott végre és felkészült a város ostromának folytatására.

A hadsereg balszárny-csapatái harcot vívtak az ellenség harcokcsokkal támogatott gyalogtámadása ellen.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

23.löv. hdt.: 83. tgy. dd. a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben, az erők egy részével fedezi a DUNA Ny-i partját a Hajókikötő határánál (BUDAFOK felirat D-re), a 3066 háztömbben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 tömbökben, a 2803 tömb D-i részén, a 2803, 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. (a folyóközben a 105, 107 magp.-on.)

37. löv. hdt.: 320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2748, a névtelen (a 2736 tömbtől Ény-ra) háztömbökben, a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temető DK-i sarkában.

59. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e a FARKARÉTI temetőben, a 2515 tömb DNY-i részén, a 2234 tömbben, a TAMÁS utcában. A második löv. e. BUDAÖRSÖN.

A harmadik löv. e. menetel TELKI körzetébe.

108. gd. löv. ho. a 2226, 2216, 1911 tömbökben, a 1912 É-i részén, az 1905, az 1914, 1938, 1537 háztömbök Ny-i részén, az 1531 tömbben, a HERMANN OTTÓ

utcán lévő tér Ny-i részén, a 1513, 1514, 1164 tömbökben, a 1159, 1156, 1155, 1154, 1146, 801 tömbök Ny-i részén.

10. gd. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 794, 793 háztömbökben, a 804 Ny-i részén, a 300.0 magp. É-i lejtőin, a 447 tömb DNY-i sarkán.
109. gd. löv. ho. két löv. e.-e a 611, 612, 613, 617, 618, 620 háztömbökben. Egy löv. e. a második vonalban, egy löv. zlj. a 448, 449 háztömbökben másik löv. zlj. a 604, 605 háztömbökben.
86. gd. löv. ho. az ESZTERGOM, ESZTERGOM-tábor, a 335, 286 magp. CSOLNOK határvonalon. Egyik löv. zlj. DOROG környékén.
49. gd. löv. ho. két löv. e.-e a 255, 264 magp.-on, SÁNDORTÓL D-re, SZOMORTÓL 0,5 km-re K-re és DK-re. A harmadik löv. e. egy zlj.-a KIRVÁN, egy zlj. MÁNYON.
99. löv. ho. a 10. gd. löv. hdt. parancsnokának a a parancsnoksága alá került, két löv. e. a CSÉV, ÚNY határvonalon, egyik zászlóalja PILISSZENTKERESZTEN. A harmadik löv. e. ŐRMEZŐ körzetétől ZSÁMBÉK körzetébe menetel.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. ESZTERGOM-táborban, DOROGON.
6. g. dd. CSOLNOKON és SÁRISÁPON, a 251 és 289 magp. Irányából ellenséges támadást ver vissza.
4. g. dd. DÁGON, 255 magp.-nál.

Az előzetes adatok szerint I. 05-én megsemmisült az ellenség 1200 katonája és tisztje, I. 04-én és 05-én kilöve és felgyújtva 63 páncélozott harcjármű, ebből 50 harckocsi és önjáró löveg. Fogságba esett 35 fő a 96. gy. ho. és a "Totenkopf" pc. ho., a 8. lov. ho. (né.) és a 271. gy. ho. (né.) kötelékéből.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/56-58

89 1945. január 5.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

I. A pesti hidfő: Soroksár – Pestszentimre között kb. ezred erőben támadó ellenség Pestszenterzsébet irányában tért nyert. A 22. SS lov. ellentámadása a régi állások 80 százalékát visszafoglalta.

12. ho.: Az ellenség 29-én és 30-án Cinkota és Rákosliget között támadva, Mátyásföld villamosművekig jutott előre. Ellentámadás folyamatban.

10. ho.: Ellenséges nyomásra a ho. Rákosszentmihály északon új állásokat foglalt, ahol az elfoglalandó új állásokon túl tört előre. Mátyásföld és Rákosszentmihály irányába betört ellenség kivetésére az ellentámadás folyamatban.

II. Budai hidfő: Északon ellenség támadásai a védők tüzeiben összeomlottak. Középső arcvonalon kisebb járőrvállalkozások. Déli arcvonalon az ellenség támadva elérte a Lágymányos írás "L" betűjét.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője.

90 1945. január 5.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az új folyamán általában nyugalom volt. A 18/I. zlj. arcvonalán az elg. 8h 30'-kor az 566 von. ponttól D-re (Zugló K-en) erős tü. és av. előkészítés után támadott, melyet visszavertek. Ugyanekkor a tád. helyétől É-ra lévő területre beszivárogtak.

A beszivárgott részek 20-30 fős csoportokban 11h 45'-kor DNy. irányba támadást kezdtek.

Ezzel egyidőben az elg. 3 szd-dal, 3 pct.á-val támadást indított a 6/III. zlj. és 18/I. zlj. csatlakozásánál. A betört elg-et a német bevetett ellentád. elreteszelte.

Nagyobb erejű ellentád. megindításához megfelelő erő nem állt rendelkezésre.

Elg. repülőtevékenység csökkent. Elg. tü-gel és av-vel lövi a város belső részeit is.

II. Borult, hideg idő. Utak némely helyen megrongálódtak. Jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

91 1945. január 5.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 4/5-ére virradó éjjel az ellenséges légiőrő aktívan tevékenykedett, be- és kirepülve az ostrom alatt álló városból.

Az sorozatlövő fegyverek, az aknavetők és a tüzérség tevékenysége a megszokott. Felderítőink mindenhol erős tűzbe ütköztek.

11 órakor, a 117. harcparancsnak megfelelően (másolatban mellékelve) 15 perces tüzérségi előkészítés után a támadás újratekődik.

Az útbaeső állások nagyon erősek.

Az ellenség több vonalban védekezik, összefüggő lövészárkokban és házról házra folytatott harcban.

Változatos, nagy tűzerővel rendelkezik.

105 és 150 mm-esnél nagyobb űrméretű tüzérséggel lő.

Csapataink kb. 100 métert tudtak előrenyomulni.

Szoros kapcsolatban állunk a szomszédokkal (jobb oldalon a 2. gyaloghadosztállyal és a baloldalon a 9. lovashadosztállyal).

Veszteségek:

- Halottak 2 altiszt
 12 közlegény
- Sebesültek 1 tiszt - Ionescu alhadnagy a 94. gy.e-ből,
 34 közlegény

Hadifoglyok:

- 7 magyar a 38. gy.e-ből

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 5.

92 1945. január 5.

Mihail Lacatușu tábornok 117. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.411

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 5., 8 óra

117. HARCPARANCS

1. Az ellenség harcérintkezésben van csapatainkkal, s mindenféle fegyverrel védekezik.
2. A 19. gyaloghadosztály folytatja a támadást a 116. harcparancsnak megfelelően.
3. Michailescu ezredes csoportosítása, szoros kapcsolatban a szomszédokkal, folytatja a támadást, hogy minél előbb elérje a 116. harcparancs céljait.
4. A csoportosítás tartaléka kettős telefonkapcsolatot tart az állandóan a csoportparancsnok mellett álló kerékpáros és lovas futárokkal. A hadosztály tartaléka (96. gy.e.) szintén két lovas és egy kerékpáros hírvivőt tart a hadosztálynál, két lovas hírvivőt pedig Michailescu ezredes csoportosítása mellett. A tartalék állandó készenlétben áll, hogy Michailescu ezredes csoportosítását támogathassa annak sávjában és szárnyain.

5. A tüzérség: részt vesz az előkészítésben és a támadásban, úgy ahogy ezt a részlettervben Danubianu ezredes meghatározta, miután előzőleg felvette a kapcsolatot a 7. hadtest tüzérparancsnokával.

6. A támadás megkezdése 11 órakor, a Danubianus ezredes által meghatározandó tüzérségi előkészítés után.

7. Szigorú intézkedéseket kell hozni, hogy az elért vonalakat bármi áron megtartsák és jól átgondolt tüzérségi, gyalogsági és páncéltörő tüzterv létrehozásával, védművek emelésével és beavatkozásra kész tartalékcsoportokkal a lehető legkedvezőbb feltételek mellett tudjanak szembeszállni minden gyalogsági és harcokcsitámadással.

8. F. év I. 4/5-e éjszaka aktív felderítőtevékenységet kell folytatni hadifoglyok ejtése és további épületek elfoglalása céljából.

Ha az ellenség visszavonul, szoros harcérintkezésben kell vele maradni és üldözni őt.

9. A 19. utászsorozat hidat épít a vasút töltésén, folytatja a Mátyásföld-Budapest út javítását, az aknamentesítést és részt vesz a háztömbök elfoglalásáért folytatott harcban.

19. gyaloghadosztály parancsnoka
M. Lacatușu tábornok

parancs szerint
A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 30.

93 1945. január 5.

Mihail Lacatușu tábornok 118. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.414

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 5., 19 óra

118. HARCPARANCS

1. Az ellenség szervezett ellenállást fejt ki az épületekben.

2. Ezen ellenállás letörése érdekében az alábbi intézkedéseket kell foganatosítani:

a) Meghatározott utcákon, azt követően, hogy a csoport parancsnoka biztonságos helyről alaposan megfigyelte az ellenséges állásokat, járőröket kell kiküldeni, melyek nagy bátorsággal és ügyességgel eljárva házról házra haladnak.

b) A tökéletesen álcázott, közelharcra gránátokkal stb. felfegyverzett felderítők meghatározott sávokban és utcákon előre meghatározott célok felé haladnak.

c) Ezen járőrök támogatására azonnal működésbe fog lépni a csoport golyószórója, az aknavetők, és főleg a páncéltörők, esetleg az e célból előretolt ágyúk.

d) Amikor a járőrök folyamatos és erős ellenállási vonalba ütköznek, pontosan határozzák meg az állásokat, amelyekre közvetlen irányzású lövéseket kell leadni:

- páncéltörő fegyverekkel
- ágyúkkal
- gránátokkal és esetleg sorozatlövő fegyverrel
- tüzérségi és aknavető-össztűzzel az épülettömbök legalsó szintjére (annak függvényében, hogy az állások mennyire jelentősek).

Miután az állásokat semlegesítették, a csoportok gránátokat és szuronyt használva rávetik magukat.

e) Az előretolt páncéltörők, aknavetők és ágyúk elhelyezkedésüket állandóan változtatva álcázott, biztonságot nyújtó fedezékekből lőnek, hogy az ellenség fel ne fedezze és meg ne semmisítse azokat.

f) A veszteségek elkerülése érdekében a zöm fedezékek mögött és álcázva halad előre azt követően, hogy a járőrök egy épületrészt elfoglaltak.

g) A járőrök parancsnokait és valamennyi tagját a legbátrabbak közül kell kiválasztani és a sikeres akció végrehajtása után az egység előtti dicsőretnél és kitüntetésre való felterjesztéssel kell tovább bátorítani őket.

h) A szakasz, század és zászlóalj parancsnokai közelről figyelik a járőrök tevékenységét és azonnal tűzzel, sőt tartalékcsoportokkal is beavatkoznak abban az esetben, ha azok az ellenség csapdájába esnének, vagy akkor, ha a harc folytatása érdekében szükségét érzik a tartalék bevetésének.

3. Michailescu és Danubianu ezredes fogja részletesen kidolgozni és alkalmazni ezt a lakott területen belüli harcjelzést, biztosítandó a lendületes előrenyomulást és a veszteségek elkerülését.

4. F. év 6-án Michailescu ezredes csoportosítása folytatja a támadást a 117. harcparancs szerint, előbb a bal szárnyal a "V" formájú épületeket támadja, s e célból az épületekre irányítja az összes tüzfegyvert.

Ezen épületek elfoglalása után minden tüzfegyvert a jobb oldali fedezékek ellen irányít, hogy áttörje azokat és

eljusson a vasútig.

5. A támadás ideje: kb. 9.30; a pontos támadási időt később közöljük.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A.

Sitaru
százados, a
3.
hadművelet
i iroda
főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 31-32.

94 1945. január 5.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

Az éjszaka folyamán megérkezett a 7. hadtest 86. sz. harcparancsa, amely előírja:

- a 7. hadtest f. év I. 5-én 10 órakor újratekinti a támadást, hogy a Kerekes(sic!) negyeden és a lóversenypályától nyugatra áthaladó vasutat elfoglalja és azután folytatja a támadást Budapest belseje felé.

- a 9. lovashadosztály folytatja a támadást, hogy elfoglalja lóversenypálya nyugati részét és délnyugatra a parkot, egészen a vasútig, majd folytatja a támadást az előírt sávban egészen a Dunáig.

9 órakor az ellenség kb. egy német századdal ellentámadást indított a lóversenypályától délnyugatra fekvő park irányából, azon a ponton, ahol a 3. gd. lov.e. és a szövetségesek közötti kapcsolat volt.

Az ellentámadást az első harcvonal visszaverte.

11 órakor a hadosztály az egész arcvonalán támadást indít.

Az ellenség heves tüzzel válaszolt a lóversenypályától délnyugatra fekvő park épületeiből, valamint északnyugat felől.

13 óráig az egységeknek jobbszárnyukkal sikerült bejutni a lóversenypályára kb. 100 méterre nyugatra az 59. földrajzi koordinátától viszonyítva, a balszárnyukkal pedig elérték a 2352. négyzet közepét (a város térképe).

13 óra után a lóversenypálya tribünjeiről, a nyugatra elterülő park irányából és a 19. gyaloghadosztály sávjából jövő erős tűz miatt nem lehetett előrenyomulni. Az ellenség igen megerősítette a lóversenypálya nyugati részét és emiatt a lóversenypályán lehetetlen volt az előrenyomulás.

Veszteségek:

- Halottak: 1 altiszt
6 közlegény
- Sebesültek: 1 altiszt
19 közlegény

Hadifoglyok:

- 6 magyar fogoly

Zsákmány: 2 db négycsövű légvédelmi gépágyú

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 249-250.

95 1945. január 6.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: I. 5/6-án éjjel a keleti hídfő arcvonalán két ellenséges betörést elreteszeltünk. A nap folyamán az ellenség a keleti hídfő közepén mélyen betört, ennek elhárítására nem rendelkezünk elegendő erővel. Budapesten a helyzet, különösen az ellátás vonatkozásában, igen kritikus. I. 5/6-án 36 Ju-52-es került bevetésre Budapest ellátása céljából, közülük 23 végre tudta hajtani a feladatot és 38 t lőszert, 2 kbm. Otto-üzemanyagot és 2,7 t hír. eszközt tudtak leszállással behozni, 228 sebesültet elszállítani. 45 He-111-es és 9 Ju-52-es mintegy 40 t ellátmányt dobott le. Az éjszaka hozott ellátmánytól eltekintve, a IX. SS-hgy. hdt. jelenti (szó szerint egy rádiótávíratból): "a tü. lőszert eltűzeltük, a gy. lőszer rendkívül kevés és csak lőtáralommal lehet elérni, hogy a készlet tovább tartson, az üzemanyag kifogyóban van, az ellátás szigorú beosztással 01.07-ig biztosított. A sebesültek helyzete katasztrófális. A hadseregnek

intézkedéseket kell tennie 3000 sebesült elszállítására". Mivel a Csepel-szigeten újonnan berendezett repülőtér az erős ellenséges tevékenység miatt már nem használható, az ellátás az elkövetkezendő éjszaka – megfelelő időjárás esetén – csak ledobással oldható meg.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212917.

96 1945. január 6.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

Budapest az elmúlt éjszaka 21 Ju-52-es (leszállás), valamint 49 He-111-es és 9 Ju-52-es (ledobás) révén kapott ellátást légi úton. Légi ellátás végrehajtása ma éjszaka csak az időjárás javulása után lehetséges.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212918.

97 1945. január 6.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: A Budapestért folyó harcok hevesége a helyőrség legkeményebb megterhelése és nehézségei mellett óráról órára fokozódik. Miközben az ellenség a nyugati hídfő elleni támadásait kisebb vállalkozásokra korlátozta, koncentrikus támadásokat intézett a keleti hídfő ellen erős tü., pc. és csatarepülőgép-támogatással, helyenként betöréseket ért el, amelyekért harcok folynak. Kőbányát és Zuglót feladtuk. A támpontszerű első vonal – a törzsek és a kiszolgáló alakulatok legszigorúbb átfűsülése³³ ellenére – a súlyos veszteségek miatt naponta vékonyabb lesz. Fokozott elg. csata- és bombázórepülőgép-tevékenység bombázással és fedélzeti fegyverek tüzével. Saját légitámogatás nincs. A 12. lgv. e. az alárendelt m. légvédelmi egységekkel a földi harcban eredményesen támogatja a gyalogságot és lelőtt 15 elg. repülőgépet, ebből 2 DB 3-ast, 12 IL 2-est és 1 Lag-ot. Az ellátási helyzet, mindenekelőtt lőszer vonatkozásában, rendkívül kritikus. A légi ellátás nem kielégítő. Megsemmisítettünk: 2 pc-t pc-ököllel, 1 sztálinorgonát³⁴ és 11 n. pct. át (rádiójelentés).

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212922-7212923.

98 1945. január 6.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszáron a 27. és 25. gd. lövészhadtest alakulataival a 6. gd. harckocsi hadsereggel együttműködve január 6-án reggel támadásba ment át, áttörte az ellenség védelmét a GARAM folyó nyugati partján a KAMENDIN [KÉMEND] és a DUNA közti 15 km hosszúságú frontszakaszon és a nap végeztével egyes irányokban 18 km-t nyomult előre. Elfoglalta KAMENDINT (KÉMENDET), KÖVESGYARMATOT, a LIBÁDTÓL keletre lévő erdőt, KAPTALAKOT, a PÁRKÁNY vasútállomást, EBEDET (OBEDET), MUZSLÁT, KISMUZSLÁT, PAJT, KENDELEST, CSENKET, KATARININT, SZENTGYÖRGYHALMÁT, HORCSOKOT és a nap végeztével harcot folytatott a LIBÁD, BELÁ, SÁRKÁNYFALVA vasútállomás, KARVA közti arcvonalon.

A 243. lövészhadosztály egyik lövészezrede átkelt a GARAM folyón, elfoglalta GARAMBOZOKÁNYT (VOZOKANY) és harcot folytatott DOMASA elfoglalásáért.

A 303. lövészhadosztály által TURA környékén elfoglalt hídfőállást feladtuk az ellenség két gyalogzászlóalj és 22 harckocsi és önjáró löveg erejével indított ellentámadása következtében.

33 A németek így nevezték azt a kiválogatási folyamatot, amellyel a nem harcoló csapatrészek (például törzsek, híradó- és vonatalakulatok stb.) fizikailag harcképes tagjait gyalogsági feladatok végrehajtására gyűjtötték össze és osztották be utánpótlásként az első vonalban harcoló zászlóaljukba.

34 A szovjet sorozatvetők ragadványneve.

A balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 51 háztömböt és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely az 1002, 997, 976, 977, 978, 982, 981, 946, 945, 955, 967, 970, 1307, 1287, 1292, 1297, 1304, 1302, 1305, 1678, 1682, 1692, 1695, 1719, 1720, 2046, 2048, 2060, 2087 háztömböknél és a LÓVERSENYTÉR közepénél húzódik (az összes pontok a kezünkben vannak).

BÉNY, KÖVESGYARMAT körzetében német foglyokat ejtettek a 211. gyaloghadosztály 306. és 365. gyalogezredei kötelékeiből, melyeket a hadsereg arcvonala előtt korábban nem észleltek (a 2. Balti Flottától érkeztek).

6. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást és elfoglalt 67 háztömböt. A nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 2350, 2675, 2680, 2898, 2907, 3111, 3116, 3119, 3118, 3309, 3312, 3317, 3327, 3331, 3134, 3164, 3375, 3385, 3657, 3663, 3673, a 3674 déli fele, a 3906 háztömböknél a 116,1 magassági pontnál, a GUBAC SINÁL, a 113,0 magassági pontnál, a 4254, 4301 háztömböknél húzódik (az összes pontok a kezünkben vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/22-23

99 1945. január 6.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 68

A 46. HDS. TÖRZS 06/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 06.-ÁN 20.00 ÓRAKOR

Térkép 100.000 Budapest térképe 15.000

1. I. 06-án az ellenség a 96. gy. ho., feltételezhetően a 68. gy. ho., a "Totenkopf" pc. ho., a "Wiking" pc. ho. egyes alakulataival, a 271 gy. ho. 979. gy. e.-ével (né.) folytatta támadó tevékenységét ÉK-i és K-i irányokban. BUDAPEST NY-i részében az ellenség nem mutatott aktivitást, csapatainkkal tűzharcot vívott.

A I. 06.-ra virradó éjjelen egy gyalogzászlóalj erejével sikertelően próbálkozott felderítéssel DOROG irányában.

Reggeltől és a nap folyamán folyamatosan támadta harcrendünket az ESZTERGOMTÓL, SZOMORTÓL Ny-ra lévő arcvonalon, minden támadás ereje zászlóaljtól két gyalogezredig terjedt 10-20 harcokcsi támogatásával és a bombázó légierő közreműködésével. A legnagyobb erő kifejtést az ESZTERGOM, SÁRISÁP arcvonalon végezte.

Nagy veszteségek árán az ellenségnek sikerült elfoglalni ESZTERGOMOT, ESZTERGOM-tábort, a 309 magp.-ot, SÁTORKŐT, a 335, 286, magp.-ot, SÁRISÁP É-i részét.

SZOMOR környékén az ellenség összes támadását visszavertük.

A hadsereg balszárny-csapatái előtt összesen a nap folyamán 70 ellenséges páncélozott harcjármű tevékenysége volt tapasztalható.

Az ellenséges légierő I. 06-án folytatta a teherszállítmányok ledobását BUDAPESTRE. A nap során egyes repülőgépekkel és 4-8 gépből álló kötelékekkel bombázta és lőtte csapataink harcrendjét. Egész nap folyamán 80 berepülést figyeltek meg, ebből 22 Ju-52 volt.

2. A hadsereg I. 06. folyamán BUDAPEST Ny-i részén megerősítette állásait az elfoglalt arcvonalon, folytatta az ellenség felderítését és felkészült a város ostromának folytatására.

A hadsereg balszárny-csapatái elkeseredett harcokat folytattak a harcokcsikkal támogatott ellenséges gyalogtámadásokkal szemben, feltartóztatva előnyomulásukat DK-i irányban.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. a 3066, 3064, 3061 3038, 3037, 3036 háztömbökben. Erőinek egy részével fedezi a DUNA Ny-i partját a Hajókikötő (BUDAFOK felirattól D-re), a 3066 háztömb közötti arcvonalon.

316. löv. ho. a 3034, 3033, 3032 3031, 3029 háztömbökben, a 2803, 2781, 2778, 2775 tömbök D-i részén, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra. A harmadik löv. e. (folyóköz) a 105, 107 magp.-on.

320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2755, 2748, a névtelen (a 2736 tömbtől ÉK-re) tömbökben, a BRASSÓ utcában, a FARKARÉTI temetőben.

59. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben, A második löv. e. a hdt. pk. tartalékában BUDAÖRSÖN. A harmadik löv. e.-et PERBÁL körzetében vonják

össze.

108. gd. löv. ho. a 1911 háztömbben, a 1912 É részén, a névtelen háztömbben, a 259.0 magp.-tól Ny-ra, a 1914 háztömbben, (a tér kivételével), az 1938 háztömbben, az 1537 Ny részén, az állomásnál (30), az 1532 háztömbben, az 1526 Ny részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1513, 1518 háztömbben, az 1515 és 1159 Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 Ny részén, a 803, névtelen háztömbökben (a 300.0 magp.-tól Ny-ra), 330.0 magp., a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).

109. gd. löv. ho. két löv. e.-e a 611 háztömb É-i részén, a 612, 613, a névtelen háztömbökben (a 617-től NY-ra) a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. A harmadik löv. e. kombinált menetben átdobva ÓBUDA vá-tól ESZTERGOM körzetébe.

86. gd. löv. ho. ESZTERGOMTÓL 1 km-re K-re, a 309 magp. K-i lejtőn, SÁTORKŐTŐL 0,5 km-re K-re, DOROG körzetétől ÉNy-ra, CSOLNOK körzetétől Ny-ra.

99. löv. ho. két löv. e. (egy löv. zlj. kivételével) a CSÉV, 223 magp., 305 magp. ÚNY arcvonalon. Egy löv. zlj. a 299 magp.- kőbánya arcvonalon. A harmadik löv. e. ZSÁMBÉK körzetében.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. a 86. gd. löv. ho. alalkulataival együttműködve veri vissza az ellenség támadását DOROG környékétől ÉNy-ra.

[...]

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/68-69

100 1945. január 6.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Elg. a nap folyamán folytatta támadásait. A 18/I. zlj.-nál és a 93. né. pcgr. e. arcvonalán kisebb betöréseket ért el, melyet elreteszelték.

A 18/I. zlj.-jal egész nap, a 6/III. zlj.-jal 15h-ig a vonalas ök. szünetelt.

A 6/III. zlj. védőkörletében a nap folyamán 3 erős elg. tád-t vertek vissza. Közben a zlj. súlyos veszteségeket szenvedett.

A nap folyamán a jobb szomszéd 12. ho.-nál is súlyos elg. tád-ok voltak és bal szárnyán az elg. betörést ért el.

Este a 93/I. né. zlj. ellentád-a tért nyert és a főellv-at visszavette. Ettől kezdve nyugalom votl.

II. Borult idő. Kisebb havazás.

Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

101 1945. január 6.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály német összekötő tisztjének helyzetjelentése.

Német összekötő tiszt

10. gy. hop-nak háp-ján

Helyzetjelentés

1./ Elg. 7.30-kor a Bosnyák u. és Szugló utcába nagyobb erővel betört, amikor is a 93/I. zlj. súlyos veszteséget szenvedett.

9.00. A Rákos p. és Szugló u. kereszteződés területén elg. gyülekezést figyeltek meg.

10.00 93/I. zlj.³⁵ jelenti, hogy 7 pct.á-t harcképtelenné tettek.

14.15. 93/I. zlj. jelenti, hogy nagyobb elg. erők ismét betörték, ellentád-hoz ereje nincs.

2./ Első vonal: a 3/III. zlj. első vonala változatlan. A továbbiakban: Bosnyák-tér, Bosnyák u. DNy-i sarka, Újvidék u. közepéig, onnan Báróczy úton az "y" betűig.

3./ Jobb és bal szomszédokkal a szoros ök. megvan.

4./ Létszám:

18/I. zlj.: 5 ti., 1 thts., 27 leg.

8/III. zlj.: 4 ti., -, 47 leg., 2 av., 2 pct. á. (37 mm),

54.u.zlj.: 1 ti., - 7 leg.

18.riadó szd.. 5 ti., 2 thts., 72 leg., 2 gsz., 2 gp.

Hungárlista: 1 ti., -, 92 leg.

5./ Az egyes csoportok személyi és anyagi veszteséget nem jelentettek.

6./ F. hó 6-án 05h-kor a 93/I. zlj-hoz bevonult 80 fő leg.

7./ Kérek Krämer őrnagy úr részére 5 /:öt:/ drb. Budapest térképet /: 1:12.500 :/

Háp., 45. I. 6. 15.
Lieber hdgy.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

102 1945. január 6.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 5-ről 6-ra virradó éjszaka az ellenséges légi erők bombázta az első vonalat és előerőben veszteségeket okozott nekünk, elsősorban a 95. gy.e-ben (Iordache százados százada)

Az ellenség a háztömbökben ádázul védekezik, főleg a "V" alakú házakban.

Az ellenség szervezett állásrendszere megátolt minden előrenyomulást, úgyhogy a hadosztály által 9.30-kor végrehajtott támadás sem hoz eredményt (118. különleges parancs másolatban mellékelve).

Az ellenség sorozatlövő fegyverekkel, aknavetőkkel és nehéztüzérséggel keményen védekezik.

A legnehezebbnek a lakott területeken folytatott harc bizonyult, az ellenség elszántan véd minden egyes házat, minden egyes falat és utcasarkot.

Hozzávetőleges veszteségek:

- Halottak 4 közlegény

- Sebesült 2 altiszt

29 közlegény

Hadifoglyok:

- 5 magyar a 8., 54., 6. gy.e-ből, a 207. lgv. o-ból, 74. tü.o-ból

Ezen a napon jelentkezik Vasilescu Constantin ezredes és átveszi a 19. gyalogdandár parancsnokságát, a sebesülése miatt elszállított Seracin Ghed. ezredes helyett.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 5-6.

103 1945. január 6.

Mihail Lacatușu tábornok 119. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály

Vezérkar 3. iroda

Nr.15.418

Parancsnokság, Józsefváros

1945. január 6., 22 óra

35 A német 13. páncélosdandár 93. páncélgránátos-ezredének I. zászlóaljja.

119. HARCPARANCS

1. Az ellenség tartja korábbi állásait.

2. A 19. gyaloghadosztály f. év I. 7-i támadásának célja, hogy elfoglalja a jobbszárnyán lévő ellenséges fedezékeket és az ezek mögött lévő épületeket, és a balszárnyon a "V" formájú épületeket, azután folytatja a támadást, hogy elérje a vasutat.

3. Vasilescu ezredes csoportosítása:

- 94. gy.e.,
- 95. gy.e.,
- a 42. tüzérezred III. osztálya (120 mm-es aknavetők),
- 19. és 119. páncéltörő ütegek,
- a szövetséges 114. páncéltörő ezred,

minden erejükkel támadnak, hogy feltétlenül elfoglalják előbb jobbszárnyon lévő ellenséges fedezékeket és a mögöttük lévő épületeket, majd a balszárnyon lévő "V" formájú épületeket, és azután erélyesen folytatják a támadást, hogy minél előbb eljussanak a vasúthoz.

4. A hadosztály tartaléka: a 96. gy.e. álljon készen a beavatkozásra Vasilescu ezredes csoportosításának arcvonalán és szárnyain.

5. Tüzérség: a támadás előkészítésében és támogatásában részt vesz a hadosztály saját tüzérsége, valamint odavezényelt tüzéregységek, úgymint egy tábori tüzérosztály és egy nehéztüzérosztály a 9. lovashadosztálytól, valamint egy tarackos tüzérosztály a 2. gyaloghadosztálytól.

A támadás tüzérségi előkészítésének és támogatásának részletes tervét Danubianu ezredes és a 7. hadtest tüzérparancsnoka dolgozza ki.

E tervet a terepen teljes egészében, a lehető legpontosabban kell végrehajtani.

6. A támadás f. év I. 7-én 11 órakor kezdődik 20 perces tüzérségi előkészítés után.

7. Egész éjjel élénk felderítő tevékenységet folytatnak, hogy minél több hadifoglyot ejtsenek és kitapasztalják az ellenség állásait.

Ha rést találnak, ott a zöm benyomul a következő cél felé.

8. Vasilescu ezredes intézkedik, hogy a gyalogosok azonnal kihasználják a tüzérségi támadás hatását és lerohanják az ellenség fedezékeit, amelyeket a tüzérség és a nehéztüzérség továbbra is tűz alatt tart, míg a gyalogság a biztonsági vonalat megközelíti. A tűz meghosszabbítását a gyalogosok azonnal használják ki.

A zászlóaljparancsnokai személyesen felelnek azért, hogy a gyalogság minél gyorsabban haladjon előre és rohanja le a célpontokat; hogy ne használjanak el túl sok lőszeret anélkül, hogy a gyalogosok kilépnének a fedezékekből.

A zászlóaljparancsnokok és segéd tisztjeik a támadó vonal mögött záróvonalat képeznek és minden katonát, aki nem indul támadásra vagy visszafordul, ott helyben megfenyítenek³⁶.

A támadás előtt a zászlóalj, századok és szakaszok parancsnokai hívják fel az emberek figyelmét a gyalogság támogatására nagymennyiségű tüzérségi lőszeret felhasználó tüzelőkészítésre és mindazon súlyos következményekre, amelyek bármelyik katonára várnak, aki nem hajtja végre a támadási parancsot és nem megy a lehető leggyorsabban a cél felé, melyet az ellenséget mindenáron szétverve feltétlenül el kell foglalnia.

Minden egység parancsnokának minden erejével pontosan végre kell hajtania a fenti parancsot.

Ahol bármilyen lazaságot vagy késlekedést észlelek, a legdurvább eljárást foganatosítom a vétkesek ellen.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 33-34.

104 1945. január 6.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A f. év I. 5/6-ra virradó éjjel a balszárnyon szövetségeseink manővert hajtottak végre északnyugati irányban azzal a céllal, hogy a lóversenypálya délnyugati részén lévő parkban álló épületek mögé kerüljenek, ezzel segítve egységeinket a lóversenypálya teljes elfoglalásában.

A szövetségesek ezen hadmozdulata nem sikerült, mert az ellenség erős tüzzel visszaverte azt.

³⁶ Feltételezhetően felkoncolást alkalmaztak.

10.45-kor megkezdődik a tüzérségi előkészítés.

11-kor kezdődik a támadás.

Az ellenség nagyon erős – elsősorban tüzérségi – tűzzel válaszolt. Az ellenség minden továbbhaladásra tett kísérletet megakadályozott.

17 órakor újabb tüzérségi összpontosítás után újratekődik a támadás.

A manőver a 3. gd. lov. e-del és a 13. lov.e-del kezdődik és a 9. lov.e. helyben marad, mivel jobbszárnyán a 19. gy.e. sávjából kapott ellenséges tűz megállította.

18 órakor a helyzet a következő: a jobb szárny – a 9. lovashadosztály és a 31. gy.e. I. zászlóalja – helyben maradt, a balszárny – a 3. gd. lov.e. – és, a 13. lov.e. közepe előre tudott haladni a vasúttól számított 200 méterre keletre.

Ebben a helyzetben a 13. lov.e-nek sikerült elfoglalni az első tribünt a lóversenypályától délnyugatra eső parkban.

A lóversenypályán a harc nagyon nehéz a fedezék hiánya és a megfagyott föld miatt, amely lehetetlené teszi, hogy a harcolók beássák magukat. Az előrenyomulás csak azután vált lehetségessé, miután az ellenséges tüzérszerveket páncéltörő lövegekkel és a legtöbb esetben közvetlen irányzással tüzelő támogató tüzérséggel elhallgattattuk.

A szövetséges légierő támogatása ezen a napon nem hozott eredményt, mivel esetenként a baráti peremvonalakat géppuskázták és bombázták.

Veszteségek:

- Halottak: 3 közlegény

- Sebesült ek: 11 közlegény

Hadifoglyok:

- nem volt

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 250-251.

105 1945. január 6.

A Pest légvédelmi tüzércsoport elhelyezkedése, tüzereje és parancsnoki beosztása.

Pest lgv. tü. csop.

1.	204/5. á. ü. 206/11. á. ü.	2 cső 1 cső	Nagyvárad tér	Létray hdgy.
2.	I/1. á. ü.	3 cső	Vásártér	Boda szds.
3.	201/3. á. ü.	4 cső	Vásártér	Laky fhdgy.
4.	201/11. gá. szak.	2 cső	Petőfi tér	Balogh fhdgy.
5.	201/16. gá. ü.	4 cső	Vásártér	Szőke hdgy.
6.	201/17. gá. szak.	1 cső	Kvassay zsilip	Trelay hdgy.
7.	204/14. gá. ü. I. szakasza II. szakasza	2 cső 2 cső	Hangya közp. épület Ök. vasúti híd Pest Horthy híd Pest	Roób fhdgy. Török fhdgy. Stohlhoffer fhdgy.
8.	204/17. gá. fszak.	1 cső	Ferenc József híd Pest	Kerek hdp.
9.	I/3. gá. ü. 3. félészakasz 6. félészakasz	1 cső 1 cső	Nádor u. 9. Gresham palota Lánchíd Akadémia	Bölcsök hdgy. Tátray zls.

Budapest, 1945. I. 6.-án

HL M. kir. 204. légvédelmi tüzérszervezet iratai, 42. doboz

105 1945. január 7.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az előző naphoz hasonlóan a 11. napon is a keleti arcvonal állt a Budapestért folyó harcok középpontjában. A harcok különösen délen és délkeleten váltak rendkívüli hevessé. Az ellenségnek erős tü., pc-ok és csatarepülőgépek bevetésével súlyos saját és ellenséges veszteség mellett sikerült védelmi vonalunkat feltörni.

Kispesten elkeseredett utcai harcok tombolnak. A Keleti pályaudvartól délre két betörést ellenlökéssel elhárítottunk. Az ellátási helyzet - különösen lőszer tekintetében – a légi ellátás elmaradása miatt rendkívül kritikus.

Az összeszűszteség XII. 24-től I. 6-ig bezárólag 5 621 fő.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212926.

106 1945. január 7.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon folytatta a támadást, a 25. gd. lövészhadtest egységeivel 10-15 km-t előrenyomult és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely BIBIS, DIVA, SÁRKÁNY (SARKAN), KÖBÖLKÚT BATORKESZI, MAGYAR, VRHOVA PUSTATINA között húzódik (az összes pont a kezünkben van).

A 27. gd. lövészhadtest a 303. lövészhadosztály egységeivel átkelt a GARAM folyón és TURÁTÓL 1,5 km-el keletre hídfőállást foglalt el és harcolt annak kiszélesítéséért.

A nap folyamán a 25. gd. lövészhadtest visszaverte az ellenség több ellentámadását, melyet két gyalogzászlóalj megközelítő erővel és 30 harcokcsi és önjáró löveg támogatásával indított a KÉMENDTOL északra lévő körzetből és ANTALHÁZA felől.

A balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 60 háztömböt és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely az 1002, 976, 978, 980, 946, 944, 951, 963, 962, 1275, 1288, 1273, 1672, 1681, 1689, az 1695-ös keleti fele, a 2044, 2046, 2048, 2059, 2077, 2087 háztömbök és a LÓVERSENYTÉR közepe között húzódik (az összes pontok a kezünkben vannak).

5. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalt 77 háztömböt. Több ellentámadást visszavert, melyet gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel és harcokcsi támogatással indítottak a NÉPLIGET, KISPEST, KOSSUTHFALVA körzetéből és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 2350 tömb, a 2348, 2349 tömbök keleti részei, a 2343, 2680, 2893, 2891, 3103, 3113, 3115, 3309, 3312, 3328, 3330, 3331, 3164, 3356, 3363, 3369, 3383, 3654, 3655, 3656, 3671, 3673 tömbök, a 3674 tömb keleti fele, a 3906 tömb, a 116,1 magassági pont, GUBACSI, a 113,0 magassági pont, a 4254, 4232, 4235, 4226, 4228, 4229, 4189, 4301 háztömbök mentén húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/26-27

107 1945. január 7.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 80

A 46. HDS. TÖRZS 07/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK
1945. I. 07-ÉN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000 Budapest térképe 15.000

1. I. 07-én az ellenség a 96. gy. ho., a "Totenkopf" pc. ho. alakulataival, a 271. gy. ho. 979. gy.e.-ével (né.) folytatta a támadást az ESZTERGOM, SÁRISÁP arcvonalról keleti irányban. BUDAPEST Ny-i részén harcfelderítést végzett és tü. av. tűzzel gyakorolt hatást harcrendünkre.

A I. 07-re virradó éjjel a 316. és 108. gd. löv. ho. arcvonalszakaszain kisebb gyalogsági csoportokkal (50-150 fő) többször sikertelenül próbálkozott felderítéssel. 12.00 órakor a 839, 840 háztömbök irányából É-i irányban két gyalogzászlóalj erejével támadást kezdeményezett, amelyet visszavertünk.

I. 07-én SZOMORTÓL D-re az erdőből gyalogezrednyi erővel, 40 páncélozott harcjármű támogatásával FELSOŐRS irányában támadást indított, elfoglalta FELSOŐRSÖT. Az ellenség további előnyomulását megállítottuk.

I. 07-én reggeltől megújította támadásait a 404 magp., DOROG, CSOLNOK, SÁRISÁP irányában, minden támadás gy. zászlóalj-ezred erejével történt 5-25 páncélozott harcjármű támogatásával. A nap folyamán jelentős

eredményt az előnyomulásban nem értek el. A nap második felében FELSŐÖRS irányából K felé gyalogzászlóalj erejével és 10 harckocsi támogatásával támadást kísérelt meg, amit visszavertünk és 7 ellenséges harckocsi megsemmisült.

Megfigyeltük, hogy 13.00 órától GYERMELY irányából (Ny) ÉNy-i irányban 21 ellenséges harckocsi vonult át.

A hadsereg balszárny-alakulatainak arcvonala előtt megfigyelhető volt 70 harckocsi és önjáró löveg tevékenysége.

Az ellenséges légierő tevékenysége korlátozott volt, egyes repülőgépekkel felderítést végzett, 6 berepülést figyeltünk meg.

2. A hadsereg I. 07. folyamán BUDAPEST Ny-i részén műszaki vonatkozásban megerősítette állásait, az ellenség felderítését végezte és készülődött a város ostromának feljűjtására, egyes szakaszokon visszaverte az ellenség támadásait.

A hadsereg balszárny-alakulatai sikeresen visszaverték az ellenséges gyalogság és harckocsik támadásait, megakadályozva azok további előnyomulását.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy.dd. 144 zlj a 3066, 3064, 3061 háztömbökben,
305. zlj. a 3038, 3057, 3036 háztömbökben,
16(?) zlj. a DUNA Ny partján, a Hajókikötő (BUDAFOK felirattól D-re) és a 3066 tömb közötti arcvonalon,
316. löv. ho. 1073. löv. e. a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 háztömb D-i részén, az 1077. löv. e. a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra), az 1075 löv. e. (folyóköz) a 105, 107 magp.-on.

320.löv. ho. 478. löv. e. a 2760, 2759, 2756, 2755 háztömbökben,
476. löv. e. a 2748, a névtelen háztömbben (a 2736 tömbtől ÉK-re) a BRASSÓ utcában.
481. löv. e. a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temetőben.

59. gd. löv. ho. 179. gd. löv. e. a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216, háztömbben.
176. gd. löv. e. BUDAÖRSÖN, a löv. hdt. pk. tartalékában.
183. gd. löv. e. PERBÁL körzetében.

108. gd. löv. ho. 311 gd. löv. e. az 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a névtelen háztömbben, a 259.0 magp.-tól Ny-ra, az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938 háztömbben, az 1537 Ny részén, az állomásnál (30).
305. gd. löv. e. az 1532 háztömbben, az 1526 Ny-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, a 1513, 1318 háztömbökben, a 1515 és 1159 háztömbök Ny-i részén.
308. gd. löv. e. a 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. 86. gd. löv. e. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 Ny-i részén a 803 háztömbben,
42. löv. e. a névtelen háztömbben (a 300.0 magp.-tól Ny-ra), a 300,0 magp.-on.
21. löv. e. a 300.0 magp.-on, a KISCELLI kastélytól É-ra) (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. 312. gd. löv. e. a 611 háztömb északi részén, a 612, 613 háztömbökben.
306. gd. löv.e. a névtelen háztömbben (a 617 háztömbtől Ny-ra) a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. A 309. gy.e. a 86. löv. ho. parancsnokának alárendelve.

86. gd. löv. ho. 309. gd.löv. e. (109. gd. löv. ho.) a SZAMÁR-hegyen, a 404 magp.-on
Az ő. 51. műszaki dandár utászlj.-a a 404 magp.-on, a 299 mag.p-tól 1 km-re É-ra.

99. löv. ho. 206.löv. e. löv. zlj.-a a 299 magp.-tól 1 km-re É-ra, a 309 magp.-tól 1 km-re ÉK-re.

263. gd. löv. e. a 309 magp.-tól 1 km-re ÉK-re, a 309 magp. ÉNy-i lejtőin, SÁTORKÓTÓL 0,5 km-re DK-re, DOROGTÓL 0,5 km-re ÉK-re.
260. gd. löv. e. DOROGTÓL 0,5 km-re ÉK-re, DOROG környékétől ÉNy-ra, DOROGTÓL 1 km-re DNy-ra.

265. gd.löv. e. DOROGTÓL 1 km-re DNy-ra, CSOLNOKTÓL 0,5 km-re ÉK-re, CSOLNOK ÉNy és D-i környékén.

99. löv. ho. 206. löv. e. egyik löv. zlj. a 757 magp.-on, CSÉVEN (a másik löv. zlj. alá van rendelve a 86. löv. ho. parancsnokának).

197. löv. e. a 223, 305, magp.-on, ÚNYON.

1 löv. e. összecsoportosítva PILISCSABA környékén.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROGON.

5. g. dd. előnyomul CSOLNOKTÓL 0,5 km-re ÉK-re lévő körzetbe.

6. g. dd. SÁRISÁP központjában, DÁGTÓL 1,5 km-re Ny-ra.

4. g. dd. DÁGTÓL 1,5 km-re Ny-ra, a 255 magp.-on, az erők egy részével fedezi a CSOLNOK, SÁRISÁP arcvonalat.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. a 147. gd. löv. e.-del a 255, 264 magp.-on (D-re),

149. gd. löv. e. a 264 magp.-on (D-re) (kizárva.), 246 magp., kőbánya (ANYACSKÁTÓL délre).

144. gd. löv. e. a kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1,5 km-re Ny-ra.

19. löv. ho. 1310. löv. e. FELSŐÖRSTÓL 0,5 km-re D-re, a 253 magp.-on. Az erők egy részével fedezi a 317 magp., 268 magp. közötti arcvonalat.

32. löv. e. a TELKI, PÁTY arcvonalon.

315. löv. e. PÁTYON, a 185 magp.-on, BIÁN.

I. 07-én megsemmisült az ellenség csaknem 1000 katonája és tisztje, 10 harcokcsija és önjáró lövege. Foglyokat ejtettünk (96. gy. ho., "Totenkopf" pc. ho.)

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/80-82

108 1945. január 7.

A német 13. páncélosadosztály és a "Feldherrnhalle" páncélgránátos-hadosztály heti állományjelentése a IX. SS-hegyihadtest-parancsnokságnak.

Titkos!

HQDXE/FUE 1019

Az SS IX. hadtestének

13. pc.ho., Ia

Tárgy: heti jelentés

A. 13. pc.ho. (pk.: Schmidhuber vezérőrnagy, Ia: von Ekesparre vk. alez.)

1. 6 zlj., ebből 6 leharcolt, riadóegységekkel feltöltött zlj.

66/I.³⁷

124³⁸

37 A hadosztály 66. páncélgránátos-ezredének I. zászlóalja.

66/II. riadóegységekkel együtt	184
93/I.	112
Wiebe-zlj. (riadóegységek)	125
13. pc. feld.oszt.	192
4. pc. u. zlj.	150

alárendelve: a 10. és 12. m. gy. ho. összes része 507
leadva: a 93/II. a LXXII. hadtestnek, jelenleg a 3. pc.ho-nak
a 13. táb. pótzlj. a m. 2. pc.ho-nak

2. a. 4 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.)

c. 3 Pz. IV L³⁹, 2 lgv. Pz. IV⁴⁰

d. 3 Pz. V⁴¹, 1 pk-i Pz. V

alárendelve: 3 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 2. és 4. hu. ezrd-től

7 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 12. gy. ho-tól

3 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 10. gy. ho-tól

3 rohamtarack a Billnitzer-csoporttól

a Grün-harccsoport (F.H.H.⁴²): 1 Pz. V, 1 Pz. IV L, 2 Pz. IV⁴³

3. 2 k. ü. (9 cső)

1 n. ü. (4 cső)

alárendelve: 8 k. ü. (28 cső)

3 n. ü. (11 cső) mindkettő a m. 10. és 12. gy. ho-tól

leadva a 8. SS-lov. ho-nak: 1 á. ü. (4 cső)

2 n. ü. (9 Hummel⁴⁴)

4. 90 %

1. IV⁴⁵

B. Feldherrnhalle pcgr-ho. (pk.: Pape vezérőrnagy, Ia: Schöneich vk. alez., a hop. megbízottja: Wolf alez.)

1. 4 zlj., ebből 2 gyenge, 1 átlagos, 1 táb. pótzlj. (csupán riadólegénység)

1. pcgr-e./I.	175
1. pcgr-e./II.	280
pc. u. zlj.	131
riadószázadok összesen	330

leadva: a ho-pkság. a vezetési osztaggal

38 A számok az adott alakulat harcképes katonáinak létszámát jelzik.

39 Típusneve ellenére (Pz.) ez nem harcokosi volt, hanem Pz.IV alvázra szerkesztett és egy L/70 csőhosszúságú 7,5 cm-es löveggel ellátott, forgótorony nélküli vadászpáncélos. A hosszú lövegcső és a vastag homlokpáncélzat (80 mm) miatt a harcjármű orrnéhez volt, ezért a német katonai zsargon a páncéloscsapatok egyik megalapítója után Guderian-kacsának is nevezte.

40 Pz.IV alvázra szerelt légvédelmi gépágyú.

41 A Panther (Párduc) nevű német nehézharckocsi-típus 45 t tömegű, úton 46 km/h maximális sebességgel mozgó harcjármű hatótávolsága egy feltöltéssel csupán 177 km volt. Páncélvastagsága 40-80 mm volt, főfegyverzetét egy 7,5 cm-es L/70 csőhosszúságú harcokosiágyú és 2 db 7,92 mm-es géppuska alkotta. Kezelőszemélyzete 5 főből állt.

42 A "Feldherrnhalle" páncélosadosztály nevének rövidítése.

43 Német közepes harcokositípus, valószínűleg H vagy J -változat. A 26 t tömegű harcokosit már L/48 csőhosszúságú harcokosiágyúval és 2 db 7,92 mm-es géppuskával szerelték fel. Maximális sebessége 38 km/h volt, egy feltöltéssel 200 km-t tudott megtenni. Páncélvastagsága 20-80 mm volt. Kezelőszemélyzete 5 főnyi volt.

44 Pz.IV alvázra szerelt 15 cm-es nehéz tábori tarack. A 23,5 t tömegű önjáró löveg kezelőszemélyzete 6 fő volt.

45 A harcértékre utal: az alakulat védelemre is csak feltételeesen alkalmas.

2. pcgr-e./I.
a pco. két százada
a tüze./I.-nak 2. és 3. üt-e
az 1. pcgr-e. 2. és 3. szd-a
alárendelve: m. várőr-zlj. 48
m. 4. hu. e. 31
csendőr-tanzlj. 87
Budapest rendőr-zlj. 10

2. 1 Pz. V, 4 Pz. IV, 6 rolög., 1 n. pct. á.
leadva: 5 Pz. V, 3 lgv. Pz. IV, 2 Jagdpz. IV⁴⁶, 3 n. pct. á.

alárendelve: 1 m. rolög., 2 m. n. pct. á.

3. 2 n. ü. 8 csővel
1 á. ü. 2 csővel
1 k. ü. 4 csővel

leadva: 2 n. ü. 8 csővel
alárendelve: 3 m. k. ü. 10 csővel

4. 65 %, a riadóegységekbe beosztott járművezetőkkel 75 %
1. IV.

13. pc.ho. Ia
45/25. titk.
v. Ekesparre s. k.
vk. alez.

*HL 13. páncéloshadosztály iratai, 9. és 10. fűlő.
BA-MA RH 27/13*

109 1945. január 7.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

A nap folyamán az elg. nem folytatta támadásait.

Valószínűleg az elg. erőket von össze új tád. megindításához.

A kölcsönösen erős tü. és av. tűzön kívül említésre méltó esemény nem történt. Saját tü. elg. gyülekezéseket és csoportosításokat lőtt.

A ho. arcvonalától D-re elg. betörés következtében a helyzet tisztázatlan.

Hop. a mai nap folyamán tisztí járőröket küldött a csellengők összegyűjtésére.

II. Borult idő. Kisebb havazás. Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

110 1945. január 7.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A f. év I. 6-ról 7-re virradó éjszaka sikertelenül próbáltuk megkerülni a "V" alakú házaknál lévő állásokat.

Az ellenség ezekben a házakban keményen védekezik és sok fegyverrel rendelkezik.

11 órakor a másolatban mellékelt 119. harcparancsnak megfelelően 20 perces tüzérségi előkészítés után újabb támadás indul az ellenség jobbszárnyon lévő fedezékei ellen.

A támadásnak egyes helyeken sikerült behatolnia az ellenség vonalaiba.

A gyalogság ékei behatoltak a 2065., 2059. négyzetekbe.

46 Formailag a Pz.IV L-hez hasonló, Pz.IV harcokcsialvázra szerelt forgótorony nélküli vadászpáncélos. Fegyverzete egy csőszájfékkal ellátott 7,5 cm-es L/48 csőhosszúságú lövegéből és egy 7,92 mm-es géppuskából állt.

Az ellenség mégis védekezett, lévén hogy jól meg volt erősítve, úgy az utcán, mint a házakban, ahol erős tüzrendszerrel rendelkezett.

E napon a hadműveletek során csapataink érzékeny veszteségeket szenvedtek:

- Halottak 16 közlegény
- Sebesült ek 3 altiszt
92 közlegény

Hadifoglyok:

- 7 magyar a 8. gy.e-ből és a 151. munkásszázadból

A elmúlt napokban a csapataink által elfoglalt negyedekben találtunk:

- egy csapágygyárat és alkatrészeket
- a Dr. VANDER gyógyszergyárat
- egy konzervgyárat
- egy sörgyárat
- egy édességgyárat
- egy gázolaj- és olajraktárat, mindet SASHALMON.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 6.

111 1945. január 7.

Mihail Lacatușu tábornok 120. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.423

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 7.

120. HARCPARANCS

1. Az ellenség kisebb veszteségektől eltekintve tartja korábbi állásait.

2. 19. gyaloghadosztály 1945. jan. 8-án folytatja az előrenyomulást, hátulról és a szárnyak felől támadja az ellenséges állásokat, amelyek a vasút és saját vonalaink között vannak.

3. Vasilescu ezredes csoportosítása f. év I. 8-án 1 órakor 10 perces tüzéri előkészítés után a 9. lovashadosztállyal együtt támadást indít, először elfoglalja a teljes tüzerővel tűz alá vett "V" alakú épületeket és a jobbszárnyon lévő ellenséges fedezékeket, azután folytatja a támadást, hogy elérje a vasutat.

4. Michailescu ezredes különítménye:

- a 95. gy.e. II. zászlóalja (Băiatu őrnagy),
- 19. és 199. páncéltörő ütegek (Sacarin hadnagy),
- egy 75 mm-es ágyús szakasz,
- a 95. gy.e. 81,4 mm aknavetői

1945. jan. 8-án 9 órakor támadást indít az utca hosszában, hogy elérje a vasutat és hogy a Vasilescu ezredes csoportosításával szembenálló ellenség hátába és oldalába kerüljön. Északról déli irányában megtisztítják a háztömböket.

5. A tüzéség: Danubianu ezredes tervének megfelelően előkészíti és támogatja a támadást.

6. Michailescu ezredes 1945. jan. 7/8-ra virradóra elhelyezi a csoportosítást a támadás megindulási vonalában (a 2. gyaloghadosztály vonala).

7. Maximálisan ki kell használni az közvetlen ágyútűzet és az aknavetőket, melyeket álcázva, fedezék mögött kell elhelyezni.

8. Intézkedni kell, hogy a támadó hullám ne vesztesse az időt az épületek alapos átkutatásával, ezt az őket követő csoportok végezzék el.

9. Végehatják a 118-as rendkívüli parancs előírásait.

10. A 19. híradószázad közvetlen kapcsolatot teremt a hadosztály és Vasilescu ezredes különítménye között.

19. gyaloghadosztály parancsnoka
M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

112 1945. január 7.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 7-e folyamán a 3. gd. lov.e. és a 13. lov.e. manővert hajtanak végre dél felé, hogy elfoglalják a lóversenypálya délnyugati részén lévő parkot, megkönnyítve ezzel a jobbszárny (Grunau alezredes különítménye) haladását.

15 perces tüzérségi előkészítés után 11.30 -kor megkezdődött a támadás.

A hadműveleteket és a súlyos harcokat követően 13 órakor sikerült a 3. gd. lov. e-nek elfoglalni a park délnyugati sarkát, a 13. lov.e-nek a központi tribünt, a 9. lov.e. pedig eljutott 200 méterre a vasúttól keletre.

13 óra után már nem lehet előrehaladni a vasút keleti oldalán lévő erős ellenséges fedezékek miatt, ahonnan jól szervezett nagy tüzerővel válaszoltak.

Veszteségek:

- Halottak 1 tiszt
 4 közlegény
- Sebesült ek 3 altiszt
 22 közlegény

Hadifoglyok:

- nem volt

Az időjárás: szép, havazás.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 251.

113 1945. január 8.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség éjszaka is folytatta a támadásait a keleti hídfő ellen, különösen Rákosszentmihály NY-i térségében – zlj. erőben –, és kihasználva a sötétséget, NY-i irányban megkerülte a főellv-ban lévő támpontjainkat. Erős tü. és av. tűz a teljes szakaszon.

A légi ellátás I. 7/8-án éjjel is elmaradt.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212932.

114 1945. január 8.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon a 27. és 25. gd. lövészhadtest alakulataival folytatta a támadást és súlyos harcokat vívott az ellenség ellentámadó gyalogságával és harckocsijaival, SOLDINY körzetében gyalogezredet elérő erővel és 15-20 harckocsival és önjáró löveggel, NOVA VIESKA körzetében gyalogezrednél nagyobb élőrővel és 25-30 harckocsival és önjáró löveggel. A nap végeztével elfoglalta MARCELOVÁT, BOKROST és a 4. gd. g. hadtesttel együttműködésben SOLDINYT és harcot folytatott BART, a 213 magassági pont, NOVA VIESKA bevételéért, MAGYAR és IZSA északkeleti részének megtisztításáért.

A balszárnyon folytatta az ellenség BUDAPESTEN bekerített csoportosulásának a megsemmisítését, elfoglalt 78 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely az 1002, 976, 973, 974, 979, 946, 942, 949, 950, 959, 934, 1262, 1269, 1272, 1271, 1075, 1680, 1685, 1688, 1693, 1695, 2026, 2027, 2051, 2045, 2048, 2059, 2065 háztömböknél húzódik (az összes háztömb a kezünkben van), folytatta továbbá a LÓVERSENYTÉR északnyugati részének megtisztítását.

5. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalt 82 háztömböt és visszavert három ellentámadást, melyek mindegyikét gyalogzászlóaljnál nagyobb élőrővel indították 6-8 harckocsi és önjáró löveg támogatásával a NÉPLIGETBŐL. A nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 2347, 2348, 2349, 2344, 2342, 2674 háztömbök, a NÉPLIGET délkeleti része, a 3106, 3109 tömbök, a 3299, 3305, 3306, 3307 tömbök északkeleti része, a

3309, 3312, 3317, 3327, 3329, 3936, 3337, 3344, 3343, 3347, 3351, 3615, 3368, 3371, 3654, 3655, 3651, 3674, 3906 tömbök, a 116,1 magassági pont a GUBACSI, a 113,0 magassági pont, a 4250, 4236, 4226, 4187, 4301 tömbök határán húzódik (az összes pontok a kezünkben vannak).

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/30-31

115 1945. január 8.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 91

A 46. HDS. TÖRZS 08/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 08-ÁN 20.10 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 08-án az ellenség BUDAPEST Ny-i részén harcfelderítést végzett és gyenge tűzzel ellenállást tanúsított csapataink harctevékenységgel szemben.

A hadsereg balszárny-alakulatainak arcvonala előtt átcsoportosította a 96. gy. ho. és a "Totenkopf" pc. ho. alakulatait, harcot folytatott (ESZTERGOM körzetében) a 711. gy. ho.-lyal és egyes szakaszokon támadásokat indított saját állásainak javítása céljából.

A I. 08-ra virradó éjjel SZOMOR környékéről sikertelenül támadott ZSÁMBÉK irányába meg nem állapított létszámú gyalogsággal és harckocsik támogatásával. ESZTERGOM-tábor körzetéből két gyalogszázzal támadott keleti irányban és elfoglalta a 309 magp.-ot.

05.00 órakor gyalogezred erejével és harckocsikkal sikertelenül támadott CSOLNOK irányában.

06.30. órakor SZOMOR körzetéből 400 gyalogos és 10 harckocsi erejével ZSÁMBÉK irányában támadott, visszaszorította egységeinket a 317 magp. Ny-i lejtőin; 11.00 órára a helyzet helyreállt, az ellenség 3 harckocsiját felgyújtottuk. PILISSZENTLÉLEK körzetében ellenlökést indított zászlóalj erővel, elfoglalta PILISSZENTLÉLEKET.

A hadsereg balszárny-csapatának arcvonala előtt az egész nap folyamán 40 ellenséges páncélozott harcjármű tevékenységét figyelték meg.

Az ellenséges légierő egyes repülőgépekkel felderítést végzett szórványos bombázással, szállítórepülőgépekkel teherszállítmányokat dobott le BUDAPESTRE. Összesen 54 berepülést figyeltek meg, ebből 25 Ju-52 és Ju-90.

2. I. 08-án a hadsereg megerősítette állásait az elfoglalt arcvonalon, folytatta az ellenség felderítését és részben átcsoportosította saját erőit. ESZTERGOMTÓL és SZOMORTÓL D-re a hadsereg egységei sikeresen visszaverték az ellenséges gyalogság és harckocsik támadásait és felszámolták a kisebb ellenséges gyalogos csoportokat, akik az erdőben szivárogtak át (ESZTERGOMTÓL DK-re).

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben. Egyik zászlóalja a DUNA Ny-i partján a Hajókikötő (BUDAFOK felirattól D-re) 3066 háztömb határvonalon.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 tömb D-i részén a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. (folyóköz) a 105, 107 magp.-on.

320. löv. ho. a 2760, 2759, 2755, 2748, a névtelen háztömbben (a 2736 háztömbtől ÉK-re) a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temetőben.

59. gd. löv. ho. 179. gd. löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben.

176. gd. löv. e. a löv. hdt. pk. tartalékként BUDAÖRSÖN.

183. gd. löv. e. PERBÁL körzetében.

108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 tömb É-i részén, a névtelen

háztömbben (a 259 magp.-tól Ny-ra), a 1914 háztömbben (a tér nélkül) az 1938 háztömbben, az 1507 Ny-i részén, az 1532 háztömbben, az 1526 Ny-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, a 1513, 1518 háztömbökben, az 1515 és 1159 Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 Ny-i részén, a 803, a névtelen háztömbben (a 300.0 magp.-tól Ny-ra), a 300.0 magp.-on, a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).

109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611 tömb É részén, a 612, 613, a névtelen háztömbben, (a 617 háztömbtől Ny-ra) a 622, 623, 624, háztömbök É-i részén.

86. gd. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével), a 309. gd. löv. e. a SZAMÁR-hegyen, a 404 magp.-on.

263. gd. löv. e. a kőfejtésnél (a 299 magp.-tól 2 km D-re) DOROGON.

260. gd. löv. e. DOROG környékétől ÉNy-ra, 1 km-re DOROGTÓL DNY-ra (kizárva).

265. gd. löv. e. DOROGTÓL 1 km-re DNY-ra, CSOLNOK NY-i széle.

309. és 263. löv. e. közötti szakaszt felderítőcsoportok őrzései biztosítják.

99. löv. ho. 1. löv. e.-e PILISSZENTLÉLEK környékétől D-re.

206. löv. e. egyik löv. zlj. az 501 magp.-on, PILISSZENTLÉLEK DK-i környékén, másik löv. zlj. a 757 magp.-on CSÉVEN, a 223 magp.-on.

197. löv. e. a 223, 305 magp.-on ÚNYON.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROG környékén.

5. g. dd. CSOLNOK környékén.

6. g. dd. SÁRISÁP központjában, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

4. g. dd. DÁGTÓL 1,5 km-re Ny-ra, a 255 magp.-on. Az erők egy részével fedezi a CSOLNOK, SÁRISÁP arcvonalat.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. 147. löv. e. a 255, 264 magp.-on, utóbbtól D-re, 149. löv. e. a 264 (D-re), a 246 magp.-on a kőfejtésnél.

144. löv. e. kőbánya (kizárva) a 317 magp.-tól ÉNy-ra.

19. löv. ho. 1310. löv. e. a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, az erdőben (a 317 magp.-tól 1,5 km-re Ny-ra)

32. löv. e. TELKIBEN, a 214 magp.-on.

315. löv. e. PÁTYON, a 185 magp.-on.

I. 08-án megsemmisült az ellenség közel 500 katonája és tiszte, kilöve és felgyújtva 7 harckocsija. Foglyokat ejtettünk a 711. gy. ho. 744. gy.e.-e és a 96. gy. ho. 284. gy.e.-e soraiból.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/91-93

116 1945. január 8.

Jelentés a 46. hadsereg saját veszteségeiről.

Bodó kódban

A 3. UKRÁN FRONT TÖRZSFŐNÖKÉNEK
Szám: 452/S

Jelentek a 46. hadsereg veszteségeiről az 1945. I. 1.-08. időszakban.

a/ A személyi állomány veszteségei:

	Elesett	Sebesült
86.gd. löv. ho.	121	707
99. löv. ho.	88	342
109 gd. löv. ho.	90	362
180. löv. ho.	197	607
19. löv. ho.	9	30
49. gd. löv. ho.	60	330
59. gd. löv. ho.	72	382
108. gd. löv. ho.	106	383
316. löv. ho.	87	376
320. löv. ho.	75	441

Összesen a hadsereg alakulatainál elesett 905 fő, sebesült 3960 fő, ebből a tisztikarból 27 fő elesett, 238 fő megsebesült.

b./ Fegyverzet (megsemmisült):

86. gd. löv. ho.:	8 db géppuska, 4 db páncéltörő puska, 9 db 82 mm-es aknavető, 2 db 120 mm-es aknavető, 7 db 45 mm-es ágyú, 2 db 76 mm-es ágyú (ezredtüzérség), 13 db 76 mm-es ágyú (hadosztálytüzérség), 2 db 122 mm-es ágyú.
99. löv. ho.:	236 db puska, 36 db PPS-gpi., 6 db géppuska, 7 db páncéltörő puska, 2 db 45 mm-es ágyú, 2 db 76 mm-es ágyú (ho. tü.).
109. gd. löv. ho.:	100 db puska, 5 db géppuska, 2 db 45 mm-es ágyú, 5 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.).
49. gd. löv. ho.:	135 db puska, 85 db PPS-gpi., 14 db géppuska, 7 db 82 mm-es aknavető, 1 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.).
59. gd. löv. ho.:	4 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.).
108. gd. löv. ho.:	64 puska, 6 golyószóró, 3 db állv. géppuska, 1 db páncéltörő puska, 1 db 45 mm-es ágyú, 1 db 82 mm-es aknavető.
316. löv. ho.:	486 db puska, 62 db golyószóró, 11 db géppuska, 395 db PPS-gpi., 5 db 45 mm-es ágyú, 4 db 82 mm-es aknavető, 3 db 76 mm-es ágyú (ho. tü.).
320. löv. ho.:	4 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.)
7. tü. ho.:	18 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.)
12. ö. pct. tü. dd.:	11 db 76 mm-es ágyú (ho. tü.), 22 db 57 mm-es ágyú.
92. hdt. közvetlen tü. e.	4 db 122 mm-es ágyú
437. ö. pct. tü. e.	6 db 76 mm-es ágyú (ho.tü.)
9. lgv. tü. ho.	7 db 37 mm-es ágyú.

c./ Harckocsik, önjáró lövegek:

2. gd. g. hdt.:	3 db KV-122, 6 db T-34-85, 2 db SZU-85.
1897. öj. tü. e.:	2 db SzU-76.

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY
A 46. HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/94-95

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a Balck-seregcsoportnak.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 08., 18 óra 50

Napi jelentés 01.08.

Az ellenségnek elhúzódó súlyos harcok során a keleti arcvonalon sikerült betörnie Kispest északi részén, a Keleti pályaudvartól D-re és Pestújhely déli szélén. A betöréseket erős tü. előkészítés előzte meg. Ellenintézkedések folyamatban. A 22. SS-lov.ho. főellv-ának visszavétele Csepel északi szélére és Kispest ÉNY-i részére szükséges. A nyugati hídfőben a nap említésre méltó ellenséges támadás nélkül és átlagos tü. zavarótűz mellett telt el. Az ellátási helyzet továbbra is kritikus. Megsemmisítettünk: (a 01.07-i pótjelentéssel együtt) 2 repülőgépet (gyalogság lőtte le), 14 pct. á-t, 1 T-34 harckocsit, 2 pct. puskát, 5 gpu-t.

Két pct. puskát, 1 tkg-t és több kézfegyvert zsákmányoltunk.

Becsült ellenséges halottak: 235.

(Tgb. Nr. Ia 61/45 geh.)
Schaper vk. őrnagy Ia.

*HL 13. páncélosadosztály iratai 12. főlő
BA-MA RH 27/13*

118 1945. január 8.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

I. Pesti hídfőben az elg. folytatja tád-át Pestszenterzsébet D-en az 1. és 121. mgp. között betört és a védőket a vasúton túlra vetette vissza.

U. bánya irányából tád-va az elg. elfoglalta Valériatelepet. Népliget É-i részén a helyzet tisztázatlan. Népligettől é-re lévő területekről az elg. Ény. irányában a laktanyák felé támad. Zugló irástól Dny-ra az elg. betört. Danuvia gyár elveszett. Rákosrendező pu-t az elg. 300 m-re megközelítette.

II. Budai hídfőben lényegesebb harccselekmény nem volt.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1005./I. hdt.I.a.

119 1945. január 8.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Elg. az éjszaka folyamán Rákosrendező pu. irányába támadott. Támadása 200-300 m térférség után elakadt. 13h 30'-kor elg. a Thököly út és Rákos patak mentén folytatta támadását a vasútvonal elérésére. Súlyos utcai harcokban a vasútvonal előtti utcáig sikerült az elg-nek előrejutnia. Ugyanezen időben elg. a bal szomszédnál a Rákos patak mindkét oldalán támadott. Tád-a itt is tért nyert Ény. irányban.

A reggeli órákban az elg. Törökőr területén is támadással kísérletezett, de szd. erejű betörését elreteszeltük.

Az esti órákban a harcok hevessége csökkent és saját tád-ok indultak a főellv. visszavételére.

Az utóbbi időben kapott emberanyag pótlás minősége harckésztség és helytállás szempontjából igen gyenge. Állandó felügyeletük és figyeltetésük a harccsoport pk-okra súlyos terheket ró. A ho. régi legénysége már majdnem teljesen elveszett. Az új pótlások legénysége közül sok a szökevény. A nem hungaristák általában az elg-hez pártolnak át, a hungaristák pedig Pest-re, vagy Buda-ra szökve hagyják ott első bevetésük után az első vonalat. Itt a Nyilaskeresztes Párt védelme alatt keresnek menedéket. Így a ho-nak juttatott több, mint 1000 fő hungarista pótlásból jelenleg egy sincs az arcvonalon annak ellenére, hogy véres veszteségük nem is volt. Ilyen körülmények között Budapest védelme a Pest-i hídfőben a már igen kis erejű német csapatokra és a régebbi kiképzésű, kipróbált, harcedzett, de már igen elvérzett magyar katonaságra támaszkodik. Hungaristák csak karhatalmi szolgálatokat látnak el. Ennek a katonaságnak a szellemét és hírnevét a saját magukat propagáló, majd komoly helyzetben gyáván megfutamodó hungarista önkéntesek a német szövetséges előtt elrontják. Cselekedeteikkel már nem egyszer hősiiesen helytálló csapatainkat súlyos helyzetbe keverték.

A ho. harcoló csapatai elszántak a végsőkig való helytállásra és él bennük a német felszabadító csapatokba vetett bizalom.

II. Borult, hideg idő. Utak jól járhatók.

120 1945. január 8.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. 7-ről 8-ra virradó éjjel élénk sorozatlövőfegyver-, aknavető- és a tüzérségi tevékenység.

Azzal a céllal, hogy leverjük a hadosztályunkkal szemben álló kemény ellenállást, 9 órakor újra támadás indul. Megalakult Vasilescu ezredes csoportosítása, amely frontálisan támad és Michailescu ezredes különítménye (120. harcparancs, másolatba foglalva), amely a 2. gyaloghadosztály sávjában harcol, azzal a céllal, hogy az ellenséget északról déli irányban átkarolja.

E nap sikerei:

Michailescu ezredes különítményével kb. 50 megerősített épületet foglalt el, teljesen meglepve az ellenséget és veszteségeket okozva neki. A különítmény elérte a 2051-es négyzettől (a postától délre lévő utca) északra és nyugatra fekvő szám nélküli négyzeteket.

A frontális támadás (Vasilescu csoportosítása) az ellenség erős ellenállása miatt nagyon keveset haladt előre.

A harcok ebben a sávban nagyon hevesek voltak és az elszenvedett veszteségek is érezhetőek.

17 órakor az ellenség kb. 11 lösszerrel és élelmiszerral [megrakott] ejtőernyőt dobott le a Budapesten bekerített csapatoknak.

18 óra tájban Michailescu ezredes úr különítménye megállított egy kelet-nyugati irányban indított ellenséges ellentámadást.

19 órakor a 94. gy.e. egyik századának – megkerülve az ezred előtti ellenséges állásokat – sikerült az ellenség védműveibe behatolnia.

Ezalatt Iovan őrnagy zászlóaljának (94. gy.e.) egész arcvonalán ellentámadás indult, amely a fent említett századot visszahúzódsra készítette.

Ez alkalommal ez a század 3 hadifoglyot ejtett.

Lacatușu Mihail tábornok úr, a hadosztály parancsnoka Sitaru Aurel százados, a 3. Hadműveleti iroda főnökének kíséretében az első vonalba ment és minden erejüket bevetve személyes bátorságukkal mutattak példát acsapatoknak, hogy a rendkívül súlyos harcok ellenére is elérjék a kitűzött célt.

Veszteségek:

- Halottak 15 közlegény
- Sebesültek 1 altiszt
 45 közlegény

Hadifoglyok:

- 87 magyar a 6. (nagyrészt) 18., 8. és 24. gy.e-ből

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 6-7.

121 1945. január 8.

Mihail Lacatușu tábornok 121. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyalogadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.435

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 8.

121. HARCPARANCS

1. Az ellenség egy részét kimozdítottuk helyéről a következő vonalakban: 2039., 2059. négyzetekben és a “V” formájú házakban.

2. A 19. gyaloghadosztály f. év I. 9-én folytatja a támadást, úgy ahogy ezt a 1945/120. sz. harcparancs előírja.

3. Michailescu csoportosítása és Vasilescu ezredes különítménye az 1945/120. sz. harcparancs szellemében teljes erővel folytatja a támadást.

A 95. gy.e. I. zászlóalja megerősíti Michailescu ezredes különítményét.

4. A tüzérség: Danubianu ezredes részletes tervének megfelelően előkészíti és támogatja a támadást.

5. Egész éjjel felderítést végeznek, hogy minél több hadifoglyot ejtsenek és hogy fenntartsák a harcérintkezést az

ellenséggel.

Ha az ellenség visszavonul, minden erővel üldözni kell.

6. A támadás időpontja: 1945. I. 9. 10 óra.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 36.

122 1945. január 8.

Mihail Lacatușu tábornok 122. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály

Vezérkar 3. iroda

Nr. 15.436

Parancsnokság, Józsefváros

1945. január 8.

122. HARCPARANCS

1. Az ellenség erőteljesebben tud harckocsikkal és gyalogsággal reagálni.

2. Hogy az ellenség esetleges akcióit kedvező feltételek között tudják elhárítani, a 19. gyaloghadosztály egy páncéltörő és gyalogság elleni reteszállást alakít ki a Sashalomtól nyugatra lévő mélyedésben és a vasúton.

3. A felderítés eredményének megfelelően a 96. gy.e. egyik zászlóalja és egyik páncéltörő ütege elkészíti és megszállja a reteszállást a 19. gyaloghadosztály sávjában.

A 96. gy.e. másik zászlóalja megerősítve a 36/II. páncéltörőkkel megszervezi a reteszállást a hadosztály sávjában.

4. Ennek a reteszállásnak a minél jobb elkészítése érdekében a következőket kell tenni:

- A 19. utászszázad aknamezőt telepít és robbantásokat készít elő úgy, ahogy azt a 7. hadtest műszaki szolgálatának 2724361945 sz. utasítása előírja.

- A páncéltörő fegyverek elhelyezése a harckocsik legvalószínűbb behatolási irányának lezárására

- A tüzelőállásokat a terepen az ellenség legvalószínűbb támadási irányában kell felállítani, hogy a lehető legnagyobb tűzsűrűség mellett a legmélyebb tűzterv alapján lehessen alkalmazni azokat

- Fedezékek építése, amit főleg civilekkel kell végeztetni.

5. A zászlóaljakat éjszakára a frontvonal közelében kell elszállásolni, hogy szükség esetén a lehető legrövidebb idő alatt el tudják foglalni helyüket a fedezékekben és fel tudják venni a harcot.

6. Próbariadók lesznek úgy nappal, mint éjjel, hogy mindenki pontosan tudja a saját helyét és feladatát.

7. Kapcsolattartás a zászlóaljakkal: telefonon. A zászlóaljak telefonon és hírvivőkön keresztül állandóan tartják a kapcsolatot az első vonallal.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 37.

123 1945. január 8.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 7/8-ra virradó éjszakára és a I. 8-ai nap folyamára az egységeink a 29. különleges harcparancsot kapják, amely az 1945. I. 7/8-i éjszakára az alábbiakat írja elő:

- Éjszakára az egységeink beássák magukat az elért vonalon, hogy képesek legyenek bármilyen ellenséges akcióval megbirkózni.

Harcérintkezésben maradnak az ellenséggel és abban az esetben, ha visszavonul, további parancs nélkül azonnal

megkezdik az előrenyomulást.

F. év I. 8-ára az alábbi rendelkezések érvényesek:

- 10 órakor a támadást minden egység újrakezdi, azzal a feladattal, hogy megsemmisítsék a lóversenypályán lévő állásokat, és hogy a hadosztály sávjában teljes hosszában elfoglalják a vasutat.

A vasút elfoglalása után nyomuljanak minél beljebb Budapest belsejébe.

A súlypont a 3. gd. lov. e-nél, mivel ott összpontosul a legnagyobb tüzéségi erő.

Ezért a 3. gd. lov. e. minél előbb foglalja el a vasutat, függetlenül a jobbszárny mozgásától; majd átkarolja a hadosztály sávjában még védekező állásokat.

A tüzéség előkészítése 9.50-től 10 óráig tart.

Az egységek tolják minél előre a megfigyelőpontokat, ahonnan a harcot vezetik.

A parancs alapján egységeink éjjel előretolták a felderítőket, hogy foglyokat ejtsenek, és hogy meghatározzák az ellenség védelmében mutatkozó réseket.

Minden felderítő kísérlet kudarcba fulladt az utcai harcokra felkészített épületekből jövő erős géppuskatűz miatt.

10 órakor 10 perces tüzéségi előkészítés után megkezdődött a támadás, amelynek súlypontja a 3. gd. lov.e. sávjában volt. 12.30-kor a 3. gd. lov.e. a vasútig jutott, amelyet a saját sávjában teljes egészében elfoglalt.

A 13. lov.e. balszárnya a 3. gd. lov. e-del együtt elfoglalta a vasutat és a jobbszárny visszavonult északkelet felé, és kapcsolatba lépett a jobb oldalon lévő 9. lov.e-del.

A 9. lov.e. nem tudott tovább menni, mert a lóversenypálya teljesen nyílt területén volt, amit az ellenség erős tűz alatt tartott a 19. gyaloghadosztály sávjából és a vasúti kereszteződés irányából.

A harc 19 óráig tartott, további területnyereségek nélkül, mert az ellenség szívósan berendezkedett a vasúttól nyugatra.

Estére az elért vonal a következő: a jobbszárny (9. lov.e.különítménye), 200 m-re nyugatra az 59. koordinátától, a centrum (13. lov.e.), a lóversenypálya délnyugati sarkánál átjut a parkon keresztül a vasútig, a balszárny a vasúton áll, amelyet annak ellenére tart, hogy az ellenség géppuskákkal és aknavetőkkel hevesen visszalőtt.

Elfoglaltak 20 épületet, ahol az ellenség 25 halottat hagyott hátra (német katonák).

A nap folyamán az ellenség nem használta tüzéségét, valószínűleg lőszerhiány miatt.

17 órakor az ellenséges légierő ejtőernyőkkel mindenféle utánpótlást dobott le a Budapesten bekerített csapatai számára, amelyek legnagyobb része baráti vonalakra esett.

Bármilyen nagyobb méretű átfogó ellenséges ellentámadást megelőzendő a 7. hadtest létrehozott egy, a Rákos árokban és a vasúti körgyűrűn húzódó ellenállási vonalat, melyet a második vonalbeli egységek tartanak.

Igy a 9. lovashadosztály sávjában a reteszállást a 31. gy.e. I. zászlóalja foglalja el. Ugyanakkor a 9. lovashadosztály 6. utász-lovasszázada a reteszállás előtt aknatelepítést végez.

Veszteségek:

- Halottak:	1 tiszt
	15 közlegény
- Sebesültek:	2 altiszt
	24 közlegény

Hadifoglyok:

- nem volt

Az időjárás: szép, havazás.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 251-253.

124 1945. január 9.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt: a keleti hídfőben tovább folytatódtak a súlyos védelmi harcok. További ellenséges támadások – újabban lángszórós hk-k támogatásával – mély betöréseket eredményeztek a Keleti pályaudvar mindkét oldalán. Nehéz utcai és épületharcokban a betöréseket sikerült elreteszelni. Az elg. és a saját veszteségek súlyosak. A nyugati hídfőben nem került sor jelentősebb ellenséges tevékenységekre.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212944.

125 1945. január 9.

Jelentés Budapest védőrségének ellátási helyzetéről.

Az 1945. I. 9-i napi jelentés melléklete.

Budapest ellátási helyzete.

ellátmány I.11-ig
takarmány I.10-ig
üzemanyag I.10-ig
gpu-lőszer I. 9-ig
av-lőszer I. 9-ig
k. táb. tar-lőszer I. 9-ig
egyéb lőszer I. 11-ig

Jelenleg 3 880 sebesült van Budapesten, közöttük 1 400 fekvő.

HL mikrofilmtár 628/7212947.

126 1945. január 9.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a jobbszármányon a 27. és 25. gd. lövészhadtest alakulataival folytatta a támadást, egyes irányokban 10 km-ig is előnyomult, elfoglalta BARTOT, ÚJGYÁLT, SZENTPÉTERIT (SVATY PETER), HETÉNYT (CHETIN), IZSÁT, KRATKE KESYT, és a nap végeztével harcot folytatott KET, VELKE, LUDINCE elfoglalásáért, befejezte NOVA VIESKA, GYÁL vasútállomás és délebbre a vasútvonal menti szakasz megtisztítását.

A balszármányon folytatta a BUDAPESTEN bekerített csoportosulás megsemmisítését, elfoglalt 59 háztömböt, és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 741, 9727, 942, 941, 940, 939, 947 háztömbök, a RÁKOS-patak déli partja határvonalán a PATAK utcáig, majd tovább a TATAI utcán a SZEGED útig, a RÁKOSI vasútállomásig, a 912, 1260, 1264, 1653, 1656, 1659, 1684, 1693, 2025, 2034, 2035, 2050, 2056, 2063, 2064 háztömbök határán, a 2332 háztömb keleti szélén húzódik (az összes pontok, a RÁKOSI vasútállomás kivételével a kezünkön vannak).

5. A 18. gd lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalt 669 háztömböt, teljesen megtisztította a NÉPLIGETET, KISPESTET, KOSSUTHFALVÁT, PESTSZENTERZSÉBETET és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 2341, 2671 tömbök, a NÉPLIGET, a 3100, 3104, 3108, 3330, 3302, 3512, 3505, 3761, 3762, 4144 háztömbök, a 4144 háztömbtől nyugatra lévő vasúti csomópont határán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/34-35

127 1945. január 9.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 101

A 46. HDS. TÖRZS 027/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT TÖRZSFŐNÖKÉNEK 1945. I. 09-ÉN 19.00 ÓRAKOR

Térkép 100.000 város térképe 15.000

1. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt, a nap második felében előerővel nem mutatott aktivitást, ritka tü. av. tüzellel és egyes irányokban rövid tűzcsapásokkal fejtett ki hatást csapataink harcrendjére.

CSEPEL körzetében tüzellel fejtett ki ellenállást a 316. löv. ho. 1075. löv. e.-e tevékenységével szemben.

PILISSZENTLÉLEK körzetében a 711. gy. ho. 731. gy.e.-e bekerítésben folytatott harcot alakulatainkkal.

A SZAMÁR-hegytől Ny-ra eső körzetben harcot folytat a 109. löv. ho. 309.löv. e.-ével.

Az ellenséges légierő páros és egyes repülőgépekkel folytatta a felderítést a hadsereg sávjában szórványos bombavetés mellett. Szállítórepülőgépekről teherszállmányokat dobott le BUDAPESTRE. Egész nap során 42 berepülést figyeltek meg, ebből 38 szállítórepülőgép volt.

2. A hadsereg egységei a nap második felében folytatták védelmük tökéletesítését műszaki szempontból és az ellenség fokozott felderítését végezték.

A 316. löv. ho. 1075. löv. e.-e felderítő osztagainak sikeres tevékenysége után támadásba ment át és elfoglalta FELSETÁT [?], CSŐSZHÁZAT, UNGÁRT, CSILLAGOT, KIRÁLYT és CSEPEL D-i környékén bocsátkozott harcba.

A 99. löv. ho. két zászlóalja PILISSZENTLÉLEK körzetében felmorzsoló harcot vív az ellenséggel.

A hadsereg egységeinek helyzete 17.00 órakor:

37. löv. hdt.: 83. tgy.dd. két zászlóalja a 3066, 3064, 3061 3038, 3037, 3036 háztömbökben. A harmadik zászlóalj a DUNA Ny-i partján a Hajókikötő (BUDAFOK felirattól D-re) és a 3066 háztömb közötti arcvonalon.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. (folyóközben) a KIRÁLY, CSEPEL környékétől D-re, CSILLAGTÓL 1 km-re ÉNy-ra húzódó arcvonalra jutott ki.
320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2755, 2748, a névtelen háztömbben (a 2736-tól ÉK-re) a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temetőben.
59. gd. löv. ho. 179. gd. löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában a 2226, 2216 háztömbökben.
176. gd. löv. e. a löv. hdt. pk. tartalékában BUDAÖRSÖN.
183. gd. löv. e. a TELKI, PÁTY arcvonalon.
108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, a 1912 É-i részén, a névtelen háztömbben (a 259 magp.-tól Ny-ra), az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938 háztömbben, az 1537 háztömb Ny-i részén, az 1532 háztömbben, az 1526 Ny-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1513, 1518 háztömbökben, az 1515, 1159, Ny-i részén, a 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.
10. gd. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 Ny- i részén, a 803, a névtelen háztömbökben, (a 300.0 magp.-tól Ny-ra) a 300.0 magp.-on, a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611 tömb É részén, a 612, 613, a névtelen (a 617-től Ny-ra) háztömbökben, a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. Együttműködik a 86. löv. ho.-lyal.
86. gd. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével)
309. gd. löv. e. SZAMÁRHEGY, 404 magp., a 386 magp.-tól 2 km-re DNy-ra.
263. gd. löv. e. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKÖTŐL 0,5 km-re DK-re, DOROGON.
260. gd.löv. e. DOROG ÉNy-i környékén, DOROGTÓL 1 km-re Dny-ra.
265. gd.löv. e. DOROGTÓL 1 km-re DNy-ra, CSOLNOK Ny-i környékén.
99. löv. ho. 206. löv. e. egyik löv. zlj.-a jobbszárny-alegységeivel elvágta az országotat PILISSZENTLÉLEKTŐL ÉK-re, balszárny-alegységeivel az 501 magp.-on. Második löv. zlj. a téglagyár (8436 háztömb) – CSEV arcvonalon.
1. löv. e. egyik löv. zlj. jobbszárny-alegységei az 501 magp.-on, a balszárnyiak DNy-ról megkerülve PILISSZENTLÉLEKET kijutottak annak Ny-i peremére.
Másik löv. zlj. KESZTÖLC határában, az 505 magp.-on, kőfejtésnél, a 299 magp.-tól 1,5 km-re D-re. A balszárny-alakulataival harcot folytat az ESZTERGOM – PILISSZENTLÉLEK közötti országútért.
197. löv. e. a 223, 305 magp.-on, ÚNY-ban.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. DOROGON.
6. g. dd. SÁRISÁP középső részén, Dágtól 1,5 km-re Ny-ra.
4. g. dd. DÁGTÓL 1,5 km-re Ny-ra, a 255 magp.-on, az erők egy részével fedezi a CSOLNOK, SÁRISÁP arcvonalat.
5. g. dd. ÚNYON összevonva.
23. löv. hdt.: 49. gd. löv. ho. 147. gd. löv. e.-e a 255, 264, (D) magp.-on.
149. gd. löv. e. a 264 (D) magp.-on, a 246 magp.-on, kőfejtésnél.
144. gd. löv. e. kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1 km ÉNy-ra.
19. löv. ho. 1310. löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNY ÉNy-i

környékén.

32. löv. e. MÁNYON, a 214 magp.-tól 1 km-re K-re, a 195 magp.-on.

315. löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉKON.

A 316. löv. ho. 1075. löv. e.-e a folyóközben 100 foglyot ejtett az 1. pc. ho. (m.) állományából.

A 109. gd. löv. ho. felderítő osztagai az ÓBUDAI szigeten felszabadítottak 500-nál több kényszermunkást (jugoszlávokat és lengyeleket).

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY
A 46. HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

GAVRIS EZREDES
A 46. HDS. TÖRZS HDM. OSZT.VEZETŐJE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/101-103

128 1945. január 9.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a Balck-seregcsoportnak.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 09.

18 óra 10

Rádiótávirat

1. 6. hdspság-nak
2. A Reichsführer-SS tábori parancsnokságának
3. SS-Vezetési Főhivatalnak Berlin-Wilmersdorf

Napi jelentés '45. I. 09.

A legnehezebb elhárító harcok a keleti hídfőben. A főellv. lerövidítése nyomán képzett tartalékok a Zuglótól Ny-ra lévő vasúti terület betörési pontjához vezényelve.

Az ellenséges támadások, amelyeket újabban lángszórós harcokcsik támogatnak, Kőbányától és Zuglótól NY-ra mély betöréseket értek el. A súlypont ott van. Nehéz utcai és közelharcban az ellenséget ellenlökések segítségével felfogtuk, visszavertük és elretesztük.

Saját és ellenséges veszteségek súlyosak. A nyugati hídfőn tüzérségi tűzrajtaütés. Az ellátási helyzet a legszigorúbb takarékosági intézkedéseket kényszeríti ki. A légi ellátás elmaradt. Eddig 3 t aknavetőgránát a kísértethajóból kimentve. A tü. löszert az ellenség a vízbe szórta. Élelmiszer kifosztva.

Ia/Tgb. Nr. 64/45. geh.

Lindenau vk. őrnagy

HL 13. páncélosadosztály iratai 14. fólió

BA-MA RH 27/13

129 1945. január 9.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az éjszaka folyamán nyugalom volt. Hajnalban az elg. megindította túlerejű támadását Rákosrendező pu. irányában a Rákos patak mindkét oldalán. Az elg. támadása itt a reggeli órákban kissé megakadt, majd a nap folyamán lángszórók és harcokcsik bevetésével egyre hevesebbé vált és lassan tért nyert.

A reggeli órákban Törökőr területén is erős elg. tád. indult, mely a vasútvonal elfoglalására irányult. Itt az elg-et betörés után elretesztük.

Az elg. nyomás a délutáni órákban mindinkább fokozódott és láthatóvá vált, hogy az elg. a Rákospalota-n és Ujpest-en lévő ala-ok elvágására törekszik, miáltal a Pest-i hídfőt ketté akarja vágni. Ezért nyomását Rákosrendező pályaudvar irányába újabb erők, hk-k, lángszórós hk-k, lángszórók bevetésével a délutáni órákban egyre fokozta és sikerült neki a pályaudvart elérni.

Egyes elg. jör-ök a du. folyamán a Városligetbe is beszivárogtak. A D. szárnyon az elg. saját erőinket a vasútvonalra szorította vissza.

Az esti órákban Schmidhuber né. tbk. csop. pcs-ot adott ki a Feldherrnhalle ho. főellv-ának visszavételére az Angyalföldi pu. /: Magdolnavárosi pu. :/ vonaláig. Ezáltal elkerülhető a Pest-i hídfő É. szárnyának levágása.

A nap folyamán igen súlyos támadások voltak a jobb szomszéd 12. ho. arcvonalán is, ahol az elg. súlyos utcai harcok után szintén tért nyert.

A mai nap folyamán nyilvánvalóvá vált, hogy az elg. megindította minden erő latbavetésével a Pest-i hídfő elfoglalására irányuló nagy támadását. Ezen az oldalon akarja a döntést kierőszakolni még a felmentés beérkezése előtt. Elg. tüzérés és av-ök a város állandó lövésével igen nagy károkat okoznak az épületekben és a kis területekre összezsúfolt járművek között.

Az üza. és élelem már fogytán, a húsellátás biztosítására a csap-ok és von. ala-ok leadják elgyengült lovaikat. A lakosság élelmezése is nagy nehézségekbe ütközik. A gyér ejtőernyős rep. szállítás a hiányokat pótolni nem képes. A né. felmentő csapatok, melyeknek támadása Komárom-tól indult Budapest felmentésére, állítólag a Vértes hegységben elakadtak. Budapest védői az utcákon torlaszokat építenek az elg. feltartóztatására. A lakosság körében az elg. bombázások, tü. és av. tűz igen nagy veszteséget okoznak. Budapest lakossága az óvóhelyen való életre rendezkedett be. A Duna hidakon való közlekedés kizárólag az Erzsébet hídra és a Lánc hídra korlátozódott. A D. összekötő vasúti hidat elg. elérte, ezért felrobbantottuk. A Ferenc József és Horthy-hidat az elg. állandó gyalogsági tűz alatt tartja. Itt az átkelés lehetetlen. A Margit híd Pest-i része még november elején véletlen folytán felrobbant. Itt eleinte német hadihíd, majd kompátkelés biztosította a közlekedést. Elg.-nek az Ó-Budai szigetre történt átkelése miatt ez sem használható.

II.Kisebb havazás. Hideg idő.Utak jól járhatóak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

130 1945. január 9.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

Az éjszaka folyamán az ellenség folytatta az élelmiszer- és lőszerutánpótlást légi úton.

10 órakor a hadosztály újrakezdte a támadást a vasút keleti oldalán lévő ellenséges állások ellen (121. harcparancs, másolatban mellékelve).

18 órára elérték a következő vonalat:

Jobb oldalon (Michailescu ezredeskülönítménye) a vasutat, a 144-es magassági ponton, továbbá kelet felé ALUNUL és TOPLITA közötti választóvonalon egészen a 2056. négyzet elejéig, azután a 2063-as négyzettől nyugatra található két szám nélküli négyzet, azután 100 méter a vasúti kereszteződésig, ahol a 9. lovashadosztállyal érintkeznek.

Ezen a helyen az ellenséges hídfőt bekerítéssel fenyegetjük.

Egész nap elkeseredett harc folyt, az ellenség rövid időközökkel háromszor is ellentámadásba kezdett.

13.30-kor három harckocsi és három páncéltörő ágyú – melyeket a németekkel teli gépkocsik húztak, géppuskákkal és golyószórókkal felszerelve – ellentámadást intézett Michailescu ezredes különítménye ellen.

15 órakor egy hasonló erejű ellentámadás indul a 94. gy.e. arcvonalán és ez 15.30-kor még egyszer megismétlődik.

Mindegyik ellentámadást visszavertük.

Hogy az esetleges ellentámadások idején kedvező feltételek mellett tudjanak helytállni, a 19. gyaloghadosztály egy páncélosok és gyalogság elleni reteszállást szervez a vasúton, SASHALOM-tól nyugatra lévő árokban.

E célból a 96. gy.e. egyik zászlóaljával elfoglalja ezt a vonalat a 19. hadosztály sávjában és a másikkal pedig a 9. lovashadosztály sávjában (a 122. különleges harcparancs, másolatban mellékelve).

A napi időjárás: szakad a hó, sűrű köd, 10 cm hó.

Az ellenséges légielő mégis folytatja a városban bekerített csapatok utánpótlását.

Veszteségek:

- Halottak	1 közlegény
- Sebesült ek	1 altiszt
	32 közlegény

Hadifoglyok:

- 128 magyar a 6. gy.e-ből
- 2 német: egy a 13. páncélosadosztályból és egy a 977. e-ből
- mintegy 50 épületet elfoglaltunk

17.30 körül Constantin Vasilescu ezredes, a 19. gyalogdandár parancsnoka és Botoacă Ilie hadnagy, a dandár segédtisztje miközben az első vonalból követték a harc menetét, aknavetőlövedéktől súlyosan megsebesültek.

A hadosztály egészségügyi egységéhez hozták vissza őket. Két nap szenvedés után Vasilescu ezredes elhunyt.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 7-8.

131 1945. január 9.

Mihail Lacatușu tábornok 123. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.449

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 9.

123. HARCPARANCS

1. A megtört ellenség komolyabb ellenállást fejt ki a vasúton és a vasút nyugati részén lévő épületekben, és néhány háztömbben a vasút keleti oldalán. A f. év I. 9-i nap folyamán harcokocsikkal, páncéltörő ágyúkkal és egyéb löfegyverekkel válaszolt.

2. A 19. gyaloghadosztály a f. év I. 9/10-ei éjszakán azzal a céllal folytatja a támadást, hogy a vasút keleti oldalán álló háztömbökben befejezze a még meglévő állások átkarolását és felszámolását, majd erejét a jobbszárnyra összpontosítva tovább támad, hogy elérje a 114./1945. sz. harcparancs célját.

3. Michailescu ezredes különítménye folytatja a vasút keleti oldalán álló háztömbökben lévő ellenség átkarolását és megsemmisítését, majd erejét a jobbszárnyra összpontosítva a 2. gyaloghadosztállyal együtt folytatja a támadást, hogy elérje a 114. harcparancs célját.

4. Ionescu ezredes csoportosítása f. év I. 9/10-re virradóra Michailescu ezredes különítményével együttműködve azzal a céllal folytatja a támadást, hogy a vasút keleti oldalán álló háztömbökben befejezze az ellenség átkarolását és felszámolását, majd tovább támad, hogy elérje a 114./1945. sz. harcparancs célját.

5. A tüzérség Danubianu ezredes terve szerint jár el, aki e célból felveszi a kapcsolatot a 7. hadtest tüzérparancsnokával.

6. A támadás 20 perces tüzérségi előkészítés után f. év I. 10-én 10.50-kor kezdődik.

7. F. év I. 10/11 -re virradóra a 96. gy.e. leváltja az első vonalból a 94. gy.e-et, amelyik a Sshalom nyugati felén lévő vasút töltésére húzódik, azzal a feladattal, amelyet eddig a 96. ezred teljesített (122. különleges parancs).

A 96. gy.e. felderítő akciója és frontvonalhoz közelítése 10-én történik.

A páncéltörő fegyverek helyükön maradnak a 96. gy.e. számára.

8. A 95. gy.e. a hadosztály tartaléka lesz és a dandárparancsnokság mellett helyezkedik el (2082., 2083., 2085., 2086., 2054. háztömbök) szükség esetén beavatkozásra készen Ionescu ezredes csoportosításának arcvonalán és szárnyain.

19. gyaloghadosztály parancsnoka
M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 38.

132 1945. január 9.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 8/9-re a 7. hadtest a 31. gy.e. II. zászlóalját a 9. lovashadosztálynak rendeli alá és a 91. harcparancsban a támadás folytatását rendeli el f. év I. 9-én 10 órától, a hadosztály által megszabott tüzérségi előkészítést követően azzal a céllal, hogy foglalja el a vasutat és azután folytassa a támadást Budapest központja felé.

Ezért az egységek számára kiadott 30. különleges harcparancs a következőket írja elő:

1. F. év I. 8/9-re éjszaka Grunau alezredes különítményét a 31. gy.e. II. zászlóalja leváltja.

A leváltás után Grunau alezredes különítménye a 9. lovashadosztály tartalékaként csoportosul a lóversenypálya keleti részén lévő barakokba, úgy, hogy közbe tudjon lépni akár a vasúti kereszteződésnél, akár párhuzamosan a vasúttal.

2. F. év I. 9-én a támadás 10 órakor újraindul a 7. hadtest által meghatározott feladattal az alábbi hadműveleteket hajtva végre:

- a 31. gy.e. II. zászlóalja a 19. gyaloghadosztállyal együtt támad a vasúti kereszteződés irányában.

- Grunau alezredes különítménye (a 9. lov.e. és 31. gy.e. I. zászlóalja) a lóversenypálya tribünjei felől vasúti kereszteződés irányába támad és átkarolja a lóversenypálya nyugatra fekvő park északnyugati pontján álló épületeket.

A 3. gd. lov.e. szilárdan tartja a vasutat és tüzzel támogatja Grunau alezredeskülönítményét.

A tüzérségi előkészítés 15 percig tart és a lóversenypálya északnyugati sarkára, valamint a vasúti kereszteződésre irányul.

A támadás idején a tüzérség kérés szerint támogatja a különítményeket, főként közvetlen irányzást alkalmazva.

Miután minden egység eléri a vasutat, együtt a szomszédos szovjet csapatokkal folytatják a támadást a vasúttól nyugatra, hogy elfoglalják a vasúttól nyugatra 300-400 méterre lévő laktanyákat.

6 órakor Grunau alezredes különítményét egészében felváltotta a 31. gy.e. II. zászlóalja.

Grunau alezredes különítménye a tribün mellett összpontosul és nem a lóversenypályától keletre fekvő barakkoknál.

A támadás 15 perces tüzérségi előkészítés után 10 órakor kezdődik.

A hadművelet a 30. különleges parancsban előírtak szerint folyt.

A 31. gy.e. II. zászlóalja előnyomulását erősen akadályozta az a tűz, amely a vasúti kereszteződés felől és az északnyugatra lévő házakból jött.

A 31. gy.e. II. zászlóaljának előrenyomulását megkönnyítendő Grunau ezredes különítménye azt a parancsot kapta, hogy erőteljesebben támadjon és ezen akció következtében rövid idő alatt sikerült elfoglalni a sáv északi részén álló épületeket (a vasúti kereszteződéstől délkeletre), s megtisztítva a sávban található valamennyi házcsoportot lehetővé tenni a 31. gy.e. II. zászlóalja számára, hogy kijusson a vasúthoz.

17 órára a hadosztály minden berendezésével együtt elfoglalta és birtokba vette a lóversenypályát; a teljes első vonal a vasúton, míg az előretoltr járóőrök a vasúttól nyugatra álltak.

18 órakor, miután a jobboldali különítmények eljutottak a vasúthoz, a 3. gd. lov. e-nek a 2346-os és 2347-es négyzetek felét elfoglalva sikerült a vasúttól kb. 200 m-re nyugatra tolni arcvonalát.

A nap folyamán a vasút elfoglalására végrehajtott hadművelet során különösen kitűntek:

- Ioan Davidescu alezredes, a 9. lovashadosztály vezérkari főnöke, aki a harcscsoportot vezette és a házcsoportok mögé jutott, azonnali visszavonulásra kényszerítve az ellenséget.

- Eftimiu Gheorghe hadnagy, a 9. lov.e-ből, aki egy rohamosztagot vezetett és személyesen résztvett az épületek elleni gránátharcban.

- Pop Dănilă hadnagy, 6. lovas-tüzérezred megfigyelője, aki önként vett részt a rohamban, mint golyószórós.

- Ghiorghisor Marin százados lovasszázada, a 13. lov.e-ből, amely visszaverte az ellenség valamennyi kísérletét a vasutat támadó különítmény szárnyán.

A későbbiekben egységeink nem tudtak nyugat felé előrehaladni, mert az ellenség jól szervezett tüze megállította őket.

A nap folyamán 34 épületet foglaltak el.

Az ellenség 15 halottat hagyott hátra.

Veszteségek:

- Halottak 2 közlegény
- Sebesültek 19 közlegény

Hadifoglyok:

- 3 német a 71. páncélos lovasszázadból(sic!)

Zsákmány: 2 nehézgéppuska

Az időjárás: havazik.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 253-255.

133 1945. január 9.

A Dörner-harcscsoport parancsnokának 3. számú harcscsoportparancsa az alárendelt alakulatok részére.

Dörner-harcscsoport
Ia. Nr. 28/45 titk.

Háp, 1945. 01. 09/20.45

3. számú harcscsoportparancs (1:25 000)

1.) **Ellenség:** Az ellenség az elmúlt éjszaka és egész álló nap a frontszakasz egész arcvonalán támadott. Súlyponti helyzet a jobbszárnyon, valamint a 93. gr.e-nél. Nagyobb területnyereséget nem ért el. A veszteségeink okozta legyengülés miatt a harcscsoport arcvonalszakaszát lerövidítettük.

2.) A Dörner-harcscsoport továbbra is szívós elszántsággal védelmez minden méternyi területet.

3.) Az új arcvonalszakaszon bevetésben maradnak:
jobbra elől Kündiger-harccsoport⁴⁷,
balra elől: 66. pcgr.e. a neki alárendelt 13. pc.feld.o-al.
Sávhatárok közöttük mint eddig.

4.) Sávhatárok

a) 22. SS-lov.ho-hoz: Orczy-tér északi csücske – Kerepesi temető délkeleti sarka – Tomcsányi utca (bezár.).

b) FHH pcgr.ho-hoz (Wolff-harccsoport):

Denk [Deák] Ferenc-utca (FHH) – Király-utca a Tereckör-utcai [Teréz körúti] kereszteződésig (FHH) –Erzsepkör-utca[Erzsébet körút] – onnan kelet felé a Dohány-utca Rottenbiller-utcai kereszteződésig – István-utca [István út] (FHH) a Városliget délkeleti sarkáig és egyenes vonalban a Thököly-utca [út] és a Gisela-utca [Gizella út] kereszteződéséig (FHH kereszteződés) – Thököly-utca (FHH).

5.) Erők:

a) A 93. gr. e. Wolff-harccsoport által történt felváltása után a 93. gr.e. pk-a az e-nek közvetlenül alárendelt harcoló részek mindegyikét vezényelje a 66. pcgr.e-hez.

b) Az éjszaka folyamán 1 szakasz töltőlöv. és a 13. pc. tü. e. 9. útege gyalogsági feladattal a Kündiger-harccsoport-hoz vezényeltetik.

6.) A 4. pc. e. /II. o-t (Mittasch) és a FHH pcgr.e./ I. zlj-t (Grün) a leváltás végrehajtása után parancsnokaik az ez idő szerint a Kündiger-harccsoportnál és a 66. pcgr.e-nél bevetett részek kivételével vonják ki és a Keleti pályaudvar közvetlen közelében gyülekeztessék (É-on Grün, D-en Mittasch). Küldjenek összekötőtisztet, ill. helyismerettel rendelkező futárt a Dörner-féle harcálláspontra.

7.) A 13. pc. tü. e. parancsnokának parancsa van arra, hogy új arcvonalszakaszra való átcsoportosítás révén erőteljesebb tüzérségi támogatást adjon.

8.) A 93. gr. e. törzse a leváltás és a gy. erők átvezénylése után a harccsoport-harcálláspontra közül gyülekezzenek és a harccsoport tartalékaként készenlétben áll. A megtörtént leváltást és átvezénylést jelentsék.

9) Híradóösszeköttetések: a) a Kündiger-harccsoport-hoz: közvetlenül Fábiánon keresztül
rádió rátelepült

b) a 66. pcgr. e-hez: a, közvetlenül Fábiánon keresztül
b, rádió rátelepült

10.) Harcálláspontra: Rákóczi utca [út] 70-72, Metropol-Hotel (elfoglalva 01.10-én 9 óra 30-tól)

Dörner
SS-Standartenführer

HL 13. páncélososztály iratai 15. fólió
BA-MA RH 27/13

134 1945. január 10.

A Dél Hadseregcsoporthoz hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS hdt.: a keleti hídfőben Pestújhely, Rákospalota és Újpest erős ellenséges nyomásra elveszett. A nyugati hídfőben nem volt különösebb harci tevékenység.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212948.

47 A 271. népi gránátoshadosztály Budapestre besorozott harccsoportja Herbert Kündiger alezredes parancsnoksága alatt, amely a 978. gránátosezred és a 271. tüzérezred részeitől, valamint egyéb ide besorozott kisebb kötelékekből állt.

135 1945. január 10.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

Kiegészítés:

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség csak a délutáni órákban támadta a keleti hídfőt, súllyal délen és délkeleten, ahol valamennyi betörést sikerült elreteszelni. Ellenintézkedések a főellv. visszaszerzésére folyamatban. A támadásokat ismét erős tü. és av. tűz, valamint lángszórós harckocsik támogatták.

A nyugati hídfőben av. és pct. á. zavarótűz.

A csapatok hangulata az igen nagy megterhelés és az ember feletti teljesítmények ellenére bizakodó.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212955.

136 1945. január 10.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

3. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon a 27. és 25 gd. lövészhadtest alakulataival folytatta a támadást, makacs harcokat folytatott az ellentámadó ellenséggel az alábbi körzetekben.

VELKE LUDINCÉNÉL két gyalogszázlőaljhoz közeli élőerővel, 10 harckocsival és önjáró löveggel, PERBÉTÉTOL északra zászlóaljnál nagyobb gyalogsággal, 5-8 harckocsival és önjáró löveggel, ÚJGYALTÓL északkeletre zászlóaljnál nagyobb gyalogsággal és 8 harckocsival, valamint 7 páncélozott szállító harcjárművel, KOMÁROM (KOMÁRNO) irányából mintegy 20 harckocsival és önjáró löveggel. A hadsereg elfoglalta BINÁT, NOVA VIESKÁT, ANTALHÁZÁT, PERBÉTÉT, GYÁL vasútállomást, MARTOST, ZELENY HAJT, DULOVOT, PINTÉRT, a KOMARNO TEHELNA vasútállomást és a nap végeztével harcot folytatott ÉRSEK, VELKÉ LUDINCE, KERT, SZENTISTVÁN, NOVA TRESENA, BAGOTA elfoglalásáért. A 25. gd. lövészhadtest alakulataival kijutott a NYITRA folyó keleti partjára MARTOSTÓL (MARTOVCE) 3 km-el északra és a DUNA folyó közti szakaszon.

A balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 802 háztömböt, visszaverte az ellenség ellentámadását a RÁKOSI vasútállomás körzetében, melyet két gyalogszázlőalj erejével és 20 harckocsi és önjáró löveg támogatásával indított, teljesen megtisztította KÁPOSZTÁSMEGYERT, ÚJPESTET, RÁKOSPALOTÁT, PALOTAÚJFALUT, KOVÁCSIT, PESTÚJHELYET és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 477 háztömb északi felén, a 491, 493, 494, 495, 521, 526, 527, 529, 530, 540, 697, 709, 694, 695, 942, 940, 939, 682, 678, 667, 899, 906, 911, 919 háztömbök, a RÁKOSI vasútállomás, az 1257 háztömb, a VÁROSLIGET északkeleti része, az 1658, 1663, 1664, 1690, 2024, 2034, 2042 háztömbök, 2332 tömb keleti felének a határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

4. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, elfoglalt 29 háztömböt, és visszaverte az ellenség több ellentámadását, melyet 1-2 gyalogszázlőalj és 6-8 harckocsi részvételével indított a KEREPESI temető, a KOBÁNYAI út környékéről és a nap végeztével harcot folytatott azon az arcvonalon, amely a 2345, 2337, 2336, 2338, 2340, 2669, 2670, 2663, 2889, 3104 háztömbök, a 3297 tömb északi fele és a 3303 tömbtől nyugatra lévő névtelen háztömb határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/38-39

137 1945. január 10.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 115

A 46. HDS. TÖRZS 010/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 10-ÉN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000 várostérkép 15.000

1. I. 10. folyamán az ellenség BUDAPEST Ny-i részén élőerővel aktivitást nem mutatott, alakulatainkkal tűzpárbajt vívott.

A hadsereg balszárny-alakulatainak arcvonala előtt a korábbi vonalat foglalta el, tüzharcot vívott és egyes szakaszokon korlátozott gyalogsági támadásokkal harckocsitámogatás mellett javította állásait.

A I. 10-re virradó éjjelen ismételt támadások eredményeként az ellenségnek sikerült elfoglalni a SZAMÁR-hegyet és 404 magp.-ot. A nap folyamán erről a vonalról kiindulva keleti irányban 5 támadást kezdeményezett, ezek mindegyikének ereje gyalogszázad – zászlóalj 3-10 páncélozott harcjármű támogatásával. Az ellenség összes támadását visszavertük, kilőttünk és felgyújtottunk 7 harckocsit és önjáró löveget, 1 páncélozott szállító harcjárművet.

Az ellenséges légielő folytatta teherszállítványok ledobását BUDAPESTRE, egyes repülőgépekkel felderítést folytatott. Egész nap során 25 berepülés történt, ebből 20 szállítórepülőgép volt.

2. A hadsereg I. 10. folyamán folytatta az elfoglalt arcvonal védelmének tökéletesítését és folytatta a szembenálló ellenség felderítését. A 10. gd. löv. hdt. Alakulatai harcot vívtak a harckocsikkal és gyalogsággal támadó ellenséggel az ESZTERGOMTÓL K-re lévő körzetben.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóaljával a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben. A harmadik zászlóalj a dandár pk. tartalékában a 3066, 3043, 3042 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. két löv. zlj.-a a CSEPEL-sziget partján, a vágóhíd, a 102 magp. És a rádióállomás határvonalán, a harmadik zlj. Menetben kel át a DUNÁN a hadosztály sávjában.
320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2755, 2748, háztömbökben, a névtelen háztömbben (a 2736 tömbtől ÉK-re) a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temetőben.
59. gd. löv. ho. a 179. gd. löv. e. a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben.
176. gd. löv. e. a löv. hdt. Pk. tartalékaként BUDAÖRSÖN.
183. gd. löv. e. a TELKI, PÁTY határvonalon.
108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a névtelen háztömbben (a 259 magp.-tól NY-ra) az 1914 háztömbben (a tér nélkül) az 1938, 1532 háztömbben, az 1537, 1526 háztömbök NY-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1517, 1518. háztömbökben, az 1515, 1159 nyugati részein, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807, 803 háztömbökben, a 805 NY-i részén, a névtelen háztömbben, (a 300.0 magp.-tól NY-ra) a 300.0 magp.-on, a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr 11).
109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) az 1711, 612, 613 háztömbök É-i részén, a névtelen háztömbben (a 617 háztömbtől NY-ra, a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. Egy löv. e. a 86. gd. löv. ho.-nak alárendelve tevékenykedik.
86. gd. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) a 309. gd. löv. e. visszaveri az ellenséges gyalogság és harckocsik támadását azon az arcvonalon, amely a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin a 404 magp.-tól 1,5 km-re K-re és a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra húzódik.
263. gd. löv. e. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, a SÁTORKÖTŐTŐL 0,5 km-re DK-re, DOROGON.
260. gd. löv. e. DOROG ÉNy-i környékén, DOROGTÓL 1 km-re DNy-ra.
265. gd. löv. e. DOROGTÓL 1 km-re DNy-ra, CSOLNOK NY-i környékén.
99. löv. ho. 206. löv. e.-e egyik löv. zlj.-a tűzharcot vív az ellenséggel PILISSZENTLÉLEK É-i körzetében, másik löv. zlj.-a CSÉV körzetében áll.
1. löv. e. egyik löv. zlj.-a 501 magp. PILISSZENTLÉLEK D-i környékén, másik löv. zlj.-a azon az arcvonalon, amely kőfejtés (D), kőfejtés (É), a 299 magp.-tól D-re húzódik.
197. löv. e. a 223 magp., a 218 magp.-tól 1 km-re DK-re, a 255 magp.-ig húzódó arcvonalon.

2. gd. G. hdt.:

37. hk. Dd. DOROGON,
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1 km-re keletre, 255 magp.-ig húzódó arcvonalat.
6. g. dd. SÁRISÁPON, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. 147. gd. löv. e. a 255, 264 (D) magp., SÁNDOR.
149. gd. löv. e. SÁNDOR, a 246 magp., kőfejtés.
144. gd. löv. e. kőfejtés, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.

19. löv. ho. 1310. löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNY ÉNy-i környéke.
32. löv. e. MÁNY D-i része, a 214 magp.-tól 1 km-re K-re, a 195 magp.
315. löv. e. az országúti kereszteződés ZSÁMBÉK NY-i környékén, a 268 magp. ZSÁMBÉKTÓL 2 km DNy-ra.

I. 10-én megsemmisült az ellenség több mint 150 katonája és tisztje, kilöve és felgyújtva 7 harcokcsi és önjáró lövege, 1 páncélos szállítójárműve.

BUDAPEST NY-i részén foglyokat ejtettünk a 8. lov. ho. és az 1. lov. ho. (m.) állományából.

A pontosított adatok szerint CSEPEL elfoglalásánál zsákmányunk 40 traktor, 30 gépkocsi, 5 vagon hadianyag, 100 géppuska, 10 különböző űrméretű ágyú, 100 különböző kocsi, 10 gőzmozdony, 2000 puska, 25 iparvállalat, ezek között repülőgépmotorgyár és harcokcsiüzem, lőszergyár, villamos berendezések gyára stb., erőmű és állami rádióállomás (leszerelt állapotban)

Fogságba esett több mint 900 katona és tiszt túlnyomó részben az 1. pc. ho. (magyarok) állományából.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/115-117

138 1945. január 10.

A 46. hadsereg jelentése az ellenség veszteségeiről és a zsákmányról.

Bodo-kód 118

A 3. UKRÁN FRONT TÖRZSFŐNÖKÉNEK

Jelentek a 46. hadsereg csapatai által az ellenségnek okozott veszteségekről 1945. I. 1-10. között.

	Megsemmisítettünk	Zsákmányoltunk
Katonák és tisztek	7.800	5.859
Harcokcsik, önjáró lövegek	83	8 felderítő harcokcsi
Páncélozott szállító harcjármű	35	1
Vontatók	4	44
Gépjárművek	65	108
Különböző lövegek	52	12
Aknaveetők	61	18
Géppuskák	380	147
Puskák és gpi.	-	4.416
Repülőgépek	2	6 (sérült)
Megerősített házak	32	-
Gőzmozdonyok	-	21
Vasúti kocsik	-	1.030
Különböző raktárak	-	13
Üzemek	-	Több mint 30 (benne repülőgép-, lőszer-, löveg-, harcokcsiüzem, erőmű, vegyipari üzem stb.)

Villamoskocsi	-	30
Rádiókészülékek	-	1.000

Továbbá lőszer, gázálcok és egyéb jelentős mennyiségű hadianyag.

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A 46. HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

GAVRIS EZREDES,
A 46. HADSEREG TÖRZSE HADMŰVELET OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/118

139 1945. január 10.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés 1 : 50.000

I. Pesti hidfő elfoglalását elg. erős tartalékok bevetésével igyekszik gyorsítani. Pestszenterzsébet Ény-on és Rákosliget Ék-i részén az elg.-nek sikerült 1200 m-re betörnne.

II. Rákosrend. pu-t az elg. elfoglalta. I. 9-én éjszaka Újpestet kiürítették. A Bpest-Magdolnaváros v. á-nál tervezett védőállást az elg. áttörte és estig Rákosp. vonalát érte el.

Budai hídfőben lényegesebb harcselekmény nem volt. Av. és tü. tűz fokozódik.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1025./I.hdt.I.a.

140 1945. január 10.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. A Feldherrnhalle hadosztály főellv.-ának visszavétele a Thököly útig történt kiterjesztésével kapcsolatban a 18/I. zlj. pk. harccsoportja kivonásra került és a jövőben a 13. né. felderítő osztálynak lesz alárendelve.

Az éjszaka folyamán a 18/I.zlj. pk. harccsoportja átcsoportosított a ho. D. szárnyára, hol a Kerepesi vasút és útkereszteződésnél kerül bevetésre.

Az éj folyamán elg. behatás nélkül arcvonalunkat a né. csop. pk. parancsára a vasút vonaláig visszavettük. Az esti órákban a Törökőr-nél betört elg-et elreteszeltük.

A nap folyamán csak kisebb, felderítés jellegű elg. harcselekmények voltak. Elg. és saját részről a csapatok rendezése és az új állásokban való berendezkedést folyt.

Helyzet a jobb szomszédnál: A Józsefváros-i pu. birtokáért súlyos harcok folynak. Elg. betört a Kerepesi temetőbe.

Helyzet a bal szomszédnál: I. 9-én a Feldherrnhalle ho. alakulatai Újpest-et kiürítették. A Magdolnavárosi vá-nál tervezett védőállást az elg. áttörte és estig a Rákospatak vonalát érte el.

Egész nap folyamán az elg. erős tü. és av. tűz alatt tartotta a város belső részeit. Nagy pusztításokat okozott.

Intézkedések a nap folyamán:

A Schmidhuber csop. 5. sz. csoportparancs 8. pontjára hop. riadóegységeket szervezett a ho-nak még harcraftogható tisztjeiből és legénységéből. A parancs szerint tekintet nélkül kell lenni arra, hogy a riadóegységek bevetése esetén a hop. bármilyen vezetési, ellátási, utánpótlási tevékenységet folytathasson. Sőt a fennmaradt részek még a fennmaradó anyag megvédésére, valamint az önvédelemre sem képesek. /: 102./10. gy. ho. I. a. 45. I. 10. ./

Az ala-októl mind gyakrabban érkezik panasz arról, hogy a németek a harcoló magyar kötelékeket megosztják és kisebb részekre széttagolva alkalmazzák, miáltal a magyar vezetést, utánpótlást, nyilvántartást lehetetlenné teszik. Hop. 98/10. gy. ho. I. a. 45. I. 10. szám alatt felettes parancsnokságaihoz felterjesztést intézett ez ügyben, kérve a magyar egységek meghagyását.

A nap folyamán a hop. a német felettes parancsnokságtól értesítést kapott ejtőernyőn érkezett szállítóbombák felhasználására, és arra, hogy az arcvonal mögött kommunista bandák partizán-tevékenységet folytatnak. /:97. és 99./10. gy. ho. I. a. 45. I. 10. ./

Az I. hdt. pság. 107./10. gy. ho. I. a. 45. I. 10. szám alatt mellékelt rendeletben intézkedett a feladat nélküli alakulatok és fegyverzet felhasználására, mely szerint a Rákóczi úttól É-ra lévő ala-ok és fegyverzet felhasználása, felkutatása a 10. gy. ho. feladata.

Honvéd egyénektől mind gyakrabban érkezik panasz arra vonatkozóan, hogy Hungarista Karhatalmi járőrök őket erőszakkal lefegyverzik, sőt tettelegesen bántalmazzák. Az utóbbi időben egy szolgálati jelvényrel, valamint htr. cső.

igazolvánnyal szabályszerűen ellátott tábori csendőrünket fegyvereztek le, pár napig fogva tartották és fogsága alatt tettlegesen bántalmazták. /: 105./10. gy. ho. I. a. 45. I. 10. :/ Arra vonatkozólag, hogy jogosult-e egy polgári párt katonákat lefegyverezni, azoknak parancsot adni és a honvédségnek jutatott pótlásból erőszakosan toborozni, hop. felterjesztést intézett az I. hdt. pság-hoz.

II. Hideg idő. Utak jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

141 1945. január 10.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

Folytatva a harcot, f. év I. 9-ről 10-re virradó éjjel súlyos utcai harcok árán a hadosztálynak sikerült felszámolni az ellenállást a vasút keleti részénél és elfoglalni a vasutat (RÁKOSFALVA nyugat)

10.50-kor a 123. harcparancs szerint (másolat mellékelve) a támadás újraindul és sikerül bejutni a vasút nyugati oldalán lévő háztömbökbe, ahol jelenleg is nehéz harcok folynak.

A HUNGÁRIA utcán(sic!) ellenséges harcokocsik és német gyalogosokat szállító lövészpáncélosok támogatják az úttól keletre eső háztömbökben harcoló csapatokat.

9 órától a hadosztály harcálláspontja: RÁKOSFALVA (a nagytemplomtól északnyugatra eső házcsoport)

A különlegesen nehéz harcok miatt a veszteségek ismét jelentősek voltak:

- Halottak 1 tiszt, Micu százados (94. gy.e-ből)
 5 közlegény
- Sebesültek: 2 tiszt, Vâlceanu, Manta hadnagyok (a 94. valamint a 95. gy.e-ből)
 25 közlegény
- Sokkoltak: 3 közlegény

Hadifoglyok:

- 3 magyar tiszt a 96. gy.e-ből és 5014., 8604. munkaszolgálatos alakulattól
- 240 közlegény
- 1 német a 13. páncéloshadosztályból

Elfoglaltunk:

- egy sörgyárat
- két kalapgyárat
- egy konzervgyárat
- egy textilgyárat

- egy sajtüzemet.

Ezen a napon a Budapestet támadó erők csoportjának vezetését átvette a szovjet AFONIN⁴⁸ dandártábornok(sic!). Ebben a helyzetben Sova Nicolae hadtest-tábornok úr átadta a 7. hadtest vezetését Lacatusu Mihail tábornok úrnak, aki megtartja a 19. gyaloghadosztály parancsnokságát is.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 8-9.

142 1945. január 10.

Mihail Lacatusu tábornok 124. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.456

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 10. 22 óra

124. HARCPARANCS

1. Az ellenség a vasút nyugati oldalán fekvő háztömbökben védekezik.
2. A 19. gyaloghadosztály minden erővel folytatja a támadást f. év I. 10/11-re virradó éjszaka és f. év I. 11-én, hogy az ellenséges állások átkarolásával megtörje az ellenséget és elérje a 114. harcparancs célját.

48 I. M. Afonyin vezérőrnagy, a szovjet 18. önálló lövészhadtest parancsnoka. (A tévedés oka az lehetett, hogy a szovjet Vörös Hadseregben az egycsillagos tábornok vezérőrnagy volt, míg a román csapatoknál csak dandártábornok.)

3. Gheorghiu ezredes csoportosítása:

- 96. gy.e.,
- 19. és 119. (Sacarin hadnagy) páncéltörő zászlóalj,
- 42. tüzérezred 120 mm-es aknavető III. osztálya,
- a szövetséges 114. páncéltörő ezred

f. év I. 10/11-re virradóra és 11-én meglepetésszerűen támad és északról délnek, illetve délről észak felé kerülve kiverik az ellenséges erőket az épületekből, megnyitva az utat a Duna felé.

A csoport a szomszédokkal együtt merészen támad, hogy megsemmisítse vagy fogságba ejtse a szemben álló ellenséget és minél előbb teljesítse a 114. harcparancs céljait.

4. Tüzérség közvetlen támogatásban:

- 42. tüzérezred I. osztálya - Tanase őrnagy zászlóalját támogatja
- 42. tüzérezred II. osztálya - Buriu őrnagy zászlóalját támogatja

A nehézüzérség kérésre a hadosztályon keresztül

5. Tartalékok: a 94. gy.e. a 122. harcparancsnak megfelelően a vasúti töltésen, úgy hogy szükség esetén beavatkozzon az arcvonal előtt.

A 95. gy.e. a hadosztály tartalékában a 123. harcparancsban előírt feladattal.

6. A hadosztály parancsnoksága f. év I. 10-én 10 órától Rákosfalván.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatusu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 39.

143 1945. január 10.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 9/10-e éjszakára a következő harccselekményeket rendelték el:

- Az egységek az elért vonalon beássák magukat úgy, hogy minden ellenséges támadást képesek legyenek visszaverni.

- Őrjáratok révén szoros harcérintkezésben maradnak az ellenséggel, hogy a csapatok azonnal mozgásba lendüljenek, ha az ellenség visszahúzódik.

- Az egységek előretolják a páncéltörő ágyúkat a Ferenc József laktanyát körülvevő falig.

- Az utászok segítségével lőréseket és átjárókat kell vágni a laktanya falába, hogy az egységek behatolhassanak.

F. év I. 10-i előírások:

- a támadás a szovjet szomszédokkal együtt folytatódik, erő kifejtés délen, azzal a céllal, hogy a Ferenc József laktanyát észak-dél irányban átkarolják.

Azután minél mélyebben behatolni Budapestre.

A tüzérségi előkészítés 10.30-tól 10.50-ig.

A támadás időpontja: 10.50.

Grunau alezredes különítménye, a hadosztály tartaléka, kezdetben a tribünök mellett csoportosul, majd követi az előrehaladás ritmusát a balszárny mögött.

A tüzérség csoportosítása és feladatai változatlanok.

20 perces tüzérségi előkészítés után a támadás a hadosztály teljes arcvonalán 10.50-kor indul a következő felállásban: a jobbszárnyon a 31. gy.e. II. zászlóalja, középen a 13. lov.e. és balszárnyon a 3. gd. lov.e., tartalékban Grunau alezredes különítménye (9. lov.e. és 31. gy.e. I. zászlóalja) a balszárny mögött.

Erős védművei mögül az ellenség heves sorozatlövőfegyver-tűzzel, aknavetőkkel és főként páncéltörő ágyúkkal fogadta [a támadást] a Ferenc József laktanya épületeiből és a löversenypálya északnyugati részén lévő vasúti kereszteződésből.

A jobbszárny heves tűz alatt állva nem tudott előrehaladni.

A balszárnyon gyengébb a tűz.

A 3. gd. lov.e. a hadosztály tartalékából a 31. gy.e. I. zászlóaljával megerősítve, erőteljesen támad a Ferenc József laktanya irányában és a 13. lov.e. támogatja őket nehézfegyverekkel.

Az így felállított különítmény, erőteljesen támogatva a tábort és a páncéltörő tüzérség zöme által, visszaveri az ellenséget és nagyon nehezen halad előre a laktanya falai felé.

Súlyos harcok folynak minden egyes épület elfoglalásáért.

Az egységek kis rohamcsapatokban működnek, ezek támadnak minden egyes épületet.

A tüzérség támogatása főleg abban nyilvánul meg, hogy közvetlen irányzású lövéseket adnak le a tüzérszerekre, melyek minden épületben fellelhetők.

A harc 19 óráig tart.

Az egységeknek sikerül elérni a következő vonalat: a vasút délkeleti sarka, a 180. négyzet, 2346. négyzet északnyugati sarka és a Ferenc József laktanya első két épületétől nyugatra.

A f. év I. 10-i nap folyamán 45 házat és 30 fabarakkot foglaltak el és tisztítottak meg a vasúttól nyugatra.

Ezután a harc véget ért, a legénység teljesen elfáradt és az ellenség heves tüzzel védekezik.

21 órakor megkapják a 91./1945. sz. harcparancsot, amelyben a 7. hadtest az éjszaka folyamán a harc folytatását rendeli el, azzal a céllal, hogy f. év I. 11-én reggelre elfoglalják a Ferenc József laktanyát és azután a park és a kis lóversenypálya ellen induljanak.

Ugyanakkor megváltoztatják a hadosztály déli sávhatárát (vázlat – 1. sz. melléklet)

A 7. hadtesttől kapott parancs alapján a f. év I. 10/11-i éjszakára a következő határozat született:

- Grunau alezredes különítményéhez visszatér a 31. gy.e. I. zászlóaljja a 3. gd. lov. e-től és az éjszaka első felében a vasúton gyülekezik.

Az átcsoportosítás után 24 órakor manővert hajt végre a bal oldali szovjet szövetségesek sávjában, hogy délnyugati irányból eljusson 180. négyzeten lévő a három "U" alakú épülethez, amelyeket átkarol és megtisztít az ellenségtől. A különítmény megerősíti egy rohamosztag, amely a támadás élén halad.

Az 180. négyzet épületeinek elfoglalása után elfoglalja a 180. négyzettől nyugatra fekvő utcát.

Miután Grunau alezredes különítménye elfoglalja az utcát, jelzésre a többi egység is rohamra indul, hogy elfoglalják és megtisztítsák a többi épületet, úgy hogy f. év I. 11-én reggelre az összes egység a 180. négyzettől nyugatra fekvő utcában legyen.

Miután ezt a feladatot teljesítik, Grunau alezredes különítménye a hadosztály tartalékként az "U" alakú laktanyákban csoportosul.

A nap reggelen az egységek készen lesznek a támadás megindítására nyugati irányban az előírt új sávokban. A f. év I. 10/11-re virradó éjjel lezajló hadművelet felügyeletére és irányítására a hadosztály egy vezérkari tisztet rendel ki Grunau alezredes különítményéhez.

Veszteségek:

- Halottak: 1 közlegény

- Sebesültek: 14 közlegény

Hadifoglyok: 0

Az időjárás: eső, a hó olvad

Az utak járhatóak.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 255-257.

144 1945. január 10.

A Dörner-harccsoport jelentése a Schmidhuber-csoportnak egy Szentendre felé tervezett kitörés lehetséges útvonaláról.

TITKOS PARANCSNOKI ÜGY

Dörner-harccsoport

Háp, 1945. 01.10.

Ia. oszt.

Nr. 30/45 geh. Kdos.

A Schmidhuber-csoportnak

Tárgy: "Szabadság" felderítés

1., A menetvonalra és a készenléti állásokra vonatkozó felderítési eredményt mellékletben felterjesztjük.

A menetvonalon útzár található, amit a 8. SS-lov. ho-al (Rumohr Oberführer) történt megbeszélés szerint eltávolítanak. Az útzár a Török utcában található.

2., Készenléti állások közvetlenül a főellv. mögött. A saját, illetve az eddig azonosított ellenséges főellv-ről – akadályokkal és fegyverzettel együtt – készült különleges vázlat csatolva. Az előrenyomulást jelző nyilak a

Szentendrre vezető út felé mutatják a közvetlen irányt.

Számolni lehet erős torlaszokkal és elaknásítással, ezért az első rohamhoz elegendő utászt kell készenlétbe helyezni.

3., Harccsoport-háp. közvetlenül a Reinhardt-féle háp-nál a Bécsi utcában szemrevételezve, az 1. pontra vonatkozó vázlatba berajzolva.

4., A menet során a kereszttel (X) jelzett helyeken előreláthatólag nehézségek támadnak.⁴⁹

Dörner
SS-Standartenführer

HL 13. páncélosadosztály iratai 17. főló
BA-MA RH 27/13

145 1945. január 11.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Egész nap sorozatos elg. csatarepülő-bevetések. A támadások elsősorban a városközpont és a dunai hidak ellen irányultak. A Ferenc József- és az Erzsébet-híd bombatalálat következtében súlyosan megrongálódott.

A heves támadások a városközpont délkeleti és keleti szakaszán betöréseket eredményeztek. A betöréseket elkeseredett utcai harcokban sikerült felszámolni és ezzel az áttöréseket megghiúsítani. A Keleti pályaudvar területe súlyos harcok után elveszett. Az elg. tü. és av. tűz miatt a veszteségeink súlyosak. A nyugati hídfő ellen intézett szd. erejű ellenséges támadásokat szétvertük.

Mivel a légi ellátást nem sikerült végrehajtani, az ellátási helyzet továbbra is rendkívül kritikus. Négy ellenséges repülőgépet lelőttünk, 5 ellenséges páncélost megsemmisítettünk.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212961.

146 1945. január 11.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

Erős elg. csata- és vadászrepülő-tevékenység süllyal a lov.hadtest⁵⁰, a IV. SS-pc.hadtest bal szárnya, Komárom ÉK és Budapest felett.

A rossz időjárási viszonyok miatti helyi erős eljegesedés következtében csak szórványosabb saját bevetés. Zámoly térségében mintegy 40 csata- és 40 vadászgép, Budapest fölött további 30 vadászrepülő bevetésére került sor. 10 gjm-t megsemmisítettünk és 2 ellenséges repülőgépet igazoltan lelőttünk, 4 további megerősítés nélkül.

A Budapest légi ellátására útba indított 5 repülőből csak egynek sikerült szállítmányát ledobnia.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212960.

147 1945. január 11.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon folytatta a támadást és nehéz harcokat vívott az ellentámadó ellenséggel az alábbi körzetekben: VELKÉ LUDINCÉTÓL délre két gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel 8-10 harckocsi és rohamlőveg támogatásával, PERBÉTÉTOL északra gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel és 12 harckocsi támogatásával, SZENTPÉTERINÉL 20 harckocsival és 60 páncélozott szállító harcjárművel. A nap végeztére elfoglalta ÉRSEKET,

⁴⁹ Vö. a mellékletben közölt sz. térképvázlattal.

⁵⁰ A német I. lovashadtestről van szó.

SZENTISTVÁNIT (SVATY STEFAN) és harcot folytatott KETÉRT, VELKE LUDINCÉTOL délre, KERTÉRT, PERBÉTÉTOL északra és együttműködve a 6. gd. harckocsihadsereggel megsemmisítette az ellenség betört harckocsi csoportját SZENTPÉTERI és MAGYAR körzetében. ÚJGYÁLTÓL északra megtalálták egy elesett katona dokumentumait, aki a 20. páncélosadosztály 112. gépesített ezredhez tartozott, ezt az alakulatot a front előtt korábban nem észlelték.

A hadsereg a balszárnyon folytatta a támadást, elfoglalt 166 háztömböt, teljesen megtisztította ANGYALFÖLDET és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amelyet a RÁKOS patak északi partja határolt és a 666, 667, 898, 904, 909, 916, 928, 1246, 1248, 1665, 1664, 2024, 2029, 2030, 2034, 2042 háztömbök és a 2332 tömb keleti felének határán húzódott és befejezte a VÁROSLIGET megtisztítását (az összes pontok a kezünkön vannak).

4. A 18. gd. lövészhadtest folytatta a támadást, súlyos harcokat folytatott és elfoglalt 48 háztömböt. A nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 2345, 2337, 2336, 2333 háztömbök, a KEREPESI temető, a 2661, 2663, 2665, 2872, 2873, 2874 háztömbök, a NÉPLIGET, a 2889, 3092, 3093, 3097, 3096, 3296 háztömbök, a 3083 tömb déli fele és a 3082 tömb határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/42-43

148 1945. január 11.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 128

A 46. HDS. TÖRZS 011/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 11-ÉN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 11. folyamán az ellenség BUDAPESTEN harcfelderítést végzett és átcsoportosította erőit a város keleti részéből a nyugatiba. A I. 11-re virradó éjjel erős tűzcsapás után 100 főnél kevesebb gyalogos csoporttal sikertelenül próbálkozott átszivárogni a 320. löv. ho. harcrendjén. Megfigyelhető az ellenséges légvédelmi tüzérség aktivitásának jelentős növekedése légierőnk ellen.

ESZTERGOM K-i környékén a 711. gy. ho. alakulataival harcot vívott állásainak javításáért és folytatta erőinek átcsoportosítását, átdobva azokat ESZTERGOM, TOKOD körzetébe.

Az I. 11-re virradó éjjel gyalogsággal és harckocsikkal (meg nem állapított létszámmal) sikertelenül próbált felderítést végezni az ESZTERGOM – PILISSZENTLÉLEK országút mentén és DOROG DNYi környékén.

PILISSZENTLÉLEK környékéről éjjel és a nap folyamán három ízben két gyalogzászlóaljjal DK-i irányban támadást indított és a harc során az ellenségnek sikerült visszaszorítani a 99. löv. ho. alakulatait 1,5-2 km-re PILISSZENTLÉLEKTŐL DK-re.

08.30-kor szakasznyi erővel sikertelenül próbálkozott felderítést végezni a 317 magp. irányában.

A nap első felében SZOMOR D-i környékén tüzérségünk tűzcsapásával szétszórta egy ellenséges gyalogsági csoportot (100 fő alatt) kilenc harckocsival.

10.00 órakor megfigyeltük az ellenséges alakulatok mozgását az országúton: BAJNÁRÓL NAGYSÁPRA 250 gépkocsi gyalogsággal, EPÖLRŐL NAGYSÁPRA 12 harckocsi, a 289 magp. körzetéből É-i irányba 40 gépkocsi.

Az ellenséges légierő korlátozottan tevékenykedett, egész nap során 13 (nappali) berepülést tapasztaltunk, ebből 5 teherszállító volt.

2. A hadsereg I. 11. folyamán folytatta arcvonalának tökéletesítését műszaki szempontból, folytatta az ellenség felderítését, felkészült gyalogsági és harckocsitámadásának visszaverésére.

A 37. löv. hdt. 316. löv. ho.-a végrehajtotta erőinek részleges átcsoportosítását.

A 99. löv. ho. alakulatai a nap első felében az ellenség támadásainak hatására visszaszorultak PILISSZENTLÉLEKTŐL 1,5-2 km-re DK-re, a nap második felében harcot folytattak a helyzet helyreállításáért.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37.löv. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóalja a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben. A harmadik zászlóalj a dandárparancsnok tartalékában a 3066, 3043, 3042 háztömbökben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i

részén, a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra). A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a a CSEPEL-sziget partján a vágóhid, a 102 magp. és a rádióállomás közötti arcvonalon. A második löv. zlj. a ho. pk. tartalékában a 2985 háztömb és a Nr. 155 környékén. A harmadik löv. zlj. menetel a hadosztály sávjába.

320. löv. ho. a 2760, 2759, 2756, 2755, 2748, a névtelen háztömbökben, a (2736 háztömbtől ÉK-re), a BRASSÓ utcában, a FARKASRÉTI temetőben.

59. gd. löv. ho. 179. gd. löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben.

176. gd. löv. e. a löv. hdt. pk. tartalékában BUDAÖRSÖN.

183. gd. löv. e. a TELKI, PÁTY arcvonalon.

108. gd. löv. ho. a 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a névtelen háztömbben (a 259.0 magp.-tól NY-ra), az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938 háztömbben, az 1537 NY-i részén, az 1532 háztömbben, az 1526 háztömb nyugati részén, a HERMANN OTTÓ ucában, az 1517, 1518 háztömbben, az 1515 NY-i részén, a 1159, 1156, 1155, 1134, 1146, 801 háztömbökben.

10. gd. löv. hdt.:

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 NY-i részén, a 803, a névtelen háztömbökben (a 300.0 magp.-tól NY-ra) a 300.0 magp.-on a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).

109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611, 612, 613 háztömbök É részén, a névtelen háztömbökben (a 617 háztömbtől NY-ra), a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén.

Egy löv. e. a 86. gd. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.

86. gd. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egyik löv. e.-vel kiegészítve).

309. gd. löv. e. a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 404 magp.-tól 1,5 km-re K-re, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra.

263. gd. löv. e. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKÖN, DOROG ÉNy-i környékén.

260. gd. löv. e. DOROG NY-i környékén, DOROGTÓL 1,5 km-re DNy-ra.

265. gd. löv. e. DOROGTÓL 1,5 km-re DNy-ra CSOLNOKTÓL 0,5 km-re ÉK-re, CSOLNOK ÉNy-i és NY-i környékén.

99. löv. ho. egy löv. e.-ének egyik löv. zlj.-a harcot folytat a 710 magp.-tól ÉNy-ra húzódo arcvonalon, másik löv. zlj. az 505 magp.-on köfajtás (D) köfajtás (É).

206. löv. e. egyik löv. zlj.-a harcot vív az 501 magp.-tól 1,5 km-re DK-re, másik löv. zlj. a téglagyárnál (8436 tömbben) CSÉVEN.

197. löv. e. a 223, 305 magp.-on, a 218 magp.-tól 1 km-re DK-re, a 255 magp.-on.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROGON.

4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.

6. g. dd. SÁRISÁP központjában, a DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re és a 255 magp. közötti szakaszt.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. 147. gd. löv. e.-e a 255 magp., a 264 (D) magp., SÁNDORON.

149. gd. löv. e. SÁNDORON, a 246 magp., köfajtásnél.

144. gd. löv. e. köfajtásnél, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.

19. löv. ho. 1310. löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNY ÉNy-i környékén.

32. löv. e. MÁNY DNyi részén, a 214 magp.-tól 1 km-re K-re, a 195 magp.-on.

315. löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉK ÉNy- környékén, a 268 magp.-on, ZSÁMBÉKTÓL 1,5 km-re DNy-ra.

I. 11-én megsemmisült az ellenség 100 katonája és tisztje, foglyok a magyar 1. rendőrezredből, a német 8. lov. ho. és a "Wiking" ho. kötelékéből.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,

A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/128-130

149 1945. január 11.

Ernst Jansa alezredes, a német 12. légvédelmi rohamzred parancsnokának véleménye a IX. SS-hegyihadtest-parancsnokság kitörést előkészítő intézkedéseiről. Jansa más megoldást javasol a Dél Hadseregcsoportnak.

TÁVIRAT

KR LTKH 066 11/1 1845 =GED
A Dél Hdszop-nak a 4. légiflottán keresztül

Titkos parancsnoki ügy

Jansa alezredes a 12. lgv. e. pk-a, Budapest, a következő személyes helyzetjelentést adja.

A IX. SS-hdt. parancsai a kitörés előkészítésére, az I. 8-án este kibocsátott intézkedések – véleményem szerint – megvalósíthatatlanok: katonai végeredménye igen kérdéses, mivel a kitörési helyszín áteresztő képessége csekély, azt az ellenség tüzével teljesen uralja. A további áttörés a nem harcoló törzsek és oszloprészek hossza, valamint a jelenlegi útállapotok miatt a keskeny völgyön keresztül megoldhatatlan bonyodalmakkal jár. Elg. ellenintézkedések máris felismerhetők. Elkerülhetetlen az irányunkban készsége magyarok előtti nagy presztízsveszteség és azok hangulatváltozása, továbbá Budapest valamennyi tisztességes polgári lakosának megvetése és gyűlölete, akik mindezek ellenére a felmentés reményében állhatatosan visenek minden szenvedést, valamint a velünk harcoló m. katonák és szervek lenézése, akiknek nagy része mindenben támogat minket.

A saját hadműveleti helyzet ismerete nélkül, továbbá az döntésben akadályozva, a helyzet általam történt megítélése szerint javaslom: erősebb ejtőernyős egységek ledobását Budaörs és a déli magaslatok térségében a repülőtér megszerzése, a hídfő kibővítése és a felénk támadó haderő⁵¹ útjának megtisztítása érdekében. A főnökkel való megbeszélés hasonló véleményre vezetett. Hogy továbbították-e, nem ismeretes.

Jansa

4. légiflotta pság., Schulz vörög., vk. főnök, Nr. 87/45 OKDOS (I. a. rep.)

HL mikrofilmtár 628/7212291-7212292.

150 1945. január 11.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

I. Pesti hídfőben az elg. erős nyomása egész napon át tartott. Legtöbb helyen az elg. tád-ait ellentád-al visszaverték. Az elg. légitvekenysége és tü. tevékenysége ma igen élénk volt.

D-en az arcvonalat a vasúti összekötő hídtól keletre vezető vasútvonal vonalára vettük vissza. Józsefváros-i pu. elesett. Budai hídfőben erős av. és tü. tűztől eltekintve lényegesebb harcselekmény nem volt.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1040./I.hdt.I.a.

151 1945. január 11.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Saját ellentámadásunk az éjszaka folyamán a főellv-at ismét birtokba vette és a betörési helyeket megtisztította.

A 18/I. zlj. a Kerepesi út-tól É-ra a vasút vonalán került új védőállásba. Elg. a vasútvonal ellen egész nap támadásokkal próbálkozott és a 18/I. zlj. arcvonalán 15h-kor a vasútvonalat sikerült átlépnie. Egyéb helyeken is feljutott a vasúti

⁵¹ A Budapest felé támadó német felmentő csapatok.

töltésre.

A 10. gy. ho-tól D-re a Kerepesi temető Ny. falát sikerült az elg.-nek elérnie.

9h-tól igen erős elg. légitevékenység volt az egész nap folyamán bombázással és alacsony támadással. A tábori posta és az őrszd. óvóhelye telitalálatot kapott. Igen érzékeny veszteségek voltak emberben és anyagban.

A nagy elg. tád-ok lendülete a ho. arcvonalán észrevehetően veszített erejéből. A 10. gy. ho-tól D-re lévő szakaszon az elg. a foglyok vallomása szerint a vonatalakulatok legénységét, szakácsokat, cipészeket, kocsisokat vetette be. /I. hdt. I. b. oszt. jelentése. :/

A hop. alakulatokat kutató járőrei felfedezték a Budapest-i hídfőben a 10. gy. ho. hadrendjébe tartozó, de még Kárpátalján hds. közvetlenné tett 10. rotü. osztályt. Hop. 113./10. gy. ho. I. a. 45. I. 11. szám alatt kérte a 10. rotü. oszt. visszaadását. A válasz szerint a 10. rotü. oszt. német alárendeltségben bevetésben van, nem adható vissza.⁵²

Egy Vannay hadnagyról⁵³ megjelent újságcikkkel kapcsolatban hop. jelentést kért a 10. ho. táb. gyűjtőkeret pk-ától, mint volt harccsoport pk-tól a Vannay zlj. Csömör-i szerepléséről. Köztudomású, hogy ez a zlj, mely 600 főből állt, első Csömör-i bevetése alkalmával annak ellenére, hogy véres vesztesége igen csekély volt, teljesen szétszóródott. Maga a pk. ugyanúgy mint beosztottai, engedély nélkül Budapest-re szökött, hol nagy része a Nyilaskeresztes Párt védelme alatt keresett menedéket és oda karhatalmi célokra beosztatta magát. Saját 8/III. zlj-unknak Csömör-ben való elvéréseinek a Vannay zlj. gyáva megfutamodása az oka. Maga a zlj. pk. Vannay hdgy. nemcsak egységét nem tudta megfelelően kézben tartani, hanem az arcvonalat elhagyván Buda-ra távozott, honnét pcs-ra sem tért vissza. Így Vannay hdgy. szököttnek minősül.

Nem helytálló tehát a Függetlenség 1945. január 9-én megjelent újságcikke a Vannay zlj. és Vannay hdgy. dicsőítéséről. Hop. ezt az I. hdt. pság-nak írásban is jelentette.

II. Derült, hideg idő. Utak jól járhatóak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

152 1945. január 11.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 10-ről 11-re virradó éjjel a 96. gy.e. felváltotta az első vonalban a 94. és 95. gy.e-eket, amelyek tartalékba vonultak.

A 94. gy.e. a Sashalom nyugati részén lévő vasúti töltésen áll, úgy hogy szükség esetén be tudjon avatkozni az arcvonalon.

A 95. gy.e pedig a hadosztály tartalékában a hadosztály harcálláspontja mellett. (2082., 2083., 2085., 2086., 2054. háztömbök, Budapest, 1:25000 orosz térkép)

Megpróbáltunk előre haladni, hogy elfoglaljuk a vasút nyugati oldalán lévő házcsoportokat.

Az ellenség nagyon heves tűz alatt tartja csapatainkat sorozatlövő fegyverekkel, aknavetőkkel és főként lángszórókkal.

Az éjszaka második felében az ellenség tartalék csapatokkal erősítette meg a háztömbökben védekezőket. Az egyik csapatszállító kocsit csapataink tüze ártalmatlanná tette, s az az utcán maradt.

A hadosztály, a másolatban mellékelt 124. harcparancsnak megfelelően ezen a napon is folytatta az előrenyomulást és súlyos harcok árán sikeresen elfoglalta a vasút nyugati oldala mellett lévő első sor négyzetet északon és délen túllépve a gyárat tartalmazó négyzetet is.

Az elfoglalt háztömbök megtisztítása ugyancsak nagyon nehéz volt, mivel ezek civilekkel voltak tele, melyek között nagyon sok civilbe öltözött magyar katona volt.

Kb. 20 épület foglaltunk el.

Folytatódnak a harcok.

18.30-kor harckocsikkal, lángszórókkal és gyalogsággal ellentámadás indult a 96. gy.e. balján, amelyet megállítottunk.

Veszteségek:

- A hadosztály kórházában meghalt Vasilescu ezredes, a 19. gyalogdandár parancsnoka, aki az 1944. XII. 9-i(sic!) harcokban sebesült meg

- Halottak 9 közlegény

- Sebesült ek 2 altiszt

45 közlegény

⁵² A rohamtüzérsztály részei valóban Budapesten harcoltak.

⁵³ Vannay-t 1945. január 11-én őrnaggyá léptették elő.

Hadifoglyok:

- 84 magyar, köztük 60 civil, akik az elfoglalt háztömbökben harcoltak.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 9.

153 1945. január 11.

Mihail Lacatușu tábornok 125. számú harccparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.454

Parancsnokság, Józsefváros
1945. január 11. 23 óra

125. HARCPARANCS

1. Az visszavert ellenség még védekezik a Kerepesi temető nyugati oldalán, a vasút nyugati oldalán lévő háztömbökben a 19. , a 2. gyaloghadosztály előtt és a vasút nyugati oldalán lévő parkban.

2. A 19. gyaloghadosztály a f. év I. 12-i nap reggelén a 114. harccparancsnak megfelelően folytatja a támadást.

3. Gheorghiu ezredes csoportosítása erőteljesen támad, átkarolva az ellenséget a háztömbökben, hogy minél előbb elérje először is a budapesti Keleti pályaudvart, majd a Dunát.

4. 94. és 95. gy.e-ek és a szövetséges 114. páncéltörő ezred egy harccsoportot alkotnak, amely délről északra hat, a 9. lovashadosztály és a szövetségesek sávjából kiindulva.

F.év I. 12-én 3 órakor az ezredek a nagy löversenypálya közelében kell legyenek, ahonnan parancsot kapnak 9. lovashadosztálytól, amellyel előtte felveszik a kapcsolatot.

5. A 94. és 95. gy.e. tartja az összeköttetést a hadosztállyal és minden nap 11 és 17 órakor jelentést tesz helyzetéről a hadosztálynak.

6. Gheorghiu ezredes csoportosítása rendelkezésére áll egy páncéltörő üteg a 9. lovashadosztályból.

7. I. 11/12-én éjszaka küldjenek előre megerősített felderítőket, hogy körbevegyék az ellenség által megszállt háztömböket és fogságba ejtsék az ezekben a tömbökben ellenálló ellenséget.

Ha az ellenség visszahúzódik, erélyesen üldözni kell.

19. gyaloghadosztály parancsnoka
M. Lacatușu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadművelleti roda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 40.

154 1945. január 11.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 10/11-én éjszaka 24 órakor Grunau alezredes különítménye megkezdí a tervezett hadműveletet és e célból keresztül halad a bal oldalán álló 297. szovjet hadosztály sávján, majd nyugatra fordul és éjszakai harcot kezd a Ferenc József laktanyát nyugati irányban határoló utcán.

A harc egész éjjel folyt.

Az előrenyomulás csekély volt, annak ellenére, hogy végrehajtottak egy a laktanyán belüli állások átkarolására irányuló hadmozdulatot.

Reggelre a támadás a hadosztály egész arcvonalán újraindul, hogy befejezzék a laktanya elfoglalását és megtisztítását, és hogy azután nyugati irányban a vasútig nyomuljanak.

Grunau alezredes különítményének egy határozott, energikus akcióval sikerül kiverni az ellenséget az utcából és a laktanya nyugati részén lévő épületekből, úgy, hogy 13 órára befejezték a laktanya és a 2331-es négyzet déli oldalán lévő épületrész átkarolását.

Amint Grunau alezredes különítménye elfoglalja az utcát és a laktanya nyugati oldalán álló épületeket, a 3. gd. lov.e. és a 13. lov.e. is a keresztül vonul a szomszédos sávon, azzal a céllal, hogy folytassák a támadást a vasút irányába.

Ezzel egy időben a 31. gy.e. II. zászlóalja behatol a laktanyába és megtisztítja a laktanyát a magukat még tartó

utolsó ellenállási fészkektől is.

A 18 óra-i helyzet az alábbi:

- Grunau alezredes különítménye, a 13. lov.e. és a 3. gd. lov.e. északról délre húzódó utcán egy vonalban vannak, a 2330-2334 négyzetek nyugati szélén, és a járőrök nyugat felől beékelődve a vasút irányában; a 31. gy.e. II. zászlóalja, miután az utolsó ellenségtől is megtisztította a területet, a második vonalban marad.

A nap folyamán az ellenség heves sorozatlövőfegyver- és kis űrméretű légvédelmigépgyű-tűzzel válaszolt.

48 épület foglaltunk el és tisztítottunk meg.

Az ellenség 18 halottat hagyott a harctéren.

A f. év I. 11-i harc alkalmával különösen kitűntek: a 9. lov.e. és a 31. gy.e. I. zászlóalja.

Veszteségek:

- Halottak 12 közlegény

- Sebesültek 1 tisz

29 közlegény

Hadifoglyok: 1 német és 8 magyar katona

Az időjárás: esik az eső, az elmúlt két napban lehullott hó elolvadt

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 257-258.

155 1945. január 12.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: A keleti hídfő ellen – súllyal a délkeleti szakaszon – intézett ellenséges támadások betörésekhez vezettek.

45.I.11./12-én éjjel a IX. SS-hgy. hdt. harmadik próbálkozása a Tahitótfalunál zátonyra futott szállítóhajó lőszerének megmentésére sikerrel járt. A hajó a zátonyra futáskor keletkezett sérülése következtében süllyedt el. A Budapestre elindított újabb motoros hajó személyzetének magukat átverekedő tagjai jelentik: a motoros hajó I.3-án Esztergomtól 5 km-re K-re az északi parton zátonyra futott és az elg. tüzérség felgyújtotta.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212966.

156 1945. január 12.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: (kiegészítés az 45.1.12-i napi jelentéshez)

A nehéz váltakozó hevességű harcok a városközpont keleti részéhez közelednek. Az ellenség összpontosított erővel, csatarepülők, páncélosok és tömeges tü. tűz alkalmazásával folyamatosan támadja gyenge biztosító vonalunkat. A józsefvárosi pályaudvar É-i és D-i területe elveszett. Az ellenség erős rohamcsapatokkal széles fronton támadta a nyugati hídfőt, de feltartoztattuk és a betöréseket felszámoltuk. Az oroszok Pest délkeleti részén a pincékből és bűvőhelyekről civileket hozott elő és arra kényszerítette őket, hogy a támadó ék előtt menjenek és csapatainkat megadásra szólítsák fel.

A lőszerellátás rendkívül kritikus.

Lelőttünk: 2 repülő (1.11-i jelentés szerint), megsemmisítettünk 3 T-34-est, 11 n. pct. á-t.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212971.

157 1945. január 12.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg súlyos harcokat folytatott az ellenség harcokcsi-csoportjának a felszámolásáért PERBÉTÉTŐL nyugatra és GYÁL vasútállomás környékén. A két gyalogzászlóalj és 20 harcokcsi és önjáró löveg erejével végrehajtott folyamatos ellenséges támadás eredményeként feladta BAGOTOT, ÉS GYÁL vasútállomást. A jobbszárnyon és középen a korábbi arcvonalon harcolt.

6. A budapesti csoport folytatta a támadást, elfoglalt 126 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon harcolt, amely a 626, 627, 628, 629, 630, 653, 657, 665, 908, 906, 914, 915, 926, 1246, 1249 háztömbök, a VÁROSLIGET, az 1614, 1615, 1617 háztömbök, az 1646, 1647 tömb keleti fele, az 1665, 2005, 2009, 2014, 2028, 2033, 2037, 2040, 2330, 2329, 2317, 2320, 2638, 2642, 2639, 2640, 2326, 2357, 2660, 2666, 2668, 2869, 2874, 2883, 3086, 3085, 3077, 3075, 3073, 3067 háztömbök határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/47

158 1945. január 12.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 139

A 46. HDS. TÖRZS 012/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 12.-ÉN 20.10 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 12. folyamán az ellenség a 711. gy. ho., a "Wiking" pc. ho. és feltételezés szerint részben a 96. gy. ho. erőivel az ESZTERGOM, DOROG arcvonalon DK-i irányban támadásba ment át.

BUDAPEST körzetében szervezett tüzzel és ellenlökésekkel makacs ellenállást fejtett ki csapataink támadásával szemben.

A I. 12-re virradó éjjel szakasznyi erővel sikertelenül próbálkozott felderítéssel a 255 magp. irányában.

9.30-kor gyalogezred erejével PILISSZENTLÉLEKRŐL PILISSZENTKERESZT irányában támadást indított. A harc során az ellenségnek sikerült elfoglalni PILISSZENTKERESZTET.

9.45-kor rövid tüzcsapás után a 335 magp. körzetéből DOROG irányában támadott gyalogezred és 8 harckocsi erejével, ezzel egyidőben ANNAVÖLGY vá. körzetéből gyalogszázzal CSOLNOK irányában támadott. A nap folyamán folytatta állásaink támadását a 309 és 335 magp., ESZTERGOM-tábor, CSOLNOK ÉNy-i környéke irányából egyenként két-két gy. zlj. erejével 4-10 harckocsi és önjáró löveg támogatásával. Az ellenség összes támadását visszavertük.

17.00 órától 17.50-ig erős tüzérségi előkészítést végzett DOROG környékén. 17.15-kor 2 gyalogezrednél nagyobb erővel 18 páncélozott harcjármű támogatásával támadásba ment át. A harc folytatódik.

Az ellenséges légierő felderítést végzett és folytatta teherszállítmányok ledobását BUDAPESTRE. A teljes nap folyamán 27 berepülést, ebből 17 szállítórepülőgépet figyeltek meg.

2. A hadsereg a 37. löv. hdt. alakulataival elkezdte az ellenség megerősített állásainak rohamát BUDAPEST NY-i részében. A műszaki akadályok és az ellenség makacs tüze következtében rohamosztagaink jelentős sikert nem értek el, egyes szakaszokon néhány háztömböt elfoglaltak.

A 86. és 99. löv. ho. egységei (10. gd. löv. hdt.) a nap folyamán harcot vívtak a gyalogsággal és harckocsikkal támadó ellenséggel.

A hadsereg többi egysége megerősítette az elfoglalt arcvonalát, folytatta az ellenség felderítését, felkészült az ellenséges gyalogság és harckocsik támadásának visszaverésére.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóalja elfoglalta a vasútvonalat a 3066, 3036 háztömböktől É-ra, balszárnyával harcot vív a 3063, 3035 háztömbök D-i részén. A harmadik zászlóalj a dd. pk. tartalékaként a 3060, 3043, 3042 háztömbökben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 tömbtől É-ra). A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a a CSEPEL-sziget partján a vágóhíd, a 102.0 magp. és a rádióállomás vonalán, a második löv. zlj. a ho. pk. tartalékában a 2985 háztömbben, a Nr. 155, harmadik löv. zlj. BUDAÖRSÖN.

320. löv. ho. a 2760, 2750, 2749, 2748, 2744, 2741, 2528, 2527, háztömbökben, a FARKASRÉTI temető DK-i sarkában.

179. gd. löv. e. (59. gd. löv. ho.) a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik a FARKASRÉTI temetőben, a 2234, háztömbben, a TAMÁS utcában és a 2226, 2216 háztömbökben.

108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a névtelen háztömbben (a 259.0 magp.-tól NY-ra, az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938 háztömbben, az 1537 NY-i részén, az 1532 háztömbben, az 1526 NY-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1517, 1518 háztömbökben, az 1515, 1159 NY-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

BAHTYIN-CSOPORT

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 NY-i részén, a 803, a névtelen háztömbben (a 300.0 magp.-tól, NY-ra), a 300.0 magp.-on a KISCELLI kastélyon É-ra (N 11).

109. gd. löv. ho. (egyik löv. e.-e nélkül) a 611, 612, 613, a névtelen (a 617. tömbtől NY-ra), a 622, 623, 624 háztömbök É-i részében. Egyik löv. e. a 99. löv. ho.-nál tevékenykedik.

10. gd. löv. hdt.:

99. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egyik löv.e.-ével). A 309. gd. löv. e. a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 404 magp.-tól 1,5 km-re K-re, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra. A 197. löv. e.-t, a 206. löv. e.-t és az 1. löv. e. egy löv. zlj.-át az ellenség az 563 magp., PILISSZENTKERESZTTŐL 0,5 km D-re és a 757 magp. arcvonalra szorította vissza.

1. löv. e. második löv. zlj. az 505 magp., kőfejtés (D), kőfejtés(É) arcvonalon. 17.00 órától elkecseregett harcot folytat PILISSZENTKERESZT elfoglalásáért.

86. gd. löv. ho. 263. gd. löv. e. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKÖN, DOROG, ÉNy-i környékén.

260. gd. löv. e. DOROG NY-i környékén, DOROGTÓL 1,5 km-re DNy-ra.

265. gd. löv. e. DOROGTÓL 1,5 km-re DNy-ra, CSOLNOKTÓL 0,5 km-re ÉK-re, CSOLNOK ÉNy-i és NY-i környékén.

59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e. POMÁZON, CSOBÁNKÁN.

183. gd. löv. e. PILISCSABÁN.

179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROGON.

4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.

6. g. dd. SÁRISÁP központjában, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re a 255 magp. közötti szakaszt.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. 147. gd. löv. e.-e a 255, 264 (D) magp.-on, SÁNDORON.

149. gd. löv. e. SÁNDORON, a 246 magp.-on, kőfejtésnél.

144. gd. löv. e. kőfejtés, 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.

19. löv. ho. 1310. löv. e. a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNY ÉNy-i környékén.

32. löv. e. MÁNY DNy-i részén, a 214 magp.-tól 1 km-re K-re, a 195 magp.-on.

315. löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉK ÉNy-i környékén, a 268 magp.-on, ZSÁMBÉKTÓL 1,5 km-re DNy-ra.

I. 12-én megsemmisült az ellenség több mint 150 katonája és tisztje. Foglyokat ejtettünk a Westland motorizált ezred, a "Wiking" pc. ho. katonái közül, BUDAPESTEN németeket a 8. lov. ho. és az összevont magyar csoport katonáiból. A SZAMÁR-hegy körzetében állt hozzánk a 101. légvédelmi tüzérsztyály magyar katonája.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/139-141

159 1945. január 12.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

Pesti hídfőben az elg. nyomása a mai napon is erős volt. Az elg. légi, av. és tü. tűztevékenysége a tegnapiénál enyhébb volt. Az elg. támadása különösen a Népliget felől volt erős és a Népliget délnyugati csücskét és a Józsefvárosi pályaudvar nyugati vonalát érte el. A pályaudvartól északra a Kerepesi temetőbe betört ellenséget ellentámadással sem sikerült kiverni. A Kerepesi temetőnek körülbelül a fele ellenséges kézben van.

A budai hídfőben az ellenség nagyobb támadást csak Lágymányoson kísérelt meg. Ellentámadással visszaverve. Arcvonal egyéb részén kisebb vállalkozások mindkét részről.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1050./I.hdt.I.a.

160 1945. január 12.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.A nap folyamán annak ellenére, hogy az elg. megfigyelt átcsoportosításából igen erős elg. tád-ra lehetett következtetni, a ho. arcvonalán semmi említésre méltó esemény nem történt.

A délelőtti folyamán kisebb elg. légitévékenység volt.

A 6/III. és 18/I. zlj. pk. csop-ja a 66. né. epk. alárendeltségébe lépett.

Hop. dr. Németh János szds. pság-a alatt újjászervezett 8/III. zlj. első szd-át beveti. A 8/III. zlj. többi részét Variházy alez. kik. zlj. pk. fogja a harcolókhoz irányítani.

Elg. a nap folyamán tü-gel és av-vel a város belső területeit lőtte. Nagy károkat okozott.

Azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy a város utcáit eltorlaszoló úttorlaszok ésszerűtlenül vannak elhelyezve, hop. a nap folyamán az illetékes parancsnokságokkal több megbeszélést folytatott. Műszaki alakulatok az összes mellékutakat, sőt azoknak a főutakra való kijáratait is eltorlaszolják, miáltal adott esetben a főútvonalra való kijutást lehetetlenné teszik.

Ez elkerülhetetlen katasztrófához vezethet, mivel a közlekedés a repülőek nagy pusztításai miatt már úgy is alig lehetséges.

Igy sikerült csak a Dohány utcai kijáró utat szabaddá tenni.

II. Kissé borult, hideg idő. Utak a sok rom és torlasz miatt nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

161 1945. január 12.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 11-ről 12-re virradó éjszaka a 125. harcparancs szerint (másolatban mellékelve):

a 94. és 95. gy.e-ek a 9. lovashadosztály sávjába vonulnak és annak alárendeltségében harccsoportot alkotnak Antonescu tábornok parancsnoksága alatt.

Feladatuk a hadműveleti csoportosításon belüli támadás, hogy először a keleti pályaudvart, azután a hadtest keretén belül folytatva a támadást a Budapesti Közigazgatási Palotát(sic!) foglalják el.

A 96. gy.e. súlyos harcok után folytatja a támadást a gázárcsónál és néhány háztömb elfoglalásáért, megközelítve a Hungária utcát.

Az ellenség ellenállást fejt ki a Hungária utca melletti utolsó háztömbökben.

14 órakor az ellenség harckocsikkal ellentámadást indított a 96. gy.e. sávjában, de visszavertük. Ezen a napon összesen 72 épület foglaltunk el.

A fent említett támadó csoportosítás (94. és 95. gy.e.) amely a szövetségesek sávjában harcolt (délen), különlegesen erős ellenállásba ütközött a Kerepesi temetőben.

Ez a temetőt az ellenség nagy erővel megszállta és megerősítette.

Tehát a temetőt megszállták, a 9. lovashadosztály és a 19. gyaloghadosztály ahelyett, hogy a szembenálló ellenséget megkerülte volna, támadott, kriptáról kriptára harcolt, hogy elfoglalja az ellenség által erős ellenállási központtá alakított temetőt, amely 1,5 km hosszú és 1 km széles, s amit az ellenség nagy erővel megszállt és nagyon jól megerősített.

A kripták valódi erődítmények voltak, amelyekbe az ellenség bezárkózott, a magas és vastag fal pedig úgy vette

körbe, mint egy vár.

Végül estére rendkívül súlyos harcok után a temetőt az északi faláig elfoglaltuk.

A fal megmászása ezen a részen lehetetlen. Aki ezt megpróbálja, az életével fizet. A temető északi oldalán lévő háztömbökből erős tűz alatt tartják ezt a falat. Emiatt ezen a napon a veszteségeink nagyon nagyok voltak. Ez mutatja a harc hevesességét.

Veszteségek:

- Halottak 1 tisz, Grölic százados a 94. gy.e-ből
19 közlegény
- Sebesültek 3 tisz, Blaj és Andrecan alhadnagyok, a 94. és 95. gy.e-ből, Rosianu alhadnagy orvos
92 közlegény

Hadifoglyok:

- 38 magyar, 6., 8. és 18. gy.e-ből

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 9-10.

162 1945. január 12.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A kialakult helyzetben az egész Budapestet bekerítő arcvonalon általános támadást rendelnek el az utolsó állások ellen, hogy mielőbb elérjék a Dunát.

Ezért a 7. hadtest erőfeszítéseket tesz a 9. lovashadosztály sávjában, s az alábbiakból megalakítja az Antonescu tábornok vezette hadműveleti csoportosítást: 9. lovashadosztály, 94., 95., 31. gy.e-ek és a 114. szovjet páncéltörő tüzérezred, azzal a feladattal, hogy a temető északi sarka – a Keleti pályaudvar – a park déli sarka irányban támadjon. Miután ezt a célt elérik, folytatják a támadást nyugati irányban, hogy elfoglalják a Közigazgatási Palotát(sic!) és kijussanak a Dunához.

F. év I.11/12-e éjszaka folytatódik a támadás azzal a feladattal, hogy elfoglalják a 2315-122 négyzeteket és hogy kapcsolatot teremtsenek a szovjet csapatokkal a Budapest parkjának(sic!) délnyugati sarkán, hogy az egész harcrend a vasúton sorakozzon fel.

E célpont elérése után a hadmozdulat 3 órai kezdettel folytatódik, úgy hogy f. év I. 12-én reggelre az egységek a 2315-122 négyzetek nyugati szélén legyenek.

A 9. lovashadosztály Botezatu ezredes csoportját képezi, amely a következő egységekből áll: 94. és 95. gy.e-ek, amelyek 3 óráig a lóversenypályánál lévő park délnyugati sarkán összpontosulnak, azzal a feladattal, hogy kövessék a 9. lovashadosztály első hullámának célpont felé történő előrenyomulását, délről átkarolva bármely, az előrenyomulást akadályozó állást.

A célpont elérése után kapcsolatot teremtenek a hadműveleti zóna jobbán lévő szövetségesek balszárnyával a park délnyugati sarkánál.

10 órakor az egységek készen lesznek, hogy folytassák az előrenyomulást a Duna felé, az utolsó budapesti állások megsemmisítésére irányuló általános támadás keretében.

F. év I. 11/12-re virradó éjjel az igen heves ellenséges tűz miatt az egységek nem tudták elérni a parancsban meghatározott célt.

A kiküldött járőröket mindenhol erős és jól szervezett tűz fogadta.

10 perces erős tüzérségi előkészítés után 10 órakor megkezdődött a támadás.

Grunau alezredes különítményének, a 13. lov.e-nek és a 3. gd. lov. e-nek az arcvonal közepén az előrenyomulás nagyon nehéz; Botezatu ezredes csoportosítása pedig megkerülő manővert hajtott végre a szövetségesek sávján keresztül, azzal a céllal, hogy megtámadják a temetőben lévő állásokat és ezzel megkönnyítsék a 9. lovashadosztály előrenyomulását.

A 31. gy.e. II. zászlóalja a 2. vonalból támadja a Ferenc József laktanyában még megmaradt állásokat.

A 9. lovashadosztály egységei a 2329-2330. négyzetekben és a vasúton vívott igen súlyos harcok után estére sikeresen eljutottak a vasúttól nyugatra és a gumigyártól kb. 100 méterre keletre állították meg őket.

Botezatu ezredes különítménye teljesen elfoglalta a temetőt (2328), de amikor a temetőn túl, észak felé haladtak volna, a gumigyár, a kis lóversenypálya és a Keleti pályaudvar felől erős zárótűz fogadta és állította meg őket.

A 31. gy.e. II. zászlóaljának sem sikerül estig teljesen megtisztítani a Ferenc József laktanyában bekerített állásokat.

Tekintettel a 9. lovashadosztály egységei és a Botezatu ezredes csoportosítása által elért vonalra, a 7. hadtest a 94. harcparancsában a f. év I. 12/13-i éjszakára a támadás folytatását rendeli el, hogy elfoglalják a gumigyárat és a Keleti pályaudvart és hogy kapcsolatot teremtsenek a szövetséges egységekkel a városi park délnyugati sarkánál, a f. év I. 13-i nap folyamán pedig egy később meghatározandó időpontban folytassák a támadást nyugat felé.

E feladatnak a teljesítése céljából a 14. harcparancs (2. melléklet) az alábbiakat rendeli el.

Botezatu ezredes csoportosítása f. év I. 12/13-i éjszaka második felében a Keleti pályaudvart meglepetésszerűen elfoglalja, úgy hogy f. év I. január 13-án reggelre kijusson délre és északra a pályaudvartól, kapcsolatot teremtve a 2. gyaloghadosztállyal és egy zászlóalj kerítse be a gumigyártól nyugatra lévő állásokat.

A 31. gy.e. II. zászlóalja befejezi a Ferenc József laktanya megtisztítását.

A 9. lovashadosztály egységei a 3. gd. lov.e. nélkül, miután elvégzik a gumigyárban és a Ferenc József laktanyában lévő állások felszámolását, azonnal tovább haladnak nyugat felé a hadosztály tartalékát képezve.

A 3. gd. lov.e. észak felé támad, ahol kapcsolatba lép a 19. gyaloghadosztály egységeivel, megakadályozva a gumigyárban és a F. József laktanyában bekerített ellenség visszavonulását.

A tüzérség a biztosító vonalig tolja előre állásait, ahonnan feltartóztató tüzet nyithat és támogathatja a nyugat felé manőverező zászlóaljat.

A 6. utászszázad réseket vág a temetőt északról határoló falba és a F. József laktanya kerítésébe.

A kijelölt célpontok elérése után az egységek képesek lesznek, hogy a Dunát elérendő egy a későbbiekben meghatározandó időpontban újrakezdjék a támadást nyugati irányban.

A 9. lovashadosztály parancsnoksága Rákoskeresztúrról a Wander gyárba települ (a vasút és a budapesti körvasút kereszteződéstől nyugatra) előretolt harcállásponttal a lóversenypálya tribünjén.

Veszteségek:

- Halottak	1 tisztt
	1 altisztt
	20 közlegény
- Sebesültek	3 tisztt
	73 közlegény

Zsákmány: még nem pontosították.

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 258-261.

163 1945. január 13.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt.: az ellenség az éjszaka folyamán erős gy. erővel folytatta kísérletét, hogy a városközpont és a Duna irányában áttörje a keleti hídfő főellv-át. A Keleti pályaudvartól északra lévő telep környékén sikerült neki egy 2 km mély betörést elérni. Ellenintézkedéseket foganatosítottunk. A védelmi harc támogatása tü-gel és av-kel lőszerhiány miatt, pc-ok bevetése pedig üzemanyaghiány miatt nem volt lehetséges.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212973.

164 1945. január 13.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Heves elg. légi felderítő tevékenység a Balck-seregcsoporthad egész arcvonalán és a IX. SS-hdt-nél. Budapest területe felett folyamatos elg. vadász-, harci- és csatarepülőgép-tevékenység bombatámadásokkal a dunai hidak ellen; a Horthy [Miklós]-hidat 5, a Ferenc József-hidat 3 találat [érte].

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212974.

165 1945. január 13.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a 6. gd. harckocsihadsereg alakulataival együttműködve makacs harcokat vívott a BAJCS, GYÁL vasútállomás körzetéből ellentámadásba átmenő ellenséggel, amely a.) GYÁL vasútállomás, HETÉNY irányában b.) BAJCS, PERBÉTE, NOVA VIESKA irányában támadott, összesen 150-nél több harckocsival, önjáró löveggel és páncélozott szállító harcjárművel. A harcok eredményeként az ellenségnek sikerült a hadsereg alakulatait

visszaszorítani és a nap végeztével a BÉNY, ÉRSEK, SOLDINYTÓL 1 km-rel északra, NOVA VYÉSKÁTÓL 2 km-el északnyugatra ANTALHÁZA, MADAR keleti környéke, SZOBAROVA keleti környéke, MARCELOVA és VRHOVA PUSTATINA közötti arcvonalon folyt a harc.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalt 113 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 626, 629, 653, 657, 663, 664, 893, 892, 908, 914, 915, 928, 1247, 1255, 1254, 1253, 1242, 1241, 1240, 1616, 1620, 1622, 1625, 1630, 1627, 1641, 1961, 1647, 1648, 1984, 1665, 2005, 2009, 2014, 2017, 2020, 2021 háztömbök, a LÓVERSENYTÉR, a városi gázgyár (122), a 2317, 2321, 2638, 2642, 2643, 2651, 2652, 2654, 2848, 2885, 2863, 2880, 2881, 3072, 3071, 2843 háztömbök határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

A csoport alakulatai zsákmányoltak 5 harckocsit, 21 ágyút, 2160 vasúti kocsit, 30 tartálykocsit, 57 gőzmozdonyt, 2500 hadifoglyot ejtettek (közülük 500-at sebesülten, kórházban).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/51

166 1945. január 13.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 154

A 46. HDS. TÖRZS 013/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I.13-ÁN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 13. folyamán az ellenség a komáromi irányban a 711. gy. ho., a 96. gy. ho., a “Wiking” SS-pc. ho. és részben a “Totenkopf” SS-pc. ho. erőivel a korábbi arcvonalat tartotta és tűzharcot vívott csapatainkkal.

BUDAPEST NY-i részében szervezett tüzzel és egyes szakaszokon ellenlökésekkel verte vissza egységeink tevékenységét.

A I. 13-ra virradó éjjelen egy gyalogszázzal sikertelenül próbálkozott felderítést végezni a 317 magp. irányában.

11.00 órakor gyalogszázzal és önjáró lövegekkel ellenlökést indított a 2516 háztömb irányából. Az ellenlökést visszavertük.

Intenzív (kétirányú) forgalmat figyeltek meg a NAGYSÁP, BAJNA, SZOMOR közötti országúton.

Az ellenséges légierő felderítést végzett szórványos bombavetés mellett és szállítórepülőgépekkel folytatta teherszállítmányok ledobását BUDAPESTRE.

Egész nap folyamán 23 berepülést észleltek, ebből éjjel 5 szállítórepülőgép volt.

2. A hadsereg a 37. löv. hdt. erőivel folytatta az ellenség megerősített állásainak ostromát BUDAPEST NY-i részén, a 320. löv. ho. rohamosztagai elfoglalták az ellenség védelmének néhány megerősített pontját, a többi szakaszon a rohamosztagok nem értek el eredményt.

A 10. és 23. löv. hdt. alakulatai folytatták arcvonaluk műszaki megerősítését, folytatták az ellenség felderítését és felkészültek a gyalogság és harckocsik támadásának visszaverésére.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóalja a vasútvonalnál a 3066 háztömbtől a 3036 tömbig, a 3063, 3035 tömbök D-i részében. A harmadik zlj. a dd. pk. tartalékként a 3060, 3043, 3042 háztömbökben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömböktől É-ra).

A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a BUDAÖRSÖN, két löv. zlj. a 2985 háztömbben(N 155).

320. löv. ho. (az 59. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) a 2760, 2745, 2744, háztömbökben, a 2740 NY-i részén, az erdő DNyi szélén (a SASHEGYEN), a 2527 háztömbben, a FARKASRÉTI temető DK-i sarkában. A FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben.

108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 É részén, a névtelen háztömbben (a

259.0 magp.-tól NY-ra), az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938, 1532 háztömbökben, az 1537 és 1526 NY-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, a 1513, 1521, 1518 háztömbökben, az 1515 és 1159 NY-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.

- BAHTYIN-CSOPORT: 180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807, 803 háztömbökben, a 805 NY-i részén, a névtelen tömbben, (a 300.0 magp.-tól NY-ra), a 300.0 magp.-on, a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611, 612, 613 háztömbök É-i részén, a névtelen háztömbben (a 617 háztömbtől NY-ra) a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. Egy löv. e. a 99. löv. ho.-nál tevékenykedik.
10. gd. löv. hdt.: 99. löv. ho. (a 109.gd. löv. ho. egyik löv. e.-ével).
309. gd. löv. e. a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 404 magp.-tól 1,5 km-re K-re, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra.
197. és 206. löv. e. és az 1. löv. e. egy löv. zlj.-a az 563 magp.-on, PILISSZENTKERESZT központjában, a 757 magp.-on.
1. löv. e. egyik löv. zlj. az 505 magp.-on, kőfejtésnél (D), kőfejtésnél (É) a 299 magp.-tól 2 km D-re.
86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKÖN, DOROG ÉNy-i és NY-i környékén, DOROGTÓL 1,5 km-re DNy-ra, CSOLNOKON.
59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e. CSOBÁNKÁN.
183. gd. löv. e. PILISCSABÁN.
179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
6. g. dd. SÁRISÁP központjában, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re a 255 magp.-ig terjedő szakaszt..
23. löv. hdt.: 49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D) magp.-on, SÁNDORON, a 246 magp.-on, kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.
19. löv. ho. két löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km ÉNy-ra, MÁNYON, a 214 magp.-tól 1 km-re K-re, a 195 magp.-on. A harmadik löv. e. a második vonalban a ZSÁMBÉK ÉNy-i körzete és a 268 magp. közötti határvonalon.

Az 5. gd. lov. hdt. a 46. hds. pk. hadművelleti irányítása alá került és 16.30-kor az alábbi körzetekben lett összevonva:

12. gd. lov. ho. POMÁZON,
11. gd. lov. ho. CSOBÁNKÁN, PODMANICKIN, PILISCSABA-tábor v.á.
I. 13-án foglyul ejtettünk 20 főt , akik a 8. lov. ho., a 711. gy. ho. és 96. gy. ho. kötelékébe tartoztak.
A 255 magp. könyékén megtaláltuk a "Totenkopf" pc. ho. utászzászlóalja elesett katonájának dokumentumait.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/154-156

167 1945. január 13.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a német 6. hadsereg-parancsnokságnak, a Reichsführer-SS tábori parancsnokságának és az SS-Vezetési Főhivatalnak.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 13.
20 óra 55

Rádiótávirat

1. 6. hdpság-nak
2. A Reichsführer-SS tábori parancsnokságának
3. SS-Vezetési Főhivatalnak Berlin-Wilmersdorf

Napi jelentés 01. 13.

A Budapestért vívott csata elérte tetőpontját. A keleti hídfőt szakadatlan új támadó hullámok rohamozzák tüzérség, csatarepülők és páncélosok legintenzívebb alkalmazása mellett. Az ellenségnek csak a legnehezebb harcok közepette, lépésről lépésre sikerül a védelmi gyűrűből darabokat "kiharapni". A Ludovika Akadémia környéke, a Kerepesi temető és a Városliget 13-án elveszett.

A nyugati hídfőben a Sas-hegytől DNy-ra egy mély betörésnél zlj-erejű támadásokat vertünk szét. A főként a Duna-hidakra zúduló állandó légitámadások nappal minden közlekedést megbénítanak. A hidak mostanra már súlyosan megrongálódtak. A keleti hídfő elvesztésével 01.15-től számolni kell.

A XII. 24 óta a legkeményebb anyagcsatának és a legnehezebb utcai harcoknak kitett védősereg hallatlan megpróbáltatásokat áll ki. Az ellenségnek csupán szüntelen tüzérségi és aknavetőtűzzel sikerül gyenge vonalainkat szétverni és betöréseket elérni. A szükséges ellenlökések aztán a tömeges elhárítótűzben saját nehézfegyverek támogatása nélkül súlyos vérvesztésekbe kerülnek (13-án egy ho-nál 250 fő). Ellátási helyzet mint 01. 12-én. Megsemmisítettünk: 1 harckocsit páncélöklővel, 7 pct. á-t; 2 pct. á-t zsákmányoltunk.

(Ia 101/45 geh.)

Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer
és a W-SS tbk-a

*HL 13. páncéloshadosztály iratai 24. főlő
BA-MA RH 27/13*

168 1945. január 13.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

- I. Pesti hídfőben az elg. ma is egész nap folytatta erős támadását. Az egész hídfőben előretöréseket ért el. Elg. légierő mély támadással támadja a város egyes célpontjait és lakónegyedeit. Nagy veszteséget és károkat okoztak.
 - II. Első vonal: D-ről gr. Haller utca, Ludovika és Orczy tér kizárva, Örömvölgy utca, Kerepesi temető É-i szegélye, Ruggyantagy-tól É-ra, Stefánia út, Városliget bejáratától Városliget Dk-i szegélye. Innen a Hernád utca környéke kérdéses, Damjanich utcától Bajza utca, Lőportár utca, Lehel utcáig. Lehel utca, Frangepán utca, Forgách tere kizárva, Szilas út, Rozsnyói út, Esztergomi út, Dagály utca.
- Budai hídfőben az elg. részéről élénkülő vállalkozások. Nagyobb harccselekményre a nap folyamán nem került sor.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1070./I.hdt.I.a.

169 1945. január 13.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Elg. a reggeli órákban igen nagy erővel támadást indított a Kerepesi temetőtől Ny. irányba. A tád. a ho. jobb szárnyán a 12. ho-t érte.

Az elg. nyomása a 10. ho. D. szárnyára is kiterjedt és az elg-nek a Kerepesi temető környékén elért előretörése miatt saját arcvonalunk jobb szárnyát a Keleti pu. K. széléig kellett visszavenni.

Az újonnan felállított 8/III. zlj-at a német parancsnokság a Teleki térnél indított ellentád-ba vetette be, hol a zlj. súlyos harcokat vívott.

A Városliget Ny. oldalát elérte elg. és a Kerepesi temetőtől Ny-ra előretörő elg. a ho-nak a Hungária körúton kitartó részeit körülzárással fenyegette, ezért a német előljáró pság. ezen szakasz arcvonalát a Keleti pályaudvar K. és

Városliget Ny-ot összekötő általános vonalra vette vissza. Ezzel szemben a magyar rádió esti hírmagyarázója úgy tüntette fel a helyzetet, hogy Pestet védő csapataink a Kerepesi út és Thököly út között levő beépítetlen területen betört orosz páncélos ék miatt voltak kénytelenek arcvonalukat visszavenni. Ez a beállítás hamis és tudatlanságból eredő rágalom a Hungária körúton hősiessé helytálló csapatainkkal szemben, akik a Városliget-nél és a Kerepesi temetőnél mélyen a hátukba tört elg. nyomására és csak felsőbb parancsra vették vissza arcvonalukat, hogy a bekerítést elkerüljék. Elg. támadásának súlya az előbb említett két helyen volt és nem a Keleti pályaudvar irányában, mint a hírmagyarázó állította.

A nap folyamán különösen erős légitevékenység volt. Az állandó bombázás a ho. minden ök-ét megszakította. Ezért a ho. a nap folyamán küzdő csapataival rád. ök-t vett fel.

Az elg. bombázás igen nagy károkat okozott.

II. A sok rom és felszakított úttestek miatt, valamint az úttorlaszok túlzott telepítése következtében a közlekedés nehézkes. Űza. nagyon kevés. Derült idő.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

170 1945. január 13.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A 126. harcparancsnak megfelelően (másolatban mellékelve) a hadosztály folytatja az előrenyomulást a 96. gy.e-del; 15 óra tájban sikeresen elfoglalja a Hungária utat(sic!), majd súlyos harcok árán túljut rajta.

Úgy tűnik, hogy az ellenség csapataink nyomására a Városliget park és a Központi Pályaudvar (Keleti) felé vonul vissza.

16 óra körül egy a sportpálya felől [érkező] tűzérsséggel támogatott gyalogsági ellentámadást azonnal kibontakozó tűzérsségi és gyalogsági tűzünk határozottan megállított. saját tűzérsségünk és gyalogságunk azonnal kiváltott tüze által gyorsan megállítottunk.

Az ellentámadás visszaszorítása után folytatódott az előrenyomulás és sikerült bejutnunk a sportpálya keleti szélére.

A 94. és 95. gy.e-k a mai napon is súlyos harcot vívtak Antonescu tábornok csoportosításában és nagy veszteségeket szenvedtek.

Veszteségek:

- Halottak 1 altiszt
 10 közlegény
- Sebesültek 4 tiszt, Predescu, Rogociu, alhadnagyok, Marculescu, Mazilescu,
 hadnagyok a 94. valamint 95. gy.e-ből
 2 altiszt
 84 közlegény

A legnagyobb vesztesége a 94. és 95. gy.e-nek volt, amelyek súlyos harcot vívtak a Kerepesi temetőtől északra.

Hadifoglyok:

- 185 magyar, a 6., 8., 18. gy.e-ekből

Alexiu tábornok úr, a hadsereg tűzérparancsnoka szemlét tartott a hadosztály tűzérparancsnokságán Rákosfalván (Budapest).

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 10-11.

171 1945. január 13.

Mihail Lacatusu tábornok 126. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály
Vezérkar 3. iroda
Nr. 15.467

Parancsnokság, Rákosfalva
1945. január 13. 0 óra

126. HARCPARANCS

1. Csapataink f. év I. 12-én estére a következő vonalat érték el: 2005., 2009. és 2014. négyzetek keleti fele, a 2028-as négyzet déli sarka, 2033., 2037., 2041. négyzetektől nyugatra, azután a vasút egészen a gumigyárig 2329.

négyzet, kivéve a temető északi szélét és északnyugati sarkát.

2. A 19. gyaloghadosztály f. év I.12/13-i éjszaka és f. év 13-án folytatja a támadást, hogy minél előbb elérje először a Keleti pályaudvar vonalát s azután a Dunát.

3. Gheorghiu ezredes csoportosítása erőteljesen támad, hogy átkarolja a háztömbökben lévő ellenséges állásokat, hogy megnyissa az utat és hogy minél előbb elérje előbb a pu-tól keletre eső utca 2017. 2020., 2021. háztömbjeinek vonalát, majd a Keleti pályaudvart (bezárólag), ezt követően folytatni tudja a támadást a Duna irányába.

4. A tüzérség

Támogatja Gheorghiu ezredes csoportosításának támadását. A 42. tüzérezred egyik osztálya a 9. lovashadosztályt, egy másik osztálya a 2. gyaloghadosztályt támogatja.

Az összevont hadtest-tüzérség a hadosztályon keresztül közvetített kérésre avatkozik be.

5. F. év I. 13-án reggel Gheorghiu ezredes csoportosítása egy később meghatározandó időpontban a támadást folytatja.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatusu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 41.

172 1945. január 13.

Mihail Lacatusu tábornok 127. számú harcparancsa a román 19. gyaloghadosztály hadinaplójából.

19. gyaloghadosztály

Vezérkar 3. iroda

Nr. 15.478

Parancsnokság, Rákosfalva

1945. január 13., 21 óra

127. HARCPARANCS

1. Az ellenség az állandó támadás miatt a Duna fele vonul vissza, és ellenállást fejt ki.

2. A 19. gyaloghadosztály minden erejével folytatja a támadást, hogy minél hamarabb elérje az 1945. jan. 13-án kiadott 126. harcparancs célját.

3. Gheorghiu ezredes csoportosítása minden erejével harcol, hogy először elfoglalja a sporttelepet, majd folytatja az előrenyomulást, hogy minél előbb elérje a Dunát.

4. Tüzérség:

a 42. tüzérezred támogatja Gheorghiu ezredes csoportosításának támadását.

Egy tüzérosztállyal a 7. hadtest tüzérparancsnoka által meghatározott terv szerint a 2. gyaloghadosztály sávjában működik.

A nehézüzérség kérésre a hadosztály sávjában tevékenykedik.

5. A támadás f. év I. 14-én 9 órakor kezdődik.

19. gyaloghadosztály parancsnoka

M. Lacatusu tábornok

parancs szerint

A. Sitaru százados, a 3. hadműveleti iroda főnöke

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 42.

173 1945. január 13.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A f. év I. 12/13-i éjszaka Botezatu ezredes csoportosítását, amikor újakezdte a támadást, hogy a Keleti pu-t elfoglalja, nagyon heves tűz állította meg, amely a pu-ról és gumigyár felől jött.

A 31. gy.e. II. zászlóalja nagyon nehezen halad a Ferenc József laktanya megtisztításával, mivel az ellenség bekerítve is ádázul védekezik.

Az ellenség ellenállására való tekintettel elrendelték, hogy minden egyes házra erős tüzérségi tűzösszpontosítást hajtsanak végre, hogy megsemmisítő csapásokat mérjenek, majd ezt követően a gyalogság és a lovasság megrohamozza az épületeket.

A Pályaudvar és a 2315. négyzet déli oldalán fekvő házakra irányított tüzérségi előkészítés 9.00-tól 9.20-ig tartott.

Botezatu ezredes csoportosítása 9.20-kor kezdi a támadást, 3 zászlóaljjal az első, és eggyel a második vonalban.

A 9. lovashadosztály egységei megpróbálnak beszivárogni a szemben álló állások közé, hogy a gumigyártól délre fekvő kis lóversenypályára jussanak.

A 31. gy.e. II. zászlóalja betört a Ferenc József laktanyába és sikerült 3 pavilont elfoglalnia, a laktanya megtisztítása folyamatban van.

11.25-kor a 31. gy.e. II. zászlóalja számos hadifoglyot ejtve befejezte a Ferenc József laktanya megtisztítását.

A 9. lovashadosztály egységeinek (13. és 9. lov.e.) sikerült elfoglalni a gumigyárat, amelyet megtisztítottak, majd nyugat felé tovább haladtak.

A 3. gd. lov.e. a 19. gyaloghadosztály egységeivel együtt a vasút északi oldalán nyugati irányban nyomul előre.

Botezatu ezredes csoportosítását megállították a temető északi oldalán.

12.30-kor a következőket rendelik el:

A 3. gd. lov.e. sávjában tegyen meg mindent az ellenség teljes bekerítésére, hogy minél több hadifoglyot ejtsen és az ellenség gyenge pontjait keresve hajtson végre hadmozdulatot a pu. nyugati oldalán.

13.20-kor erős tüzérségi támogatással megkezdődik a pályaudvar elleni hadművelet.

Botezatu ezredes csoportosítása egy zászlóaljjal nyugati irányból és két zászlóaljjal délnyugat irányból támadja a pályaudvart.

A 13. és 9. lov.e-ek nyugati irányban haladnak és erős tűz fogadja őket a pályaudvar felől.

A 3. gd. lov.e. a 19. gyaloghadosztállyal együtt eléri a 2017. négyzet sarkát.

A 31. gy.e. I. zászlóalja követi a 9. lovashadosztály egységeit.

A 31. gy.e. II. zászlóalja 360 hadifoglyot ejtett a Ferenc József laktanyában.

Estig a helyzet változatlan maradt.

Az ellenség ádázul védekezik a Keleti pályaudvaron és ettől délre és délnyugatra.

19 órakor a hadművelet keretében a pályaudvar elleni támadás folytatását rendelik el.

A 23 óráig tartó esti támadás sem hozott eredményt, mert az ellenség jól megerősített, s nagyon heves tűzzel válaszolt.

Megérkezik a 7. hadtest 95. harcparancsa, amely f. év I. 14-én 9 órától a támadás újratekintését rendeli el, hogy bármi áron, de a Keleti pályaudvart foglalják el.

A 31. gy.e. kiválik az Antonescu tábornok csoportosításából (9. lovashadosztály) és a 2. gyaloghadosztály parancsnoksága alá kerül.

Tekintettel a 9. lovashadosztály egységei által elért helyzetre és a 7. hadtest harcparancsára a hadosztály a 34. rendkívüli harcparancsában az alábbiakat rendeli el:

- Botezatu ezredes csoportosítása minden eszközt bevetve támad, hogy elfoglalja a keleti pályaudvart és az előző esti hadmozdulatot alkalmazva minél előbb érje el a Keleti pu. – Városi park(sic!) vonalat.

- A hadosztály egységei (a 3. gd. lov.e., a 9. és 13. lov.e.) a vasút mentén nyugati irányba támadnak, hogy elfoglalják a Keleti pu. nyugati oldalát, a 3. gd. lov. e-del észak felől manővert hajtva végre.

- A tüzérség álljon készen, hogy erős tüzérségi tűzösszpontosítást hajtson végre a pályaudvarra és a később meghatározandó célpontokra.

- A támadás az ezredparancsnokok kérése szerinti tüzérségi előkészítés után 9 órakor kezdődik.

A meghatározott célt elérve az egységek folytatják a támadást nyugat felé a Dunáig.

Veszteségek:

- Halottak	1 altiszt
	11 közlegény
- Sebesültek	4 tiszt
	3 altiszt
	93 közlegény

Zsákmány: számos tüzérségi fegyver, egy katonai rádióadó, egy gumigyár – leltár felvétele folyamatban.

Hadifoglyok: 497 magyar közlegény

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

174 1945. január 14.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy
A hadnaplónak
Kiegészítés az 1945.1.14-i napi jelentéshez

Balck-seregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

IX. SS-hgy. hdt. az ellenség délkeletről és délnyugatról mindkét hídfő ellen koncentrált támadásokkal megkísérelte, hogy birtokába jusson a déli dunai hidaknak. A támadásokat szünet nélküli tü. tűz, sorozatos légitámadás és számos páncélos és lángszórós harckocsi támogatta. Az elért betöréseket a főellv. mélységében felfogtuk és egy kivétellel elreteszeltük. Egy ellentámadásunk elakadt. Veszteségeink igen súlyosak. A város délkeleti részén, közvetlenül a Horthy Miklós-hídtól K-re még súlyos harcok folynak. Számolni kell a híd elvesztésével.

A 12. lgv.e. eredményesen támogatta a gyalogságot a földi harcban és 9 ellenséges repülőgépet lelőtt.

Egész nap sorozatos elg. csatarepülő-bevetések a főellv-on és a városközponton, mindenekelőtt a dunai hidakon. Saját vadászpilóta-bevetés nincs.

Az ellátási helyzet a végsőkig kiélezett. Különösen a lőszerhiány hat ki megrendítően a harctevékenységre.

1 pc-t, 4 pct. át, 1 gy. löveget és a 2 n.gpu-t megsemmisítettünk.

1945.1.15.

Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.
I.a. Nr. 140/45 g. Kdos., II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7212987.

175 1945. január 14.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

Élénk elg. felderítő tevékenység a Balck-seregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól. teljes területe felett. Élénk vadász-, csata- és bombázórepülőtevékenység súlyal Pilisszentkereszt irányában és kisebb erővel Zámoly térségében.

[...]

Budapest légi ellátása 14,00 órától He-111-esekkel, 16,00 órától Ju-52-ekkel. Helyi időjárás-javulás után délután 2 csatarepülőszázaddal Budapesttől keletre tü. állásokat küzdöttünk le. Erős saját vadászpilóta-bevetés részben a légi ellátás vadászbiztosítására. 8 ellenséges repülőgépet lelőttünk (hatot m. vadászok).

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212983.

176 1945. január 14.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg megszilárdította állásait a BÉNY, BART, SOLDINY, NOVA VIESKA, BATOROVE KOSIHY, HIROBAZOV, MARCELOVA, VRHOVA PUSTATINA vonalon. A nap folyamán visszaverte az ellenség több támadását az alábbi körzetekből: KÜRT irányából két gyalogzászlóalj, 35 harckocsi és önjáró löveg támadását, MAGYAR irányából gyalogzászlóaljnál nagyobb erő, 30 harckocsi és önjáró löveg támadását, HETÉNY irányából egy gyalogzászlóalj, 10 harckocsi és önjáró löveg támadását.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalt 242 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a 864, 865, 866, 913, 920, 923, 922, 891, 890, 1226, 1229, 1235, 1236, 1238, 1237, 1628,1633, 1640, 1960, 1963, 1970, 1989, 1994, 1999, 2003,1982, 2295, 2294, 2303, 2304, 2302, 2309, 2607, 2611, 2622, 2629, 2637, 2831, 2835, 2834 háztömbök határvonalán húzódik (az összes pont a kezünkön van).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/57-58

177 1945. január 14.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

A 46. HDS. TÖRZS 014/0P SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT PARANCSONAK 1945. I. 14-ÉN 20.30 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000.

1. I. 14-én az ellenség ESZTERGOM DNY-i körzetében a 711. gy. ho. és a "Wiking" SS-pc. ho. alakulatainak tüzevel és ellenlökéseivel makacs ellenállást fejtett ki csapatainkkal szemben. Egyidejűleg az ESZTERGOM – SZOMOR szakaszon átcsoportosította csapatait és a mélységből friss erőket dobott át.

BUDAPESTEN erős, szervezett tüzzel verte vissza csapataink tevékenységét. I. 14-re virradó éjjel a 2811 háztömb irányából sikertelenül próbált felderítést végezni századnyi erővel.

11.00 és 13.00 óra közötti időben PILISSZENTLÉLEK irányából DK-i irányban két ellenlökést indított egyenként gyalogzászlóalj erejével és harcokcsitámogatással. Mindkét ellenlökést visszavertük.

Megfigyelhető volt az ESZTERGOM - PILISSZENTLÉLEK útvonalon tapasztalt erős gépjármű forgalom és az 501 magp. környékén 20 ellenséges harckocsi összevonása.

Az ellenséges légierő repülőgépei párosával és egyenként felderítést végeztek. Öt Me-110 repülőgép terheket dobott le BUDAPESTRE. Összesen 39 berepülést észleltek.

2. A hadsereg BUDAPEST Ny-i részén a 37. löv. hdt. rohamosztágaival 10.00 órától harcot folytatott saját helyzetének javításáért, de az ellenség erős tüzellenállásába ütközve az előnyomulásban eredményt nem ért el.

A 10. gd. löv. hdt. 99. löv. ho.-ja és az 5. gd. lov. hdt. 11. lov. ho.-ja 05.00 órakor megtámadták az ellenséget PILISSZENTKERESZTEN és azt elfoglalták, majd teljesen megtisztították.

Az 5. gd. lov. hdt. 12. lov. ho.-ja 2 km-nyi éjjeli menetben PILISMARÓT körzetében lett összevonva és 12.30 órakor PILISSZENTLÉLEK irányában támadásba lendült, leküzdve a műszaki utakadályokat és az aláaknázott útszakaszokat.

Az 59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e.-ét éjjeli menettel összevonják PILISVÖRÖSVÁR környékére.

A hadsereg többi alakulatai műszaki szempontból tökéletesítették arcvonalukat és folytatták az ellenség felderítését.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóalja a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben, a harmadik zászlóalj a dandár parancsnokának tartalékában van a 3060, 3044, 3043, 3042 háztömbökben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 háztömb D-i részén, a 2781, 2775 háztömbökben, a vasúti hídnál (a 2773 háztömbtől É-ra. A balszárny-egységek harcot vívnek a névtelen háztömbért (a 2751 háztömbtől D-re). A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a BUDAÓRSÖN, két löv. zlj. pedig a 2985 háztömbben, (Nr. 155).

320. löv. ho. (az 59. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) a 2750, 2745, 2744 háztömbben, a 2740 háztömb Ny-i részén, az erdő szélétől DNY-ra (a SASHEGYEN) a 2527 háztömbben, a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbben. A jobbszárny-alakulatok harcot folytatnak a 2751 háztömb DNY-i részén.

108. gd. löv. ho. a 1911 háztömbben, a 1912 háztömb É részén, a névtelen háztömbben, (a 2590 magp.-tól Ny-ra), a 1914 háztömbben (a tér nélkül) az 1938 háztömbben, az 1537 háztömb Ny-i részén, az 1532 háztömbben, az 1526 háztömb Ny-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1521, 1518 háztömbben, az 1515 és 1159 háztömb Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801. háztömbben.

BAHTYIN-CSOPORT:

180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben a 805, 803 háztömbök Ny részén, a névtelen háztömbben (a 300.0 magp.-tól Ny-ra), a 300,0 magp. a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).

109. gd. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611, 612, 613 háztömbök É-i részén, a névtelen háztömbben, (a 617 háztömbtől Ny-ra), a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. Az egyik löv. e.-e a 99. löv. ho.-lyal működik együtt.

10. gd. löv. hdt:

99. löv. ho. (a 109. löv. ho. egyik löv. e.-ével) harcot vív azon az arcvonalon, amelyik PILISSZENTKERESZTTŐL 3 km-re Ény-ra, a 710 magp.-nál húzódik. A

99. löv. ho. osztaga kijutott a 710 magp. É-i lejtőire (kőfejtéstől D-re 0,5 km).
1. löv. e. egy löv. zlj-a a kőfejtés(D), kőfejtés(É), a 299 magp.-tól 2 km-re D-re húzódo arcvonalon helyezkedik el és ideiglenesen alá van rendelve a 86. gd. löv. ho. parancsnokságának.
309. gd. löv. ho. a SZAMÁR-hegy K. lejtőin, a 404 magp.-tól K-re 1,5 km-re, a 386 magp.-tól DNy-ra.
86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re É-ra, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKŐN, DOROG Ény-i és Ny-i környékén, DOROG, CSOLNOK-tól DNy-ra 1,5 km.
59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e. PILISVÖRÖSVÁRON,
183. gd. löv. e. PILISCSABÁN,
179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.

5. gd. lov. hdt:

11. gd. lov.ho. két lov. e.-e a 99. löv. ho. alakulataival egyműttműködve harcot folytatta a következő arcvonalon: PILISSZENTKERESZTTŐL ÉNy-ra 3 km – 710 magp. A harmadik lov.e. a második vonalban PILISSZENTKERESZTEN.
12. gd. lov.ho. egyik lov.e.-e kijutott a 478 magp. környékére és harcot vív PILISSZENTLÉLEKÉRT, a második lov.e. PILISMARÓT környékétől DNy-ra, a harmadik lov.e. a hadtestparancsnok tartalékában PILISSZENTLÁSZLÓN.

A pontosított adatok szerint:

71. hk. e. CSOBÁNKÁN.
54. hk. e. PILISVÖRÖSVÁRON.

2. gd. g. hdt:

37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON , SÁRISÁPON.
6. g. dd. a központ SÁRISÁPON, DAGTÓL Ny-ra 1,5 km.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól K-re 1,5 km-re és a 255 magp. közötti szakaszt.

23. löv. hdt:

49. gd. löv. ho. 147. gd. löv. e. a 255, 264 magp.(D) SÁNDOR.
149. gd. löv. e. SÁNDOR, 246 magp., kőfejtés.
144. gd. löv. e. kőfejtés, a 317 magp.-tól ÉNy-ra 1 km.
19. löv. ho. 1310. löv. e. a 317 magp.-tól Ény-ra 1 km, MÁNY.
32. löv. e. MÁNY, a 214 magp.-tól ÉK-ra 0,5 km.
315. löv. e. ZSÁMBÉK, 268 magp.

I. 14-én megsemmisült az ellenség 250 katonája és tisztje, 3 gépkocsija. Zsákmányoltunk 1 működő páncélozott szállító harcjárművet. Foglyul ejtettünk 20 főt BUDAPESTEN 8. lov.ho. (né.) és az SS-rendőrezredből. A többi fogoly a 711. gy. ho. és a "Totenkopf" pc. ho.-ból való.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/165-167

178 1945. január 14.

A Dél Hadseregcsoport főparancsnokának, Otto Wöhler gyalogsági tábornoknak távirata a 4. légiflottának Budapest védőinek helyzetéről, amelyben hangsúlyozza a lőszerutánpótlás és a vadászrepülőgépek bevetésének fontosságát.

A harc Budapestért elérte tetőpontját. A főleg a dunai hidak elleni, sorozatos hullámokban intézett elg. légitámadások, valamint a naponta csökkenő lőszerkészlet a város védőit egyre nehezebb teherpróba elé állítják.

A hadseregcsoporthoz kéri az FS. Ia. Nr. 3/45. g. k. Chefs. számmal elrendelt hadművelet⁵⁴ kezdetéig minden rendelkezésre álló erőt a város védőinek támogatására bevetni. Elsőrendű fontosságú a lőszerellátás, másodsorban vadászok bevetésére; utóbbiaké különösen lélektani okok miatt.

1945.1.14.
19 óra.

Aláírta: Wöhler
gyalogsági tábornok
és a Dél Hadseregcsoporthoz főparancsnoka

HL mikrofilmtár 628/7212352.

178 1945. január 14.

Heinz Guderian vezérezredes, a német szárazföldi hadsereg megbízott vezérkari főnökének távirata a Führerhez Budapest védői lőszer- és üzemanyag-utánpótlásának helyzetéről, valamint az élelmiszer-ellátás beindításáról.

TÁVIRAT

A Führernek és a Wehrmacht főparancsnokának, Führeri főhadiszállás.

Értesítés: Hermann Göring, a Nagynémet Birodalom birodalmi marsallja.

Dél hdscsop.

6. hds. pság.

OKH/hdm.oszt.

Hermani vk. alez. kezébe

OKW/WFST

OKL/ LW vez. törzs

A 6. hds. főpk. éppen most beérkezett jelentése szerint Budapest jelenlegi légi ellátása nem kielégítő. A legutóbbi 2[4] órában semmiféle légi ellátást sem lehetett megvalósítani. A napi csúcsteljesítmény mintegy 20 t-t tesz ki, míg a napi szükséglet mintegy 100 t lőszer és üzemanyag. Ezen kívül Budapest védőrségének járulékos élelmiszerellátása már most szükséges. A IX. SS-hgy. hadtest I.13-i esti jelentése szerint a tü. és az aknavetők lőszerhiány, a páncélosok és a robbanóanyagok pedig üzemanyaghiány miatt már nem tudnak közreműködni a I.13-i elhárító harcokban. Féltő, hogy Budapest védőrsége már csak rövid ideig tudja magát tartani, ha nem sikerül a légi ellátást a lehetőségek szerinti legnagyobb mértékben növelni.

Kérem Önt, Vezérem, parancsolja meg, hogy Budapest hős védőinek haladéktalanul biztosítsanak légi ellátást a jelentett szükséges mértékben.

Aláírta: Guderian, OKH/Vk./hdm.oszt. – (I. a.)
Nr. 53/45 G. KDOS 14. 1. 45.

HL mikrofilmtár 628/7212360-7212361.

180 1945. január 14.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

Ma egész nap az ellenség légi terrorbombázásának jegyében telt el. Az ellenséges repülőgépek kötelékben bombázták és a vadászgépek a fedélzeti fegyvereik tüzevel árasztották el az utcákat. Súlyos veszteséget és nagy tüzeket okoztak.

Pesti hídfőben az ellenség földi ereje támadását erőszakosan tovább folytatta és eredményesen nyomult előre. Délkeleten a Ferencváros-i pályaudvar területéről páncélosokkal megerősített ellenséges csoport az ott harcoló 1. gépkocsizó lövészerzred zömét bekerítette. Itt az arcvonalat Ipar utca, Mester utca, Liliom utca, Üllői út, József körút, Pál utca, Mária utca, Csepreghy utca, Erdélyi utca vonalára kellett vissza venni. Az arcvonal többi részén az ellenség támadásait sikerült feltartóztatni.

A budai hídfőben mindkét oldalról vállalkozások voltak. Lényegesebb harccselekményre sor nem került.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1080./I.hdt.I.a.

54 A "Konrad 3" hadművelet.

181 1945.január 14.

A német 13. páncélosadosztály heti állományjelentése a IX. SS-hegyihadtest-parancsnokság részére.

TITKOS!

13. pc.ho.

Tárgy: heti jelentés

1. 4 zlj., ebből 4 leharcolt, riadóegységekkel feltöltött zlj.	
66/I.	117
66/II. riadóegységekkel együtt	135
13. pc. feld.oszt. riadóegységekkel együtt	158
4. pc. u. zlj.	195

alárendelve: a m. 10. és 12. gy. ho. összes része	390
Kündiger-harccsoport	225

leadva: 93/II. a LXXII. hadtestnek, jelenleg a 3. pc.ho-nak
13. táb. pótzlj. a m. 2. pc.ho-nak

2. a. 4 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.)	
c. 2 Pz. IV L, 2 lgv. Pz. IV	
a. 1 Pz. V, 1 pk-i Pz. V	

alárendelve: 4 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 4. és 2. hu. ezd-től	
3 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 10. gy. ho-tól	
6 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a m. 12. gy. ho-tól	
3 7,5 cm-es n. pct. á. (gv.) a Kündiger-harccsoporttól	
3 rohamtarack a Billnitzer-csoporttól	
a Grün-hcsop. (F.H.H.): 1 Pz. V, 3 le Pzjg. IV	

3. 2 k. ü. (8 cső)	
1 n. ü. (3 cső)	
3 Hummel	

alárendelve: 8 k. ü. (28 cső)	
3 n. ü. (11 cső) mindkettő a m. 10. és 12. gy. ho-tól	
leadva a 8. SS-lov. ho-nak: 2 n. ü. (6 Hummel)	

4. 20 % a járművezetők harci alkalmazása következtében	
1. IV.	

olvashatatlan aláírás
Ia 45/44. titk.

HL 13. páncélosadosztály iratai, 27. fólió
BA-MA RH 27/13

182 1945.január 14.

A "Feldherrnhalle" páncélgránátos-hadosztály heti állományjelentése a IX. SS-hegyihadtest-parancsnokság részére.

TÁVIRAT

HQDXE/FUE 1075

A 13. pc.ho. Ia-nak

Tárgy: heti állományjelentés

Feldherrnhalle pcgr-ho. (pk.: Pape vezérőrnagy, Ia: Schöneich vk. alez., a hop. megbízottja: Wolf alez.

1. 4 zlj., ebből 1 átlagos, 2 leharcolt, 1 táb. pótzlj. (csak keretek)

1. pcgr-e./I.	80
1. pcgr-e./II.	205
pc. u. zlj.	83
riadóegységek	297

leadva: ho-pkság. a vezetési osztaggal

2. pcgr-e./I.

a pco. két százada

a tüzére./I. 2. és 3. üt-e

alárendelve: m. egységek mintegy 200 fővel

2. 1 Pz. V, 1 Pz. IV, 4 rolög., 2 n. pct. á.

alárendelve: 1 m. n. pct. á.

3. 1 n. ü. 3 csővel

1 á. ü. 3 csővel

1 k. ü. 4 csővel

leadva: 1 n. ü. 6 csővel

alárendelve: 2 m. k. ü. 8 csővel

4. 20 %, a riadóegységek járművezetőivel 100 %

1. IV.

Feldherrnhalle pcgr-ho. Ia
45/36 titk.

*HL 13. páncéloshadosztály iratai, 28-29. fólió
BA-MA RH 27/13*

183 1945. január 14.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.Hop. a kora reggeli órákban a József Nádor téren lévő Hitelbank-ba helyezte át hóp-ját.

3h-kor érkezett az I. hdt. pság. parancsa a vonatoknak és a nem harcoló csap-oknak a Buda-i oldalra való átvonására.

A 10. gy. ho. alakulatainak a Rózsadomb-ot jelölték ki elhelyezési körletül.

Az ala-ok átvonásának még a 14-ről 15-re virradó éjjel meg kell történnie.

12h-kor a hop-nál a csapatparancsnokok részére megbeszélés volt az átvonással kapcsolatban.

A nap folyamán az eddigi repülőtevékenységet sokszorososan felülmúló hatalmas légitvékenység volt. A belváros szűk utcáiban összezsúfolt járművek között a légibombák igen nagy károkat okoztak. A ho. törzs gk. állományának 40 %-a elpusztult. Sok ház még késő éjjel is égett. A házromok több helyen teljesen meggátolták a forgalmat. Mű. és mu. alakat kellett kirendelni a romok eltakarítására és a fő közlekedési útvonalak szabaddá tételére.

A ho. minden vonalas ök-e megszakadt. A ho. hírközpont közelébe esett bomba az újonnan való kiépítést is lehetetlenné tette. A rádió ök-t sem sikerült felvenni. Személyi ök. az állandó bombázás miatt lehetetlen volt. Így a ho. a nap folyamán harcoló részeitől híreket nem kapott.

A nap folyamán igen súlyos harcok voltak. Elg. a D. szárnyon kisebb területnyereségre tett szert.

András Sándor vk. ezds. hop. és Botond Béla vk. örgy. vkf. 21h-kor lakásukra távoztak.

Az esti órákban megindult a ho-nak Buda-ra való átköltöztetése.

II. Derült, hideg idő. Utak a romok miatt csak nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

184 1945. január 14.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A posta sportpályáján⁵⁵ nem lehet előrehaladni, mivel aláaknázták.

9 órakor, a 127. harcparancsnak megfelelően a hadosztály újrakezdi a feltartóztathatatlan támadást Budapest központja felé, megsemmisítvén az ellenséget és sorban elfoglalja a posta sportpályáját, aztán a (budapesti Központi) Keleti pályaudvart és kb. 300 épületet a híres magyar fővárosból.

Igy mintegy negyed évszázaddal később ismét kitűzik a román lobogót Budapest szívében, jól megleckéztetve a magyar kevélységet és bizonyítván a román ügy igazát.

A 96., 95. és 94. gy.e-ek és 42. tüzérezred egymás után bejutottak Budapest védőgyűrűjén át a város szívéig.

Az ellenség előrenyomulásunkat akadályozandó állásokat épít a Garay, Sándor és Rotenbiller(sic!) utcán.

12,40-kor csapataink a Rakoczy(sic!) út felé haladva elfoglalják a Baross teret.

Újból erős állásokba ütköznek, így a mai napon csapataink a Rotenbiller utca vonalán megállnak.

A 95. gy.e. továbbra is súlyos harcokat vív, ezúttal is érzékeny veszteségeket szenvedve.

Veszteségek:

- Halottak 2 tisztt, Vajache hadnagy és Pop Dominic alhadnagy a 95. gy.e-ből

- Sebesültek 42 közlegény

Hadifoglyok:

- 1 magyar hadbíró őrnagy,

3 német a 997. és 66. gy.e-ből,

122 magyar a SS rendőri különítményből(sic!), a 6., 8., 10., 18. és 36. gy.e-ből.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 11-12.

185 1945. január 14.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A f. év 13/14-i éjszakán előírtaknak megfelelően a támadás 15 perces tüzérségi előkészítés után 9 órakor indul meg a Keleti pályaudvar és a pályaudvartól délnyugatra fekvő terület ellen.

A tüzérségi előkészítés és a páncéltörő ágyúk által a felfedezett állásokra leadott közvetlen irányzású tűz után, 10.40-kor a 9. és 13. lov.e-ek keleti és északi irányból megrohamozták a Keleti pu-t, és sikerült nekik a pályaudvar peronjára bejutni. Az előrenyomulás folytatódik.

Ugyanekkor Botezatu ezredes csoportosítása kijut a Kerepesi temetőtől északra és déli irányból tüzellel segíti, valamint egy a pályaudvartól délnyugatra végrehajtott hadművelettel támogatja a 9. és 13. lov.e. működését ; ezen egységek (95. és 94. gy.e-ek) 11.35-kor elérik a pályaudvar nyugati szélét, a 3. gd. lov. e a 19. gyaloghadosztály egységeivel együtt nyugat felé halad, hogy a 9. lovashadosztály egységeivel egy vonalba érjenek.

12 órakor minden egység túljutott a pályaudvar nyugati részén és utcai harcba bocsátkoztak az alábbiak szerint:

a 9. lovashadosztály egységei (3. gd. lov.e. a jobb oldalon, a 13. lov.e. középen és 9. lov.e. a bal oldalon) a Rákos (sic!) főúton⁵⁶.

Botezatu ezredes csoportosítása a 94. gy.e-del együtt a 2003., 1999., és 1994. négyzetektől nyugatra fekvő utcákon.

A 95. gy.e. megkönnyíti a 9. lovashadosztály egységeinek előrenyomulását nyugati irányban.

13 órakor a 7. hadtest elrendeli, hogy a 94. gy.e. – abban a sávban ahol van – a 19. gy.e. parancsnoksága alá lépjen.

Meghatározzák a 9. lovashadosztály új sávhatárait: északi határ a Rákos utca(sic!) bezárólag, a déli határ a temető északnyugati sarka és a dunai híd bezárva.

13.35-kor Botezatu ezredes különítménye azt a parancsot kapja, hogy hangolja össze a 9. lovashadosztály és a 95. gy.e. egységeinek működését.

A 9. lovashadosztály egy gyalogzászlóaljjal együtt a Rákos út hosszában támad. Egy zászlóalj délen támad a Rákos út és a déli sávhatár közötti utcán.

14 órakor a 3. gd. lov. e-et és a 9. lov.e-et, amelyet a 95. gy.e. egy zászlóalja követ, heves tűz állította meg, ami a Rákos út háztömbjeiből jött. A 13. lov.e-et és a 95. gy.e. egy zászlóalját a Rákos úttól délre eső utcában ugyancsak nagyon jól szervezett tűz állította meg.

18 óráig az egységeknek nagy nehézségek árán sikerült előrenyomulniuk kb. 300 métert a Keleti pályaudvartól nyugatra.

A Rákos út keleti végén, csakúgy mint a többi utcán, amelyek nyugati irányban húzódnak, barikádokat,

⁵⁵ Postás sporttelep.

⁵⁶ A Rákóczi útról van szó.

szögesdrótot és aknamezőket azonosítottak be és ezek mögött az ellenség páncéltörő ágyúkkal és sok sorozatlövő fegyverrel rendelkezik, melyeket a háztömbökben helyeztek el. Ezután az egységek az ellenséggel szoros harcérinkezésben maradtak.

F. év I. 14/15-i éjszaka a 7. hadtest kiadja a 95. harcparancsot, melyben f. év I. 15-én 9 órakor a támadás folytatását írja elő, hogy a Dunáig jussanak. A f. év I. 14/15-i éjszakára és a f. év I. 15-i napra az alábbi tevékenységet rendelik el:

Az egységek egész éjjel szoros harcérinkezésben maradnak az ellenséggel.

Abban az esetben, ha az ellenség visszavonul, azonnal üldözzék. F. év I. 15-én 9.30-kor újakezdik a támadást a korábbi sávokban a régi feladattal.

Veszteségek:

- Halottak	8 közlegény
- Sebesültek	2 tiszt
	25 közlegény

Zsákmány: 5 rádió,
50 lámpa,
310 vagon mindenféle anyaggal és gyári gépekkel.

Hadifoglyok: 38 magyar katona

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 263-264.

186 1945. január 15.

A Dél Hadseregcsoporthadinaaplójának részlete a fővárosban folyó harcokról és a Horthy Miklós-híd felrobbantásáról.

[...]

A IX. hegyi hdt. jelenti (taktikai idő 23 óra 15 perc):

Az ellenség sorozatos támadásokkal benyomult a Kálvin-tértől K-re lévő háztömbökbe. A Horthy [Miklós]-hidat a déli órákban fel kellett robbantani. Keleten és északkeleten kisebb betöréseket retesztünk el és számoltunk fel. Északkeleten és keleten jelenleg erős pc. támadások folynak. Az ellenség a nyugati hídfőben ismételten a déli hidakat támadta. Az ellenség erős tü. támogatással elfoglalta a déli hegyet⁵⁷. Vakmerő ellenlökéssel visszafoglaltuk a magaslatot, eközben zsákmányoltunk egy vörös ezredzászlót. A nap ismét súlyos elg. anyagi fölény jegyében telt el, ami a lőszer- és üzemanyaghiány következtében igen bénítóan hat a csapatok erkölcsére és harctevékenységre. A 12. lgv. rohame. lelőtt 1 IL 2-est és megsemmisített 1 pc-t; azonkívül mozgásképtelenné tettünk 1 pc-t; megsemmisítettünk 5 pct. á-t, 2 k. lög-et. Az időjárás miatt csak csekély repülőgép-tevékenység.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212995.

187 1945. január 15.

A Dél Hadseregcsoporthadinaaplójának napi harchelyzet-összefoglalójában német repülőgépek szovjet felségjellel való bevetéséről és foszforbombák ledobásáról, valamint a lakosság magatartásának megváltozásáról tudósít.

[...]

IX. SS-hegy. hdt.: Német repülőgépek bevetése szovjet csillaggal. Foszforbombák ledobása; nagy tüzek. A polgári lakosság a terrorbombázás és a saját légierő hiányának hatására megkezdte az oroszok harcának pártolását.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212988.

188 1945. január 15.

A Dél Hadseregcsoporthadinaaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Gyenge elg. vadász- és csatarepülő-tevékenység. A rossz időjárási viszonyok miatt nappal nincs saját légierő-bevetés. Budapest légi ellátása az elmúlt éjszaka 36 Ju-52-sel, a mai napon 43 He-111-sel megtörtént. A szállító

⁵⁷ A Sas-hegyről van szó.

akció ma éjszaka folytatódik.
[...]

HL mikrofilmtár 628/7212991.

189 1945. január 15.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon és a centrumban a korábbi arcvonalon megerősítette állásait. A balszárnyon visszaverte az ellenséges gyalogság és harckocsik támadásait az alábbi körzetekből: MAGYAR felől csaknem két gyalogzászlóalj és 14-20 harckocsi és önjáró löveg támadását, a SZOBAROV, MARCELOVA szakaszon csaknem két gyalogezred, 30-40 harckocsi és önjáró löveg támadását. A nap végeztével az ellenség betört MARCELOVÁBA, elfoglalta SZOBAROVOT és a harckocsik egy részével betört a 140 magassági pontra. A harc ebben a körzetben folytatódik.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalt 216 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely az 1213, 1219, 1220, 1221, 1602, 1611, 1636, 1958 háztömbök, a 82. objektum, az 1967, 1968, 1969 háztömbök, a 85. objektum, a 2002, 1982, 2295, 2294 háztömbök, a 118., 117., 119. objektumok, a 2301, 2308, 2607, 1261 háztömbök, a 136. objektum, a 2609, 2601, 2603 háztömbök határvonalán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak). A csoport alakulatai zsákmányoltak 48 ágyút, 63 géppuskát, 242 gépkocsit, 875 géppisztolyt, 135 vasúti kocsit, 97 motorkerékpárt.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/61-62

190 1945. január 15.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 176

A 46. HDS. TÖRZS 015/0P SZÁMÚ JELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK 1945. I. 15-ÉN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 15-én az ellenség ESZTERGOMTÓL DK-re a "Wiking" pc. ho. és a 711. gy. ho. egységeinek tüzevel és harckocsikkal támogatott gyalogsági ellenlökésekkel visszaverte csapataink tevékenységét, egyidejűleg folytatta erőinek átcsoportosítását a SZOMOR, MÁNY közötti szakaszon.

BUDAPESTEN egyes szakaszokon puska- és géppuskatűzzel erős ellenállást fejtett ki osztagaink tevékenysége ellen.

I. 15.-re virradó éjjelen a 299, 309 magp. irányából (ESZTERGOM-tól DK-re) és FELSŐŐRS felől kis gyalogsági csoportokkal sikertelenül próbálkozott felderítéssel.

12.00 és 14.00 óra között PILISSZENTLÉLEKRŐL D-i irányban század erővel két ellenlökést indított, mindkét ellenlökést visszavertük.

13.30-kor az 501 magp. irányából Ény-i irányban ellenlökést indított 400 gyalogos erejével 5 harckocsi, 4 páncélozott szállító harcjármű és két av. üteg támogatásával füstfüggöny fedezete alatt.

14.00 órakor a 299 magp. körzetéből a kőfejtés irányában (É) támadást indított 100 fő erejével. 14.00 órakor és a 15.30-kor kétszer támadott a 309 magp. körzetéből déli irányban gyalogzászlóalj erejével.

Az ellenség minden támadását visszavertük.

Az ellenséges légierő felderítést végzett és szállítórepülőgépekről terheket dobott le BUDAPESTRE. A nap során 58 berepülést figyeltek meg, ebből 23 teherszállító repülőgép volt.

2. A hadsereg az 5. gd. lov. hdt. és a 10. gd. löv. hdt. 99. löv. ho.-ja egységeivel folytatta a támadást PILISSZENTLÉLEK irányában, a támadó egységek a napi harcok során hegyes-erdős terepen 2-3 km-t nyomultak előre.

BUDAPESTEN a 37. löv. hdt. rohamosztagai harcoltak helyzetük javításáért, jelentős sikert az előnyomulásban nem értek el.

A 10.gd. löv. hdt. 86. gd. löv. ho.-ja sikeresen verte vissza az ellenség támadását.

A hadsereg többi alakulatai tökéletesítették az általuk elfoglalt arcvonalakat műszaki akadályokkal és folytatták az ellenség felderítését.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. löv.hdt.:
83. tgy. dd. két zászlóaljával a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben.
A harmadik zászlóalj a dandárparancsnok tartalékként a 3060, 3044, 3043, 3042 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e. a 3034, 3033, 3032, 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 háztömb D-i részén, a 2781, 2778, 2777, 2767 háztömbökben. A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-ja a 2995, 2994, 2993 háztömbökben, egyik löv. zlj. BUDAŐRSÖN, egyik löv. zlj. a 798, 800, 799 háztömbökben.
320. löv. ho. (az 59. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) a 2751, 2745, 2744 háztömbökben, a 2740 Ny-i részén, az erdő szélétől DNy-ra (SASHEGY), a 2527 háztömbben, a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2226, 2216 háztömbökben.
108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 háztömb É-i részén a névtelen háztömbben (a 259,0 magp.-tól Ny-ra) az 1914 háztömbben (a tér nélkül), az 1938 háztömbben, az 1537 Ny-i részén, az 1532, az 1526 Ny-i részén a HERMANN OTTÓ utcában, az 1521, 1518 háztömbökben, az 1515 és 1159 Ny-i részén, az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.
- BAHTYIN-CSOPORT:
180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 Ny-i részén, a 803, a névtelen háztömbökben a 300,0 magp.-tól Ny-ra, (a 300,0 magp. a KISCELLI kastélytól É-ra) (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611 háztömb É részén, a 612, 613, a névtelen (a 617-től Ny-ra), háztömbökben, a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén.
Egyik löv. e.-e a 99. löv. ho.-lyal működik együtt.
10. gd. löv. hdt:
99. löv. ho. (a 109. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) harcot vív az alábbi arcvonalon, amely az 501 magp.-tól DK-re 1 km-re, kőfejtéstől É-ra (az 501 magp.-tól D-re 1,5 km-re), a tisztáson (1 km PILISSZENTLÉLEK-től Dny-ra). Egy löv. zlj. ideiglenesen a 86. gd. löv. ho. parancsnokának alárendelve.
309. gd. löv. e. a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 386 magp.-tól DNy-ra 1 km-re húzódo arcvonalon harcol.
86. gd. löv. ho. (egy löv. zlj.-jal a 99. löv. ho.-tól) a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. Dny-i lejtőin, a 309 magp.-on SÁTORKÓN, DOROGON, CSOLNOKON.
99. löv. ho. zlj.-a a kőfejtésnél (D), kőfejtésnél (É).
59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e. PILISVÖRÖSVÁRON.
183. gd. löv. e. PILISCSABÁN.
179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.
5. gd. lov. hdt:
12. gd. lov. ho. 47. lov. e.-e a tisztás D-i részén (a 478 magp.-tól 2 km-re Ny-ra), az erők egy részével a híd irányában tevékenykedik (a 299 magp.-tól DNy-ra).
45. lov. e. PILISSZENTTELEK környékétől északra harcol, a 43. lov. e. a hadosztály sávjába menetel.
11. gd. lov.ho. 41. lov. e.-e az 501 magp.-tól 1 km-re K-re, kőfejtésnél (az 501 magp.-tól 1,5 km-re D-re).
39. lov. e. kőfejtéstől É-ra és Ény-ra (az 501 magp.-tól 1,5 km-re D-re).
37. lov. e. PILISSZENTKERESZT környékén.
2. gd. g. hdt:
37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
6. g. dd. SÁRISÁPON, DÁGTÓL 1,5 km-re Ny-ra.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp. 1,5 km-re K-re és a 255 magp. közötti szakaszt.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. a 255 magp., a 264 magp.-tól D-re, SÁNDOR, 246 magp., köfajtás, a 317 magp.-tól 1 km ÉNy-ra
19. löv. ho. két löv. e-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNY, 214 magp., a harmadik löv.-e a második vonalban ZSÁMBÉK, a 208 magp.

I. 15-én megsemmisült az ellenség 300 katonája és tisztje. Fogságba esett 13 fő, akik a 8. lov. ho., a csendőrezred, a 711. gy. ho., a "Wiking" pc. ho. és a 103. lov. ho. kötelékéhez tartoztak.

A parancsnok és a haditanács tagja a csapatoknál van.

SLEMIN ALTÁBORNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/176-178

191 1945. január 15.

Beregfy Károly vezérezredes távirata Wöhler gyalogsági tábornoknak, a Dél Hadseregcsoport főparancsnokának Budapest védőinek fokozottabb légi úton történő ellátásáról.

TÁVIRAT

Wöhler gy. tbk-nak /Dél hds.csop.

Titkos parancsnoki ügy

Tárgy: Budapest fokozott ellátása légi úton

A Budapesten körülrárt I. hadtest vezénylő tábornoka I.14-én a következő táviratot intézte hozzám:

1. *"Orosz repülőket zavartalanul bombázzák és fedélzeti fegyverekkel zavartalanul lövik a Budapestből még megmaradt, túlszűfolt és fokozatosan csökkenő területet. Az eddig kitűnően dolgozó légvédelmi tüzesszerek részben lőszerhiány miatt tehetetlenek, részben azonban azért, mert földi harcra alkalmazták azokat és a házak miatt alig nyílik kilövési lehetőség. Nem tudom a polgári lakosság felelős vezetőivel megértetni, hogy mivel magyarázható a saját légi erő visszafogott magatartása. A németektől kapott felvilágosítás, hogy a repülőterek eljegesedése és az időjárási viszonyok megakadályozzák a saját légi erők bevetését, annál kevésbé tűnik számukra megalapozottnak, mivel a mindenki által gyengébbnek ismert orosz légi erőt ugyanazok az okok láthatóan nem akadályozzák. Kérem a légi erő támogatását, mivel a nagy károkon felül a polgári lakosság a teljes magára hagyatottság érzete erkölcsi következményei miatt kiszámíthatatlanná válhat."*

2. *"Az éjjel-nappal tartó állandó bombázások következtében a személyi és az anyagi károk rendkívül nagyok. A katonai és a polgári forgalom teljesen megbénult. Ezért a katonai ellátás veszélyben van, a polgári lakosság ellátása teljesen megszűnt. A légi erő sürgős és hatékony támogatása immár nélkülözhetetlen."*

Nyomatékosan kérem az I. hadtest vezénylő tábornoka által kért támogatás, ill. a légi úton történő ellátásnak az eddigitől lényegesen eltérő, hatékonyabb mértékű teljesítését, mivel ellenkező esetben Budapest hős magyar és német védői – a városnak a körülmények miatt sajnos túlzottan lassan haladó felmentése miatt – képtelenek kintartani. Budapest eleste azonban beláthatatlan katonai és politikai következményeket fog maga után vonni.

Kapják: Wöhler gyalogsági tábornok úr (az I. magyar hadtest útján), Desloch vezérezredes úr (a német rep.ök. tiszt útján).

Gyepü II. 1945.I.15.

Beregfy vezérezredes⁵⁸ s.k.

⁵⁸ Beregfy (1932-ig Berger) Károly (Cservenka, 1888. február 12.- Budapest, 1946. március 12.) vezérezredes 1944. október 16. és december 20. között honvédelmi miniszter és a Vezérkar Főnöke, ezt követően honvédelmi miniszter és a Honvédség Főparancsnoka. 1945. május 1-től amerikai hadifogságban volt. A budapesti népbíróság halálraítélte és kivégezték.

192 1945. január 15.

A budapesti I. hadtest napi helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság számára.

Napi jelentés

Pesti hídfőben az ellenség folytatta támadásait, különösen az Üllői út és a Baross utca közötti területbe sikerült részeivel beljebb szivárogni a város közepe felé. Horthy Miklós híd pesti két mezője robbantva. Feldherrnhalle ho.-nak alárendelt RVS (?) egy. karh. zlj. a hosszú nehéz harcokban felmorzsolódott. Maradványai a 12. ho-ba olvadtak be.

Első vonal: Cuczor utca, Lónyay utca, Török Pál utca, Kálvin tér, Üllői út, Szentkirályi utca, Mária utca, Rákoczi tér, Déry utca, Nagyfuvaros utca, Tisza Kálmán tér kizárva, Bezerédy utca, Baross tér, Rottenbiller utca, Király utca, Rózsa utca, Andrássy út, Szív utca, Szondy utca, Izabella utca, Ferdinánd híd, Csanády utca.

Budai hídfőben a Sashegy birtokáért folytak ma a harcok. Ellenségnek sikerült az arcvonalat visszanyomni. Ellentámadások folyamatban.

Első vonal: Farkasréti temető i betűjéig változatlan. Bocskay út, Darócy út, innen délre a vasútvonal.

Arcvonal egyéb részén mindkét oldalról vállalkozások. (folyt.) A bombázások következtében az itt lévő gk. állomány 50 százaléka elpusztult. A 206. lgv. ü-nél egy kiütéstyphus eset. Lgv. lőszer helyenként nulla. Kiegyenlítés az állandó bombázások okozta torlaszok miatt csak emberi erővel lehetséges. A vadászvédelem hiánya Budapest pusztulása szempontjából döntő volt. A bombázásokkal szemben teljes a kiszolgáltatottság. Sok óvóhely beomlott. Polgári lakosság veszteségei nagyok. Mentési munkálatok alig lehetségesek. Sebesültek elszállítása majdnem lehetetlen. Összeköttetés csak személyi híradó eszközökkel lehetséges, lassú és bizonytalan. Sok hírvívő elveszik. Budán már nagy a zsúfoltság.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője, 1090./I.hdt.I.a.

193 1945. január 15.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Hop. a hajnali órákban a Hitelbank-ból a Margit körút-on lévő Ferencrendi zárda mellett levő bérház pincéjébe települt át.

A nap folyamán a Pest-i oldalon az elg. nyomása tovább fokozódott. Főleg a ho. sávjától D-re a Kerepesi temetőtől Ny-ra folytak súlyos harcok.

Elg. É-on a Nyugati pályaudvart elfoglalta. Ezért, valamint a D-en történt betörés miatt a középben mélyen benyúló csapataink arcvonalát az Erzsébet körútig kellett visszavenni. Az éj folyamán az egész Pest-i hídfő arcvonalát a Nagykörút vonalára vette vissza a német előljáró pság.

A partváltás miatt a hop. vezetékes ök-e harcoló alakulataival megszűnt.

Rádiójelentés szerint saját csapataink arcvonalán említésre méltó harcselekmény nem volt. Elg. tád. súlya a hídfő É. és D. szárnyán.

A Horthy Miklós híd Pest-i két mezőjét a nap folyamán saját erőnk felrobbantották.

A Buda-i hídfőben a nap folyamán a Sashegy birtokáért folytak harcok.

Elg. itt az arcvonalat kissé visszanyomta ugyan, de Sashegy a kezünkben maradt.

A nap folyamán megállapítást nyert, hogy András Sándor vk. ezds. hop. és Botond Béla vk. örgy. vkf. lakásukról ma 13h-kor a hadosztályparancsnokságra elindultak, hova azonban nem érkeztek meg.

Egész nap tartó igen erős légitevékenység volt, mely emberben és anyagban súlyos kárt okozott.

II. Kissé felhős, hideg idő. Az utak a túlzott úttorlasz telepítés miatt nehezen járhatók. Sok a kerülő. A Buda-i oldalon a kevesebb rom miatt az útviszonyok a Pest-inél jobbak.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

194 1945. január 15.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I. 14/15-i éjszaka a hadosztály tovább halad és mindenhol erős ellenséges állásokba ütközött, a megerődített háztömbökből és épületekből, az ellenség minden fajta fegyvert bevetett. Az utcákat elbarikádozták.

4 óra felé egy repülőgépről ledobott bomba telibe találja a 96. gy.e. parancsnokságát (Budapest Központi Pályaudvara közelében), megsemmisítve azt és számos áldozatot szedve.

Szolgálatteljesítés közben elesett Gheorghiu Mihail ezredes, a 96. gy.e. parancsnoka is. A parancsnoki posztot Cosma Gavril alezredes veszi át. Az ellenséges bomba áldozatai voltak még Panoiu Romulus százados, a 96. gy.e. hadműveleti tisztje, Mojoiu százados a 42. tüzérezredből, Grusescu hadnagy és Bradateanu tartalékos alhadnagy az 1/36. páncéltörő ütegből, valamint a következő tisztek sebesültek meg: Vintila őrnagy, a 42. tüzérezred első osztályának parancsnoka, aki néhány napi szenvedés után elhunyt; Micu hadnagy a 96. gy.e. híradótisztje, Curtu alhadnagy, a 96. gy.e. elhárítási tisztje, Filip alhadnagy, a 96. gy.e. rohamosztágának parancsnoka és 17 sebesült közlegény.

A Rotenbiller utcai állások tartják magukat.

A 96. gy.e.-nek mégis sikerül elfoglalni az utcától nyugatra eső első háztömböket, azt követően, hogy a Garay és Sándor utcákat megtisztították.

Az ellenfél nehéztüzérsége lövéseket adott le Budáról, ahová úgy tűnik az összes ellenséges nehézfegyverzet visszavonult.

Veszteségek:

- Halottak 5 tiszt az ellenséges bombázás következtében
 6 közlegény
- Sebesült 4 tiszt
 17 közlegény

Hadifoglyok:

- 90 magyar a 8. és 1. ezredből és különböző munkaszolgálatos egységekből, folyami tengerészetből és kocsijavitó műhelyekből.

Ezen a napon Macici tábornok⁵⁹ úr, az 1. hadsereg parancsnoka szemlét tartott a rákosfalvi hadosztály-parancsnokságon, ahol Sova tábornok úrral, a 7. hadtest parancsnokával, valamint a 19., a 2. gyaloghadosztály és 9. lovashadosztály⁶⁰ parancsnokaival és a hadműveleti irodák parancsnokaival tanácskoztak.

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 12.

195 1945. január 15.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

F. év I.14/15-i éjszaka az egységek szoros harcérintkezésben maradnak az ellenséggel a f. év I. 14-én elért vonalon, a 3. gd. lov. e-et kivéve, amelyiknek sikerült harcrendjét 100 méterre nyugatra előretolni és néhány háztömböt elfoglalni.

Az ellenség nagyon heves sorozatlövőfegyver- és aknavetőtüzzel válaszolt, amely az éjszaka folyamán lehetetlenné tette a behatolást nyugati irányba.

9 órakor kezdődik a harc 9. lov.e-del és 3. gd. lov. e-del a Rákoti(sic!) út hosszában a 13. lov.e. bal oldalról történő támogatásával, amely a Rákoti úttól délre fekvő első utcán halad a 95. gy.e-del együtt.

Az egységek előrenyomulása a tüzérség hatékony támogatásával történik, amelyik egész idő alatt közvetlen irányzású lövéseket adott le a háztömbökben lévő ellenséges ellenállási fészkekre.

10.20-kor a 3. gd. lov.e. és a 9. lov.e. elfoglalták a 2003. és 2314. négyzeteket.

Hogy megkönnyítsék a 13. lov.e. és 95. gy.e. előrenyomulását, össztűzet nyitnak a Tisza Kálmán parkra, ahonnan az ellenség viszonozta a tüzet. Ebben az össztűzben a szovjet 114. páncéltörő tüzérosztály két ütege is részt vett.

A harc tovább folytatódik minden házáért, melyeket az ellenség erős kazamatákká(sic!) alakított át.

17.25-kor az ellenség ellentámadást indít nyugati irányból a Rákoti úton kb. egy századdal és 3 harckocsival. Az ellentámadást az első vonalból leadott tüzzel és a páncéltörő tüzérséggel visszavertük.

Az ellenség 20 német halottat és két megsemmisült tankot hagyott hátra.

18 órakor az egységek elhelyezkedése a következő:

a 3. gd. lov.e. az általa elfoglalt 2003. négyzet nyugati oldalán,

a 9. és 13. lov.e-ek elfoglalták a szám nélküli négyzetet a park északnyugati sarkán;

a 95. gy.e. a parktól keletre fekvő utcában van, jobb szárnyával a szám nélküli négyzeten, kapcsolatban a 9. és 13. lov.e-ekkel és a bal szárnyával a park délkeleti sarkán kapcsolatban a szövetséges 297. szovjet hadosztály csapataival.

Az egységek vonala általában a Keleti pu-tól kb. 400 méterre nyugatra húzódik, a Rákos(sic!) úton és az attól közvetlenül délre lévő utcákban.

A 7. hadtest 23 óráig a harc folytatását rendeli el, hogy kihasználva az éjszaka sötétjét, meglepetésszerűen minél több háztömböt foglaljanak el.

⁵⁹ Nicolae Macici hadtest-tábornok 1941. november 9. és 1945. február 12. között állt a román 1. hadsereg élén.

⁶⁰ Az eredetiben tévesen 9. gyaloghadosztály szerepel.

23 óra után felderítő tevékenység révén szoros harcérintkezésben maradnak az ellenséggel.
Másnap 9 órakor az egységek újrakezdi a támadást ugyanazzal a feladattal.

Veszteségek:

- Halottak 6 közlegény
- Sebesültek 2 tiszt
- 3 altiszt
- 32 közlegény

Zsákmány: 25 tömbház, mindegyik 3-4 emeletes, 30-40 lakással(sic!).

Hadifoglyok: 2 magyar tiszt és 8 közlegény

Az időjárás: szép

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 264-266.

196 1945. január 16.

A Dél Hadseregcsoporthadinasplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

Kiegészítés az 1945.1.16-i reggeli jelentéshez

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség az éjszaka folyamán délkelet és észak felől támadta a keleti hídfőt. A Kálvin-téren jelenleg súlyos harcok dúlnak.

Dél Hadseregcsoporthadinasplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.
Ia. Nr.759/45 geh. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7212996.

197 1945. január 16.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a balszárnyon együttműködve a 6. gd. harcokcsihadsereggel visszaverte az ellenség támadásait az alábbi körzetekből: MAGYAR felől BATORKESZI felé gyalogezrednél nagyobb erővel 23 harckocsi és önjáró löveg, valamint 15 páncélozott szállító harcjármű támogatásával, SZOBAROVÁ felől MOCA irányába csaknem gyalogezrednyi erővel 35 harckocsi és önjáró löveg, valamint 10 páncélozott szállító harcjármű támogatásával. A nap végeztével a harc a 125 magassági pont, MOCA nyugati környéke vonalán folyt. A jobbszárnyon és a centrumban megerősítette állásait az elfoglalt arcvonalon.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalt 113 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely az 1595, 1599, 1601 háztömbök, a 41. objektum, az 1608 háztömb északi fele, a 42. objektum, az 1940, 1962, 1964, 1971, 1976, 1975 háztömbök, a 85. objektum, a 2002, 1982, 2295, 2294 háztömbök, a 120. objektum, a 2299, 2297, 2296, a 114. objektum, a 2599 háztömb, 129. 130. objektumok határán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/65-66

198 1945. január 16.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 187

A 46. HDS. TÖRZS 016/OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK
1945. I. 16-ÁN 20.00 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 16. folyamán az ellenség ESZTERGOM D-i és DK-i körzetében a 96., a 711. gy. ho. és feltételezés szerint

a "Wiking" SS-pc. ho. egységeivel harcot folytatott állásinak javításáért, PILISSZENTLÉLEK körzetében erős tüzzel és gyalogsági ellenlökésekkel verte vissza egységeink tevékenységét.

BUDAPESTEN egyes szakaszokon gyalogsági tüzzel makacs ellenállást fejtett ki osztagaink támadásával szemben.

A I. 16-ra virradó éjjel kis gyalogsági csoportokkal sikertelenül ellentámadott PILISSZENTLÉLEKTŐL É-i irányban, 150 fő alatti gyalogsági erővel támadta CSOLNOK ÉNy-i részét. A támadást visszavertük.

06.00 órakor CSOLNOK irányában két gyalogzászlóalj erejével erős tü. av. támogatás mellett újratámadott és elfoglalta CSOLNOK É-i részét. Az ellenség további előnyomulását megállítottuk.

11.30-kor gyalog századdal sikertelenül ellentámadott PILISSZENTKERESZTTŐL K-i irányban.

13.10-kor a 309 magp. É-i körzetéből kétszer támadott a kőfejtés (É) irányában, az ellenség mindkét támadását visszavertük.

13.20-kor KÖRTELES körzetéből DOROG irányában támadott két gyalogzászlóalj erejével.

Az ellenséges légierő páros és egyes repülőgépekkel végezte csapataink helyzetének felderítését; kötelékben 9 HE-111 bombázta BUDAPEST ÉNy-i részét, szállítórepülőgépekről és HE-111 bombázókról teherszállítmányokat dobtak le BUDAPESTRE. Egész nap során 124 berepülést észleltek, ebből 31 JU-52-est és 34 HE-111-est.

2. A hadsereg I. 16-án a 37. löv. hdt. rohamosztagaival harcot folytatott állásinak javítása érdekében. Az 5. gd. lov. hdt. és a 99. löv. ho. egységeivel harcot vívott az ellenség bekerítése és megsemmisítése céljából PILISSZENTLÉLEK környékén. A 2. gd. g. hdt. és a 86. gd. löv. ho. egységei visszaverték az ellenséges támadásokat. A front többi szakaszán műszaki szempontból tökéletesítettük az elfoglalt arcvonalát és folytattuk a szembenálló ellenség felderítését.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.: 83. tgy. dd. két zászlóalja a 3066, 3064, 3061, 3038, 3037, 3036 háztömbökben. A harmadik zászlóalj a dd. pk. tartalékában a 3060, 3044, 3043, 3042 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3033, 3032 3031, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 2778, 2777, 2767 háztömbökben. A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a a 2995, 2994, 2933 háztömbökben, a másik löv. zlj. BUDAÖRSÖN, a harmadik löv. zlj. a 798, 799, 800 háztömbökben.
320. löv. ho. (az 59. gd. löv. ho. egy löv. e.-ével) a 2751, 2745, 2744 háztömbökben, a 2740 NY-i részén, az erdő DNyi szélén (SASHEGYEN), a 2527, 2526 háztömbökben, a FARKASRÉTI temetőben, a TAMÁS utcában, a 2234, 2226, 2216 háztömbökben.
108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a 259.0 magp. NY-i lejtőin, az 1914 háztömbben (tér nélkül), az 1938, 1532 háztömbökben, az 1537. 1526 NY-i részén, a HERMANN OTTÓ utcában, az 1521, 1518 háztömbökben, az 1515 és 1159 NY-i részén és az 1156, 1155, 1154, 1146, 801 háztömbökben.
- BAHTYIN-CSOPORT: 180. löv. ho. a 800, 806, 809, 807 háztömbökben, a 805 NY-i részén, a 803, a névtelen háztömbökben (a 300.0 magp.-tól NY-ra) a 300.0 magp.-on a KISCELLI kastélytól É-ra (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. (egy löv. e. nélkül) a 611 háztömb É-i részén, a 612, 613 háztömbökben, a névtelen háztömbben (a 617 tömbtől NY-ra), a 622, 623, 624 háztömbök É-i részén. Az egyik löv. e. a 99. löv. ho. kötelékében.
10. gd. löv. hdt.: 99. löv. ho. PILISSZENTLÉLEK D-i környékén, a névtelen magp.-on (az 505 magp.-tól 1,5 km-re K-re).
309. gd. löv. e. (109. gd. löv. ho.) a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra.
86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DNy-i lejtőin, SÁTORKÓN, DOROGON, CSOLNOK központjában.
99. löv. ho. löv. zlj.-a 505 magp.-on, kőfejtésnél (D), kőfejtésnél (É).
59. löv. ho. 176. gd. löv. e. a 305 magp., JÁSZFALU határvonalon (arcvonalal nyugatra).
183. gd. löv. e. PILISCSABÁN.
179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.
5. gd. lov. hdt.: 12. gd. lov. ho. 43. lov. e.-e a 299 magp.-tól 1 km-re K-re és 2 km-re DK-re.

47. és 45. lov. e. PILISSZENTLÉLEK É-i és Ény-i környékén (a templom környékén).

11. gd. lov. ho. 41. és 39. lov. e.-e PILISSZENTLÉLEK K-i és DK-i környékén.

A 37. lov. e. a hadtestparancsnok tartalékában PILISSZENTKERESZTEN, az erők egy részével az 501 magp. ÉK-i környékét tisztítja meg az ellenség kisebb csoportjaitól.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROGON.

4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.

6. g. dd. SÁRISÁPON, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól K-re a 255 magp.-ig terjedő szakaszt.

23. löv. hdt.:

49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D) magp.-on. SÁNDORON, a 246 magp.-on, kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.

19. löv. ho. két löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNYON, a 214 magp.-on. A harmadik löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉKON, a 268 magp.-on.

I. 16-án megsemmisült mintegy 200 ellenséges katona és tiszt, 5 gépkocsi, lelőttünk 1 HE-111-est. Zsákmányoltunk 10 ágyút. Foglyul ejtettünk 40 főt, BUDAPESTEN a 271. gy. ho., a 8. lov. ho., a rendőrezred és az önálló csendőrzászlóalj állományából, MÁNY környékén a 13. pc. ho. állományába tartozó németeket.

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A 46. HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/187-189

199 1945. január 16.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a 6. hadseregearcparancsnokság, a Reichsführer-SS tábori parancsnoksága és az SS-Vezetési Főhivatal számára.

Az SS IX. fegyveres hdt.psa

1945.01.16.

22 óra 15

Rádiótávirat

1. 6. hdspás-nak

2. A Reichsführer-SS tábori parancsnokságnak

3. SS Vezetési Főhivatalnak Berlin-Wilmersdorf

Napi jelentés 01. 16.

Mindkét hídfőt páncélosokkal, tüzérséggel és állandó csatarepülő-bevetésekkel támogatott összpontosított támadások érik. Az Erzsébet-körúton a betöréseket nehéz harcok közepette felszámoltuk. A Berlin tértől keletre lévő betörési pontok körül és a Dunánál (északi szakasz) heves harcok folynak.

A Ferenc József-híd bomba telitalálata miatt elpusztult. A nyugati hídfőben az ellenség támadásának súlypontja ismét a Sas-hegy és az Orbán-hegy. Amíg a Sas-hegynél a betörést bátor ellenlökéssel felszámoltuk, az Orbán-hegytől délre a súlyos elg. elhárító tűzben az ellenlökés elakadt. Nyomasztó elg. anyagi fölény, nálunk nagy lőszer- és üzemanyaghiány. Nyíltan vonuló ellenséges ütegeket nem tudjuk leküzdeni!

Egész nap erősödő elg. csatarepülő-bevetések bombázással és fedélzeti fegyver-tűzzel a főellv-on és a város területén, kiváltképp a Várhegyen, amit a saját vadászvédelem csak időlegesen zavart. Egész épülettömbök lángolnak, különösen a középületek. A városban a közlekedés nappal lehetetlen. 3 elg. repülőgépet lelőttünk.

Megsemmisítettünk: 1 T 34-est, 7 pct. á-t, 1 2 cm-es lgv. löv-et.

(Tgb. Ia 123/45 geheim)

Schaper vk. őrnagy Ia

HL 13. páncéloshadosztály iratai 32. főló

BA-MA RH 27/13

200 1945. január 16.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: A legélénkebb elg. repülőgép-tevékenység a Duna mindkét oldalán és a 8. hadsereg balszárnya felett. Budapest felett erős elg. vadász- és csatarepülőgép-tevékenység. Budapest térségében folyamatos a saját csata- és vadász kötelékek bevetése. Védőkíséret az ellátásnak. Kisebb erők bevetése az Esztergomtól ÉNY-ra eső térségben. Budapest légi ellátása I. 15/16-án éjjel: 36,5 t. lőszert dobtak le. A légi ellátás nappal folytatódott.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7212999.

201 1945. január 16.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

Az éj folyamán Benyovszky vk. szds. I. a. oszt. vez. tí. jőr-t küldött az eltűnt hop. és vkf. felkutatására. Az igen erős elg. tevékenység és az elg. közelsége miatt a jőr. a Rákóczi út 21. szám alatt lévő hop. lakására nem jutott el és eredménytelenül volt kénytelen visszatérni. Hop. és vkf. eltűnését Benyovszky vk. szds. a hdt. pság-nak személyesen szóban és 154./10. gy. ho. I. a. 45. I. 16. szám alatt írásban is jelentette.

A délelőtt folyamán vitéz Lehoczky Lajos ezredes, az eddigi tpk. a hop-ot átvette.

A nap folyamán a ho. bevetett csapatainak arcvonalán lényeges harcselekmény nem történt.

A hop. rád. ök-e a harcoló részeivel azok mozgása és hóp. változása miatt megszakadt.

Elg. a Pest-i hídfőben folytatta erős tád-át. Különösen erős nyomást fejtett ki a Baross u. környékén, ahol mélyebb betörést ért el. A Ferenc József híd középső mezője robbantva.

A Buda-i hídfőben Sashegy-nél ellentád-sal az eredeti főellv-at visszafoglaltuk.

Elg. légitevékenység a nap folyamán is tovább tartott. Nagy tüzek és károk keletkeztek. Az utcák nagy részét a beomlott házak eltorlaszolták. A lakosság vesztesége is igen nagy. Katonai ala-ok főleg járművekben szenvedtek nagy kárt. Saját lgv. nincs. Az elg. a levegőben szabadon és korlátlanul garázdálkodik.

II. A sok házrom, járműroncs és bombatölcser miatt az utcák napról napra nehezebben járhatók. Derül, hideg idő.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

202 1945. január 16.

A román 19. gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

A 2. Ukrán Front és a Budapesti Erők Csoportja(sic!)⁶¹ a 0019/15/1945. sz. parancsa szerint a 4. és 7. hadtest az 1. román hadsereg parancsnoksága alá kerül. A 7. hadtest így január 15-én, 20 órakor kiválik a harcból.

Sova Nicolae hadtest-tábornok átveszi a 7. hadtest parancsnokságát és Lacatusu tábornok új folytatja a 19. gyaloghadosztály vezetését.

A 19. gyaloghadosztály (a hadtest 97. sz. harcparancsa szerint) kivonul a budapesti arcvonalból és mozgásba lendül Budapest, Cinkota, Kerepes, Gödöllő, Veresegyháza felé, ahol megáll.

[...]

AMR Fond Divizia 19 Infanterie Dosar Nr. 62 12-13.

61 Helyesen Budapesti csoport. A 2. Ukrán Front keretében 1945. január 11-én alakult meg Malinovszkij marsall parancsára a szovjet 18. önálló lövészhadtest, a 7. gárdahadsereg 30. lövészhadteste és román 7. hadtest erőiből. Megerősítésül két lövészadosztályt, hat nehéztüzér-dandárt és egy harcoksidandárt kapott. Harcát egy csatarepülőhadtest támogatta. Parancsnokául I.M. Afonyin vezérőrnagyot, a 18. önálló lövészhadtest parancsnokát nevezték ki, de annak január 22-i sebesülése után I.M. Managarov altábornagy, a szovjet 53. hadsereg parancsnoka vette át a parancsnokságot.

203 1945. január 16.

A román 9. lovashadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. 15/16-ra kiadják a 97. harcparancsot a következő tartalommal: a 2. Ukrán Front parancsa szerint, a Budapesti Erők Csoportja kiadja a 0019. parancsot, mely elrendeli a 4. és 7. hadtest áthelyezését a Első Román Hadsereg parancsnoksága alá. Ezért a 7. hadtest kilépett január 15-én 20 órakor a Budapesti csoportosulásból. 22 órától kezdve leválik az ellenségről és január 18-án reggelig Moháza⁶²-Leged⁶³-Felsősap-Sonda⁶⁴ (sic!) térségében csoportosul.

Az útirány: Budapest – Cinkota – Kerepes – Sanda⁶⁵ – Mocsá⁶⁶ – Acsa – Guta⁶⁷.

Miután megkapták a parancsot a hadtesttől, szóban rögtön kiadták az ezredparancsnokoknak, hogy az 15/16-ra virradó éjjel orosz egységek által le lesznek váltva.

A leváltás után az ezredek azonnali menetbe kezdenek keleti irányba: Budapest, Cinkota, Kerepes, Sanda, Mocsá, Zsidó⁶⁸, a következő sorrendben: 13. lov.e., 3. gd. lov.e., a 9. lov.e. és a 6. lovas-tüzérezred. A menet végén az egységek a következő módon állnak fel: a 3. gd. lov.e. és a 13. lov.e. Mocsán, a 9. lovashadosztály parancsnoksága és az e mellett lévő egységek, a 9. lov.e. és a 6. lovas-tüzérezred Zsidón.

Éjjel 2 órakor az egységek le lettek váltva és a parancs szerinti menetben elindultak. A menet nagyon nehéz, mert a tiszték és a legénység fáradtak a január 15-i harc és a havazás miatt. 19 órakor az egységek letáboroznak az előírt helyeken (a 2. rajz mellékelve).

A falvak, ahol táboroznak a csapatok, nagyon kicsik és szegények, úgy hogy a csapatok és az állatok 45 km-es menet után nem tudtak megfelelő körülmények között pihenni. A 95. gy.e., amely eddig a 9. lovashadosztálynál volt, visszatér a 19. gyaloghadosztályhoz.

Veszteségek: nincsenek

Hadifoglyok: nincsenek

Az időjárás: fagy, havazik.

Az utak járhatók.

AMR Fond Divizia 9 Cavalerie Dosar Nr. 11 266-267.

204 1945. január 17.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy

A hadinaplónak

Kiegészítés az 45.1.17-i napi jelentéshez

A IX. SS-hgy. hdt. rádiótávírata

A nagy fölényben lévő, páncélosokkal, a legsúlyosabb tü. tüzellel és sorozatos csatarepülőgép-bevetéssel támogatott ellenséggel szemben szívós küzdelemben ma még sikerült megtartani a keleti hídfőt. Az Óváros egy része a Ferenc József-hídtól É-ra elesett. Nem ritka az az eset, hogy házak földszintjén németek, az I. emeleten oroszok és a II. emeleten ismét németek védekeznek. A front mögött beszivárgott oroszokkal és garázdálkodó m. kommunistákkal folyik a küzdelem. A szűk utak és a zezugos utcák, valamint a pincékbe és csatornába áthelyezett harctevékenység következtében főellv-t már nem lehet felvázolni. Páncélozott erők és páncélosok bevetés már nem lehetséges, mivel az utak a bombázás és a házak összeomlása miatt eltorlaszolódtak. A gyalogság nehézfegyverek tűztámogatása nélkül nem látszik alkalmasnak arra, hogy a hídfőt tartani tudja. Az Erzsébet-híd veszélyben van.

Az ellenség nyugati hídfőre intézett zlj. erejű támadását elhárítottuk. Az ellenség sikeres betöréseit ellenlökéssel felszámoltuk. A súlypont továbbra is a Sas-hegy déli szakasza.

A hidakon és az odavezető utakon sorozatos ellenséges légitámadások bombázással és fedélzeti fegyverekkel. A 12. lgv. rohame. a körélezárás óta az 50. repülőgépet lőtte le.

Az ellátási helyzet kritikus, azonban szállítóbombák jól célzott, folyamatos ledobásával a mai napon némileg enyhült. A

62 Mohora.

63 Legénd.

64 Szanda.

65 Lásd előző jegyzetet.

66 Mohara.

67 Galgaguta.

68 Vácegres.

8000 sebesült elhelyezése a víz és az orvosi ellátás hiánya miatt nagy nehézségekbe ütközik.

1945.1.18.

08.45 óra

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 190/45 g.Kdos.II.Ang

HL mikrofilmtár 628/7213010.

205 1945. január 17.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg megerősítette állásait az elfoglalt arcvonalakon, a balszárnyon visszaverte az ellenség támadásait, melyet gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel indított BÁTORKESZI felé és gyalogezrednyi erővel 25 harcokosi támogatásával RADVÁNY körzetéből MOCA irányába. A nap végeztével az ellenség visszaszorította a 25. gd. lövészhadtest egységeit és elfoglalta a 125 magassági pontot, MOCKÁT és MOCÁT. A harc MOCA keleti környékén folytatódik.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, szembetalálkozott az ellenség megnövekedett tűzellenállásával. A nap végéig elfoglalt 36 háztömböt és azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely az 1595, 1599, 1601, háztömbök, a 41. objektum, az 1608 háztömb északi fele, az 1938, 1939 háztömbök, az 1943 és 1944 tömbök északi fele, a 74., 75. objektumok, az 1954, 1971 háztömbök, a 86. objektum, az 1981, 2294 háztömbök, a 116. objektum, a 229, 2290, 2296 háztömbök déli fele, a 114. objektum, a 2599 háztömb és a 129., 130. objektumok határán húzódik (az összes pontok a kezünkön vannak).

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/70

206 1945. január 17.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 197

A 46. HDS. TÖRZS 017//OP SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSNOKÁNAK
1945. I.17-ÉN 19.45 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 17-én az ellenség ESZTERGOMTÓL D-i és DK-i irányban a 711., 96. gy. ho., a 23. gy. ho. (m.) és a 3. lov. dd. egységeivel egyes szakaszokon makacs ellenállást fejtett ki csapataink tevékenységével szemben.

A I. 17-re virradó éjjel kis gyalogsági csoportokkal felderítést végzett a 299 és 309 magp. irányából, kivetettük PILISSZENTLÉLEKRŐL és CSOLNOK É-i részéből, a nap során tüzrelvi makacs ellenállást fejtett ki PILISSZENTLÉLEK ÉNy-i környékén.

A többi szakaszon a korábbi arcvonalról tűzharcot vívott csapatainkkal.

BUDAPESTEN tartotta a korábbi arcvonalat, a I. 17-re virradó éjjel szakasznyi csoporttal sikertelenül próbálkozott felderítéssel a 3035, 2812 háztömbök irányából.

Az ellenséges légierő csapataink elhelyezkedésének felderítését és teherszállítmányok ledobását végezte BUDAPESTEN. 90 berepülést figyeltek meg, ebből 54 HE-111-est és 31 JU-52-est.

2. A hadsereg I. 17. folyamán egyes osztagokkal tevékenykedett saját állásainak javítása céljából, ESZTERGOMTÓL DK-re folytatta támadását és elfoglalta PILISSZENTLÉLEKET, CSOLNOK körzetében visszaállította a helyzetet, elfoglalta CSOLNOK É-i részét.

A többi frontszakaszokon műszaki szempontból tökéletesítette arcvonalát és folytatta a szembenálló ellenség felderítését.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. lov. hdt.:

83. tgy. dd. két zászlóaljával a 3066, 3086 háztömbökben. A harmadik zászlóalj a

dd. pk. tartalékában a 3060, 3043, 3042 háztömbökben.

316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034, 3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2781, 27777, 2767 háztömbökben. A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a a 2995, 2994, 2993 háztömbökben, a második löv. zlj. BUDAÖRSÖN, a harmadik löv. zlj. a 798, 799, 800 háztömbökben.

320. löv. ho. az 59. gd. löv. ho. egyik löv. e.-ével a 2751, 2744 háztömbökben az erdő DNY-i részén (a SASHEGYEN), a 2526 háztömbben, a FARKASRÉTI temetőben, a 2234, 2216 háztömbökben, a TAMÁS utcában.

108. gd. löv. ho. az 1911, 1938 háztömbökben, az 1912 É-i, az 1537 és 1526 NY-i részén, az 1518 háztömbben, az 1515 és 1159 NY-i részén, az 1156, 1146, 801 háztömbökben.

BAHTYIN-CSOPORT:

180. löv. ho. a 800, 809, 803, háztömbökben, a 300.0 magp.-on a kastélytól É-ra (Nr. 11).

109. gd. löv. ho. (egyik löv. e. nélkül) a 611 háztömb É-i részén, a 613, a névtelen háztömbben (a 617 tömbtől NY-ra), a 622, 624 háztömbök É-i részén.

10. gd. löv. hdt.:

99. löv. ho. PILISSZENTLÁSZLÓTÓL 1,5 km ÉNy-ra, az 505 magp.-on. Egyik löv. zlj. a 86. gd. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.

309. löv. e. (109. gd. löv. ho.) a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 386 magp.-tól 1 km-re DNY-ra.

86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, SÁTORKÖN, DOROGON, CSOLNOKON.

99. löv. ho. löv. zlj.-a harcot vív az 505 magp., kőfejtés (D), kőfejtés (É) arcvonalon.

59. gd. löv. ho. 176. gd. löv. e.-e PILISVÖRÖSVÁRON.

183. gd. löv. e. a 305 magp., a TINNYE vá.-tól ÉNy-ra, JÁSZFALU arcvonalon, 19.00 órakor megkezdte előrenyomulását BUDAÖRS térségébe.

179. gd. löv. e. a 320. löv. ho. kötelékében tevékenykedik.

5. gd. lov. hdt.:

12. gd. lov. ho. 43. lov. e. harcot vív a 299 magp. elfoglalásáért. A 47. lov. e. a névtelen magp.-on (a 478 magp.-tól 2 km-re NY-ra.

45. lov. e. a 478 magp.-tól 1,5 km-re DNY-ra.

11. gd. lov. ho. 37. és 39. lov. e.-e az erdőt tisztogatja (az 505 magp.-tól ÉK-re)

41. lov. e. a hdt. pk. tartalékában PILISSZENTLELEKEN.

2. gd. g. hdt.:

37. hk. dd. DOROGON.

4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.

6. g. dd. a központ SÁRISÁPON, DÁGTÓL 1,5 km-re NY-ra.

5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re és a 255 magp. közötti szakaszt.

23. löv. hdt:

49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D) magp.-on, SÁNDORON, a 246 magp.-on, a kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.

19. löv. ho. két löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNYON, a 214 magp.-on. A harmadik löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉKON, a 268 magp.-on.

A 113. löv. ho. belépett a hadsereg kötelékébe, ÉRDEN van összevonva, felkészülve a PESTHIDEKGÚT, HÁRSAKALJA új körzetbe történő felvonuláshoz.

I. 17-én megsemmisült az ellenség mintegy 200 katonája és tisztje, foglyokat ejtettünk (BUDAPESTEN a 8. SS-lov. ho., az 1. rendőrezred, az önálló magyar zászlóalj kötelékéből, PILISSZENTLELEKEN a 711. gy. ho. 744. gy. e.-éből, CSOLNOKON a 96. gy. ho., a 255 magp.-tól NY-ra a 23. gy. ho. (m.) kötelékéből.

A Bahtyin-Csoport egységei megsemmisítettek 10 géppuskát, av. üteget, 1 önjáró löveget, felrobbantottak egy lőszerraktárt, leromboltak 23 épületet.

FILIPPOVSZKIJ GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/197-199

207 1945. január 17.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Elg. a nap folyamán tovább folytatta támadását a Pest-i hídfő elfoglalására. Különösen a D. és É. szárnyon fokozta nyomását. Itt sikerült saját vonalainkban betörni és D-en túljutott a Ferenc József híd vonalán. É-on a Margit híd Pest-i hídfőjétől is teret nyert D. irányába.

A középső szakaszon saját csapatainknál említésre méltó harccselekményre nem került sor.

23h-kor a IX. né. SS. hgy. hdt. pság a Pest-i hídfő kiürítését rendelte el.

Mivel a ho. minden ala-a I. 14-én már megkapta a partváltásra szóló pcs-ot, már csak a német alárendeltségében harcoló 6/III., 8/III. és 18/I. zlj. volt a Pest-i hídfőben. Ezek közül - mint később kitént - a 8/III. és 18/I. zlj. nem kapott idejében parancsot a partváltásra.

A kivonás teljes sikerét az állandó elg. légitévékenység, aknázás, az Erzsébet híd megrongálódása és a rendelkezésre álló igen rövid idő erősen korlátozta.

A Duna parton égő hatalmas tüzek az átvonást az elg. részére megfigyelhetővé és belőhetővé tették. Számos találatot kapott az egyedül járható Lánchíd is.

Az egész nap folyamán elg. légitévékenység volt, mely igen nagy tüzeket okozott. Az I. hdt. pság. helyzetközlése szerint a német felszabadító pc. élek É-on elérték Szentendrét, D-en Dunaföldvár irányába törnek előre. (A Szentendre-i hír hamisnak bizonyult.)

II. Derült, hideg idő. Utak a romok miatt nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

208 1945. január 18.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Kiegészítés az 1945.1.18-i reggeli jelentéshez

Titkos

IX. SS-hgy. hdt.:

A keleti hídfő kiürítése 22,00 órakor jelentős események nélkül tervszerűen megindult. Az átvonulási művelet közben betört 3 páncélosból kettőt páncélököllel megsemmisítettünk. Az utánuk nyomuló gyalogságot súlyos veszteséget okozva visszavertük.

A többi szakaszon heves tü., aknavető- és pct. tűz.

Egy teherszállító vitorlás leszállt.⁶⁹

1945.1.18.

10,30 óra

Dél Hadseregcsoport.

Ia Nr. 639/45 geh. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213012.

209 1945. január 18.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon és középen a korábbi arcvonalat foglalta el. A balszárnyon visszaverte az ellenség támadásait, melyek gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel, 15 harckocsival és önjáró löveggel továbbá 10 páncélozott szállító harcjárművel BATORKESZI felé és gyalogezrednyi erővel, 35 harckocsival és önjáró löveggel

⁶⁹ A németek Budapest légi ellátásában főként DFS-230 típusú teherszállító vitorlázókat használtak.

valamint 30 páncélozott szállító harcjárművel MOCA körzetéből keleti irányban indultak. Az ellenségnek sikerült visszaszorítani a 25. gd. lövészhadtest egységeit és elfoglalni KARVÁT (KRAVANY). A nap végeztével a harc ebben a körzetben BÁTORKESZI, BUC, CENKE vonalán folyt.

6. A Budapesti Csoport teljesen felszámolta a bekerített ellenséges csoportosulást BUDAPEST keleti részében és kijutott a DUNA folyó keleti partjára. A csoport alakulatai 318 ágyút, 675 géppuskát, 47 harkocsit, 17 önjáró löveget, 18 787 puskát és géppisztolyt, 255 motorkerékpárt, 10 vontatót, 9 páncélozott szállító harcjárművet és sok hadanyagraktárt zsákmányoltak. A zsákmány számlálása folytatódik.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/77-78

210 1945. január 18.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 206

A 46. HDS. TÖRZS 018/0P SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSOKÁNAK 1945. I. 18-ÁN 20.15 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000.

1. Az ellenség BUDAPESTEN a korábbi arcvonalon tűzharcot vívott egységeinkkel. ESZTERGOMTÓL DK-re a 711. gy. ho. egységeivel makacs ellenállást fejtett ki egységeink tevékenysége ellen irányuló tüzellel.

ESZTERGOMTÓL D-re nem mutatott aktivitást, tartotta a korábbi arcvonalat és felderítést végzett.

Az ellenséges légiereő folytatta csapataink helyzetének felderítését, szállítórepülőgépekkel és nehézbombázókkal teherszállítmányokat dobott le BUDAPESTRE. Egész nap során 52 berepülést figyeltek meg, ebből 36 volt JU-52-es és HE-111-es.

2. A hadsereg I. 18-án a 37. löv. hdt. rohamos tagaival harcot folytatott BUDAPESTEN saját állásainak javításáért, az 5. gd. lov. hdt. alakulataival ESZTERGOM DK-i környékén harcot vívott az ellenséggel és elfoglalta a 299 magp. K-i lejtőit. A front többi szakaszán műszaki szempontból tökéletesítette az elfoglalt arcvonalát, folytatta a szembenálló ellenség felderítését és az erők egy részét átcsoportosította.

A hadsereg alakulatainak helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.: 83. tgy. dd. két zászlóaljával a 3066-3036 háztömbökben. A harmadik zászlóalja a dandárparancsnok tartalékában a 3060, 3043 3042 háztömbökben.
316. löv. ho. két löv. e.-e a 3034-3029 háztömbökben, a 2803 D-i részén, a 2783, 2767 háztömbökben. A harmadik löv. e. egyik löv. zlj.-a a 2995, 2994, 2993 háztömbökben, a második löv. zlj. BUDAÖRSÖN, a harmadik löv. zlj. a 798, 799, 800 háztömbökben.
320. löv. ho. az 59. gd. löv. ho. egyik löv. e.-ével a 2751-2744 háztömbökben, az erdő NY-i részében (a SASHEGYEN) a 2526 háztömbben, a FARKASRÉTI temetőben, a 2234, 2216, háztömbökben, a TAMÁS utcában.
108. gd. löv. ho. az 1911 háztömbben, az 1912 É-i részén, a 1938 háztömbben, a 1537 és 1536 NY-i részén, az 1518 háztömbben, az 1515 és 1159 NY-i részén, az az 1156, 1148, 801 háztömbökben.
59. gd. löv. ho. 179. gd. löv. e.-e a 320. löv. ho. kötelékében.
176. gd. löv. e. BUDAÖRSÖN összevonás alatt.
183. gd. löv. e. BUDAKESZIN összevonás alatt, felkészül az első vonalba történő felfejlődésre.

BAHTYIN-CSOPORT. 180. löv. ho. a 800, 809, 803 háztömbökben, a 300.0 magp.-on, a kastelytól É-ra (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. (egyik löv. e.-e nélkül) a 911 háztömb É-i részén, a 613, a névtelen háztömbökben (a 617-től NY-ra), a 622, 624 háztömb É-i részén.

10. gd. löv. hdt.: 99. löv. ho.-nál a 309. gd. löv. e. (109. gd. löv. ho.-tól) a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin,

a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra. A 197., 206. löv. e. és az 1. löv. e. löv. zlj. az erdészháznál (a 299 magp.-tól 800 m-el K-re, köfjétsnél (É)).
86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, SÁTORKÖN, DOROGON, CSOLNOKON.

5. gd. lov. hdt.: 11. gd. lov. ho. 37. és 39. lov. e.-e a 299 magp., az erdő kiszögelés határvonalán, ami KŐFEJTÉS (É)-tól ÉNy-ra van.
41. lov. e. PILISSZENTLÉLEKEN.
12. gd. lov. ho. új körzetbe menetel.
45. lov. e. LEÁNYVÁRON.
47. lov. e. 17.00-kor átvonult CSOBÁNKÁN.
43. lov. e. 17.00-kor átvonult POMÁZON.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
6. g. dd. a központ SÁRISÁPON, DÁGTÓL 1 km-re NY-ra.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re és a 255 magp. közötti szakaszt.
23. löv. hdt.: 49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D) magp.-on, SÁNDORON, a 246 magp.-on, a KŐFEJTÉSNEEL, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.
19. löv. ho. két löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNYON, a 214 magp.-on. A harmadik löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉKON, a 268 magp.-on.

A 113. löv. ho. PESTHIDEGKÚT, HÁRSAKALJA körzetében összpontosítva.

I. 18-án megsemmisült az ellenség közel 100 katonája és tisztje, foglyokat ejtettünk a 8. lov. ho., az összevont zászlóalj, a 23. gy. ho. 54. gy. e.-éből, és a 3. lov. dd. kötelékéből.

FILIPPOVSZKIJ GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/206-207

211 1945. január 18.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a 6. hadseregarancsnokság, a Reichsführer-SS táborig parancsnoksága és az SS-Vezetési Főhivatal számára.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 18.
21 óra 15

Napi jelentés '45. 01. 18.

A Lánchíd és az Erzsébet-híd I. 18-án 07.00 órai robbantásával a Duna keleti partján a harc véget ért. A Margitsziget K-i részén visszavertünk egy elg. felderítőosztatot. A Ny-i hídfőn egész nap erős elg. tü. és aknavetőtűz.

A Ny-i és DNy-i arcvonalon több szd. erejű ellenséges támadást vertünk vissza vagy ellenlökéssel felszámoltunk. Az egységek újrendezése átcsoportosítást és tartalékok kikülönítését eredményezi. Az utak állapota a törmelék és a járműroncsok, valamint a gránát- és bombatölcserék miatt nagyon rossz.

Az elg. légierő tevékenysége szórványosabb, mint az előző napokban.

Az ellenség vesztesége a bekerítéstől I. 18-ig bezárólag:

- 58 páncélost megsemmisítettünk,
- 6 páncélost megrongáltunk,
- 2 páncélost zsákmányoltunk,
- 56 repülőgépet lelőttünk,

108 pct. á-t megsemmisítettünk,
174 gpu-t megsemmisítettünk vagy zsákmányoltunk.

(Tgb. Nr. Ia. 134/45 geh.)
Schaper vk. őrnagy Ia.

HL 13. páncélosadosztály iratai 35. fólió
BA-MA RH 27/13

212 1945. január 18.

Hermann Balck, a páncélos csapatok tábornoka, a Balck-seregcsoport parancsnokának rádiótávirata az SS IX. fegyveres hadtestparancsnokságának, melyben beszámol az aznap megindult harmadik német ellentámadás eredményeiről és a IX. SS-hegyihadtest-parancsnokságot egy Budaörs irányába indítandó előretörés előkészítésére utasítja.

Rádiótávirat
A IX. SS-hdt.-nek

6. hdpság.

- 1.) A Balaton és Székesfehérvár között 4 pc. hadosztállyal áttörtünk. Támadó élek délben Polgárditól északra és a csatorna keleti partján Úrhidától északkeletre. Továbbnyomulás felétek.
- 2.) A IX. SS-hadtest egy előretörést készít elő a nyugati hídfő délnyugati részéből Budaörs irányába dél felé a repülőtérről, mint ellátó bázis megszerzésére. Emellett a jelenlegi nyugati hídfő megtartandó. Megtörtént előkészületeket jelenteni.

Balck

HL 13. páncélosadosztály iratai 34. fólió
BA-MA RH 27/13

213 1945. január 18.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

Budapest légi ellátása az elmúlt éjszaka 17 He-111-sel, 8 Ju-52-sel, és 1 teherszállító vitorlázóval, a mai napon pedig 10 He-111-sel megtörtént. (A bevetés éjszaka tovább folyik.)

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213017.

214 1945. január 18.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az egész éj folyamán folyt a Pest-i hídfő kiürítése. A romok, úttorlaszok, bombatölcsérek által járhatatlanná tett utak miatt a kiürítés csak részben sikerült. A rendelkezésre álló rövid idő, a hidaknak reggel 7h-kor való robbantása miatt sok anyag jutott elg. kezére. Több pság. és törzse is a Pest-i oldalon maradt, melynek oka a hidak robbantási időpontjának nem közlése.

Az Erzsébet híd még az előbbi napokban megsérült. Javítása miatt 3h-ig az átvonás csak a Lánchídra korlátozódott, ami az odavezető és szinte járhatatlan utak miatt igen nehézkes volt.

A 18/I. zlj. és a 8/III. zlj.-nak csak egyes részei jutottak át a Buda-i oldalra. A partváltási parancs idejében nem közlése és a hidak korai robbantása, valamint a robbantás időpontjának nem közlése miatt a 18/I. és 8/III. zlj. a Pest-i oldalon maradt. Ezt a körülményt hop. 239./10. gy. ho. I. a. 45. I. 24. sz. a. az I. hdt. pság-nak I. 25-én írásban jelentette. A kivizsgálást hop. folyamatba tette.

A Pest-i hídfőből kivont ala-ok új alkalmazási helyükön erődítési munkálatokat végeznek.

A ho. elszállásolási körletében a katonaszökevények és nem kívánatos elemek felkutatására, a rend biztosítására és az ott elhelyezett ala-ok megállapítására a hop. az ala-ok körletében jör-özést rendelt el, egyben kiutalta a jör-özési körleteket. /: 177./10. gy. ho. I. a. 45. I. 18. :/

179./10. gy. ho. I. a. 45. I. 18. szám alatt hop. kiadta a karhatalmi egységek megalakítására vonatkozó parancsát.

Az éj folyamán elg. kb. másfél szd. erőben Margitsziget É-on partraszállt. A Margit fürdő vonalát érte el. Elg. a partraszállást a Pest-i oldalról hajtotta végre.
A nap folyamán csak szórványos bombázás volt.

II. Kissé felhős, hideg idő. Utak nehezen járhatók. A Pest-i hídfőben maradt veszteség megállapítás alatt.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

215 1945. január 19.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

A hadinaplónak Titkos

Kiegészítés az 45.1.19-i reggeli jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség 1.19-én éjjel a befagyott Duna-ágon keresztül kelet felől megtámadta a Margitsziget északi csücskét és betört a főellv-ba. Ellenintézkedések a betörés elhárítására folyamatban vannak. A többi szakaszon kölcsönös felderítő tevékenységen, tü. és av-zavarótűzön kívül nem voltak számottevő harcok. A már 70-90 cm-re befagyott Duna-ág felrobbantásához repülőgépek bombavetése sürgősen szükséges.

Dél Hadseregcsoport
Ia Nr. 917/45 geh. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213022.

216 1945. január 19.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon és a centrumban a korábbi arcvonalat foglalta el. A balszárnyon visszaverte az ellenség támadásait az alábbi körzetekből: KET felől BART irányába gyalogzászlóaljnál nagyobb erővel és 20 harckocsi és önjáró löveg támogatásával, MOCA körzetéből BUC irányába két gyalogzászlóaljnyi erővel 12 harckocsi és önjáró löveg részvételével, KARVA körzetéből MUZSLA irányába gyalogezrednél nagyobb erővel, 50 harckocsi és önjáró löveg és 20 páncélozott szállító harcjármű együttműködésével. A nap végeztével a harc BÁTORKESZITOL nyugatra, BUCTÓL délre, CENKÉTOL északra húzódó arcvonalon folyt.

A 6. harckocsihadereg a 7. gd. hadsereggel együtt visszaverte az ellenséges gyalogság és harckocsik támadását, melyet 80-85 harckocsi és önjáró löveg, valamint 120 páncélozott szállító harcjármű és két gyalogezrednél nagyobb erővel indított a BARTÓL északra, BUCTÓL délnyugatra, CENKÉTOL északra lévő körzetekben.

6. A Budapesti Csoport a korábbi arcvonalakat foglalta el és átcsoportosítást hajtott végre. A 30. lövészhadtest állományában a 36., 68. és 155. lövészadosztály menetel az új összevonási körzetbe. A 25. gd. lövészadosztály egyik lövészezrede harcot folytatott a 13. objektumért a MARGITSZIGETEN.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/81-82

217 1945. január 19.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 214

A 46. HDS. TÖRZS 019/0P SZÁMÚ HARCJELENTÉSE
A 3. UKRÁN FRONT PARANCOKÁNAK 1945. I. 19-ÉN 19.50 ÓRAKOR

Térkép 100.000, várostérkép 15.000

1. I. 19. folyamán az ellenség a korábbi csoportosulásban ESZTERGOM D-i és DK-i környékén tűzharcot vívott egységeinkkel, egyes szakaszokon pedig harcfelderítést végzett.

BUDAPESTEN előerővel nem mutatott aktivitást, gyalogsági tűzzel gyakorolt hatást egységeink harcrendjére.

A I.19-re virradó éjjelen ESZTERGOMTÓL DK-re gyalogszázad bevetésével sikertelenül próbálkozott felderítéssel.

11.00-től 13.00 óráig a 299, 309 magp. vonaláról szakasz-század erővel háromszor próbálta felderíteni első vonlunkat.

Az ellenséges légiérő felderítést végzett szórványos bombavetés mellett és teherszállítmányokat dobott le BUDAPESTRE. 115 berepülést figyeltek meg, ebből 37 HE-111-est és 39 JU-52-est.

2. A hadsereg I. 19. folyamán műszaki vonatkozásban tökéletesítette elfoglalt arcvonalát, folytatta az ellenség felderítését és felkészült részleges átcsoportosítással az előtte álló feladatok végrehajtására.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

37. löv. hdt.: 83. tgy. dd. a 3066-3029 háztömbökben, a 2803 háztömb D-i részén.
316. löv. ho. a 2783-2767 tömbökben.
320. löv. ho. a 2751-2744 háztömbökben, az erdő NY-i részén (SASHEGY), a 2521, 2520 háztömbökben.
59. gd. löv. ho. két löv. e.-e a FARKASRÉTI temetőben, a 2234 háztömbben, a TAMÁS utcában, a 2216-1905 háztömbökben. A harmadik löv. e. BUDAÖRS K-i környékén.
108. gd. löv. ho. az 1914, 1938 háztömbökben, az 1537 és 1526 NY-i részén, az 1518 háztömbben, az 1515 és 1159 NY-i részén, az 1156-1146, 801 háztömbökben.
75. löv. hdt.: 180. löv. ho. a 800-809-803 háztömbökben, a 300.0 magp.-on, a kastélytól É-ra (Nr. 11).
109. gd. löv. ho. egyik löv. e.-e nélkül a 611 háztömb É-i részén, a 613 háztömbben, a névtelen háztömbben, a 617 háztömbtől NY-ra, a 622-624 háztömbök É-i részén.
113. löv. ho. 15.00 órától menetel ERCSI körzetébe.
10. gd. löv. hdt.: 99. löv. ho.-nál a 309. gd. löv. e. (109. gd. löv. ho.) a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra
197., 206. és 1. löv. e.-ek a 386 magp.-tól 1,5 km-re D-re, az erdészháznál (a 299 magp.-tól 800 m K-re) az É-i kőfejtésnél, az ösvény kereszteződésnél, ami az É-i kőfejtéstől 1 km-re DNy-ra van.
86. gd. löv. ho. a 309 magp.-tól 1 km-re K-re, SÁTORKÖN, DOROGON, CSOLNOKON.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
6. g. dd. a központ SÁRISÁPON, DÁGTÓL 2 km-re NY-ra.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289 magp.-tól 1,5 km-re K-re a 255 magp.-ig terjedő szakaszt.
23. löv. hdt.: 49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D) a 246 magp.-on, a kőfejtésnél, a 217. magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.
19. löv. ho. két löv. e.-e a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNYON, a 214 magp.-tól 0,5 km-re ÉK-re. A harmadik löv. e. a második vonalban ZSÁMBÉKON, a 268 magp.-on.

Az 5. gd. lov. hdt. kilépett az alárendeltségből, s új körzetbe menetel.

I. 19-én elfogtunk 3 fogolyt (CSOLNOK körzetében a 96. gy. ho.-ból, a 299 magp. környékén a 711. gy. ho. 731. gy. e.-éből, BUDAPEST körzetében a 66. g. e. harccsoportjának állományából.

BUDAPESTEN oldalunkra átvált a 202. lgv. tüzérosztály 35 magyar katonája.

FILIPPOVSZKIJ GD.-VEZÉRŐRNAGY,

A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/214-215

218 1945. január 19.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a 6. hadseregparancsnokság, a Reichsführer-SS táborig parancsnoksága és az SS-Vezetési Főhivatal számára.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 19
21 óra 35

Napi jelentés 01. 19.

Az ismételt saját ellenlökések ellenére az ellenség tartani tudta magát a Margitsziget északi csücskén és erősödik. Az erős elg. tü., av. és pct. á-tűz majdnem lehetetlenné teszi a mozgást a szigeten.

Ellentámadás alkony óta folyamatban. A keleti parton a Margitsziget déli csücskének magasságában zlj-erőben harcokcsikkal együtt elg. megindulási állásokat fedeztünk fel és leküzdöttük azokat.

A nap során számtalan szk. és szd. erejű támadás érte a NY-i és DNY-i arcvonalat, amelyeket részben ellentámadásokkal visszavertünk. Egész nap élénk tü. és av-tűz az összes arcvonalszakaszon.

Szörványos csatarepülő-tevékenység. Megsemmisítettünk: 3 pct.á-t, 1 lgv.lög-et, 1 öj.pct.á-t.⁷⁰

(Tgb.Nr.Ia 146/45 geh.)
Schaper vk. őrnagy Ia.

*HL 13. páncélosadosztály iratai 36. főlő
BA-MA RH 27/13*

219 1945. január 19.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Erős ellenséges csata- és vadászrepülőtevékenység súlyponttal a IV. SS-pc.hdt. támadó ékei ellen. Az időjárás javulásával a 4. légiflotta kötelékei az ellenséges állások, valamint a Duna nyugati partján lévő ellenséges oszlopok hatásos bombázásával és fedélzetifegyver-tűzzel összesen 270 bevetésben támogatták támadásunkat. Vadászrepülőgépek támadást hajtottak végre Budapest térségében. 20 ellenséges repülőgépet lelőttünk. Közlebbi eredményjelentés még nincs.

Budapest légi ellátását az időjárási viszonyok miatt nappal nem lehetett megvalósítani. Az a sötétség beálltával megkezdődött. Az elmúlt éjszaka 79 t-t dobtak le.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213027.

220 1945. január 19.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.A reggeli órákban történelmi esemény tanúja volt Budapest lakossága. Az országház tornyán a vörös zászló volt látható. Buda védői és a polgári lakosság megrendülten vette tudomásul a történelmi tény, hogy az elg. Pest-et teljesen

⁷⁰ A németek a SZU-76 típusú szovjet önjáró löveget önjáró páncéltörő ágyúnak tekintették, mivel a T-70 könnyűharckocsi alvázára szerelt 76,2 mm-es ZiSz-3 hadosztályágyút egy felül és hátul nyitott páncélozott felépítményben helyezték el.

elfoglalta.

A Buda-i hídfőben a nap folyamán lényeges harccselekmény nem volt. Sashegy-nél és a Farkasréti temetőben vertek vissza a védők kisebb elg. próbálkozásokat.

A Margit sziget É. részén partraszállt elg. elleni tád. nem vezetett eredményre.

A karhatalmi egységek megalakítása és a járőrözés folyamatban.

Az esti órákban hop. a 13. né. pc. hop-nál jelentkezett.

A nap folyamán az I. b. osztály két rendeletet adott ki az elg-nek saját területre való beszivárgásának megakadályozására: "Az elg. által megtévesztés céljából honvéd egyenruha felhasználása" 206./10. gy. ho. I. a. 45. I. 21. szám alatt mellékelve, "Az arcvonal közelében való közlekedés szabályozása" 207./10. gy. ho. I. a. 45. I. 21. szám alatt naplómelléklet.

Az éj folyamán né. rep. gépek ejtőernyőn ledobott utánpótlást szállítottak.

II. Borult, hideg idő. Utak a sok rom miatt nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

221 1945. január 19.

Az 5. "Wiking" SS-páncélosadosztály rádiótávirata a IV. SS-páncélosadtestnek a Budapest irányában folytatott támadó tevékenységéről.⁷¹

Rádiótávirat

Gillének

Wiking

Az ellenség súlypontja Sárkeresztúr térségében.

Pz.IV: 3, 6, 1.⁷²

Pz.V: 5, 11, 2.

Rolg: 0, 3, 2.

Négy Pz.V-t végleg elveszítettünk.

Jelentés a zsákmányról: megsemmisítettünk hét ellenséges harcokocsit, számtalan páncéltörő ágyút és tehergépkocsit. Nagy mennyiségű fegyverzetet és tehergépkocsit zsákmányoltunk.

Ezen kívül az 5. feld. oszt.⁷³ további 16 tehergépkocsit, 35 könnyűgéppuskát, 35 páncéltörő puskát, 8 nehézgéppuskát, valamint 3 táborig konyhát zsákmányolt; 5 tehergépkocsit, 2 T-34-et és egy fogatoltjármű-oszlopot megsemmisített, egy gyalogzászlóaljzat pedig szétvert. Az sűrű hóesés elmúltával folytatja a felderítést.

HL 13. páncélosadosztály iratai 47. fólió

BA-MA RH 27/13

222 1945. január 20.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség a Margitsziget északi csücskén megkapaszkodott és meg tudta magát erősíteni. A betört ellenség megsemmisítésére I. 19/20-án megkezdett ellentámadás az ellenség oldalazó és frontális elhárító tüzeiben elakadt. Veszteségeink tetemesek.

A tegnapi nap folyamán a déli és a délkeleti arcvonal ellen számos szd-erejű ellenséges előretörést hártottunk el, részben ellenlökésekkel.. A nap folyamán valamennyi szakaszon heves tü.és av-zavarótűz volt.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213032.

223 1945. január 20.

71 A táviratot a német 13. páncélosadosztály is vette. Így maradt fenn annak anyagában.

72 Az első szám a bevethető páncélosok számát, a második a két héten belül kijavítható páncélosok számát, míg a harmadik szám a két héten túl javítható páncélosokat jelzi.

73 Az 5. SS-páncélosfelderítő-osztályról van szó.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

Budapest légi ellátása: I.19/20-án éjjel 13 He-111-es és 11 Ju-52-es 18 t lőszert és 1 kbm Otto-üzemanyagot dobott le. Nappal a rossz időjárási viszonyok miatt csak 0,625 t lőszert dobtak le.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213035.

224 1945. január 20.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon és középen megerősítette állásait az elfoglalt arcvonalakon. A balszárnyon a 6. gd. harckocsi hadsereggel együttműködve harcot folytatott a CENKE környékére betört ellenség felszámolására és a nap végeztével újra elfoglalta KARVÁT, CENKÉT, a CENKÉTOL északra lévő erdőt és harcot folytatott az ellenség 60 harckocsiból, önjáró lövegéből és páncélozott szállító harcjárműből álló csoportjával BU DTÓL 2 km-el délnyugatra és KARVÁTÓL 2 km-el nyugatra húzódó arcvonalon.

A 6. gd. harckocsi hadsereg az erők egy részével visszaverte az ellenség támadását, amit MOCA körzetéből indított 60 harckocsi, önjáró löveg és páncélozott szállító harcjármű erejével.

6. A Budapesti Csoport részleges átcsoportosítást hajtott végre és folytatta a harcot a BUDAPEST város nyugati felében bekerített ellenséges csoportosulás felszámolásáért. 1945. január 20-án 10.00 órától a 3. Ukrán Front 37. és 75. lövészhadtestjei átkerültek a csoport állományába.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/84-85

225 1945. január 20.

A 3. Ukrán Front szovjet 46. hadseregének harcjelentése a Budapest körüli harcokról.

G-sorozat 222

A 46. HDS. TÖRZS 020/0P SZÁMÚ HARCJELENTÉSE A 3. UKRÁN FRONT PARANCSONAK
1945. I. 20-ÁN 20.00 ÓRAKOR

Térkép 100.000

1. I. 20-án az ellenség a hadsereg arcvonala előtt egyes szakaszokon harcfelderítést végzett és átcsoportosította erőit, ritka tü. av. Tűzzel, és egyes szakaszokon rövid tüzesapásokkal gyakorolt hatást csapataink harcrendjére.

A nap folyamán megfigyelhető volt az ellenség egységeinek intenzív mozgása:

- BAJNÁRÓL SZOMORRA 11 önjáró löveg, 2 harckocsi, 84 zárt tehergépkocsi (ebből 11 pótkocsi), 20 fogat,

- SÁRISÁPRÓL EPÖLRE csaknem 100 tehergépkocsi,

- BAJNÁRÓL GYERMELYRE 250 gyalogos

- SZOMOR, GYERMELY környékén jelentős gyalogság összpontosítása tapasztalható.

Az ellenséges légierő folytatta csapataink elhelyezkedésének felderítését és teherszállítványokat juttatott el BUDAPESTRE. Egész nap 32 berepülést észleltek, ebből 12 szállítórepülőgép volt.

2. A hadsereg I. 20. folyamán műszaki szempontból tökéletesítette az elfoglalt arcvonalait, folytatta az ellenség felderítését, felkészült az ellenséges gyalogság és harckocsik támadásának visszaverésére és részlegesen átcsoportosította saját erőit.

A 37. löv. hdt. (a 83. tgy. dd., a 316., 320., 108. löv. ho.) és a 75. löv. hdt. (állományában a 180. és 109. löv. ho.) kivált a hadsereg állományából és átkerült a 2. Ukrán Front parancsnoksága alá.

A 113. löv. ho. átkerült a 4. gd. hadsereg állományába.

A 31. gd. löv. hdt. (4., 40., 62. löv. ho.) és a 68. löv. hdt. (34., 223. és 52. löv. ho.) a 46. hadsereg alárendeltségébe került.

A hadsereg egységeinek helyzete 19.00 órakor:

10. gd. löv. hdt.: 99. löv. ho. a SZAMÁR-hegy K-i lejtőin, a 386 magp.-tól 1 km-re DNy-ra, az erdészháznál, (a 299 magp.-tól 800 m-re K-re, a kőfejtésnél (É-i ösvény kereszteződés), a kőfejtéstől (É) 1 km-re DNy-ra.
86. gd. löv. ho. a 309 magp.tól 1 km-re K-re, a 309 magp. DK-i lejtőin, SÁTORKÖN, DOROGON, CSOLNOKON.
2. gd. g. hdt.: 37. hk. dd. DOROGON.
4. g. dd. CSOLNOKON, SÁRISÁPON.
6. g. dd. SÁRISÁPON, DÁGTÓL 2 km-re NY-ra.
5. g. dd. ÚNYON, az erők egy részével fedezi a 289. map.-tól 1,5 km-re K-re és a 255 magp.-ig húzódó szakaszt.
23. löv. hdt.: 49. gd. löv. ho. a 255, 264 (D), 246 magp.-on, a kőfejtésnél, a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.
19. löv. ho. két löv. e. a 317 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, MÁNYON.
A harmadik löv. e. a második vonalban a ZSÁMBÉK, 268 magp. határvonalon.
31. gd. löv. hdt.: 4. gd. löv. ho. 8. gd. löv. e.-e MÁNY DNY-i körzetében, a 214 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra.
3. és 11. gd. löv. e. a második vonalban a 195 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra, a kastélynál (BICKÉTŐL É-ra), a téglagyárnál (BICKÉTŐL Ny-ra) húzódó határvonal mentén a második vonalban.
62. gd. löv. ho. 184. gd. löv. e. a 214 magp.-tól 1 km-re ÉNy-ra a CSABDI kápolnánál, CSABDITÓL 0,5 km-re DNy-ra.
182. löv. e. CSABDITÓL 0,5 km-re DNy-ra ÓBAROKTÓL 1,5 km-re ÉK-re.
186. löv. e. ÓBAROKTÓL 1,5 km-re ÉK-re ÓBAROK É-i környékén.
40. gd. löv. ho. 116. gd. löv. e. ÓBAROK É-i környékén, az erdő NY-i szélén (6616 tömb) 268 magp.-on.
111. gd. löv. e. a 268, 344 magp.-on, SZÁR vá.-nál.
119. gd. löv. e. a második vonalban, két löv. zlj. a vasúti kiszögellésnél (ÓBAROKTÓL 1 km-re DK-re), ÓBAROK É-i környékén. A harmadik löv. zlj. ÓBAROKTÓL 1 km-re DNy-ra.
68. löv. hdt.: 34. gd. löv. ho. SZÁR vá.-nál, a vasúti kanyarnál (FELSŐGALLÁTÓL 2 km-re K-re. ALSÓGALLÁN, a BÁNHIDAI templomnál, RIGÁN.
223. löv. ho. RIGÁN, KÖRNYÉTŐL 0,5 km-re K-re, OROSZLÁNYBAN.
52. löv. ho. OROSZLÁNY É-i környékén BOKODTÓL 1 km-re D-re, az erdőben, PUSZTAVÁMTÓL 2 km-re K-re, SIKAROSON, VAJÁLTÓL 1,5 km-re K-re.
59. gd. löv. ho. két löv. e.-e a hads. pk. tartalékában PÁTYON, a harmadik löv. e. a korábbi vonalon (BUDAPEST NY-i részén).

I. 20-án 10 foglyot ejtettünk, köztük ÓBAROKTÓL É-ra a 6. pc. ho (114. g. e.) állományából, a 255 magp.-tól NY-ra a 23. gy. ho. 54. gy. e.-ének állományából.

FILIPPOVSZKIJ GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A 46. HADSEREG FŐPARANCSNOKA

KONOVALOV GD.-VEZÉRŐRNAGY,
A HADITANÁCS TAGJA

BIRMAN VEZÉRŐRNAGY,
A HADSEREG TÖRZSFŐNÖKE

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 46. hadsereg iratai 1945/222-224

226 1945. január 21.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a balszárnyon együttműködve a 6. gd. harckocsihadsereg egységeivel harcot folytatott MOCA birtoklásáért és visszaverte az ellenség támadását, amely MOCA északi körzetéből indult ki csaknem két gyalogzászlóalj és 20 harckocsi és önjáró löveg erejével. A hadsereg a nap végeztével jelentéktelen előrehaladást ért el. A front többi részén megerősítette állásait a meglévő arcvonalakon és felderítést végzett.

6. A Budapesti Csoport a korábbi arcvonalakat foglalta el, részlegesen árcsoportosította erőit és harcfelderítést végzett. A MARGITSZIGET északi részén visszaverte az ellenség gyalogzászlóaljhoz közeli erővel indított ellentámadását.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/87-88

227 1945. január 21.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a 6. hadseregparancsnokság, a Reichsführer-SS táborig parancsnoksága és az SS-Vezetési Főhivatal számára.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 21.
19 óra 15

Napi jelentés '45.01.21.

Rohamcsoport-tevékenység az egész arcvonalon súllyal D-en és DNy-on erős tü. és gv-tűzzel támogatva. Az összes támadást visszavertük. A Margitszigeten támadások és ellentámadások. Az ellenség erősödik. Az erők pótlását lőszerhiány következtében tartósan nem zavarhatjuk. Súlyos veszteségek az erős oldalazó tűz miatt. A helyzet tisztázása éjszakára tervezve. 14 tehervitorlázó szállt le. Üzemanyaghiány.

(Tgb. Nr. Ia 162/45 geh.)
(Lindenau vk. őrnagy)

*HL 13. páncélososztály iratai 49. fólió
BA-MA RH 27/13*

228 1945. január 21.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Saját légierőnk az előnytelen időjárás ellenére csekély ellenséges repülőtevékenység mellett mintegy 100 bevetésben a IV. SS-pc. hadtest támadását támogatta és Adony és Budapest között az elmúlt éjszaka elg. járműforgalmat, valamint Budapest térségében légvédelmi és fényszóró-állásokat támadott.

Budapestet az elmúlt éjszaka ledobás, valamint teherszállító vitorlázók és Fieseler Storch-ok⁷⁴ leszállása révén összesen 117,5 t-val (lőszerrel, üzemanyaggal, liszttel és eü.anyaggal) láttuk el. Arról még nincs jelentés, hogy ténylegesen mi jutott a IX. SS-hgy. hdt. birtokába.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213044.

229 1945. január 21.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. A Buda-i hídfőben a nap folyamán lényegesebb harccselekmény nem volt. A Margitsziget É. részén lévő elg. hídfőt ellentámadással nem sikerült felszámolni.

Hajnalban az elg. a sziget K. szegélyén /: Elektromos művektől Ny-ra :/ még két kisebb hídfőt alkotott. Ellenintézkedések folyamatban.

Megfigyelés szerint elg. a Buda-i hídfő É. és középső részén az általa épített akadályokat és torlaszokat eltávolítja.

A Lánchíd és Ferenc József híd között a Pest-i oldalon csak gyenge elg. erőket lehet megfigyelni. Az elg. minden mozgásra elrejtett tüzelőállásaiból azonnal megnyitja a tüzet.

A nap folyamán a karhatalmi ala-ok szervezése és a jör-özés tovább folyt.

⁷⁴ Német gyártmányú könnyű futárrepülőgépek.

Hop. 202./10. gy. ho. I. a. 45. I. 21. számú rendeletében elrendeli a 6., 8., 18.gy. e.-ből a Szabados csop. megalakítását Szabados szds. /6. gy. e./ parancsnoksága alatt. A csop. ereje 3 szd., 1 nf. szak. 2 av-vel, 1 n. pct. á-val + egy vonatrészig a 6. gy. e-től.

201./10. gy. ho. I. a. 45. I. 21. szám alatt hop. elrendeli ala-ai részére a pest-i hidfő kiürítésével kapcsolatos jelentéseket arra vonatkozólag, mennyi ember és anyag maradt a Pest-i oldalon.

Elg. a nap folyamán tü-gel és av-vel szórványosan lőtte a várost.

18h-kor hop. a hdt. pság-on jelentkezett.

II. Borult, hideg idő. Utak nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

230 1945. január 21.

A Dörner-rohamcsoportosítás parancsnoka a "Glückspiel" ("Szerencsejáték")-vállalkozás végrehajtási utasításához kiegészítéseket tesz.

Dörner-rohamcsoportosítás

Abt. Ia Nr. 44/45 titkos

Háp, 1945. január 21.,

6.00 óra

Kiegészítések a 9. sz. harccsoport-parancshoz

(Támadási előkészület)

(1 : 50 000)

A 3. ponthoz:

1.) A Dörner-rohamcsoportosítás hadrendje:

- a) Küндiger-harccsoport
- b) Wolff-harccsoport
- c) Schöning-féle páncélozott csoport
- d) 2 lgv. tü.-osztág

2.) Erők:

- a) A Küндiger-harccsoport a 271. népi gr.ho. megmaradt részeivel, a 66 pcgr. e. gyalogságával Hasenbein szds. vezetése alatt, a Reinhard-szd-dal, a 8. SS-lov.ho. egy u. szakaszával, valamint magyar rolög-ekkel.
- b) A Wolff-harccsoport a FHH pcgr.e. részeivel, valamint a ho. saját utászaival és 3 rolög-gel
- c) Schöning-féle páncélozott csoport a 66. pcgr. e. pctt. részeivel, a Mittasch-féle pc.csop-al és a Grün-féle pctt. csop-al.
- d) A lgv. tűz-osztágok a 573. nehéz lgv.tü.o. részeivel.

3.) Készenléti állások:

A Dörner-rohamcsoportosítás gy. és u. erőivel D-i és DNY-i irányú támadásra készül fel. A készenléti állás külső határa a főellv. A harccsoportok közötti határ a vasútvonal (Wolffhoz).

Súlypontok: a Küндiger-harccsoport számára: Budaörsi út

a Wolff-harccsoport számára: a vasútvonal

4.) Harcfelderítés:

A készenléti állásokból gy. erőkkel az állásban lévő erőkkel összeköttetésben harcfelderítés hajtandó végre, hogy a tervezett előretörés során, súllyal a Budaörsi út két oldalán a rohamosztág-szerű támadás az első útelágazásig végrehajtható legyen. Nagyon fontos, hogy a gy. részek a páncélozott részek számára utat törjenek.

5.) Támadási célok:

A repülőter és az attól délre elterülő dombvidék megszerzése a légi ellátás érdekében.

6.) Tervezett harctevékenységek:

a) A gyalogság a helyzettől és a támadás idejétől függően tüzérségi előkészítéssel vagy anélkül rohamosztágszerűen benyomul az ellenség fő ellenállási övébe és a páncéltörő-reteszállások megsemmisítése, a harckocsiakadályok eltávolítása és az aknamezők felszedése révén biztosítja a páncélozott csapatok átnyomulását.

b) A páncélozott részek a gyalogság betörése után benyomulnak az ellenséges fő ellenállási öv mélységébe és a 13. pc. feld.oszt. egyidejű a budaörsi térség felé való biztosítása mellett birtokukba veszik a repülőteret.

A gy. részek esetében nagyon fontos, hogy az első támadási cél fegyvelmezett előrenyomulás során való elérésekor a repülőterétől délre lévő magaslatokat (a Wolff-hcsop.által) és aztán a repülőteret és a délnyugati magaslatokat (a

Kündiger-harcsoport révén) szerezzék meg.

c) A tüzéség tűzősszpontosítással és zavarótűzzel a súlypontokon támogatja a támadást.

d) A jobb- és balszomszéd szárnyaival felzárkózik a rohamcsoporthoz. Az általános főellv. előrevonása a temetőnél lévő útágazás – a Kelenföldi pályaudvartól nyugatra lévő kereszteződés – kelet felé vezető vasútvonal vonalára.

7.) Támadási sávok:

A Kündiger-harcsoport és a Wolff-harcsoport a készenléti állások sávhatárainak két oldalán. Kiterjedés mintegy 200 méter. A kereszteződés elérése után a Kündiger-harcsoport súllyal a repülőtér felé vezető úton és balszárnyával kapcsolatfelvétel a Wolff-harcsoporttal. A Wolff-harcsoport a szerpentin felé vezető útra támaszkodva és jobb felé kapcsolatfelvétel (Kündiger-harcsoport).

8.) Gépjárműgyűjtő terület: Hegyalja utca(sic!) (a vasúttól közvetlenül K-re)

9.) Híradó-összeköttetések:

A Kündiger-harcsoporthoz:

a) közvetlen kábeles kapcsolat

b) rádió rátelepült

A Wolff-harcsoporthoz:

a) közvetlen kábeles kapcsolat

b) rádió rátelepült

A Schöning-harcsoporthoz:

a) Fábiánon keresztül

b) Rádió rátelepült

A lgv. tü-osztagokhoz: jelentők révén

10.) Jelentések:

A pontos harci létszámokat azonnal jelentsék. Jelentés a harc lefolyásáról vonatkozási pontok alapján (legalább fél óránként).

11.) Dörner-csop. háp-ja: Budaörsi út 24a.

Dörner
SS-Standartenführer

*HL 13. páncélosadosztály iratai 48. fólió
BA-MA RH 27/13*

231 1945. január 22.

A Dél Hadseregcsoporthadinaszónak részlete a Margitszigeten folyó harcokról.

[...]

IX. SS-hegyi hdt.: Az ellenségnek a Margitsziget birtokba vételért a sziget északi részéről és kelet felől a Duna jegén keresztül intézett támadásait felfogtuk és elreteszeltük. Az ellentámadás jelenleg is folyik. A többi szakaszon szórványos av., tü.- és gpu-zavarótűzön kívül nyugodtan telt el az éjszaka.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213048.

232 1945. január 22.

A Dél Hadseregcsoporthadinaszónak részlete Budapest légi ellátásáról.

[...]

Budapest légi ellátása: I. 21/22-én éjjel 117 He-111-es és 12 Ju-52-es került bevetésre Budapest ellátására. Ledobtak 72,5 t lőszert és 4,7 kbm Ottó-üzemanyagot. Az ellátás I. 22/23-án éjjel tovább folyik.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213052.

233 1945. január 22.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt. pótjelentése: Az utóbbi napok nyugodt ellenséges magatartása után az északi és a nyugati arcvonalon erős tü. és av. előkészítés, bombákkal és fedélzeti fegyverek intézett sorozatos csatarepülőgép-támadások után újból feléledt az elg. támadó tevékenység, súlyllyal a hídfő északi és északnyugati szakaszán. Az elg. betöréseket különösen kemény harcokban ellenlökésekkel szétvertünk vagy elreteszeltünk. A harcok jelenleg is tartanak. A saját és elg. veszteségek súlyosak. A nagyobb betöréseket csak a csapatok kimagasló teljesítményének köszönhetően és az állásokban lévő csapatok utolsó tartalékainak bevetésével tudtunk elkerülni. A Margitsziget északi részén folyamatos az ellenség megerősödése. Két észak felől indított, nehézfegyverekkel támogatott ellenséges támadást elhárítottunk. A Horthy Miklós-híd és a Ferenc József-híd között a Duna keleti partján az ellenség átkelési előkészületeit észleltük és lgv.á., valamint tü. által leküzdöttük azt. A Dunán – néhány jégmentes helytől eltekintve – zárt jégtakaró van.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213053.

234 1945. január 22.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a jobbszárnyon és középen az elfoglalt arcvonalon megerősítette állásait, a balszárnyon a 6. gd. harcokcsihadsereg alakulataival együtt harcot folytatott MOCA birtoklásáért. Erős tüzellenállásba és egy 1-2 gyalogzászlóalj erejével, 10-12 harcokcsival és önjáró löveggel indított ellentámadásba ütközött, a nap végeztével a BUCTÓL 2 km-el délnyugatra, LUKAVINI nyugati környékén húzódó arcvonalon folytatta a harcot. BÁTORKESZI körzetében foglyot ejtettek a 44. gyaloghadosztály 132. gyalogezrede kötelékéből.

6. A Budapesti Csoport január 22-én 11.00 órakor támadást indított és súlyos harcokat folytatott a BUDAPEST város nyugati részén bekerített ellenséges csoportosulás felszámolásáért. Elfoglalta a 841, 840, 623, 822, 839, 621, 616, 1155, 1515, 1521, 1524, 1526, 1915, 1916 háztömböket, az 1522 tömb északnyugati felét, a 259,0 magassági ponttól északra lévő erdőt és a 259,0 magassági ponttól nyugatra és délnyugatra lévő négy névtelen háztömböt.

A 25. gd. lövészadosztály alakulataival harcot folytatott a MARGITSZIGETEN, elfoglalta a 853 háztömböt és harcot folytatott a sziget közepén.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/91-92

235 1945. január 22.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.A Margit-szigetnek az elg-től való megtisztítása nem járt eredménnyel. Elg. itt hídfőjét a Palatinus fővenyűfürdő magasságáig kibővítette.

A Buda-i hídfő É. és Ny. részén kisebb elg. vállalkozások voltak. Sashegynél másfél szd. erejű elg. tád-át vertük vissza. Elg. részéről a Duna-n átkelési előkészületek figyelhetők meg.

A Duna jege beállt, melyen 5 napig a Pest-i oldalon rejtőző 2 német katona a Lánchíd mentén ájtott.

A nap folyamán szakadatlan légitvekenység volt bombázással és géppuskázással. Közben állandó elg. av. és tü. tűz zúdult a városra. Ezek együttes hatása az esti órákban a város képét romvárossá változtatta. Az utcákra szorult járműveket megsemmisítette, hatalmas tüzeket és pusztításokat okozott és igen sok áldozatot követelt. Az I. c. osztály óvóhelye is telitalálatot kapott.

211./10. gy. ho. I. a. 45. I. 22. szám alatt hop. intézkedett a külső és belső biztosításra tábori őrsök és a Duna parton folyammegfigyelők beállításával.

Szabados szds. jelentette csoportjának megalakulását.

Tpk. a tü. osztályoknál lévő géppuskák és kezelők összevonásával tü. gp. szd-ot alakított. /: 210./10. gy. ho. I. a. 45. I. 22. :/

II.A nap folyamán a bombázásnak igen sok áldozata volt. A 10. F. oszt., ello., süto., I. c. és több elhelyezési körlet telitalálatot kapott. Gjmű. és felhalmozott élelmiszerkészlet ezeknél teljesen megsemmisült. Személyi veszteség igen

nagy. Meghalt Birk Ernő zls., megsebesült v. Velkey Béla o. alez., Schmilliár György fhdgy., több tiszt és legénység. A polgári áldozatok száma is igen nagy.
Derült, hideg idő.
Utak nehezen járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

236 1945. január 23.

A Dél Hadseregcsoporthadinaaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

Kiegészítés az 1945. I. 23-i napi jelentéshez

Balck-seregcsoporthadinaaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

IX. SS. hgy. hdt.: Az ellenség számos szd. és zlj. erejű támadásban – igen erős tü., av. és pct. á-tűzzel, valamint sorozatos csatarepülőgépbetetéssel támogatva – megkísérelte az arcvonal északnyugati és nyugati szakaszát felszakítani. Két betörést kivéve, amelyekért még harc folyik, a peremvonal szilárdan a kezünkben maradt. A Margitszigeten két 100-100 fő erejű elg. támadást vertünk szét. A veszteségeink az elg. anyagi fölénye miatt továbbra is súlyosak.

Nyolc elg. repülőgépet lelőttünk, megsemmisítettünk 6 pct. á-t, 1 gy. löveget, 4 n.gpu-t és 2 tgc-t.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213065.

237 1945. január 23.

A Dél Hadseregcsoporthadinaaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

I. 22/23-án éjszaka Budapesttől DNY-ra és ÉNY-ra az ellenséges hadmozdulatok ellen éjjeli csatarepülőgépek bevetésére került sor. A IX. SS-hgy. hdt. számára 130 t. készlet ledobással, ill. teherszállító vitorlázók leszállásával.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213061.

238 1945. január 23.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg az elfoglalt arcvonalon megerősítette állásait és harcfelderítést végzett.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat vívott, szembe találkozott az ellenség erős tüzellenállásával és ellentámadásaival. A nap végeztével jelentéktelen előrehaladást ért el és elfoglalta az 1519 háztömböt.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/96

239 1945. január 23.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaaplójának napi összefoglalója.

I.

Nagyobb harccselekményekre a nap folyamán nem került sor.

Elg. repülőtevékenység a nap folyamán fokozódott. A szakadatlan géppuskázás az utcára való kijutást lehetetlenné tette. A csak pár percig tartó szünetekben av. és tü. tűz zúdult a városra. Mindez igen nagy veszteségeket okozott emberben és anyagban.

A Hungarista Párt fegyveres nemzetszolgálatának⁷⁵ tagjai az I. hdt. pság. alárendeltségébe kerültek. 23-ával a Párt

75 A Nyilaskeresztes Párt 1944. november 25. után német mintára (SA) létrehozott "világnézeti karhatalma", amely a párt egyik félkatonai szervezete volt. Tevékenységét időlegesen – a számos visszaélés és túlkapas miatt – maga a nyilas hatalom függesztette fel

részére megszűnik minden igazoltatás, elhelyezési és ellátási kérdésekbe való önkényes beavatkozás. A pártmegbízott a Budapest-en lévő hungaristákból felállítja a F. N. Sz. őrzlj-at. Csak a honvédségi rendfokozatok érvényesek.

A Hungarista Párt felelős vezetői az eddig bejelentett túlkapásokat letörték és a felderített terrorcselekményeket megtorolták.

Aki a F. N. Sz. tagjai közül nem akar harcolni, azt karhatalmi szolgálatra sem szabad beosztásban hagyni, hanem fegyverét leadva köteles munkás alakulatba belépni.

/: 215./10. gy. ho. I. a. 45. I. 23. szám alatt naplómellékletként csatolva :/

A D. felszabadító német támadó csop. Ráckeresztúr-Ercsi É-ot elérte.

II. Szendrey szds. 18. gy. e. I. sgt. aknátalátat következtében meghalt. Derült, hideg idő. Utak nappal a légitevékenység miatt nem járhatók. A sok rom miatt a közlekedés nehézkes. A járművek nagy része a bombázás és av. tűz miatt elpusztult.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

240 1945. január 24.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

A hadinaplónak

Titkos

Kiegészítés az 45.1.24-i reggeli jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: az ellenség az északi és az északnyugati szakaszon éjszaka is szd. erővel támadta állásainkat. Néhány betörési hely megtisztításáért még folyik a harc. A Margitszigeten egy szd. erejű ellenséges előretörést háritottunk el. A megszokott ellenséges av- és tü. zavarótűz az egész szakaszon.

1945.1.24.

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 1173/45. Geh. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213066.

241 1945. január 24.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. Az 53. és 7. gd. hadseregek a korábbi arcvonalon maradtak és harci felderítést végeztek. Az ellenség a hadseregek arcvonala előtt aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport súlyos utcai harcokat folytatott, erős tüzellenállással találkozott, a nap végeztével jelentéktelen előrenyomulást ért el. Elfoglalta az 1522 háztömböt, a 838 háztömbtől északra lévő két névtelen háztömböt, az 1148 háztömb nyugati részét, az 1527 háztömb nyugati felét, az 1920 háztömb északnyugati felét, az 1920 háztömbtől délnyugatra lévő két névtelen háztömböt, és a 259,0 magassági pontot tartalmazó háztömb nagyobbik részét.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/99-100

242 1945. január 24.

Az SS IX. fegyveres hadtestének napi jelentése a 6. hadseregparancsnokság, a Reichsführer-SS tábori parancsnoksága és az SS-Vezetési Főhivatal számára.

Az SS IX. fegyveres hdt. psága

1945. 01. 24.

23 óra 45

Rádiótávirat

1. 6. hdpság-nak

2. Reichsführer-SS tábori parancsnokságának

1945. január 17-én.

3. SS-Vezetési Főhivatalának Berlin-Wilmersdorf

Napi jelentés 01. 24.

Egy hónapja dühöng a csata Budapestért!

Csapataink rendkívüli módon teljesítenek a tüzérség, gy. n. fegyverek, valamint légerő terén túlerőben lévő ellenséggel szemben. Különösen az elkerülhetetlen, tömegtűzzel kierőszakolt betörések elleni számtalan ellenlökés kerül a legsúlyosabb áldozatokba. Mára 11 000 német harcos védelmez ugyanennyi sebesült német bajtársat.

A tegnapi betöréseket éjszaka nagyrészt fel tudtuk számolni. A mai napon az ellenség szd. illetve zlj. erejű támadásait nyugaton és északon hallatlan szívóssággal vezette. Minden méterért megküzdünk. Ez idő szerint a harcok a Vérhalom és a Kis-Sváb-hegy környéki betörések körül folynak

A 13. pc.ho. hcsop-át I.24/25-én a déli szakaszon a Sas-hegy és a Duna között vetettük be. Rendelkezésre álló erőkkel a 8. SS-lov.ho-t kell megerősíteni, különben ott az arcvonal nem tartható.

"Szerencsejáték" többé nem lehetséges. A keleti hídfő kiürítése után – és mivel a sebesültek száma túllépte a 10 000-et – az elhelyezési kérdés és az ellátás a lehető legragikusabb. A felmentés után a sebesültek gyors elszállítására vonatkozó előkészületek elengedhetetlenek, mivel a saját tkg-kapacitás tü. találatok és a bombázás következtében nagyrészt megsemmisült.

Az egy hónapos harc alatt megsemmisítettünk:

64 repülőgépet,
71 páncélost, ebből 11-et zsákmányoltunk, ill. harcképtelenné tettünk,
194 gpu-t, 143 pct.á-t,
12 löveget,
6 lángszórót.

(Tgb. Nr. Ia 187/45 geh.)
Schaper vk. őrnagy Ia.

*HL 13. páncélosadosztály iratai 54. fólió
BA-MA RH 27/13*

243 1945. január 24.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

A IX. SS-hgy. hdt. az elmúlt éjszaka 117 repülőgép és 9 teherszállító vitorlázó által mintegy 100 t ellátmányt kapott (84 t lőszer, 9 t liszt és 5 kbm üzemanyag). Az eddigi jelentések szerint a 9 teherszállító vitorlázóból 6 szállt le.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213070.

244 1945. január 25.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy
A hadinaplónak

Kiegészítés az 1945.01.25-i napi jelentéshez:

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt. Az ellenség egy új hadosztálynak a helyszínre vezénylése után heves tüzelőkészítéssel és sorozatos csatarepülőgép-bevetéssel zlj. erőkkel folytatta az (erős) támadásait az északi és az északnyugati arcvonal ellen, süllyal a Bécsi út mentén. A Margitszigeten két századerejű előretörést visszavertünk. Súlyos veszteségeink a közeli napokban a jelenleg 25 km hosszú arcvonal kényszerű megrövidítéséhez vezetnek. A folyamatos elg. repülőgép-támadások főképp a rádióállomások ellen irányulnak, amelyek kiesése jelentékenyen megnehezíti a vezetést. Egy IL 2-es típusú elg. repülőgép lelövése mellett megsemmisítettünk 1 pc-t páncélrémmel, 10 gpu-t, 1 pct. á-t és 1 17,2 cm-es tarackot.

1945. 01. 26.

09.10

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 286/45. g. Kdos.II.Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213082.

245 1945. január 25.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat vívott, jelentéktelen előrenyomulást ért el, elfoglalta az 1527, 1528, 1536, 1913, 1909 háztömböket, a 845, 844, háztömbök északi felét, az 1523 háztömbtől délnyugatra lévő névtelen háztömböt, az 1917 háztömbtől északnyugatra lévő névtelen háztömböt, az 1533 háztömbtől délre lévő kerteket a SZAMOS utcáig, az 1918, 1919, 1911 háztömbök nyugati felét, az 1913 háztömbtől délre lévő névtelen háztömböt.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/103

246 1945. január 26.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A 7. gd. hadsereg a korábban elfoglalt arcvonalon megerősítette állásait és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt előerővel aktivitást nem mutatott.

6. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, megtörve az ellenség makacs ellenállását, a nap végeztével elfoglalta az 1920, 1919, 1918, 1922, 1917, 1523, 1520, 1543, 1516, 1165, 1166, 1540, 1181, 1159, 1180, 1182, 1183, 808, 811 háztömböket, az 1922 háztömbtől délnyugatra lévő névtelen háztömböt, az 1157 háztömbtől délre lévő három névtelen háztömböt, a 808 háztömbtől délre lévő névtelen háztömböt, 838 háztömbtől délre lévő névtelen háztömböt. A CSATÁRKA utcát a SZÉPVÖLGYI útig és a 811 háztömbig megtisztította.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/107

247 1945. január 26.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója..

I. Az éj folyamán az I. hdt. pság. riadóztatta a Szabados csop-ot a súlyos harcokban levő I. egyetemi rohamzászlóalj leváltására. A váltást még hajnalban végre kell hajtani.

Ez a parancs az elg. igen erős nyomása miatt oda módosult, hogy a Szabados csop. egyes részei megerősítésül kerülnek beosztásra, míg a hdt. pság. a váltásra újabb erőket indít az I. egy. ro. zlj-hoz.

Az éj folyamán az elg. az arcvonal Ny. részén a Vérmező és Városmajor irányában kisebb betörést ért el. Az elg-et sajtójaink Csaba u., Bíró u., Szamos vonalában megállították.

Éjjel és hajnalban elg. betörés volt Rókushegyen is az I. egy. ro. zlj-nál. A Szabados csop. részei reggel ide ellentámadásra indultak. Itt a nap folyamán a helyzet tisztázódott, de elg. az esti órákban újabb próbálkozásokat indított.

Nagy volt az elg. nyomása a Margit szigeten is. Jelentés onnét még nem érkezett.

A nap folyamán a ho-ok sűrű járőrözéssel tartották egymással az ök-t.

18h-kor a hop-nál csapatparancsnoki értekezlet volt, melyen hop., I. a. vez., és agi. oszt. vezető ismertette a ho. helyzetét és a legújabb eseményeket. Hop. felszólította a csapatparancsnokokat a végsőkéig való helytállásra az előljárók pcs-ai szerint, mert az igazi nehéz napok még csak ezután következnek. Az előljárók vállaljanak közösséget alárendeltjeikkel a szenvedésekben is.

Az esti órákban az elg. tevékenysége mindenütt megélné, eredményeket azonban nem ért el. A hófúvás minden tevékenységet megnehezített. Orosz propagandaadás volt a Pest-i oldalról. A házak közt visszaverődő hang miatt tisztán nem hallható.

II.Sűrű hóesés. Éjjel hózivatar.Az utak az eltakarítatlan hó és hófúvások, valamint a romok miatt gyalog is nehezen járhatók.

248 1945. január 26.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály tájékoztatója az anyagi helyzetről.

55./10. gy. ho. I. c. 45. I. 25. szám

I. a. oszt.

Anyagi tájékoztató

Budapest körül zárása, majd a Pest-i hídfő feladása és a Dunahidak felrobbantása az anyagi ellátás terén súlyos nehézségeket idézett elő, melyeket az erős elg-es légi és tüzérségi tevékenység még jobban fokozott és az amúgy is szűkös készletek egy részét elpusztította.

Mindezen körülmény az ellátó szolg. minden ágazatában kényszerű megszorítások bevezetését tette szükségessé.

Rep. szállítással a szükségleteknek csak egy csekély részét sikerült biztosítani.

Részleteiben a helyzet a következő:

1./ Fegyverzet: kiutalást a ho. egyelőre nem kapott. Remény van arra, hogy a Nyilaskeresztes Párt által leadott fegyverzettel a ho. hiányait a hdt. feltölti.

Az ala-ok a hibás fegyver anyagokat haladéktalanul szállítsák be a ho. és hdt. fegyverjavító műhelyeibe.

2./ Lőszer: gyság-i lőszerrel viszonylag jól van ellátva a ho., kivéve az akna gr-ot és kgr-ot. Tü.lőszer kiutalásában a ho. már hosszabb ideje nem részesült.

A ho. lőszerkészletének megvédése céljából az egyes ala-ok jelent rendelet hátlapján feltüntetett lőszer vételezzék fel a 10. lősz. kez. o-nál és mint ho. zárolt készletet tárolják. A tárolás helyét az ala-ok jelentsék be az I. c. osztálynak.

A zárolt lőszer felhasználására engedélyt a hop. ad.

3./ Eü.: A város nagyfokú rombolása miatt a sebesültek ellátása nem kielégítő. Csupán a legsúlyosabb sebesültek adhatók le a különböző eü. int-eknél. A kevésbé súlyos és könnyű sebesülteket a csap-ok első segélyhelyén kell elhelyezni. Eü. int-ekkel a ho. nem rendelkezik, minthogy a hdt. a 10. v. eü. o-t és a 10./2. seb.száll.gk. o-t az 1. pc. ho-nak rendelte alá. Eü.anyag még elegendő mennyiségben áll rendelkezésre. A tetvesedést a tisztálkodás fokozott ellenőrzésével kell meggátolni.

4./ Élelmezés:

a./ Kenyérellátás: liszt hiányában a ho. ala-ainak 5 napon keresztül kenyér nem volt kiadható. A hdt. által kiutalt 30 q búzából a süto. csak silány minőségű kenyeret tud előállítani, melyből fejenként egy db-ot szolgáltat ki a süto. Ezen egy kenyeret 5 napra kell beosztani.

b./ Húsellátás: Ló vágatásával biztosítva van. Minden ala. vegyen át annyi lovat a 10. lóello-tól, vagy a ko. oszl-októl, melyekkel hússzükségeit hosszabb időre biztosítani tudja. A húst szellős helyen kell tárolni vagy jégbe, illetve hóba ágyazva veremlni.

c./ Egyéb élm. cikkek: A hdt. kiutalása folytán csökkentett kiméretben ugyan, de biztosítva van.

d./ Vízellátás: a vízellátás különösen rossz. A városban feltalálható kutak vize legnagyobb részt fertőződött, ezért csak forralva iható. Az ivóvíz szükségletet lehetőleg természetes forrásokból kell biztosítani.

e./ Lótáp: Lótáp kiutalásával a ho. nem számolhat. A lovak fokozott ütemben való vágatását rendelem el. A felesleges lovaknak a közellátás céljaira való átadására a 11. sz. ho. pcs. 1. p-ban intézkedtem.

5./ Szállítószolgálat:

a./ Fog.von.: A lovak kényszerkiirtása miatt a fog. seregvonat és a csap. von. is a közeli napokban teljesen leáll.

b./ Gk.von.: A ho. egyetlen tkg.osz-a és a csap. jmü-vek zöme is elg. rep. és tü. tád. áldozatául esett. A szállító szolg. teljes megbénulása, ill. a kiesése miatt minden ala. saját ellátásának biztosítására kéziszánokat, vagy emberi erővel vontatható kéziszekereket szerezzen be.

Jelen rendeletben foglaltakat azonnal hajtsa végre és e rendeletet pedig elolvasás után azonnal semmisítse meg.

Kapják: gy. pság-ok, tüzérség oszt-ig, bez., mü. ala-ok, von. ala-ok.

45. I. 26.

A hop. rendeletéből:

(olvashatatlan aláírás)

1. c. oszt. vez.

55./10. gy. ho. I. c. 45. I. 26. számhoz

1. sz.
melléklet

Kimutatás
az ala-oknak tárolás céljára kiadott zárolt lőszerrel.

Alakulat	7.92 mm. Mauser éles	8 mm	36 v. 39 M. világító	37 mm. pct. á.	50 mm. akna gr.	Pu. gr. rep.
8.gy.e.pság	6000 db	12000 db	100 db	100 rep 150 pc.	400 db	125 db
18. gy. e. pság.	6000 db	12000 db	100 db	100 rep. 150 pc.	400 db	125 db
Szabados csop.	6000 db	12000 db	100 db	100 rep 150 pc.	400 db	125 db
Szász csop.	3000 db	12000 db	100 db			125 db
10. tü. oszt.		24000 db				
11. tü. oszt.		24000 db				
12. tü. oszt.		24000 db				
74. tü. oszt.		24000 db				
10. tü. mé. szd.		24000 db				

Megjegyzés: A pu. gr. rep. kézigránát gyanánt is felhasználható. /: a fej lecsavarandó és a zsinór megrántása után a robbanás 4 másodperc múlva következik be :/

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete

249 1945. január 27.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt. (jelentés 22 óra 25 perc): Az ellenség feltehetően újonnan ide vezényelt pc. és gy. erőkkel megerősödve ismételten támadta a hídfő északi és nyugati arcvonalát. Miközben északon általában tartani tudtuk az arcvonalat, addig nyugaton az ellenség két mély betörést ért el, amelyek a Kis-Svábhegy és a Rókus-hegy elvesztéséhez vezettek. Egész nap nehéz, súlyos saját veszteséggel járó váltakozó hevességű harcok voltak. Az ellenség a Vérmezőtől NY-ra áll és szándéka kétségtelenül a hídfő kettészakítása, hogy az északi rész védőségét összpontosított támadással mielőbb megsemmisíthesse. A 13 pc. ho. utolsó mozgatható részeit és az arcvonalszakasz-tartalékokat vetettük harcba. A helyzet igen komoly. Egy híd építésének előkészületeit figyeltük meg az óbudai sziget déli részéről a Margitsziget északi csücske felé, úgyszintén csoportosításokat és támadási előkészületeket a keleti szakasz közepén a Dunánál. Az éjszaka és a holnapi nap folyamán az ellenség további támadásaival kell számolni az újonnan idevezényelt páncélos kötelékek alkalmazásával. Mivel tartalékokkal már nem rendelkezünk, a harcosok naponkénti nagylétszámú kiesése miatt további területvesztéssel kell számolni.

Megsemmisítettünk: egy 15,2 cm-es löveget, 3 gpu-fészket, 4 pct. á-t; egy lőszerlerakat lángol.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213092-7213093.

250 1945. január 27.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

A hadinaplónak
Kiegészítés az 1945. 1. 27-i reggeli jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség éjszaka az északi arcvonalon zlj. erővel, a nyugati arcvonal több szakaszán pedig szd.erőkkel támadott. A támadásokat visszavertük. Ellentámadásaink a 377-es magaslat körül, Rézmáltól[?] és a Vérmezőtől Ny-ra, az I. 26-i napi jelentésben ismertetett betörési szakasz leszűkítését eredményezte. A régi főellv-t valamennyi pc. erő bevetése ellenére sem sikerült helyreállítani, különösen a Kis-Svábhegytől keletre, mivel az ellenség már túlságosan jelentős erőket vonultatott fel. A keleti parton az Erzsébet- és a Ferenc József-híd közötti ellenséges összevonásokat tü. tüzünkkel szétvertük.

1945. I. 27.,

11.15

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr 1301/45.geh.II.Ang.

HL mikrofilmtár 89867213094.

251 1945. január 27.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Erős elg. vadász- és csatarepülőtevékenység a Balck-seregcsoport körzetében súllyal a IV. SS-pc. hadtestnél.

A saját légierő bevetése erősen akadályoztatott, különösen a repülőtereket ért hófúvások miatt. Harckocsivadász csatarepülőgépek Sárbogárdtól keletre 4 ellenséges páncélost megsemmisítettek és a vadászok egy ellenséges repülőgépet lelőttek.

I. 26/27-én éjszaka 5 repülőgép 4,5 t-t dobott le a budapesti hídfő felett.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213097.

252 1945. január 27.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

A hadinaplónak

Kiegészítés az 45. 1. 27-i napi jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség az északi és a nyugati arcvonalon a nap folyamán fokozta tömeges tü. és av. tűzzel, valamint erős csatarepülőgép-bevetéssel támogatott támadásai hevességét. Az pc-okkal támogatott ellenségnek gy. erők beékelődése révén sikerült az előző napi mély betörési szakaszt Rezmálnál[?] és a Kis-Svábhegyről K-re jelentősen kiszélesítenie. Az utolsó felosztott vonatalakulatok, híradósok és a törzsek írnokainak bevetésével igen súlyos, elkieseredett küzdelemben sikerült megakadályozni a nyomasztó gy. és anyagi fölényben lévő ellenség áttörését, és felépíteni egy vékony reteszállást. A Kis-Svábhegytől K-re lévő betörési pontok már a Vérmezőtől 150 m-re keletre vannak. A helyzet ott a legkomolyabb jelleget öltötte. A IX. SS-hgy. hdt. nem lesz abban a helyzetben, hogy a bevetett erőkkel egy a Vérmezőn keresztül a Dunához tartó erős ellenséges lökést feltartóztasson. A védekező erők kettévágásának megakadályozására 28/29-én éjszaka szükséges lesz az északi arcvonal visszavonása egy erősen lerövidített főellv-ra. A pctt. részek bevetése az épület- és utcai harcba csak feltételesen lehetséges. A járművezetők és pc. gránátosok a járművekről leszállva harcolnak. Veszteségeink a legsúlyosabbak. A sebesültek száma meghaladta a harcolókéét. A Vérmező elvesztése esetén, amely a teherszállító vitorlázók utolsó leszállási lehetőségét jelenti, az ellátási helyzet ijesztővé válik. A sebesültek sorsa megrendítő. A katlanban jelenleg a legszűkebb területre összezsúfolva, minden elégséges ellátás nélkül mintegy 34 000 német és magyar katona van, közöttük 10 000-nél több német sebesült, továbbá 300 000-nél több magyar állampolgár. A nap folyamán gyakran észleltünk német vadászokat német felségjelzéssel. Két ellenséges repülőgépet lelőttünk.

Megsemmisítettünk: 1 páncélost, 1 lgv. á-t, 4 pct. á-t, 1 vontatót, 3 löveget, 2 gpu-t és 1 pct. puskát.

1945.1.28.

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 306/45 g.Kdos.IV.Ang.

HL mikrofilmtár 89867213102.

253 1945. január 27.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette állásait a korábban elfoglalt arcvonalon, harcfelderítést végzett és egyes irányokban visszaverte az ellenség támadásait. Az ellenség a nap folyamán néhány támadást kezdeményezett gyalogzászlóalj körüli erővel, 6 harckocsival és 3 páncélozott szállító harcjárművel CSATA körzetéből kiindulva déli irányban. Az ellenség összes támadása visszaverve.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat folytatott, elfoglalta az 1923, 1924, 1925, 1544, 837, 844 háztömböket, az 1922 háztömbtől keletre lévő névtelen háztömböt és a nap végeztével az 1925, 1929, 1545, 1541, 1186, 836, 845 háztömbökben folytatta a harcot.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/110-111

254 1945. január 27.

A repülőgépről ledobott röplapokon terjesztendő Hitler-féle napiparancs Budapest védőihez.

Távirat

A Balck-seregcsoport főpk-ának

Kérjük a Führer alábbi napiparancsának ledobását Budapest védőrségének:

“Főhadiszállás, 1945.I.27.

Napiparancs Budapest védőrségének.

Budapest védőrsége 1944.XII.16-a óta Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer hősies vezetésével heteken keresztül a legsúlyosabb harcokban verte vissza a bolsevisták valamennyi támadását és nagy veszteséget okozott az ellenségnek élőerőben és anyagiakban. A szárazföldi hadsereg gránátosainak, a Waffen-SS tagjainak és a velük harcoló magyar kötelékeknek hősiessége és a vezetőjük felelősségteljes irányítása valamennyi front katonájának példaképül szolgál.

A német és a szövetséges magyar nép köszönetet mond Budapest férfiainak hősies harcukért és a közös ellenséggel szembeni áldozatkészségükért. A kiválóan helytállt védőrségnek tartania kell Budapestet mindaddig, míg el nem érkezik a felmentés órája.

Adolf Hitler s.k.”

1945. I. 27.

19h30'

Dél Hadseregcsoport

I. a. Nr. 117/45

HL mikrofilmtár 628/7212777.

255 1945. január 27.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I. Az éjszaka folyamán az elg. a Városmajor u. és Székács u. területén beszivárgott. Kivetésére a 6/III. zlj. kapott parancsot. A Mátyáshegy és Bimbó u-i arcvonalon a de. folyamán több helyen betört elg-et a Szabados csop. azonnali ellentád-okkal eredeti állásaikba szorította vissza. De. folyamán az elg. a Marcibányi tér Ny-i szegélyét elérte. A tér K-i részén felállított tábori őrs megerősítésére az 54. u. zlj. karhatalmi egysége /: 20 fő :/ kapott pcs-ot.

Az I. hdt. v. Variházy Oszkár alez-t az 1. önk. egy. roh. zlj.⁷⁶ sávjában lévő összes magyar erők parancsnokságával bízta meg. /: 1230./I. hdt. I. a. 45. I. 27. :/

Köllő András őrgy. a hop-tól a ho. elhelyezésének biztosítására szervezett tábori őrsök egységes vezetésére kapott megbízást. /: 278./10. gy. ho. I. a. 45. I. 27. :/

76 A diákokból álló 1. egyetemi rohamzászlóalj parancsnoka 1945. január 26-i súlyos sebesüléséig Sipeki-Balás Lajos hadiműszaki törzskari százados volt, utána Nagy Zsombor csendőr százados lett az új zászlóalj-parancsnok.

A késő esti órákban igen erős elg. av. és fokozott légitevékenység volt.

II. Időjárás: derült, hideg idő. Utak hóval fedettek, fagyosak, járművekkel jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

256 1945. január 27.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály napi jelentése a lezajlott harcokról.

Rádiótávirat

10. gy. ho. 185. I. 27. 15.20 I.a.

200/10. gy. ho. 5.a. 45. I. 27.

Napi jelentés Budapest, színes térkép

1. Mátyáshegy és Bimbó u. közti arcvonalon az elg. több helyen betört. Ellentád. folyamatban.
A 6/III. zlj. az éjszaka folyamán a Városmajor u. és Székács u. területén beszivárgott elg. kivetésére bevetésre került.

A Marcibányi tér Ny-i szegélyét az elg. elérte. A tér K-i részén felállított táb. őrs jelentése szerint előtte saját csapatok nincsenek. A táb. őrs megerősítésére az 54. sz. zlj. karhatalmi egysége /: 20 fő :/ bevetésre került.

4. Létszám:

6/III. zlj.: 3 + 1 + 85 fő

5. Fegyverzet:

6/III. zlj.: 3 gsz; 1 ngp.

Szabados csop. ereje változatlan.

45. I. 27.

A pk. helyett:

Benyovszky vk. szds. sk.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete

257 1945. január 28.

A Dél Hadseregcsoporthad inaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy Kiegészítés az 1945.1.28-i napi jelentéshez

(A IX. SS-hgy. hdt. rádiótávíratának szó szerinti ismétlése)

Az ellenség páncélosok és csatarepülőgépek támogatásával nem csökkenő hevességgel ma is támadta állásainkat az északi és a nyugati arcvonalon, kiváltképp a Kis-Svábhegytől K-re. Miközben északon és nyugaton elhárítottuk a támadásokat és felszámoltuk a betöréseket, az ellenségnek a legsúlyosabb épületharcokban lépésről lépésre sikerült az eddigi betörési pontokat a Vérmező nyugati és délnyugati pereméig kiszélesíteni. Súlyosak a veszteségeink. Az utolsó m. tartalékokkal ellenintézkedéseket tettünk a leszűkítésére. Az északi arcvonalra nehezedő nyomás és a betörések a Vérmező nyugati pereméig való kibővítése a nyugati arcvonal visszavételét I. 28/29-én a Szenvehegy⁷⁷ magasságáig teszi szükségessé. A Margitszigeten egy észak-déli irányú szd. erejű ellenséges támadást visszavertünk. Egy betörést a sziget keleti partján reteszeltünk el. A nap folyamán erős ellenséges csatarepülőgép-tevékenység bombázással és fedélzeti fegyverek tüzével. Egy ellenséges (U 2) repülőgépet lelőttünk. Megsemmisítettünk 1 T-34-est, 7 pct. á.-t.

1945. I. 29.

09.20

Dél Hadseregcsoporthad

Ia Nr. 318/45. g. Kdos. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213114.

⁷⁷ Helyesen Szemlő-hegy.

258 1945. január 28.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos

A hadinaplónak

Kiegészítés az 1945.1.28-i reggeli jelentéshez.

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: A napi jelentés óta a hiányos hírösszeköttetés miatt nincsenek újabb jelentések. A betörési pontok körül tovább folyik a harc. A déli szakaszon élénk felderítőjárőr- és tűztevékenység. A Gellért-hegy közelében 00,10 órakor egy Ju 52-es lelövését figyelték meg. Két teherszállító vitorlázó leszállt, ezenkívül a légi ellátás légiellátó bombák ledobásával folyamatos.

1945. I. 28.

12,45

Dél hadseregcsoport

Ia Nr. 1328/45 geh. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213107.

259 1945. január 28.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

Budapest térségében erős vadásztámadásokra került sor; megsemmisítettünk 3 páncélost, 60 gjm-t és 2 lgv. löveget, 6 ellenséges repülőgépet lelőttünk, további hatot eredményesen löttünk; a dunaföldvári híd 2 telitalálatot kapott.

Dunaföldvárnál I. 27/28-án éjjel éjjeli csata- és bombázókötelékek támadták az átkelő forgalmat és a hidat, továbbá a Csepel-sziget északi részén, valamint Budapest DNY-i, ÉNY-i és É-i térségében az ellenség hadmozdulatait és a felvonulásait, összesen 200 bevetésben.

A IX. SS-hgy. hdt. 108 He-111-es, 72 Ju-52-es és 2 teherszállító vitorlázó által 130,1 t ellátmányt kapott légi úton. Az ellátás sötétedés után folytatódott.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213111.

260 1945. január 28.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a korábbi arcvonalat foglalta el, műszaki vonatkozásban megerősítette arcvonalát és harcfelderítést végzett. A nap első felében visszaverte az ellenség támadását, amit legfeljebb gyalogzászlóalj és 4 önjáró löveg erejével indított CSATA körzetéből déli irányban.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat folytatott, elfoglalta a 2514, 1911, 1926, 1925, 1929, 1549, 805 háztömböket, a 2217 háztömbtől északra lévő névtelen háztömböt, a KLÁRA utcától délre lévő kerteket és harcot folytatott a 2218, 1912, 2245, 2246, 1927, 1928, 1545, 1154, 1186 háztömbökben. A csoport egységei 29 tehersomagot zsákmányoltak lőszerrel és élelmiszerrel, melyet az ellenség repülőgépekről ejtőernyővel dobott le a bekerített csoportosulásnak.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/113-114

261 1945. január 28.

A magyar 6/III. gyalogzászlóalj jelentése a m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztálynak a napi harctevékenységről.

Rádiótávirat

10. ho. I. a-nak

KR-0830-328

A 6/III. zlj. bevetési helye Városmajor u. a Kékgolyó u.-tól a Csaba u.-ig. A zlj. a Sziesta szanatóriumot két ízben akarta kifüstölni, azonban erő hiányában, valamint az orosz lángszórók bevetése miatt a háztömböt tartani nem tudta.

Létszám: 3 ti. 1 thts. 75 fő leg., 3 gsz., 1 ngp.

Veszteség: 8 sebesült, 2 fő elesett.

Lieber hdgy.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklet

262 1945. január 28.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály jelentése a budapesti I. hadtestnek a Sziesta szanatórium feladásáról.

Rádiótávirat

10. gy. ho. 186. I. 28. 15.40 I. a.

200./10. gy. ho. I. a. 45. I. 28.

Napi jelentés

Budapest, színes térkép.

1. Variházy alez. az alárendelt ala-ok fölött a pság-ot átvette. A Szabados csop. arcvonalán viszonylagos csend van. A 6/III. zlj. a Sziesta szanatóriumot erő hiányában és elg-s lángszórók bevetése következtében kénytelen volt feladni.

2. A 6/III. zlj.: bevetése helye Városmajor u. - Kékgolyó u.-tól a Csaba u.-ig.

4. Létszám:

6/III. zlj.: 3 + 1 + 75 fő

Szabados csop.: 7 + 195 fő.

5. Fegyverzet:

6/III. zlj.: 3 gsz., 1 ngp.,

Szabados csop.: 5 gsz., 1 gp., 1 av., 1 pct.á.

7. Veszteség:

Sebesült: 12 fő

Hősi halott: 5 fő

Eltűnt: 3 fő.

45.I.28.

A pk. helyett:

Benyovszky vk.szds. sk.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete

263 1945. január 29.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy

A hadinaplónak

Kiegészítés az 45.1.29-i napi jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: A Kis-Svábhegytől K-re lévő betörés ellen az utolsó tartalék támadása a kezdeti siker után elakadt. Ezzel szemben a Vérmező felől, annak az északi csücskén át az ellenség keleti irányú ellentámadással bővíteni tudta a betörést. Ezen kívül az ellenségnek az északi arcvonalon is több betörést sikerült elérnie.

Hogy megakadályozzuk a hídfő kettészakítását, a hadtest I. 29/30-án északnyugaton és északon új főellv-t foglalt el, közvetlenül a Várhegytől É-ra. Ez az utolsó állás. Ezután már csak Alkazar-harcra⁷⁸ kerülhet sor az ellátó szervezetek

⁷⁸ A spanyol polgárháborúban a francoista erők a legnehezebb ellátási problémák közepette 1936. július 21-től szeptember 27-ig, a felmentés megérkezéig védtek a toledói Alcazar erődjét a köztársasági csapatokkal szemben.

tömegének, s kiváltképp a 10 000 sebesült átadása mellett.

Valamennyi nehézfegyver összpontosított tüzével előkészítve és a szárnyak egyidejű biztosítása mellett az ellenséges betörések elkerülhetetlenek. Tartalékok átdobása az ellenlökéshez felsorakozott csapatokhoz a legnehezebb bombákkal és fedélzeti fegyverek tüzével végrehajtott szünet nélküli légitámadások miatt is lehetetlen. Még a futárforgalom is kizárt.

A déli arcvonal előtt mindenféle ürméretű nehézfegyverrel rendelkező jelentős erősítés nyert megállapítást.⁷⁹ Saját védőrségünk gyengesége miatt onnan bizonyossággal támadás várható.

A megrendítő ellátási helyzetről már gyakran beszámoltunk. Ha a IV. SS-pc. hadtest a legrövidebb időn belül nem érkezik meg, akkor késő. A végsőkről van szó.

Kiegészítés az 45.1.30-i reggeli jelentéshez

Az elszakadási művelet a Várhegy É-i és ÉNY-i részén lévő főellv-ba még folyamatban van. Az éjszaka során tü. és av. zavarótűz volt. Éjfél tájban ellenséges hadmozdulatokat jelentettek a déli szakasz előtt és lövegek további előrevonását a főellv-ba. Ellátó bombák ledobása.

1945.1.30.

11,00 óra.

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 328/45 g.Kdos.II.Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213123.

264 1945. január 29.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: Élénk elg. repülőgép-tevékenység a Duna – Balaton – Velencei-tó térségében és Budapest felett. A légikikötőkbeli erős hófúvások miatt csak szórványos a saját légierő bevetése. I.28/29-én éjszaka 57 t légi ellátmány a IX. SS-hgy. hdt. számára.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213119.

265 1945. január 29.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette állásait a korábban elfoglalt arcvonalon és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt élőerővel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalt 44 háztömböt és a nap végeztével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a DOMBÓVÁRI utca, SÁRBOGÁRDI utca és a 2781, 2780, 2777, 2767, 2751, 2745, 244 háztömbök, a 2740 háztömb nyugati fele, a 2521, 2519, 2514 háztömbök, a 2231, 2226, 2217 háztömbök nyugati fele, a 2218 háztömb, a 2219, 2220 háztömbök északi fele, az ISTENHEGYI út, a 2242, 2245, 2246 háztömbök északi fele, az 1927 háztömb, az 1922 háztömbtől keletre lévő névtelen háztömb, az 1921, 1929, 1928 háztömbök, az 53. objektum, a KLÁRA utcától északra lévő névtelen háztömb, az 1525 háztömb északnyugati fele, a 33. objektumtól északnyugatra lévő park, az 1549, 1544 háztömbök, az 1545, 1541, 1186 háztömbök nyugati fele, az 1183, 1157, 1151, 1147 háztömbök, az 1148 háztömb nyugati fele, 818, 817, 823, 825, 846, 847 háztömbök határán húzódik (az összes háztömb a kezünkön van). A MARGITSZIGETEN harc folyt a 20. objektum déli részében.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/118-119

266 1945. január 29.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

⁷⁹ A szovjet önálló 18. lövészhadtestet valóban ekkor csoportosították a pesti oldalról.

I.A Kis-Svábhegy és Városmajor visszavételére megindított éjszakai tád. és a Vannai csop. kis létszámmal történt beavatkozása következtében eredménytelen maradt. A csapatok az Olaszfásor-ig voltak kénytelenek kiindulási állásaikba visszajönni.

D.e. folyamán igen erős légitevékenység volt és nagy aknatűz feküdt a ho. egész arcvonalaának és elhelyezési körletének területén.

Az I. önk. egy. roh. zlj. d. u-i jelentése szerint az elg. valószínűen a Margit krt. elérésére irányuló nagyarányú tád-ának előkészületeit figyelték meg.

A hop. riadókészültséget rendelt el a törzs összes osztályai részére és parancsot adott az éjszaka folyamán történő állásváltatására.

Köllő csop. eligazításon (von. kh. szd., mérő szd. része, hír. kh. szak., u. kh. szak. ./ pcs-ot kapott, hogy törzseit elg. behatásra a Margit krt. vonalára vegye vissza és zárja le a Horváth u. és Széna tér közt.

A 10. F. oszt. elg. tád. esetén törzs-eit vegye vissza a Bem utca vonalára. B. szárnyával a Köllő csop.-hoz csatlakozzék.

A hop. az I. a. osztállyal 18h-kor Fő utca 1. sz. alatti új háp-jára átköltözött.

Állásváltatás nehézségekbe ütközött, mert a ho. gk. állománya elg-es légitevékenység következtében elpusztult. A még használható két gk. a második forduló alkalmával valószínűleg elg-es légitámadás, vagy av. tűz áldozata lett és nem tért vissza.

Az ojmű-kön szállítandó anyag elszállítása is csak a legnagyobb nehézségek árán volt lehetséges, mert a lovak nagy százaléká takarmányhiány következtében elpusztult és megmaradt, napok óta nem élelmezett lovak pedig csaknem hasznavehetetlenségig legyöngültek.

A késő esti órákban az I. hdt. az arcvonala visszavételére intézkedéseket adott ki, melynek értelmében az arcvonalaat a Margit-híd-, Margit krt. -Kékgyöly u. vonalára veszik vissza. A Variházy csop. Margit krt. átlépése után a Várban való gyülekezésre kapott pcs-ot ./1270./I. hdt. I. a. 45. I. 45. I. 29. ./ A Margit krt.-on esetleg átlépő elg-es részek fölszámolására Billnitzer csop. kapott pcs-ot. ./ 1269./I. hdt. I. a. 45. I. 29. ./

A vonal visszavételével kapcsolatban a Vártól É-ra lévő összes vonatalakulatok legkésőbb 30-án 24h-ig Gellérthegy D-re történő áttelepítésére az I. hdt. parancsot adott ./ 1266./I. hdt. I. a. 45. I. 29. ./

II.

Időjárás: száraz, hideg idő, este erősödő szél.

Utak fagyosak, jól járhatók.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

267 1945. január 30.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

A hadinaplónak
Titkos parancsnoki ügy

Kiegészítés az 1945.1.30-i napi jelentéshez.

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt. (A hadtest I. 30-i rádiótávirata 22,15 órakor):

A harc a Várhegyért megkezdődött. Az ellenség folyamatos erősödést mutat gyalogságban és nehézfegyverekben. Az ellenség eddigi erején felül az utóbbi hetekben 3 új támadó ho., egy tü.ho. és egy páncéloskötélék tűnt fel. A déli arcvonala előtt folyamatosak a csapatmozdulatok, erősítések és felderítő előretörések, amelyek támadásra engednek következtetni.

Északon és északnyugaton csapatainknak sikerült a pc. támogatással utánuk nyomuló elg. támadó ékek elől az éjszaka és a nap folyamán a tervbe vett biztosítóvonalba visszahúzódní. A Margit-híd nyugati szakasza fel lett robbantva⁸⁰. A Várhegy házainak zezugos összevisszaságában illuzórikus egy főellv. Az eddigi erők többszörösének bevetése szükséges az arcvonalon. A kítartásra kiadott kategorikus parancs és a málhacapatok részint teljesen kiképzetlen emberei legjobb akarata ellenére is az ellenségnek ismételten sikerült számszerű fölénye révén egyes házakat kiszakítani és oda beszivárognia. Az ellenintézkedések igen megnehezültek. Veszteségeink a legsúlyosabbak. I.29/30-án éjjel m. csendőrség és a honvédség erős kötelékei zárt sorokban átmentek az ellenséghez.

⁸⁰ A keleti pillérek még 1944. november 4-én gondatlanság miatt bekövetkezett, nem szándékos robbantás során pusztultak el. A szerencsétlenségnek sok halálos áldozata és sebesültje volt a polgári lakosság és a híd robbantásra előkészítő német utászok köréből.

Az nap folyamán szünet nélküli súlyos légitámadások a Várra és a harcoló csapatokra. A csapatok katasztrofális ellátási helyzetére már eleget utaltunk. A legszűkebb területre összezsúfolt 300 000-es magyar lakosság helyzete borzalmas. Nincs sértetlen épület. Az ellenség tevékenysége következtében iszonyatosak a veszteségek. Éhínség- és járványveszély. A lakosság hite és bizalma teljesen elveszett. Ismételten hangsúlyozni kell a légtér védelmének szükségességét.

A helyzet igen kritikus. Megkezdődött a végső harc.

Megsemmisítettünk: 3 páncélost, 6 pct. á-t.

Kiegészítés az 1945.1.31-i reggeli jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt.: Az éjszaka folyamán több elg. előretörést hártottunk el szd. erőig a nyugati és déli szakaszon. A déli szakaszon egy elg. betörést ellenlökéssel megtisztítottunk. Üldöző rohamcsapatok nagy veszteséget okoztak az ellenségnek. A város területén bombatámadás, valamint élénk elg. zavarótűz nehéz- és a legnehezebb fegyverekkel. Három teherszállító vitorlázó leszállt. Az ellátó bombák ledobása folyamatos.

1945. I. 31.

1.15

Dél Hadseregcsoport

Ia. Nr. 338/45. g. K.II.Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213132-7213133.

268 1945. január 30.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

5. A Budapesti Csoport súlyos utcai harcokat folytatott és elfoglalt 123 háztömböt. A nap végétével azon az arcvonalon folytatta a harcot, amely a DOMBÓVÁRI út, SÁRBOGÁRDI út, a 2783, 2782, 2768 háztömbök, a 148. objektumtól délre eső névtelen háztömb, a 2564 háztömbtől délre eső névtelen háztömb, a 2761 háztömbtől délre eső háztömb, a 2751, 2745, 2744 háztömbök, a 2740 háztömb nyugati fele, a 2521, 2519, 2514 háztömbök, a 2231 háztömbtől délre lévő névtelen háztömb, a 2231, 2226, háztömbök nyugati fele, a 2221, 2222 háztömbök, a 2219, 2220 háztömbök északi fele, a 2242 háztömbtől nyugatra lévő névtelen háztömb, a 2242 háztömb, a 2245, 2246 háztömbök északi fele, az 1927 háztömb, az 1922 háztömbtől délre lévő névtelen háztömb, az 1921, 1929, 1920, 1539, 1564, 1558, 1559, 1554, 1555, 1548, 1567 háztömbök határán húzódik (az összes háztömb a kezünkön van). A 25. gd. lövészadosztály teljesen megtisztította a MARGITSZIGETET.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/123

269 1945. január 30.

A Balck-seregcsoport parancsnokának állásfoglalása a budapesti védőrség ellátásával kapcsolatban.

Titkos

A Balck-seregcsoport főparancsokától

Harcálláspont, 1945. I.30-án

A Dél Hadseregcsoport főparancsnokságának

A IX. SS-hgy. hdt. vezénylő tábornokának 46 g. Kdos. számú, I.24-én 13,25 órakor [leadott] rádiótáviratára (tárgy: Budapest előrelátható ellátása) a következőképpen foglaltunk állást:

- 1.) Budapest készletekkel való ellátására 450 t lőszer,
100 kbm Ottó,
20 kbm dízel,
300 000 adag élelmiszer készletezése volt tervbe véve.

Ezek a mennyiségek tényleges készletezésre kerültek (Ottóból 100 kbm helyett csak 90 kbm, ezzel szemben a tervezett 20 kbm dízel helyett 40 kbm). Nagyobb készletek kiszállítása nem volt lehetséges, mivel a hadseregcsoport ebben az időben nem rendelkezett említésre méltó saját készletekkel és a rendszertelenül érkező ellátási javak alig voltak elegendőek ahhoz, hogy a hadseregcsoport az akkor súlypontot képező térségekben (a Balaton és a Duna között,

valamint az ipolysági szűkületben) harcoló csapatok legfontosabb szükségleteit fedezze. Ezt már az 44.XII.12-i jelentésben, a "Bizonylatok az ellátás vezetésének" (Fretter-Pico seregcsoport. 10. Qu./Qu. 1 Nr 7331/144 geh./1 Nr. 7331/44 geh.) és a napi jelentésekben többször jelentettük. Egy oszlop pl., amelynek 79 t-t kellett volna Budapestre szállítania, addig volt kénytelen XII.23-ától Hajmáskéren a lősz.vonat beérkezésére várakoznia, hogy csak XII.25-én délután tudott Esztergomon áthaladni Budapest irányába. Ez az oszlop – vagy legalábbis a nagyrésze – a Pilis-hegységben valószínűleg az ellenség kezébe jutott.

Az üzemanyag-készletezésnek XII. 15/16-án kellett kezdetét vennie, hogy a IX. SS-hgy. hdt. körzetében harcászati mozgások, valamint egy lgv. osztály áthelyezése a súlyponti térségbe megvalósítható legyen. E mennyiségek azonnali pótlása a meglévő készletek csekélysége miatt nem volt lehetséges. Pótlást csak XII. 24-én lehetett elindítani. Ezen oszlopot csakúgy, mint egy másikat 30 t n. gy. lősz-el, az esztergomi Duna- híd felrobbantása miatt már nem lehetett előreszállítani.

2.) Budapest készletezése egy előretolt hadsereg-támaszpontban nyert elhelyezést a nyugati parton, majd a három telep a hadtestnek át lett adva. A hadtest felelt azért, hogy az ellátási javakból a kiszámíthatatlan helyzet alakulásának megfelelően mikor és milyen mennyiségben kerüljön a keleti partra.

3.) Az üzemanyagraktár XII.25-én jutott az ellenség kezébe, habár a lerakatvezető az SS-hadtest üzemanyag-felelőseinek XII.24-én, másodízben XII.25-én is jelentette a telep fenyegetettségét, és kérte az elszállítását, vagy a telep felrobbantási tilalmának hatályon kívül helyezését.

Az élelmezési lerakat javainak jelentős része szintúgy XII. 25-én kerültek ellenséges kézbe. (Eközben a fog. oszlopok egy része, amelynek a raktárkészleteket kellett volna elszállítania, szintén elveszett. A lősz.készlet veszteségéről még semmilyen jelentéssel sem rendelkezünk.

4.) A légi ellátás kérdése első ízben XII.22-én vetődött fel. XII.25-én a napi jelentéssel jelentettük: "*Mivel XII.26-án ezen útvonal elvágásával kell számolni, ezért a légi ellátás előkészítése megtörtént, amely azonban a hiányzó repülőterek következtében csak kis mértékben lesz teljesítőképes.*" Budapest légi ellátása azonban csak XII.29-én kezdődhetett meg, mivel a budaörsi repülőter elvészése miatt először egy Budapestre vezető új tájoló rendszert kellett berepülni.

5.) A vázolt ellátási helyzet részleteiben mindig ismert volt a hadseregcsoport előtt. Megbeszélések nem változtathattak ezen, mivel a lehetőségek kimerültek. Egyébként a IX. SS hdt. vezetője által kért megbeszélést röviddel karácsony előtt a hadseregfőnök nem utasította el, hanem csupán más irányú igénybevétel miatt rövid időre kétszer is el kellett halasztania. Ezután Budapest gyorsan megvalósított körülfárása miatt már nem került rá sor.

Balck

a páncéloscsapatok tábornoka

HL mikrofilmtár 628/7213339-7213341.

270 1945. január 31.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

Titkos parancsnoki ügy

A hadinaplónak

Kiegészítés az 1945.1.31-i napi jelentéshez

Balck-seregcsoport:

IX. SS-hgy. hdt. (harcászati idő 21,45 óra):

Miután az ellenség I.31-én az északi arcvonalon súlyos páncélos- és gyalogsági veszteségeket szenvedett, I.31-én északon alábbhagyott a támadásokkal. Ezzel szemben erőteljesebbek lettek a támadások az egész nyugati arcvonalon, amelyeknek hevessége estefelé fokozódott. Eddig valamennyi betörést felszámoltuk. Új védővonal épült ki. Az ellenség a keleti parton a feltűnő lánctalpnikorgásból ítélve valószínűleg átcsoportosít. Az ellenség a jelek szerint a nyugati hídfő előtt ugyancsak átcsoportosítást tervez. Az utolsó 2 nap megerősítései következtében a déli arcvonalon bizonyossággal várt támadás I.31-én még nem kezdődött el. Egy 6 fő erejű orosz felderítő járőrt az Erzsébet-hídnál halomra lőttünk, egy további járőrt foglyul ejtettünk. A hadtest teljes szakaszán erősebb elg. zavarótűz és tűzrajtaütés.

Csekélyebb az elg. légi tevékenysége, mint az elmúlt napokban.

A polgári lakosság és a rendelkezésre álló valamennyi vonatalakulatbeli katona bevetésével jelenleg lázasan dolgozunk a Vár védelmének kiépítésén.

Megsemmisítettünk 2 páncélost páncélököllel, 5 pct. á-t, 1 tkg-t., 2 gpu-t.

1945. 2.1.

10,30

Dél Hadseregcsoport

Ia Nr. 349/45 g. Kdos. II. Ang.

HL mikrofilmtár 628/7213144.

271 1945. január 31.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette a korábban elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt élőrövel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat vívott és a nap végeztére elfoglalta a 2769 háztömböt, az ettől nyugatra lévő névtelen háztömböt, a 2761 háztömböt és a 36. objektumot.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/126

272 1945. január 31.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály napi jelentése a budapesti I. hadtestnek.

Rádiótávirat

10. gy. ho. I. 31. 18.50 I. a.

200./10. gy. ho. I. a. 45. I. 31.

Napi jelentés

1. Variházy csop. részeit német egységek magukkal ragadták. 6/III. zlj. súlyos harcban a Városmajor u.-ban

4. Létszám:

6/III. zlj.: 3 + 1 + 63 fő

5. Fegyverzet:

6/III. zlj.: 3 gsz., 1 ngp.

45. I. 31.

A pk. helyett:

Benyovszky vk. szds. pk.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete

273 1945. február 1.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: II.1-e folyamán újból feléledt a támadó tevékenység valamennyi szakasz előtt, súllyal a nyugati és a déli arcvonalon. A zlj. erővel és páncélos támogatással indított támadások kiváltképp a Sas-hegytől DK-re vezettek betörésekhez, amelyekért részben még elkeseredett harc folyik. Az ellenséges és saját veszteségek jelentősek. Az ezáltal keletkezett rések betömhetetlenek. Feltűnően heves a tü., az av-, és a pct. á.-tűz a nyugati arcvonalon és a város területén, jelentős a foszforgránátok alkalmazása. Két a Duna jegén keresztül fürkésző elg. felderítő járort megsemmisítettünk. Az ellátási helyzet elviselhetetlen. Az "étlap" a következő 5 napra naponként és fejenként: 5 gramm zsiradék, 1 szelet kenyér és lóhús. Az ellátás növelése a csapatok harcképességének megóvása érdekében elengedhetetlen.

A csapatok eltetvesedése fokozódik, mindenekelőtt a sötét barlangokban a legszűkebben összezsúfolt sebesülteknél. Már 6 kiütéses tüfusz-eset van. Megsemmisítettünk vagy zsákmányoltunk: 1 páncélost, 3 pct. á-t, 6 gpu-t.

HL mikrofilmtár 628/7213150-7213151.

274 1945. február 1.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette a korábban elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt előerővel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és súlyos utcai harcokat folytatott a BUDÁN bekerített ellenség felszámolására. A nap végeztével elfoglalta a 2784, 2515, 2231, 2226, 2245 háztömböket, a 2761 háztömbtől északra lévő névtelen háztömböt és a 2772, 2771, 2763, 2762, 2560 háztömbök déli felét.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/129

275 1945. február eleje⁸¹

Kivonat a szovjet 10. gárda-lövészhadtest hadinaplójából.

A harctevékenység leírása

6.00-kor rövid tüzérségi előkészítés után a gyalogság támadásba ment át. Az ellenség, folytatva az ellenállást, harcokcsikkal és gyalogsággal ellentámadást indított, különösen hevesen a "Németvölgyi" temető közelében.

A vasútállomás/59/ közeléből és a Mészáros utca felől harcokcsikkból, önjáró lövegekből és páncélozott szállító harcjárművekből (összesen 10) vezettek tüzet. A nap második felében a "Németvölgyi" temető körzetében a 25. gárda-lövészadosztály 6-7 önjáró löveg és páncélozott szállító jármű által támogatott 150 főnyi gyalogság négy rohamát verte vissza.

Az éjszaka folyamán légi szállítással az ellenség főképpen löszert juttatott el a körzetbe.

A kemény utcai harcok során a harccsoportok ellentámadásai a szárnyakon nem voltak eredményesek. Középen és a "Németvölgyi" temető körzetében előretörve 15 háztömböt foglaltak el.

A nap során a következő terepszakason folyt a harc:

A 18. gárda-lövészhadtest: - a balszárnyon 4 háztömböt megtisztított az ellenségtől

A 83. tengerészgyalogos dandár –a korábbi terepszakason

A 317. lövészadosztály elfoglalta a 2782. háztömböt, a 2772. és a 2771. háztömbök felét, a 2769., a névtelen háztömböt a 2763. háztömbtől nyugatra, a 2569., 2568. háztömböket. Harcolt a névtelen háztömb birtoklásáért a 2568. háztömbtől délre.

Hadtest harcálláspontja: Budakeszi

37. lövészhadtest 320. lövészadosztálya a megerősítésül adott magyar századokkal együtt birtokba vett négy háztömböt és harcba bocsátkozott a 2567., 2556., 2558. háztömbök, a 2559. háztömb északnyugati része, valamint a 2555. háztömb birtokbavételéért.

25. gárda-lövészadosztály - megtörve az ellenség szívós ellenállását, visszavert négy ellentámadást és teljesen megtisztította a temető körzetét, a 2547. a 2550. háztömböket a saját balszárnyunkon keretezve a vasútvonalat, birtokba vette a névtelen háztömböket a 2548. háztömbtől nyugatra és északnyugatra, harcba bocsátkozott a 2551. háztömb birtoklásáért.

108. gárda-lövészadosztály: Az alárendelt magyar századokkal együtt megsemmisítette a körülrárt ellenség ellenállási fészkeit a 97-es objektumban és a névtelen városrésztől északra, keresztezve a vasútvonalat, harcban állnak a vasúti csomópontnál, a 2274. városrésztől nyugatra, a vasútvonal északi ága mentén harcba bocsátkoztak a 2273. és a névtelen háztömbtől délre.

297. lövészadosztály: A magyar századokkal együtt harcolt a 2257. háztömb északi részén, a névtelen háztömbtől észak-nyugatra, majd tovább a vasútvonal mentén az 59-es objektumig.

75. lövészhadtest: Nem volt sikeres, harcát a korábbi terepszakason folytatta.

HL Szovjet dokumentumok gyűjteménye, 9. számú iratmásolat.

276 1945. február 2.

A Dél Hadseregcsoporthad inaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség II.2-án erős tüzelőkészítés után újból megkezdte támadásait a nyugati és a déli arcvonal ellen. Miközben délen el tudtuk háritani a támadásokat és a betöréseket egy kivételével fel tudtuk számolni, addig az ellenségnek nehéz tü. és av. tüzelőkészítés után sikerült benyomnia a hídfő nyugati részét és majdnem 1 km területet

81 A dokumentumon keltezés nincs.

nyernie. Ez idő szerint a vékony biztosítóvonalban egy ellenséges támadóéket állítottunk meg. Egy m. támadó vállalkozás a Vérmező északi részén álló egyik ház visszafoglalására eredményes volt. A város területének egészen továbbra is heves tü. és av-tűz feküdt. Az ellenséges légitámadásokat a köd akadályozta. Ellenséges hadmozdulatok, elfogott rádiótávirat és nehézfegyverek telepítése a harcok újraéledésére engednek következtetni északnyugaton is, továbbá a támadások erőteljesebb folytatásával kell számolni nyugaton és délen. A csapatokat nyugtalanítja, hogy Budapest védőrsége 2 napja nem szerepel a véderő jelentéseiben.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213162.

277 1945. február 2.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet: [...]

Budapest légi ellátása: Budapest felett II. 1/2-án éjjel csak 2,5 t ellátmányt sikerült ledobni. A bevetés az időjárás romlása miatt félbeszakadt.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213163.

278 1945. február 2.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette a korábban elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg előtt élőerővel nem kezdeményezett aktív tevékenységet.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és a nap végeztével elfoglalta a 2803, 2516, 2236, 2234, 2233, 2232, 2235, 2237, 2229, 2228, 2227, 2230, 2225, 2224, 2223, 2219, 2220, 2240, 2241, 2243, 2244, 2246 háztömböket, a 2803 háztömbtől északra lévő, a 2234-től északra lévő, a 2232-től keletre lévő, a 2228-tól délre lévő, a 2235-től északra lévő névtelen háztömböket, és a 2772, 2771, 2564, 2560, 2542, 2537, 2518 háztömbökben folytatta a harcot. A csoport alakulatai BUDÁN zsákmányoltak 2 harcokcsit, 30 géppuskát, 10 löveget, 332 puskát és géppisztolyt, 12 gépkocsit.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/132

279 1945. február 3.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Páncélosokkal támogatott zlj. erejű támadások a hídfő nyugati és déli szakasza ellen. A nyugati szakaszon elért mély ellenséges betörések – súlyos veszteséggel járó igen súlyos utcai- és épületharcok után – a főellv. visszavonására kényszerítették bennünket. Ismételt ellenséges támadások esetén a főellv. részeinek további kiszakítása és a Várhegy – Citadella-állás több ellenálló csoportra való szétszakítása valószínűleg elkerülhetetlen. A déli szakaszon támadásokat hártottunk el, a betöréseket 5 ellenséges páncélos páncélökökkel való kilövése mellett ellenlökéssel megtisztítottuk. A teljességgel elégtelen ellátás miatt a csapatok kimerültsége fokozódik. Megsemmisítettünk 8 ellenséges páncélost, közülük 7-et páncélökökkel, 2 pct. á-t 1 lgv.á-t, 11 gpu-t, 1 pct. puskát, 1 vontatót és 1 tkg-t.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213172.

280 1945. február 3.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a korábban elfoglalt arcvonalat erősítette és harcfelderítést végzett. Visszaverte az

A diplomata-testület doyenje, Roza⁸⁴ nuncius személyes közbenjárása során kérte, egyben az itteni külföldi képviseltek nevében is, hogy nyomatékosan hívjam fel a hadsereg és a birodalmi kormány figyelmét a polgári lakosság kimondhatatlan nyomorúságára és tömeges elhalálozására. Ettől magasabb hivatalok intézkedését reméli Buda lakosságának kétségkívül megrendítő helyzetével kapcsolatban.

Pfeffer-Wildenbruch s.k.
Tatk. idő 2.3. 21,30
Felvéve: 45.2.4. 02,45

2.) Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer rádiótávirata

a Balck-seregcso. főparancsnokának

Hivatkozva a II.3-i 19 óra 05-ös jelmondatra, a Führerparancs, miszerint harcolni kell a felmentésig, az ismert okok miatt megvalósíthatatlan. Cselekvési szabadságot kérek minden harcászati intézkedés meghozatalához.

Pfeffer-Wildenbruch s.k.
Felvéve: 45.2.4., 03,00

3.) A Balck-seregcso. rádiótávirata

a IX. SS-hgy. hdt.-nek

A Führerparancs, miszerint Budapestet a végsőkig tartani kell, nem változott. A cselekvési szabadságot a hds. csop-on keresztül javasoltuk.
A döntést meg kell várni.

1945. 2. 4. , 10,40 órakor

HL mikrofilmtár 628/7213372.

284 1945. február 5.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenségnek a tegnap délutáni órákban nyugaton sikerült kiszélesítenie betöréseit és ismét nagyobb részeket kiszakítani a főellv-ból. 1945.II.5-e folyamán az ellenség a Sas-hegytől északra páncélosok és tömeges tü. támogatás mellett heves támadással megkísérelte áttörni a nyugati arcvonalat, behatolni a tü. állások mélységébe, hogy az összes, még rendelkezésre álló hadtest-tüz-et megsemmisíthesse és Budapest védőrségét kettészakíthassa. Súlyos harcok folytak egész nap. Támadások és ellentámadások közepette folyt a küzdelem a tü. állásokért. A harcok jelenleg még tartanak. Az ellenség zömét közvetlenül a tü. állások előtt állítottuk meg. Egyidejűleg elhárítottuk az északnyugati és a déli arcvonal ellen intézett zlj. erejű támadásokat is.

A mai betörés következtében az ellenség erős támadó ékeivel a tü. állások előtt áll, amelyek a Citadella és a Várhegy között az utolsó védővonalnak számítanak. Az ellenség további feltartása az áttekinthetetlen városrészen, ahol kisebb utcarészek védelméhez is egész zlj-ak kellene, a hallatlan veszteségek és az ellenség tartós anyagi fölénye miatt nem lesz lehetséges. A kiépített állásokat már lerohanták egészen a kiépítés alatt lévő tü. állásokig. Két elg. repülőgépet (II 2) lelőttünk. Megsemmisítettünk: 1 páncélost, 2 n. pct. á-t.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213202-7213203.

285 1945. február 5.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

83 Hermann Fegelein SS-Obergruppenführer Heinrich Himmler, az SS birodalmi vezetőjének megbízottja volt Hitler főhadiszállásán.

84 Helyesen Angelo Rotta nuncius.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg erősítette a korábbi arcvonalát és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt élőerővel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, súlyos utcai harcokat vívott, elfoglalta a 2531, 2532, 2533, 2263, 2262, 2261, 2256, 2257 háztömböket, a 2565 háztömbtől délre lévő névtelen háztömböt, a 2263 háztömbtől délre lévő névtelen háztömböt, a 2259 háztömbtől délre és a 2260 háztömbtől nyugatra lévő névtelen háztömböt. A nap végeztével a 2565, 2562, 2561, 2560, 2542, 2539, 2260 háztömbökben és az 59. objektumért folytatta a harcot.

A csoport alakulatai 4 löveget, 23 géppuskát, egy páncélozott szállító harcjárművet és egy páncélgépkocsit, lőszer- és hadianyagraktárakat zsákmányoltak.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/141-142

286 1945. február 5.

Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer távirata a német szárazföldi hadsereg megbízott vezérkari főnökéhez.

Titkos parancsnoki ügy

Távirat

A szárazföldi hadsereg vezérkari főnökének (QWD=22,55)

Azonnal előterjeszteni!

Rádiótávirat Budapestről:

“A Sas-hegy elveszett. Az ellátó bázis előre láthatólag már csak rövid ideig használható. A legutolsó tü. állás az ellenség által belátható. Budapest tartása és a katlan felszámolása néhány nap kérdése. Ezáltal ellenséges erők lekötése tárgyaltan. A még itt lévő katonák zömének megmentése a mindenképpen eredményt ígérő úton lehetségesnek látszik, ha 6-án reggelig ehhez a parancs megérkezik.

Pfeffer-Wildenbruch”

Toldalék: A Führer utasítása világos. Ennek ellenére felterjesztjük a fenti jelentést.

Wöhler

gy. tbk. és a Dél Hadseregcsoport főparancsnoka s.k.

Ia. Nr. 26/45 g. Kdos. Chefs.

A hitelességért:

(Hanke főhadnagy)

A Balck-hadseregcsoport-tól beérkező táviratot a hds.csop. főpk-ának toldalékával együtt átadtuk az L. d. N-nek az OKH⁸⁵-nak való továbbítás céljából .

HL mikrofilmtár 628/7213383.

287 1945. február 5.

A budapesti I. hadtest helyzetjelentése a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság részére.

Budapest-i 1945.II.5-i 24 h-i helyzetjelentés

Margit körúton a helyzet változatlan. A Kis-Svábhegy irányából támadó ellenség a Böszörményi úton lévő csendőr laktanyát elfoglalta. A 16. SS. lov.e. a Németvölgyi út és a Farkasréti temető sarkánál húzódó védőállását feladta, ezáltal a Sashegyet védő magyar harccsoportot bekerítés veszélye fenyegeti. Budaörsi úton szintén kisebb betörést ért el az ellenség. Lágymányosi védőkörlet erős av. tűz alatt állott. A Duna Ny-i partján lényeges esemény nem volt.

adta: Dr. Takács őrm.

vette: Kiss Tilda

1945.II.6. 14h 15 I.

HL VKF Budapesti helyzetjelentések gyűjtője.

85 Oberkommando des Heeres, a német szárazföldi haderő főparancsnoksága.

288 1945. február 6.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Miután a Sas-hegy súlyos harcokban elveszett, az ellenség koncentrált erővel és a megszokott anyagi fölényrel szélesen és mélyen betört a nyugati arcvonal közepébe. A Déli pályaudvarért és a tü. állások körzetéért folynak a harcok. A déli arcvonal ellen zlj. erejű támadást hártottunk el és két betörést felszámoltunk. A katlan szétszakítása a legrövidebb időn belül elkerülhetetlen. Így a légi ellátás megszűnik. A csapatok állapotát és az ellátási helyzetet már gyakran jelentettük, miként az állandó súlyos veszteségeinket is. A 11 000 sebesült naponta 15 gramm hüvelyes növényt és fél szelet kenyeret kap. Ez a mennyiség is már csak 2 napra áll rendelkezésre. Megsemmisítettünk: 1 n. pct. á-t, 1 n. gpu-t, 1 pct. puskát.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213213.

289 1945. február 6.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg műszaki szempontból tökéletesítette elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és elkeseredett utcai harcokat folytatott. Elfoglalta a SASHEGYET az erdővel, a 2562, 2561, 2560, 2542, 2538, 2539, 2260 háztömböket, a 2260 háztömbtől keletre lévő névtelen háztömböt, a 2265, 2270 háztömböket, a 2270 háztömbtől északra lévő két névtelen háztömböt, a 2249 háztömbtől keletre lévő középső névtelen háztömböt és a nap végeztével a 2770, 2762, 2565, 2545, 2543, 2540, 2534, 2536, 2535, 2546, 2264, 2266 háztömbökben és az 59. objektumért folytatta a harcot.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/144-145

290 1945. február 6.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinaplójának napi összefoglalója.

I.

Az éjszaka folyamán a 6/III. zlj. arcvonalának visszavételét jelentette. A nap egyébként nyugalomban telt.

A hop. a kerületi hatósági orvos megkeresésére javaslatot terjesztett fel az I. hdt. pság-hoz az utcákat és tereket borító emberi holttestek, lókadaverek⁸⁶ eltakarításával kapcsolatban. Az erre vonatkozó intézkedés annál is inkább sürgős, mert a hatósági orvos szerint a kiütéses tyfus és hastyfus helyenként máris fellépett és a védekezést szolgáló szérum, gyógyszer, fertőtlenítőszer és kötszer nem áll rendelkezésre. Az ivóvizet kb. egy hónapja már csak felforralva lehet fogyasztani.

II.

Ködös, enyhe idő.

Romok és járműroncsok a forgalmat még mindig megnehezítik.

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály iratai, 90. doboz

291 1945. február 6.

A m. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály napi jelentése a budapesti I. hadtestnek.

Rádiótávirat

10. gy. ho. 93. II. 6. 17.45. I.a.

200./10. gy. ho. I. a. 45. II.6

I.hdt. pság-nak

Napi jelentés

86 Elhullott lovak tetemei.

- 1./ 6/III. zlj. védőállásait az éjszaka visszavette.
 - 2./ Első vonal még ismeretlen.
 - 3./ 6/III. zlj. háp-ja: Krisztina krt. 137.
 - 4./ Létszám:
6/III. zlj. 3+2+46 fő
 - 5./ Fegyverzet:
6/III. zlj. 3. gsz., 1 n. gp.
 - 7./ Veszteség: sebesült 10 fő
45. II. 6.
A pk. rendeletéből:
Benyovszky vk. szds. s.k.
I.a. oszt. vezető

HL M. kir. 10. honvéd gyaloghadosztály hadinapló-melléklete

292 1945. február 7.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt-nél az ellenség erős tüzelőkészítés után II. 7-én is folytatta támadásait a teljes nyugati és déli arcvonalon. Az ellenségnek a Déli pályaudvartól nyugatra eső szakaszon sikerült a betörését kibővítenie és benyomulnia a pályaudvar területére. Az ellenintézkedések megkezdődtek. Az ellenségnek páncélostámogatással több helyen sikerült behatolnia a déli főellv-ba is. Rendkívül makacs harcok után a betörési helyeket elreteszeltük és részben felszámoltuk. Az ellenséges tűztevékenység a déli szakaszon megerősödött. Az előző napon körülrárt lovasszadron⁸⁷ részei, miután minden felmentő támadás eredménytelen maradt, vissza tudták magukat küzdeni. Saját csatarepülőink, amelyek megjelentek a harctér felett, a talajmenti köd miatt nem tudtak közvetlenül beavatkozni a harcokba. Megsemmisítettünk 3 n. pct. á-t, 3 köz. pct. á-t.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213224-7213225.

293 1945. február 7.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg megerősítette az elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és súlyos utcai harcokat folytatott. Elfoglalta a 2544, 2540, 2534, 2536, 2535, 2545, 2554 háztömböket, az utóbbiitól nyugatra lévő névtelen háztömböt, a 2549 háztömböt, a tőle nyugatra lévő névtelen háztömböt, a 2550, 2547, 2546, 2272 háztömböket, a 2266 háztömbtől északra lévő névtelen háztömböt, a 2249 háztömbtől északkeletre lévő névtelen háztömböt és a nap végeztével harcot folytatott a 2565, 2556, 2555, 2271, 2266 háztömbökben és az 59. objektumért.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/148

294 1945. február 7.

*Dr. Kovács Buna Károly rendőrkapitány a m. kir. rendőrség felügyelője rendeletére a Budapesten rekedt rendőri erők helyzetének tisztázása céljából végrehajtott felderítésről jelent.*⁸⁸

M. kir. rendőrség felügyelőjének mosonmagyaróvári kikülönített törzse

Dr. Kovács Buna Károly

m.kir. rendőrkapitány

Jelentés

⁸⁷ Zászlóalj szintű lovassági alakulat.

⁸⁸ A jelentésnek itt a m. kir. rendőrség Budapesten rekedt tagjainak sorsával foglalkozó részét közöljük.

Komárom, 1945. évi február hó 7-én

Jelentem, hogy a Vezérőrnagy Úrnak⁸⁹ 1945. január hó 25-én Dr. Farkas Elemér m. kir. rendőrkapitány által távbeszélőn leadott rendeletére a Komárom és Esztergom térségében elhelyezett m. kir. rendőrségi alakulatok részére végzendő felderítések és adat gyűjtések, valamint a Budapesten maradt m. kir. rendőrség helyzetének megállapítása végett 1945. február hó 6-án Horváth I. András m. kir. rendőrőrmesterrel útba indultam.

[...]

Győrben a hírszerző, kémelhárító alakulattal (II. ker. parság.) az érintkezést felvettük és azoktól a budapesti helyzetre vonatkozólag (egy Budapestről kijött nyilastól szerzett értesülésből) az alábbiakat tudtuk meg: a X. kerületben Mávag területén erősebb csendőr és kisebb rendőr és nyilas osztagok még tartják magukat. A XIV. kerületben az északi P.U. térségében nagyobb csendőr és kisebb rendőr és nyilas osztagok tartják magukat. A Vecsési kiserdőben nagyobb rendőr, csendőr alakulatok állanak harcban, ezek helyzete válságos. A kikérdezett hírhozó szerint a Hűvösvölgynek "Elmegyógyintézet" és Hárshegyí vonalán nagyobb rendőr és csendőr alakulatok harcolnak nyilasokkal együtt. A Jánoshegynek Cserkész parki részén szintén nagyobb rendőr és csendőr ellen-állás(sic!) észlelhető. Ezek az ellenállási fészkek és vonalak a Várban elhelyezett erőkkel részben összeköttetésben állnak, részben nem. Az ellenállásban fegyveresen nyilas párthoz tartozó nők is részt vesznek, a polgári lakosság kevésbé.

A hírhozó szerint a védelmi vonal Buda belső területén az Irgalmasok kórházától "Gülbaba" sírja, Városmajor, Déli vasút, Németvölgyi út, Sas hegy, Lágymányos, majd a Vár és a Duna vonal mentén húzódik. A védelmi vonal 3 részre tagolható, erős vonalnak nyilvánítható a Vár, Déli pályaudvar környéke, Gellérthegy és Sashegy, közép erősségű védő vonalnak a Duna vonala, barikádszerű védővonálnak a Rózsadomb, Németvölgyi út és a Lágymányos.

A bementett hírek ellenőrzése és értékelése folyamatban van.

[...]

Dr. Kovács Buna Károly
m. kir. rendőrkapitány
Horváth András
m. kir. rendőrőrmester

HL M. kir. rendőrség országos felügyelője 1945/395/1.

295 1945. február 8.

A Dél Hadseregcsoporthadinasplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség pergőtűzszerű tü. és av. tüzelőkészítés után a kora reggeli órákban új, erős gy. erőkkel (a 25. gd. ho. azonosítva) nyugaton és délnyugaton támadásba kezdett. Az ellenségnek elkeseredett küzdelemben sikerült a mindinkább ritkuló vonalainkat a Déli pályaudvar közepéig visszanyomnia. A Kis-Gellért-hegyért még elkeseredett harc folyik. A Gellért-hegy és a Vár közötti állásban található tűz-ünk közelharcban áll, ezért hiányzik a tü. támogatás. Az ellenséges támadásokat a többi szakaszon, ahol az ellenség élénkebb volt, mint az előző napokban, zömében elhárítottuk vagy elreteszeltük. Néhány betörési helyért még harc folyik. A katlan szétszakításának megakadályozása érdekében a Duna-part egyes részeinek biztosítását a leggyengébbre korlátoztuk és így szilárdítottuk meg a nyugati arcvonalat. A csapat éhesen és minden pihenés nélkül emberfeletti módon teljesít. Az ellátási helyzet a légi ellátás kimaradása miatt az utóbbi napokban mind kritikusabb. A kórházaknak már nincs befogadóképességük. Betörés esetén a súlyosan sebesülteket hátra kellett hagyni. Az orosz a polgári lakossággal az elfoglalt területeken embertelenül bánik. A honvédek részben átálltak, részben a saját csapatokat támadták hátra. Megsemmisítettünk: 2 pct. á-t, 2 gpu-fészket, 1 megfigyelő állást.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213236-7213237.

296 1945. február 8.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg tökéletesítette elfoglalt pozícióit és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt aktív tevékenységet nem folytatott.

⁸⁹ Hodossy Pál rendőr vezérőrnagy, a m. kir. rendőrség felügyelője.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és súlyos utcai harcokat folytatott. Elfoglalta a 2565, 2563, 2266 háztömböket és harcot folytatott a 2762, 2569, 2556, 2557, 2555 háztömbökben az 59. objektumért és befejezte a 2271 háztömb megtisztítását.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/151

297 1945. február 9.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: Az ellenség fenntartva a szándékát, hogy az Erzsébet-híd fő támadási irányban a katlant szétszakítsa, II. 9-én támadásait súllyal a nyugati és a délnyugati arcvonal ellen folytatta. Míközben szd. erejű támadásaival szemben az északi és az északnyugati arcvonalat még tartani tudtuk, addig a nyugati szakaszon a Déli pályaudvar területe, valamint több fontos háztömb kétségbeesett és elkeseredett harcok során elesett. A küzdelem, amely a tü. állások közepén tombol, eddig a hadtest teljes tü-ének 50 %-os kiesését eredményezte. Az ellenség a délnyugati szakaszon több páncélossal támogatva, fölényben lévő gy. erőkkel mély betörést erőszakolt ki, amit csak az esti órákban állítottunk meg. A Kis-Gellért-hegy váltakozó harcokban elesett. Az ellátást a hús kivételével II. 10-től feléltük. A lőszer az eddigi felhasználás mellett még 3-4 napra [elegendő]. A tü. teljes tüzerájának kiesésével legrövidebb időn belül számolni kell. A tü. zöme közelharcban áll. A csapatok harci ereje a hetek óta tartó alultápláltság miatt elérte mélypontját.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213248.

298 1945. február 9.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg tökéletesítette az elfoglalt arcvonalát és harcfelderítést végzett. Az ellenség a hadsereg előtt élőerővel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és súlyos utcai harcokat vívott, elfoglalta a 2762, 2569, 2568, 2562, 2556, 2557, 2755, 2566, 2558 háztömböket, a 2551 háztömbtől északra lévő két névtelen háztömböt, a 2271 háztömbtől keletre lévő négy névtelen háztömböt, a 2267 háztömbtől északra lévő névtelen háztömböt és a nap végéztével a 2559, 2551 háztömbökben, a vasúttól keletre, az 59. objektumtól délre és az 59. objektumért folytatta a harcot.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/154-155

299 1945. február 10.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: A csata Budapestért 50 napi küzdelem után minden méternyi területért és minden egyes házért egy anyagiak és élőerő terén hatalmas fölényben lévő ellenséggel szemben a végéhez közeledik. Az ellenségnek a Gellért-hegy nyugati peremén sikerült kibővítenie betöréseit és a Duna irányában északkelet felé áttörnie. Az ellenséges ékek közvetlenül a Dunától nyugatra állnak. A Citadelláért, továbbá a nyugati és délnyugati előterepért elkeseredett harc folyik. A Citadella még a kezünkben van. Jelenleg már csak egy keskeny folyosó köti össze a Gellért-(Citadella-) és a Várhegyért harcoló védőrséget. A csapatok vezetési lehetősége a már régóta nem létező telefon és rádió miatt csak feltételes, mivel a küldöncforgalom még éjszaka is alig lehetséges. A teljesen kiéhezett csapatok élelemkészletét feléltük. A lőszer kifogyóban van. A légi ellátó bázis a mai áttöréssel megszűnik. A Várhegyre netán tervezett ledobás megközelítőleg sem lesz kielégítő.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213259.

300 1945. február 10.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg tökéletesítette elfoglalt pozícióit műszaki vonatkozásban és harci felderítést végzett. Az ellenség a hadsereg arcvonala előtt előerővel aktív tevékenységet nem kezdeményezett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást, elfoglalta a 2766, 2765, 2764 háztömböket, a 2766 háztömbtől nyugatra lévő névtelen háztömböt, a 2570, 2588, 2559, 2528, 2572, 2523, 2576 háztömböket, a 2577 háztömbtől nyugatra lévő névtelen háztömböt, a 2551, 2267 háztömböket, az 59. objektumot és a nap végeztével a 2589, 2579, 2577, 2552, 2548, 2274, 2273, 2268, 1930 háztömbökben folytatta a harcot.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/157-158

301 1945. február 10.

Szovjet harcintézkedés a 83. tengerészgyalogos-dandár és a velük harcoló magyar önkéntesek részére.

A 16., 144., 305. tengerészgyalogos-lövészszázlójak parancsnokainak
A dandár tüzérfőnökének

Harcintézkedés
1945. február 10. 17.00

83. dandártörzs
Vázlat: 1:1500

1945. február 11-én reggeltől a Budapest irányában tevékenykedő hadseregcsoport részei megkezdik a döntő rohamot az ellenség Budán körülzárt csoportosításának megsemmisítése érdekében.

A dandárparancsnok megparancsolta:

1., a támadásra való készenlét ideje: 1945. február 11. 08. 00.

A tüzérségi előkészítés kezdete 09. 00, a roham kezdete 09. 15.

2., a 144. tengerészgyalogos-lövészszázlój kisebb csoportosítása támadjon a saját korábbi sávhatárától azzal a feladattal, hogy birtokba vegye a Verpeléti utca terepszakaszát, és támadjon tovább a 135-ös objektum irányába.

3., a 305. tengerészgyalogos-lövészszázlój kisebb csoportosításával támadjon a saját korábbi sávhatárától azzal a feladattal, hogy vegye birtokba az Imre herceg utcát és támadjon tovább a 135-ös objektum irányába.

4., a 16. tengerészgyalogos-lövészszázlój az Önkéntes Magyar Hadsereg egy századával támadjon a 2804. háztömb irányába azzal a feladattal, hogy birtokba vegye az Imre herceg utcát és támadjon tovább a 135. objektum irányába. Harcát támogatja az 52. tarackos tüzérdandár 70. tarackos tüzérosztálya

5., A tüzérség csoportosítása és feladatai megegyeznek a korábbiakkal.

6., Az egységek parancsnokainak: Az Önkéntes Magyar Hadsereg alárendelt alegységeivel bánjanak különös figyelemmel, frissítsék fel készleteiket, ne engedjék meg a durvaságot és az esetleges incidenseket.

A fogságba esett tiszteket és katonákat – akik önkéntesen harcolni akarnak a német ellenség ellen – fegyverezzék föl és irányítsák a már működő magyar századba.

7., Igazolja vissza a parancs vételét. Végrehajtását jelentse.

Vlaszov ezredes
A 83. tengerészgyalogos-dandár törzsfőnöke

Tatarincev gárda őrnagy
Az operatív alosztály parancsnoka
Liszenko

HL Szovjet dokumentumok gyűjteménye 11. számú iratmásolat.

302 1945. február 11.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a korábbi arcvonalat foglalta el és harcfelderítést végzett.

5. A Budapesti Csoport folytatta a támadást és elfoglalt 114 háztömböt, a GELLÉRT-hegyet, teljesen megtisztította LÁGYMÁNYOST és a nap végeztével harcot folytatott a 235,0 magassági pontért, a 128. objektumért, a

2575 háztömbtől északra és keletre lévő kertért, a 2574, 2571 háztömbökért, a TIGRIS utcától keletre lévő névtelen háztömbökért, az 59. objektumtól keletre lévő 2268 háztömbért, az 1930 háztömbért, az 56. objektumért, az 1560, 1561, 1562, 1563 háztömbökért.

[...]

HL Szovjet iratmások gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/160-161

303 1945. február 11.

A IX. SS-hegyihadtest-parancsnokság táviratban közli a Balck-seregcsoporttal, hogy a még harcképes erőkkel kitörést fog végrehajtani.

Rádiótávirat

A IX. SS-hgy. hdt-től
a Balck-seregcsoportnak

Taktikai idő: 2.11., 17,50

Felvéve: 19,45

Kiadva: 22,30 órakor

1.) Az élelmet feléltük, az utolsó töltny a csőben. A kapituláció vagy a védőrség harc nélküli lemeszárlása között lehet választani.

Ezért az utolsó harcképes német részekkel, honvédekkel és nyilaskeresztesekkel támadni fogok ("hogyan egy új harci és ellátási bázist harcoljak ki magamnak." A Fegelein SS-Ogrf-hez közvetlenül intézett távirat toldaléka) [A kerek zárójelben lévő szöveg a dokumentum 6. és 7. gépelt sora közé kézírással van betoldva – a szerk.]

2.) 2.11-én a sötétség beálltával kitörök. Szomor és Máriahalom között kérem a felvételt. Abban az esetben, ha a felvétel ott nem lehetséges, akkor a Pilis-hegységbe fogok előretörni. Ott kérem a felvételt a Pilisszentlélektől ÉNY-ra [fekvő] térségben.

3.) Fényjelzés: kétszer zöld = saját csapat stb.

4.) Erők:

német 23 900, ebből 9 600 sebesült
magyar 20 000, ebből 2000 sebesült
polgárok 80 000 – 100 000 fő.

Továbbítva: 1945. II. 11., 23,40

Balck-seregcsoport

HL mikrofilmtár 628/7213465.

304 1945. február 11.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a légi helyzetről.

[...]

Légi helyzet:

Rossz időjárási viszonyok miatt mindkét részről csekély a repülőgép-tevékenység. II.10/11-én 15 Ju-52-es (22 indult el) 11,6 t ellátmányt dobott le vakon a IX. SS-hgy. hdt. felett.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213270.

305 1945. február 11.

Wöhler gyalogsági tábornok, a Dél Hadseregcsoport főparancsnokának rádiótávirata Budapest védőihez.

Ugyanabban az órában, amikor február 11-én este Budapesten német és magyar harccsoportok áttörték a ostromló szovjet hadsereg ostromgyűrűjét, más részek pedig a Vár és a Citadella állásaiban az utolsó rohamot kezdték meg, a német-magyar hadseregcsoport főparancsnoka a következő rádiótáviratot intézte a bátor budapesti csapatokhoz:

Német katonák! Magyar fegyvertársak!

Abban a pillanatban, amikor hősi harcokat véget ér és katonasorsotok beteljesedik, köszönt benneteket még egyszer a hadsereg és a hon! Hálával és mély tisztelettel hajlok meg Németország és Magyarország hős fia elött.

Eskütközhöz híven az utolsó lélegzetig és a végső odaadásig kockáztattátok életeteket. Egyenlőtlen harc volt, amit többszörös túlerő ellen kellett vívnotok; s ez annál magasabbra emeli példamutató vitézségeitek.

Kötelességtudatotok és állhatatosságotok lehetővé tette a vezetésnek és a csapatoknak, hogy a nyugat-magyarországi arcvonalon harci intézkedéseket hajtson végre az ellenség ellen, amelyek meghiúsítják azt a tervét, hogy az egész hadszínteret összeomlassza, hogy Magyarországot lerohanja és Bécs alá vonuljon. Húsz szovjet hadosztályt, több nehézfegyver-seregtestet és megközelítőleg ezer repülőgépet vontatok magatokra és kötöttetek le. Eredményes védekezéseitek jelentősen meggyengítette az ellenség harci erejét. Minden vöröskatona, akit leterítették, minden páncélos, amelyet megsemmisítettetek, minden repülő, amelyet lelőttetek, gyengítette az ellenséget, amely a német és a magyar nép megsemmisítésére ösztönlik előre.

A történelem magasabbra fogja értékelni a kultúra- és néppuszító bolsevizmus elleni hajthatatlan ellenállásokat annál a katonai sikernél is, amit minden idők egyik legnagyobb városharcában vívtatok ki, s idealizmusotokat, amellyel a keleti sztyeppe-özön elé álltatok.

Budapest védőrsége mindig a kötelességteljesítés ragyogó példaképe marad az európai nemzetek közössége számára. Felrázó példátok elátkoz minden gyáva lemondást, emberi nagyságotok a jövő forrása, dicsőséges tetteitek az életet jelentik.

Olyan szellemet tanúsítottatok, Budapest katonái, amely által Németország és Magyarország ismét új magasságokba emelkednek fel. A válás órájában bajtársi szavunkat adjuk nektek: tovább harcolunk! Bárhová vessen is benneteket a sors, kísérjen benneteket ígéretünk, hogy mindent, amit a haza szent értékeiből hátrahagytok – asszonyaitokat és gyermekeiteket, vagyontokat és értékeiteket – védeni és őrizni fogjuk mindaddig, amíg közülünk egy is fegyvert tud fogni.

Hűséget hűségért! Ez a búcsúüdvözlésünk. Nagyon reméljük hogy egykor majd viszontlátjuk egymást egy nagy, szabad hazában. Tiétek segítő kezünk bajtársak, kik áttörték a Budapest körüli gyűrűt!

Üdv és hűség a Führernek! Üdv Magyarország nemzetvezetőjének!

A Dél Hadseregcsoport német és magyar csapatainak.

A főparancsnok:

Wöhler

gyalogsági tábornok.

HL mikrofilmtár 628/7213471-7213472.

306 1945. február 11.

A szovjet 83. tengerészgyalogos-dandár harcjelentése a magyar önkéntesekkel közösen vívott harcokról.

A 18. lövészhadtest parancsnokának

Harcjelentés

1945. február 11. 16.00

83. dandár törzse

vázlat 1: 20 000

1.) Az ellenség a dandár arcvonala előtt, 1945. február 11-én 09.00-ig nem tanúsított aktív tevékenységet. Ritkán golyószóró-, illetve tüzérségi és aknavetőtüzet lőtt a dandár peremvonalára és védelmének mélységébe.

1945. február 11-én 09. 15-től a dandár támadó osztagai és az Önkéntes Magyar Hadsereg 2. százada tüzérségi, aknavető- és golyószórótűzzel lötték az ellenséget. A JU-52-es szállító repülőgépek 1945. február 11-én 5. 00. és 8. 00 között löszert és élelmiszert dobtak le az ellenség Budán körülzárt erőinek.

2.) Az Ön 1945. február 10-én kiadott 0044 sz. harcparancsának megfelelően a 83. tengerészgyalogos dandár az Önkéntes Magyar Hadsereg egy századával együtt 9.15-kor támadásba ment át. A 16. tengerészgyalogos-zászlóalj (a magyar századdal) áttörve az ellenség védelmét a 2804. háztömbtől délre és a 2810. háztömb körzetében 1945. február 11-én 13.00-ra kifejlesztve a támadását, birtokba vette a 2803. háztömböt, a névtelen háztömböt a 2803. háztömbtől délre, a 2804., 2810., 2805. háztömböket, a LENKE teret, a névtelen háztömböt a 2805-ös háztömbtől északra, harcol a 2808-as háztömb birtokba vételéért. Ez alatt 80 magyar katonát ejtett foglyul, akik csatlakoztak az Önkéntes Magyar Hadsereg harcoló századához. Tovább folytatva a támadást a 16. tengerészgyalogos-zászlóalj és a 2. magyar század 14.

30-ra birtokba vette a 2806-os háztömbtől északra fekvő háztömböt.

A 305. tgy-zlj. 1945. február 11-én 13.00-kor támadásba ment át és kifejlesztve a 16. tgy-zlj. sikerét 14.30-ra birtokba vette a 3035., 2812., 2811. háztömböket, a névtelen háztömböt a 3035. háztömbtől északkeletre, a 2813., 2815. háztömböket, a névtelen háztömböt a 2815. háztömbtől nyugatra, 2814. háztömböt és mindkét névtelen háztömböt a 2814-től nyugatra.

A 144. tgy-zlj. 14. 00-kor ment át támadásba, kifejlesztve a 305. tgy-zlj. sikerét és birtokba vette a vasúti töltést, kijutott a 2827., 3063., 3062. háztömböktől délre levő terepszakasza. A 2827. háztömbnél aknamezőbe ütköztek, megkezdték az aknamezítést, s folytatták a támadást.

Az Önkéntes Magyar Hadsereg 8. századát felfegyverezték és 15.00-kor a siker kifejlesztése érdekében a 144. tgy-zlj. körzetébe irányítottuk.

1945. február 11-én 07.15-kor a 305. tgy-zlj. kézfegyverrel lelőtt egy ellenséges szállító repülőgépet.

A dandártüzérség módszeres tüzet vezetett a felderített célokra, támogatja a dandár egységeinek rohamát. A tüzérség egy része állást váltott a vasúti töltés északi oldalára. A nap végére a tüzérség többi része is állást váltott.

3.) Elhatározás: A dandár folytatja a számára megszabott feladatok teljesítését.

Szmirnov gárda ezredes, a 83. tgy-dd. Parancsnoka

Vlaszov ezredes, a 83. tgy-dd. törzsfőnöke

HL szovjet dokumentumok gyűjteménye 12. számú iratmásolat.

307 1945. február 11.

A szovjet 83. tengerészgyalogos-dandár hadműveleti jelentése a 18. gárda-lövészhadtest törzsfőnökének.

A 18. gárda-lövészhadtest törzsfőnökének

Hadműveleti jelentés

1945. 02. 11.

83. dandártörzse 18.00
1: 15 000 méretarányú térkép

1. Az ellenség a dandár arcvonala előtt 9.00-ig nem mutatott aktív tevékenységet. Ritkán puska-, géppuska- és aknavetőtüz érte a dandár harcrendjének részeit.

9.15-től az ellenség tüzzel tanúsított ellenállást a dandár támadó részeivel – az Önkéntes Magyar Hadsereg 7. és 8. százada – szemben. A légierő JU-52 szállítógépei 1945.02.11-én 05.00 és 08.00 között löszert és élelmiszert dobtak le az ellenség bekerített csapatainak Budán. Összesen 6 repülőgépet figyeltünk meg.

2. Az 1945. február 10-én kiadott 0044/08 számú harcintézkedésnek megfelelően a 83. tengerészgyalogos-dandár a Magyar Hadsereg önkénteseiből álló mindkét századával együtt 9.15-kor támadásba ment át.

A 16. tengerészgyalogos-lövészászlóalj (a magyar századokkal) áttörte az ellenség védelmét a névtelen városrész (a 2805. városrésztől délre), illetve a 2810. városrész körzetében, majd kifejlesztette a támadást 1945 február 11-én 13.00-ra birtokba vette a 2803., a névtelen városrészt (2803-tól délre), a 2804., 2810., 2805. városrészeket, a LENKE teret és a névtelen városrészt (2805-től északra). Ezalatt foglyul ejtettek 80 magyar katonát, akik csatlakoztak a Önkéntes Magyar Hadsereg századaihoz.

1945 február 11-én 13.00-kor a 305. tengerészgyalogos-lövészászlóalj támadásba ment át és sikert ért el. A 16. tengerészgyalogos-lövészászlóalj birtokba vette a 3035., 2812., 2811., a névtelen (3035-től északra), 2813., 2815., névtelen (2815-től nyugatra) 2814 és mindkét névtelen (2814-től nyugatra) városrészeket.

A 144. tengerészgyalogos-lövészászlóalj 14.00-kor ment át támadásba és kifejlesztette a 305. tengerészgyalogos-lövészászlóalj sikerét, birtokba vette a vasúti töltést a 2827., 3063., 3062. terepszakaszon.

17.00-ra a dandár teljesítve az elé állított feladatot, kijutott a következő terepszakasza: a 144. tgy-zlj. (keletre) 2826. városrészig, a 305. tgy-zlj. (északkeletre) a 2822., 2596. városrészig a 16. tgy-zlj. a 133. objektumhoz, megtisztította a meghatározott városrészeket. A 305. tgy-zlj. 1945. február 11-én 7.15-kor géppuskával lelőtte az ellenség egyik szállító repülőgépét.

A dandár tüzérsége a nap folyamán tüzet vezetett az ellenség felderített objektumaira, támogatta a dandár egységeinek támadását. A nap végére áthelyezte tüzelőállásait a vasúti töltés másik oldalára.

3. Saját veszteségeink:

10 halott, 23 sebesült.

Az Önkéntes Magyar Hadsereg veszteségei: 12 halott, 15 sebesült katona

Az ellenség veszteségei: meghalt több mint 200 katona és tiszt. Fogságba esett 1400, közülük 2 ezredes, 2 alezredes, 6 őrnagy, 75 egyéb tiszt.

Hadizsákmány: Több mint 300 gépjármű, több mint 100 különféle űrméretű löveg, egy lelőtt szállító repülőgép.

A veszteségeket és hadizsákmányt még pontosítják.

4. Ellátottság:

- a) élelem - 14 javadalmazás⁹⁰, 0.9 üzemanyag-javadalmazás
- b) puskatöltény - 2.4 jav.; TT-pisztoly jav, géppuska - 1 jav.
gránátok - 1.8 jav. 82 mm-es aknagránát - 0.5 jav.
120 mm-es aknagránát - 0.7 jav.; 45 mm-es lövedék - 1.7 jav.
76 mm-es - ágyú - 1.2 jav., 76 mm-es gránát - 0.6 jav.

5. A hadtest törzssel való összeköttetés és a dandár egységei között - rádió és telefon

A 83. tengerészgyalogos-dandár törzsfőnöke
VLASZOV ezredes sk.

Az operatív csoport parancsnoka
GAGARINCEV gárdaőrnagy sk.

HL Szovjet dokumentumok gyűjteménye 13. számú iratmásolat.

308 1945. február 12.

A 2. Ukrán Front harcjelentésének részlete a Budapest körüli harcokról.

[...]

4. A 7. gd. hadsereg a korábbi arcvonalat foglalta el és harcfelderítést végzett. A hadsereg egységeinek helyzete változatlan.

5. A Budapesti Csoport igen elkeseredett harcot folytatott a BUDAPEST város nyugati részén bekerített ellenség felszámolásáért. Az ellenség február 12-re virradó éjjelen összegyűjtött egy 7000-9000 fős rohamcsoportot, amely az OLASZ fasor és RETEK utca mentén támadásba lendült, áttörte a 180. lövészadosztály alakulatainak harcrendjét és megpróbált kitörni a bekerítésből. Kijutott a VÉRHALOM környékére és az ÓBUDÁTÓL északnyugatra lévő erdőbe. A nap végeztével a csoport alakulatai harcot folytattak ebben a körzetben a kitörő ellenség felszámolásáért.

BUDÁNAK a DUNÁVAL határos középső részén a csoport alakulatai megtisztították az ellenséges csoportoktól a KACSA utca, a VITÉZ utca, a CSALOGÁNY utca, a BATTHYÁNY utca, az ILONA utca, a HUNYADI JÁNOS utca, a TÁRNOK utca háztömbjeit.

Február 12-én a csoport alakulatai 30 harcocsit, 53 önjáró löveget, 50 páncélozott szállító harcjárművet, 330 löveget, 450 géppuskát, 24 aknavetőt, 6500 puskát és géppisztolyt, 70 mozdonyt és 22 különböző raktárt zsákmányoltak.

[...]

HL Szovjet iratmásolatok gyűjteménye a Budapest körüli harcokról. A 2. Ukrán Front harcjelentései 1945/163-164

309 1945. február 12.

A Dél Hadseregcsoport hadinaplójának részlete a IX. SS-hegyihadtest harcairól.

[...]

A IX. SS-hgy. hdt. a vezénylő tábornok rádiójelentése szerint a tegnapi napon a sötétség beálltával északnyugati irányban megkezdte az áttörést. Felderítő jelentések szerint – rádió-összeköttetés jelenleg nincs a hadtesttel – fő támadási iránynak a Pesthidegkút, Solymár, Pilisvörösvár, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlélek útvonal látszik. Úgy tűnik, az élék elérték Pilisszentkereszt térségét. Erre való tekintettel parancs ment 2 gr.e. és egy rohamlöveg-dandár összevonására Esztergom DNY-i térségében.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213279.

90 Minden valószínűség szerint elírás. Helyesen 1,4 javadalmazás élelmiszer.

310 1945. február 13.

A Dél Hadseregcsoporthadnaplójának részlete a IX. SS-hegyhadtest harcairól.

[...]

IX. SS-hgy. hdt.: A szomori arcvonalszakaszon (3. lov. dd.) a védőrség 3 német és 1 m. tisztje, továbbá 23 altisztje és legénysége küzdött át magát a saját főellv-ig. Ezek a katonák a kitörés kezdete óta nem képeztek zárt harccsoportot, hanem különböző harccsoportok szétugrasztott tagjaiként találtak egymásra. Sem ezeknek az áttörőknek a kijelentései, sem a légi felderítés nem adnak felvilágosítást a IX. SS-hgy. hdt. harcainak lefolyásáról II.11-e este óta. Rádióösszeköttetés a IX. SS-hgy. hdt-tel nincs. Azzal kell számolni, hogy Budapest védőrsége megkísérli, hogy kisebb csoportokban verekedje át magát és az áttörés kierőszakolására nem képezett erős harccsoportot.

[...]

HL mikrofilmtár 628/7213290.

311 1945. február 16.

Jelentés Budapest német-magyar védőrségének utolsó jelentett létszámviszonyáról és a saját vonalakat elért katonák létszámáról.

Budapesti mozgások

1945. II. 11-én a következő létszámot jelentették:

23 900 német katona,
ebből 9 600 sebesült (köztük 2 000 fekvő)

20 000 magyar katona,
ebből 2 000 sebesült
500 nyilaskeresztes.

Eddig légiúton visszahoztunk:

1 404 sebesültet
38 egészséges katonát.

II.11. óta 629 magát visszaküzdő⁹¹ [katona].

HL mikrofilmtár 628/7 214037.

312 1945. február 16.

Wöhler gyalogsági tábornok, a Dél Hadseregcsoporthadparancsnokának távirati zárójelentése a szárazföldi haderő főparancsnoksága hadműveleti osztályának Budapest elestéről.

TÁVIRAT

TITKOS

O K H/ Gen. St. d. H./Op. Abt.

Tárgy: Budapesti zárójelentés

Budapest védőrségének 1945. február 12-én végrehajtott áttörésével a magyar fővárosért folytatott 50 napos hősiesség küzdelem befejeződött.

A 46. és a 4. gárdahadseregnek (kerekén 25 lövészadosztállyal és 4 gyors köteléssel) a Velencei tó mindkét oldala irányában végrehajtott előretörésével 1944. december 24-én bekövetkezett Budapest körülvétele. A nagyszámú fegyvernemi köteléssel (köztük 2 tüzér- és 1 légvédelmi tüzéradosztállyal) megerősített 17 lövészadosztály és egy légi hadsereg koncentrált támadását a hős védők megállították és ezzel megghiúsították az ellenségnek a főváros gyors birtokbavételére irányuló szándékát. Eltekintve Budapest birtoklásának politikai jelentőségétől, a védők erős ellenséges erőket kötöttek le és lehetetlenné tették a Nagy-Alföld északi térségében tervezett orosz hadművelet végrehajtását.

⁹¹ Németül Rückkämpfer. A németek ezzel a szóval jelölték a szétvert vagy bekerített egységek azon katonáit, akik elérték a saját vonalakat.

A budapesti védőrség hősi ellenállás után kénytelen volt a városnak a Duna keleti oldalán fekvő részét január 18-án kiüríteni. A szűk területre beszorított védők továbbra is dacoltak az ellenséges rohamokkal. A nagyvárosért érzett aggodalom, a rendkívül szűkös élelmezés – mivel az időjárás nem tette lehetővé a kielégítő légi utánpótlást –, a sebesültek nagy száma és hiányos ellátásuk, valamint a magyar polgári lakosság felől érkező erkölcsi nyomás a harcosok küzdő szellemét és a csapatok vezetését a legnagyobb próbának vetette alá. Ezt az egyedülálló teljesítményt Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS vezetésével a hadsereg, a Waffen-SS kötelékei, a magyar csapatok, a Nyilaskeresztes Párt tagjainak harci összefogása valósította meg.

A fegyverletételre szóló többszöri felszólítás után, csak akkor, amikor az utolsó töltény, az utolsó gránát és a csekély élelem is elfogyott, az utánpótlás légi úton – a kedvezőtlen időjárás miatt – lehetetlenné vált és a maradék védők a megsemmisülés előtt álltak; helyezte Pfeffer-Wildenbruch SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS a mintegy 10 000 német és a 2 000 magyar sebesültet a pápai nuncius oltalma alá és szánta el magát az áttörésre a saját vonalakig, hogy mentse az utolsó, még harcképes csapatokat.

Mialatt tombolt a Budapest körüli védelmi harc, a hadseregcsoport nagyszabású védelmi csatát vívott a fővárostól nyugatra és a Dunától északra 54 lövészadosztállyal, 3 harckocsihadtesttel, 5 gépesített hadtesttel, 2 lovashadtesttel és nagyszámú önálló kötelékkel szemben (4 tüzérhadosztály, 4 légvédelmi tüzérhadosztály, 5-7 páncéltörő dandár, aknavetődandár), amelyről végezetül meg kell jegyezni, hogy a lövészadosztályok zöme és valamennyi gyorshadtest oly mértékben leharcoltak voltak, hogy feltöltés céljából ki kellett vonni őket.

A nehéz elhárító harcok ellenére a hadseregcsoport folyamatosan arra törekedett, hogy támadólagos harcjelárással kikényszerítse Budapest felmentését. Ebből a célból január 1-én a Dunától délre a IV. SS-páncélos hadtest Gille SS-Obergruppenführer und General der Waffen SS vezetésével előretört Budapest felé. Ez által sikerült a teljes frontvonalat a Dunától délre a Vértes hegység keleti szegélyéig ismét áttörni, Esztergomot újból elfoglalni és erős ellenséges erőket szétverni.

Átcsoportosítás után a Balaton és a Velencei tó között kezdetét vette egy újabb támadás azért, hogy most már délről állítsák helyre az összeköttetést Budapesttel. Sikerült is a Dunáig előrenyomulni és a Duna-Velencei tó közötti folyosót elfoglalni. Ez az előnyomulás az ellenséget további hadműveleti tartalékok bevetésére készítette (2 harckocsihadtest) és északról, délről indított erős ellentámadásokkal megakadályozták támadásunk folytatását. Erőink szívós, az ellenségnek különösen nagy veszteségeket okozó harcok után a jelenlegi arcvonalszakaszra tértek vissza. A hadseregcsoport ismét részleges támadásokat indított, legutóbb a Balaton és a Sárvíz-csatorna között, amelyekkel az ellenségnek emberben és anyagban súlyos veszteségeket okozott. Mindkét ellenséges hadtestet szétverte és megőrizte teljes cselekvési szabadságát.

Ezekben a harcokban 1944. XII. 24-1945. II.10. között az ellenség az alábbi veszteségeket szenvedte (a légierő által okozott veszteségeken kívül):

5 138 hadifogoly
6 532 megszámlált halott,
13 600 becsült halott
1 981 harckocsi és rohamlöveg
946 löveg
273 aknavető
1 700 páncéltörő löveg
nagyszámú egyéb fegyverzet, jármű, hadianyag és felszerelés.
63 repülőgép, amelyeket a csapatok és a légvédelmi tüzepek lőttek le.

A fentiekből az 1945. január 25-én megindított orosz ellentámadás után elszenvedett ellenséges veszteség:

916 hadifogoly,
2272 megszámlált halott
2100 becsült halott
711 harckocsi és rohamlöveg
216 löveg
51 aknavető
441 páncéltörő löveg
13 lelőtt repülőgép.

Az összesített számok a IX. SS hegyi hadtest által az ellenségnek okozott alábbi veszteségeket is tartalmazzák:

84 hadifogoly,
90 megszámlált halott
700 becsült halott
61 harckocsi és rohamlöveg
11 löveg

104 páncéltörő löveg,
5 lelőtt repülőgép.

A saját veszteséget is nagyok. A hadseregcsoport vesztesége 1944. december 24-1945. február 10. között a halottakban és sebesültekben:

1111 tiszt
32 997 tiszthelyettes és legénység

Az anyagi veszteség csekély.

Wöhler gyalogsági tábornok,
a Dél Hadseregcsoport főparancsnoka
Ia Nr. 2191/45 geh.
1945. 02. 16.
23.20

Bundesarchiv-Militärarchiv RH 19 V/61.

313 1945. február 23.

Részlet Beregfy Károly honvédelmi miniszter előadásából az 1945. február 23-án megtartott koronatanácson a katonapolitikai helyzettel kapcsolatban, amelyben Budapest védelmére is kitért.

A honvédelmi miniszter előadása az 1945. február 23-i koronatanácson

[...]

b./ A Budapest birtokáért vívott súlyos harcokban az egyidejűleg D-ről és É-ről támadó orosz erőknek sikerült a Budapest felmentésére a Dunáig előretört saját erőinket a Balaton-Velencei tó vonalára visszaszorítani. Ilyen körülmények között a még négy héttel ezelőtt bezárással fenyegetett orosz erők felszabadultak és közvetlen összeköttetésbe jutottak a Dunaföldvár térségéből É. felé támadó orosz seregtestekkel.

c./ Az előbbieken ismertetett eseményekkel egyidejűleg Buda ellen megindult a döntő roham. A várost súllyal ny-ról támadták, hogy a vár és a Gellért-hegy által alkotott bástyaszerű védelmi rendszert kettévágják, majd külön-külön, mint életképtelen részeket felszámolják. A harc több helyen már a tüzérségi állásokban folyt, mikor a szűk térre összeszorított hídfő kettévágása bekövetkezett. Ekkor a védők parancsot kaptak a kitörésre. Az adott helyzetben ez volt a legmegfelelőbb megoldás, mert evvel formailag elkerültük a teljes leveretés látszatát és egy esetleges ellenállás beszüntetési parancs demoralizáló hatásának is elejét vettük. A parancs vétele után az összeköttetés megszakadt és azóta csak az ellenség, illetve az időjárás által erősen zavart repülőfelderítési jelentések alapján adódtak támpontok a kitört részek helyzetére vonatkozólag. Mindeddig a több ezer főre tehető kitört erőből összesen keret 600 főnek sikerült saját vonalainkat elérnie. A védők rendkívül súlyos ellátási viszonyok, a fellépett járványos betegségek, a bennszorult polgári lakosság leírhatatlan szenvedései és az elg. szünet nélküli aknavető és repülő bomba tüzében is a végsőkig példás szívóssággal és becsülettel harcoltak.

A főváros megmentése érdekében úgy katonailag, mint diplomáciailag minden erőfeszítést megtettünk. A katonai vezetést teljes mértékben áthatotta a főváros sorsáért érzett felelősség súlya és a maga részéről mindent elkövetett, hogy Budapest felmentését, de legalább a bentszorult polgári lakosság és felszaporodott sebesültek megmentését elérje.

Az előbbi cél érdekében minden rendelkezésre álló erőtartalékunkat összefogtuk és a német vezetés rendelkezésére bocsátottuk. Nevezetesen:

1./ Napokon belül feltöltöttünk és az arcvonalba bevetettünk 2 gy. 1 hu. 1 pc. ho-t /: 23. Szt. L. I. hu. 2 .pc :/

2./ Újabb feltöltést biztosítottunk 1. gy. ho. részére /:25:/.

3./ Igénybevevettünk és a harcoló alakulatokhoz irányítottuk a párt által rendelkezésre bocsátott ifjú hungaristákat.

4./ A rendelkezésre álló csekély számú légierő teljes bevetésével vettünk részt a városnak légi úton történő ellátásában.

5./ Budapestről felmerült kívánság alapján, melyet a nemzetvezető[sic!] is magáévá tett, javaslattal fordultunk a HGr. Súdhoz, hogy tegye lehetővé a szorongatott Budapest védelmének alátámasztására a eje. csapatoknak repülőgépekről történő bedobását a városba.

A Hgr. Súd közlése szerint a javaslat végrehajtására már nem volt lehetőség, mert egyrészt ekkor már a Vérmező esete, s az ejtőernyősök leszállására alkalmas térség nem állott rendelkezésre, másrészt sem lgv. sem vadászvédelem nem volt biztosítható. Mindezekben túlmenően összesen csak 100 fő ugrásra is kiképzett emberünk volt. Ezek a Szt. László ho. gyalogságának gerincét képezik. A többi hős ejtőernyőseink már a Duna-Tisza közti harcokban

véreztek el Budapest védelmének legszilárdabb gerincét képezve. Kivonásukat állandóan követeltem, de minden rangú német vezető kérve kérte ezt a kiváló hős csapatot, mint nélkülözhetetlent meghagyni.

Ezen túlmenő erőfeszítésekre nem volt lehetőségünk, mert ehhez elsősorban anyagi alapjaink /: fegyverzet és felszerelés /: hiányoztak. Fegyverzet nélkül az amúgy is számbeli túlsúlyban lévő elg. ellen nem vethettünk be tömegeket - mint ezt kétségtelenül jóhiszemű és jószándékú kívülállók szeretik elképzelni[sic!].

A polgári lakosság bentszorult részének és a sebesültek megmentésének érdekében még 1945. január 9-én a német vezetéssel összhangban elfogadtuk a nemzetközi Vöröskereszt ajánlatát, mely szerint Budapest körül átmeneti fegyverszünet létesítésére tesznek javaslatot, hogy ennek keretében kihozzák a városból a sebesülteket és a polgári lakosságnak azt a részét, amely az ostrom megpróbáltatásait már nem bírja.

Az ajánlat eredménytelensége minden valószínűség szerint a szovjet hadvezetőség előttünk nem ismeretes állásfoglalásán múlt.

A teljes helyzetkép megvilágításához tartozom még annak megállapításával, hogy a Budapestért vívott csata és a meg nem erősített városnak ötven napos – a hadtörténelemben szinte példa nélkül álló – hősi ellenállása nem volt céltalan, mert:

aa./ a magyarországi térségben lévő orosz erők jelentékeny részét majdnem két hónapra keresztül lekötötte. Ezek az erők /: hozzávetőlegesen 20 ho., nagyobb különleges kötelékek és közel 1000 repülőgép /: hiányoztak ahhoz, hogy ezalatt az idő alatt az orosz hadvezetőség akár a Balaton és a Dráva között az olajvidék elfoglalására, akár a móri horpadáson keresztül a Dunántúl szívére, vagy a Dunától É-ra a Kisalföldön át a Bécsi medencébe döntő támadást indítson s ezáltal kedvező előfeltételeket teremtsen a sziléziai előretörés továbbviteléhez.

bb./ A saját részről végrehajtott felmentési kísérletek elhárítása az ellenségektől 5138 fogoly és 80 000 fő véres veszteséget, 1045 páncélos, 2727 löveg, 3114 aknavető és 2553 darab jármű veszteséget követelt[sic!] ezek pótlására csak más arcvonalrészek terhére történhetett.

cc./ Biztosította az időt ahhoz, hogy a december első felében a Balaton és a Velencei tó között bekövetkezett váratlan orosz áttörés következtében felborult és darabokra szakított arcvonal újra rendeződjék, megszilárduljon és új erők ideirányításával megerősödjék.

dd./ Kétségtelenül rámutatott arra is, hogy ép(sic!) az oroszok kimeríthetetlennek tartott embertartalékai is végesek és ma már a magyar térségben elfogyó orosz erőket a szláv segédnépek kénytelenek pótolni.

ee./ De kétségtelenül rámutatott arra is, hogy épen(sic!) a Duna medence az a terület, ahol az igen kedvező katonaföldrajzi adottságokon túlmenően is aránylag a legkisebb erő befektetésével az oroszokkal szemben a leggyorsabb és legátütőbb eredményt lehet elérni.

ff./ Erkölcsei szempontból a "hősi életszemlélet" ragyogó példájával szolgált, mert megmutatta, hogy lehet önfeláldozóan a végsőig kitartva harcolni, ha a sors úgy akarja.

Ha ilyen megfontolások mellett nézzük a fővárosunk pusztulását és elvesztését, akkor nem eshetünk tévedésbe, az áldozatoknak nem tekinthetők céltalannak, mert az 50 napos hősi küzdelemnek értelmét fogjuk látni.

[...]

HL VKF 1945. 1. vk. oszt. 5.114. sz. irat.

314 1945. február 26.

Schweitzer főhadnagy jelentése a 13. páncélosadosztály budapesti harcáról és a kitörésről 1945. február 11-én.

Másolat

Ernst Schweitzer fhdgy.
13. pc. tü. E.

1945. 02. 26.
342/2. tábori kórház, Moeller-Althaus

Jelentés

a 13. páncélosadosztály budapesti harcáról és kitöréséről 1945. 02. 11-én

A budapesti harcok fejleményei '44. 12. 29-ig rögzítésre kerültek a 13. páncélosadosztály 11. számú hadinaplójában, amelyet repülőgéppel kimenekítettünk. Ezekben a napokban a város körüli harc fő terhére a súlypontban, éspedig a Rákospalota keleti szélére – Kőbányától délkeletre (Huramajor⁹²) lévő szakaszon a 13. páncélosadosztály viselte. Hadifoglyok kijelentései által megerősítést nyert két további löv. ho. és egy tü. ho. ebbe a súlypontban való vezénylése. A tü. ho.-nak 88 nehéz lövege volt, ebből 64 15 cm-es és 24 ennél is nagyobb ürméretű. 1944. 12. 31-én Rákosszentmihályon az ellenség mély betörést ért el. A páncélozott csoport által vezetett ellentámadás

⁹² A sor bal szélén kézírással "Újmajor".

a tömeges pct. á- és av.-tűzben a kora délutáni órákban kudarcot vallott. Az Ia⁹³ által azonnal kezdeményezett újabb támadás során a páncélozott csoport a vasúttól közvetlenül keletre benyomult Rákosszentmihály nyugati felébe. Az esti órákban a támadás egy harcokosiárok előtt ismét elakadt. Elg. Páncélosok és pct. á-k miatt a helységben tetemes veszteségek keletkeztek (mintegy négy-öt harcokosi és nyolc lövészpáncélos).

1945. 01. 01-én a kora reggeli órákban az ellenség 12 páncélossal és erős gyalogsággal (legkevesebb két e.) támadást indított a 66. pc.gr. e. és a 13. pc. feld. o. szakaszán. Betört a Kőbányától keletre lévő temetőbe és csak a temetőtől közvetlenül nyugatra állítottuk meg. A pc. csoport ellentámadása az erős ellenséges tűzben elakadt. Jung alez., a „Feldhernnhalle” pc.gr. e. pk.-a a felderítés során fejlövésrel elesett.

Az volt az elképzelés, hogy a 22. SS-lov. ho. Balszárnyának megnyújtása által a 66. pc.gr. e.-t leváltják és súlyponti tartaléknak szabadítják fel. A 22. SS-lov. ho. szakaszán és a 13. pc. ho. jobbszárnyán indult egyidejű támadások miatt a leváltást nem lehetett végrehajtani. Még a jobb szomszéddal is csak nagy nehezen sikerült – átmenetileg – egyáltalán kapcsolatot létesíteni.

Január első napjaiban a magyar hadosztályok utolsó gyal.-egységei is maradéktalanul felmorzsolódtak és szakaszaikat német erőknek kellett átvenniük. A rendelkezésre álló erők igénybevétele lényegbevágó parancsokat tett szükségessé katonák szabadbá tételére. Így a '44 12. 28-i csoportparanccsal e kellett rendelni az összes hadtápalakulat kiválogatását az ellátás szempontjából elengedhetetlenül szükséges létszám kivételével. 1945. 01. 02-ára virradó éjjel a gímű.-vek leállítása mellett elrendelték a járművezetők 50 százalékának gyal. alkalmazás miatti kivonását. A törzseket a feltétlenül szükséges személyek kivételével ugyancsak kiválogatták, a tüzérség nehézütegeit feloszlatták. A magyar katonákat német kötelékekbe sorolták és azokkal vegyítették. Ily módon magas veszteségek mellett is sikerült a minimális ároklétszámot megőrizni.

A 13. pc. ho. veszteségei halottakban, sebesültekben és eltűntekben '44. 12. 25. és '45. 01. 01. között
24 tiszt,
638 altiszt és legénység;

'44. 12. 25. és '45. 01. 17. között
53 tiszt,
1200 altiszt és legénység.

Az ellenség folytatta összpontosított támadásait a hídfő keleti része ellen – súlypontban a ho. bal- és jobbszárnyán – és kikényszerítette Rákospalota harc nélküli feladását, mivel a Nyugati pályaudvar területének egy része már elveszett. Végül éjszaka Kispestet is ki kellett üríteni, mivel a 22. SS-lov. ho. harcértéke az első heves védelmi harcok után a magas tiszti veszteségek következtében erősen lecsökkent és végül teljesen ki kellett vonni. Az elg. Támadásokat a súlypontokon páncélosok, lángszórós harcokosok és különleges utászok támogatták.

'45. 01. 18-ára virradó éjjel a keleti hídfőt kiürítettük, mivel a szűk terület és a két utolsó híd erős veszélyeztetettsége miatt a csapatok és a hadianyag mozgatása további kitartás esetén veszélyben volt. A hidakat '45. 01. 18-án 07.00 órákor felrobbantottuk. Ezzel a város keleti feléért folyó harc véget ért. Az utolsó napokban a keleti hídfőt kizárólag a Schmidhuber-csoport védte. Ezekben a nehéz harcokban a csapatok emberfeletti módon teljesítettek. Eddig az ellátás még kielégítőnek volt nevezhető. A harcvezetés szempontjából különösen kellemetlen voltak a szakadatlan légitámadások, amelyek nappal a városban minden közlekedést lehetetlenné tettek. Az omlások és tüzek nap mint nap újabb széles körű romeltakarítási munkálatokat igényeltek, hogy éjjel aztán mozgásszabadsághoz jussunk. A híradókapcsolatok a tartós földalatti hálózat bekapcsolásával nagyrészt biztosítottak voltak. Ennek ellenére a parancsnokok számára a csapatok vezetése nagyon gyakran csak a helyszínen volt lehetséges. Az ellenség polgári lakosság általi támogatása különösen végzetesen hatott a földalatti járatok, pincerendszerek és csatornák kihasználásakor. Ezáltal az ellenségnek újra és újra sikerült főharcvonalunk mögé kerülnie és az arcvonal szilárdságát erősen veszélyeztetnie.

A csapatok hangulata az első naptól kezdve komor és elszánt volt. A közelgő felmentésbe vetett remény a harcértéket és a morált újra és újra megemelte. Károsan hatottak azok a magyar hírforrások, amelyek szüntelen nagyon derülátó jelentéseket emeltek ki, s ezek erős csalódáshoz vezettek. A sebesültek ellátása bár hagyott némi kívánni valót maga után, még elviselhető volt.

A város nyugati részén a ho. gyülekeztette kötelékeit és az új alkalmazás előkészítése miatt rendezte őket.

93 A hadosztály törzsének első (hadművelési) vezérkari tisztje.

Aznap vált ismerté Gille SS-pc. hdt.-ének megkezdett áttörése, amelyhez minden reményünk fűződött. A hadsereg rádióüzenetében elrendelte a budaörsi repülőtér birtokbavétele céljából egy támadó vállalkozás előkészítését. Ezért '45. 01. 20-án 04.00 óráig a Schmidhuber-csoport összes része (13. pc. ho., „Feldherrnhalle” pc.gr. ho., Küндiger hcsoport és 978. népi-gr. ho.⁹⁴ [sic!]) a Sas-hegy térségében készen állt a déli támadásra. A kötelékek Gille áttörési kísérletének kudarcáig készenléti állásaikban maradtak, majd részenként (66/I. pc.gr. zlj., 13. pc. feld. o., „F”/I. pc.gr. zlj.) a betörések felszámolására a 8. SS-lov. ho.-nak kerültek átadásra. A Gille SS-pc. hdt.-e elleni ellentámadásokkal egy időben az ellenség a hídfő nyugati fele ellen is felújította támadásait. Az igen jelentős veszteségek végül a csoport utolsó részeinek bevetését is kikényszerítették a katlan déli szakaszán. Addig még volt remény arra, hogy az ellenség nagyon vékony déli főellenállási vonalán keresztül egy jól időzített kitöréssel a sebesültek és a hadianyag zömét megmentjük.

Egy heves elg. támadás '45. 02. 10-én a megmaradt katlan kettészakításával fenyegetett a Gellért-hegy és a Vár között. Megosztottság esetén a déli katlanban a Schmidhuber-csoport vállalta volna át felelősséget. A hadtest azonban parancsba adta a déli rész kiürítését és a most már aggasztóan szűkké váló területen való egyesülést. Ebben a helyzetben a hadtestparancsnok nem tudott elzárkózni azon szükségszerűség elől, hogy döntő elhatározást hozzon. A kitörés már január elején, a német csapatok Pilis-hegységbeli Pilisszentkereszt térségébe való előretörésekor elő lett készítve az összes sebesült és gépkocsival szállítható hadianyag elvitelével egyetemben. Legfelsőbb parancsra a terv végrehajtásához nem ragaszkodtak. Gille offenzívájának kudarca után a parancsnokok ismét nem tudtak szabadulni a kitörés gondolatától. A Führer '45. 01. 27-i rádióüzenete, miszerint Budapest megtartandó, míg a felmentés órája el nem érkezik, további várakozást tett szükségessé. Febr. 02-án a ho. pk. a hadtestparancsnokkal hosszú személyes megbeszélést folytatott egy közeli kitörés szükségességéről. A tárgyalás eredménytelen maradt.

A fent vázolt körülmények nyomán a hdt. pk. '45. 02. 11-én elhatározta, hogy 20.00 órára kitörésre ad parancsot. A parancsnokokat 12 óra 30 perckor⁹⁵ a ho. háp-ra rendelték és szóbeli parancsot kaptak a tervezett kitörésre vonatkozóan.

Eszerint 20.00 órakor támadás: jobbra a 22. SS-lov. ho, balra a 8. SS-lov. ho két hullámban az eddigi főharcvonalból a Margitsziget és a Vérmező között. A ho. törzs a második hullámot követi, utánuk a hadtáp és a sebesültek. Első támadási cél a város nyugati kijáratánál lévő útelágazás Budaörs⁹⁶ irányában, aztán Budaörsről északra még az éjjel elérni a Tinnyétől keletre lévő erdős részt, ott rövid gyülekezést követően a reggeli órákban támadás Tinnye felé és attól délre. A főharcvonalat sötétedéskor kell átlépni.

Az elégtelen előkészítés és a készenléti állások rendezetlen elfoglalása miatt a szűk területen száz százalékos sikert nem lehetett várni. A támadásra indulók újabban összeállított egységek voltak, az utolsó könnyű útegek, a 4. pc. e. és a 13. pc. hír. o.⁹⁷ ellátó alakulatainak maradványai.

20 óra 30 perckor a ho. pk. egész ho. törzsével együtt elhagyta a ho. háp.-ot, miután minden járművet és katonai berendezést megsemmisítettek. Az utcákon katonák oszlopai torlódnak össze, köztük sebesültekkel megrakott fogatolt és gépjárművek. Nagy nehézségek árán 21 óra 30 percig sikerül elérni a korábbi főharcvonalat. Az Ia egyelőre tájékozódik a helyzetről, amely a következő képet mutatta:

Az első hullám támadásának lendülete áttörte az elg. fő ellenállási vonalat és átküzdötte magát nyugat felé. Ebben az időpontban az egymással összekeveredett kötelékek azon volat, hogy átlépjék a korábbi főharcvonalat. Az ellenség ezeket a mozgásokat gpu.-val, av.-vel és pct. á-val oldalazó tűz alá vette, úgyhogy állandóan veszteségek keletkeztek. Járművek átjutására még gondolni sem lehetett.

A harcok területének állandó csökkenésével az utolsó arcvonal-rövidítésekkor minden sebesült kimenekítése már nem volt lehetséges. A ho. 02. 06-án a Kis-Gellért-hegyen 71 súlyos sebesültet hagyott hátra. A sebesülteket, amint valamennyire ellátták őket a központi kötőzöhelyről a csapatok hadtáp alakulatainak adták le. A sebesültek létszáma az utolsó napokban:

340 a központi kötőzöhelyen és
1240 a csapatoknál.

94 Helyesen 978. népi-gránátoszred.

95 A sor mellett kézírással “16 óra 30 perckor”.

96 A sor mellett kézírással “Budakeszi!”

97 A sor mellett kézírással “66. e. + 13. pc. feld. o.”.

Január végétől a kenyérfejadagokat erősen lecsökkentették, végül már csak 75 gr. jutott naponta. A lőszerellátás nem volt olyan szűkös, mint az ellátmány, bár néhány ürméret esetében, mindenképp előtt a nehézfegyvereknél, nagy hiány volt.

A csapatok lelki megterhelése az utolsó napokban szerfelett megnőtt. A felmentésbe vetett remény csaknem teljesen elveszett és egy eredményes kitérés lehetősége is napról napra kisebb lett. A csapatok a szakadatlan, éjjel-nappal tartó épületharcok miatt az utolsó napokban közönyösebbek lettek.

Kitörés a katlanból

V. Ekesparre vk. alezredessel, az Ia-val együtt átrohantam az elg. tűzzáron és mintegy másfél km-nyit haladtam előre. Az utcákon még mindig több száz katona volt, akik megpróbálták előrejutni. Ezekkel a harcoló egységekkel együtt végül a budaörsi⁹⁸ útkereszteződés (elágazás) elé értünk. A járdákon és az utcán heverő halottak és sebesültek miatt a katonák már nem nyomulhattak előre. Az ellenség páncélosok, pct. á.-k és gpu.-k közvetlen tűzéval zárta le az utcákat. Az Ia-nak és nekem sikerült elérnünk a következő utcasarkot és jobb felé kitérni. Egy kb. 15 fős csoporttal, lehetőleg minden orosz posztot elkerülve, átvágtunk a kerteken és a bozóton, majd tovább északnyugati irányban. Végül elértük a város kijáratát. A posztokkal való egyik lövöldözéskor az emberek lemaradtak. Megjelent közöttünk Seifert hdgy. a 4. pc. e.-ből. Virradatkor megpróbáltunk egy erdő szélén tájékozódni, ahol is beleütköztünk Grossman szds. kb. 15 fős csoportjába, amelyhez csatlakoztunk és a sűrű hófűvás oltalmában a környező hegyekbe és erdőkbe meneteltünk. Itt felszakadozott a felhőzet, s úgy döntöttünk, várunk estig, hogy aztán a Bécsi úton keresztül kedvező helyen érijük el észak felé a Pilis-hegységet. A déli órákban közvetlenül tartózkodási helyünk alatt az erdei úton egy menetoszlop haladt el, amelyben akatlanban lévő összes hadosztály részei megtalálhatók voltak. Csatlakoztunk ehhez a menetoszlophoz és Solimától [Solymártól?] délre egy hegyhátig jutottunk. Az ellenség 14.00 órától szüntelenül csatrepülő- és bombavetéssel támadta a menetoszlopot. Veszteségek keletkeztek. A Bécsi úttól dél felé az ellenség gyalogsággal oldalba támadott. A hegyháttól délre az ellenség a településekről és a légvédelmi állásokból gpu.-val és av.-vel lőtte az erdőt. Az oszlop éle sötétedéskor átkelt a Solimától [Solymártól?] dél felé, egy völgyteknőben vezető úton. Megvártuk, amíg Kucklick alez. és Krämer alez. vezetésével az oszlop a sebesültekkel együtt felzárkózik. Aztán felderítést végeztünk, hogy az úton lévő ellenség erejét megállapítsuk. A meglévő gyal. erőkkel az elg. biztosító vonalának áttörése nem volt lehetséges. Ezért az oszlop az Ia vezetésével (harcoló részek Pabst lovassági szds.-sal) 23.00 órákor menetbe kezdett észak felé, hogy elérje a Pilis-hegységet. Ezen menet alatt maradt vissza Kucklick alez.

Február 13-án 4.00 óra tájban értünk a hegyi erdőkbe. Felfedeztünk néhány házat, amelyekben napközben meghúzódunk. Virradatkor elleptük a házakat. A kimerült csapat így meglepetésszerű elg. támadás esetén védekezésképtelenek voltak. A figyelőposztokat kikerülve az ellenség dél körül tervszerűen minden oldalról erőt vont össze, hogy a csoportot bekerítse és megsemmisítse. 11 óra 30 perc körül néhány orosz közeledett a ház felé, ahová beszállásoltunk. Az ellenség gpi.-ból tüzet nyitott. Egyenlőtlen küzdelem kerekedett, mivel az ellenség állásaiban a magaslaton, a háztól délre harcokocikon és rohamlővegeken kívül nehézfegyverzettel is rendelkezett. Amikor magam is megsebesültem, kelet felé tértem ki. A súlyos tűzben tetemes veszteségünk keletkezett. Egy hasadékon át elértem a következő magaslatot, az eddigi tartózkodási helyünkötől északra; ott egy csoport német katonával találkoztam, akik észak felé az erdőbe húzódtak vissza. A harci zajból ítélve az ellenség a házakban megszálló emberek zömét e helyen foglyul ejtette vagy megsemmisítette. A korábbi tartózkodási helytől mintegy két km-re északra lévő magaslat oldalában az ellenség közvetlenül a sarkunkban volt és időnként 50 méterre megközelített minket. Utolsó erőnkkel átkeltünk a gerincen és elrejtőztünk a következő völgy csalitosában. Itt megvártuk, hogy besötétedjen. A sötétség beálltával térdig hóban gázolva, élelem nélkül folytattuk menetünket észak-északkeleti irányban. Tizenhatan voltunk.

Este 19.00 órákor egy település közelében két oroszral (valószínűleg tisztekkel) találkozunk, akiket lelőttünk. 20.00 órákor több posztról is gpi.-lyal lőttek ránk. Emiatt nem változtattam menetirányt és hirtelen már csak négy főt láttam magam mögött. Vártunk egy órát, amíg az oroszok nyugtalansága elült és folytattuk menetünket a korábbi irányban. Éjfél körül hagytuk el Pomáz helységnevtábláját. Pomáztól északnyugat felé meneteltünk, majd a sűrű erdőben megvártuk a virradatot (02. 14.). A nappal nyirkos volt és esős. Este folytattuk menetünket; mély hóban, továbbra is élelem nélkül, kimerülten egy ház előtt haladtunk el, amit üresen találtunk. Tüzet raktunk és lefeküdtünk aludni.

Február 15-én 11.00 órákor három civil érkezett, teljesen megdöbbenve jelenlétünkötől, és felhívták a figyelmünket, hogy a házat naponta 20-40 orosz vizsgálta át. Felöltöztünk és elrejtőztünk kétszáz méternyire az erdőben. Távozáskor a civilek kérésünkre kb. öt kilogramm nyers burgonyát adtak. 16.00 órákor elhagytuk

⁹⁸ A sor mellett kézírással "Budakeszi".

búvóhelyünket, ismét visszamentünk a házba és elkészítettük a burgonyát. Nekem bizonyára lázam volt; nem tudtam lábra állni. Szándékosan kockáztatnunk kellett a veszélyt, hogy az ellenség itt elfog minket.

Február 16-án 06.00 órakor útnak indultunk, miután még kaptunk 100-100 g. kenyeret, amit megettünk. A napot egy hegyhát tetején, egy magaslesen töltöttük. Sötétedéskor folytattuk menetünket és úgy 22.00 óra körül egy lezárt kunyhóhoz értünk. Kinyitottuk és ott maradtunk 24 órát. Korgó gyomorral meneteltünk tovább 02. 17-én 22 óra 30 perckor. Az erős hideg miatt a hó úgy összefagyott, hogy nem alig süppedtünk bele. Így tekintélyes távolságot tehattunk meg. Éjfél után egy hegygerincen három kivilágított házhoz értünk, amelyek tele voltak ellenséggel, de őrség nélkül. Egy onnan északkeletre lévő mély hasadékon át kikerültük ezeket a házakat. Csaknem két óránkba telt, míg nagy nehezen a meredek hegyoldalon újra a gerincre jutottunk.

Virradatkor hallottuk az első gránátok süvítését és ezzel az orosz fővédőövben voltunk. Napközben figyelmesen követtük a tűztevékenységet, majd este, a súlypontot kihagyva, tovább meneteltünk északnyugat felé, mígnem egy erdőben minden irányból gyal.-tüzet hallottunk. Megvártuk, míg eltűnik a hold, mivel ez a szilárd hómezőn akadályozta az észrevétlen mozgást. Hallás után egyre csak vékony helyek felé menetelve egy mély völgyben orosz av.-állások mellett haladtunk el. Újabb várakozás után sikerült elérni a szemközti oldalt, anélkül, hogy a nekünk szánt gpi.-sorozatok célba találtak volna. A 496-os magaslattól közvetlenül délre nyílt terepre értünk és a szőlőskertek oltalmában tovább mentünk nyugat felé. Mivel a 496-os erdőből tüzet kaptunk, nem tudtuk, hogy átkeltünk-e már a főharcvonalon. Egy kis deszkabódében egy újabb napot vártunk, továbbra is élelem nélkül, hogy aztán 02. 20-án reggel a hold eltűnte után folytassuk menetünket. Kis távolság után megint ki kellett fűjjük magunkat, mivel erőnk igencsak fogytán volt. Virradatkor megláttuk magunk előtt Esztergomot. Utolsó erőfeszítéssel elértük az első házat, s innen kezdve jó kezekben voltunk a Német Véderőnél.

Schweitzer
s.k.

BA-MA RH 27-13/163